



2024
Barcelona



Seminari **Gestió** **Econòmica Local**



Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 2.5 Espanya

Sou lliure de:



copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

Amb les condicions següents:



Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el llicenciador (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu de l'obra).



No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.



Sense obres derivades. No podeu alterar, transformar o generar una obra derivada d'aquesta obra.

- Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra
- Alguna d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.
- No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

Els drets derivats d'usos legítims o altres limitacions reconegudes per llei no queden afectats per l'anterior



Federació de
Municipis de
Catalunya



Edita

Federació de Municipis
de Catalunya
Via Laietana 33, 6è 1a.
08003 Barcelona
Tel. 93 310 44 04

Disseny i maquetació

www.lacuinagràfica.com

Sumari

1
a sessió
23/02/24

2
a sessió
15/03/24

3
a sessió
19/04/24

4
a sessió
17/05/24

Introducciò

La Federació de Municipis de Catalunya va posar en marxa l'any passat el Seminari de Gestió Econòmica Local, destinat a l'estudi i l'aprofundiment de les novetats normatives, jurisprudencials i l'anàlisi de les bones pràctiques en el control i la gestió economicofinancera en l'àmbit local, amb l'objectiu de ser un espai de referència per als treballadors i les treballadores del sector públic local i una eina per facilitar el desenvolupament de la seva tasca, orientada a millorar l'execució de les polítiques públiques locals en el marc del bon govern i la bona administració.

L'èxit de la primera edició ha propiciat l'organització d'aquesta nova edició del Seminari, en la qual s'aprofundirà en aspectes rellevants del control intern que ha de dur a terme l'òrgan interventor, centrats en les normes tècniques d'auditoria que són d'aplicació als treballs d'auditoria pública i en els informes de control permanent planificables obligatoris. També, per la seva transcendència en les actuacions de l'òrgan interventor, s'analitzaran les operacions més significatives que tenen un tractament en comptabilitat nacional diferent del tractament pressupostari.

Així mateix s'abordaran les novetats relacionades amb les repercussions per als ens locals de la reactivació de les regles fiscals per a l'exercici 2024 i les previsions sobre la participació en els tributs de l'Estat per a aquest exercici, així com les noves orientacions del control i l'avaluació de les polítiques públiques mitjançant l'auditoria operativa i la seva incidència en les organitzacions del sector públic local.

Per últim, amb l'objectiu que el Seminari es converteixi en un espai de debat obert i participatiu amb els assistents, es torna a incorporar a cada sessió una taula rodona on els ponents dialogaran i confrontaran opinions enfocades a la solució dels aspectes jurídics, de control i de gestió econòmica tractats en les exposicions.

Antoni Ayora Rico

Maria Petra Sáiz Antón

Director i directora del Seminari

Ponências

1^a sessió 23/02/24

Auditoria pública

Normes tècniques de l'IGAE i notes tècniques de l'Oficina Nacional d'Auditoria.
Imma Molas Pujol, cap del Servei d'Assistència als Òrgans Interventors de la Diputació de Girona.

Excepcions en els informes d'auditoria pública més generalitzades.
Enrique De Fez Valero, gerent d'Auditoria Pública de Faura-Casas Auditores Consultors SL.

L'AUDITORIA PÚBLICA DEL SECTOR PÚBLIC LOCAL

Normes tècniques de l'IGAE i notes
tècniques de l'Oficina Nacional d'Auditoria

Sessió 23/02/2023

Imma Molas Pujol

Cap del servei d'assistència a l'òrgan interventor de les entitats locals de la

Diputació de Girona

imolas@ddgi.cat

0. ÍNDEX

1. FONAMENTS
JURÍDICS

2. ABAST DEL
CONTROL INTERN

3. ENTITATS
AUDITORIA DE
COMPTES

4. NORMATIVA
REGULADORA

5. FASES
AUDITORIA
PÚBLICA

6. LES NORMES
TÈCNIQUES I LES
NOTES TÈCNIQUES
EN L'AUDITORIA
PÚBLICA

1. FONAMENTS JURÍDICS

**RDL 2/2004, de 5 de març,
TEXT REFÓS DE LA LLEI
REGULADORA D ELES
HISENDES LOCALS**

**Títol VI – Capítol IV
Control i fiscalització (11
articles)**

**Article 220. Àmbit d'aplicació i
finalitat del control financer**

EXPOSICIÓ DE MOTIUS:

“...regula el règim de control sobre la base de l'experiència en l'exercici d'aquesta funció i es configura un model consistent amb l'establert per al sector públic estatal.

“...el mandat recollit a l'article 213 de l'esmentat text legal, preveu cobrir un buit legal i fer possible l'aplicació generalitzada de tècniques, com l'auditoria als seus diversos vessants, a les Entitats Locals en termes homogenis als desenvolupats en altres àmbits del sector públic.”

**RD 424/2017, de 28 d'abril, pel qual
es regula EL RÈGIM JURÍDIC DEL
CONTROL INTERN DE LES
ENTITATS LOCALS**

**Títol I_Disposicions generals
(6 articles)**

**Títol II_De la funció interventora
(22 articles)**

**Títol III_De la funció de control financer
(8 articles)**

**Títol IV_Informe resum i pla d'acció
(2 articles)**

**Títol V_Del règim de control simplificat
(2 articles)**

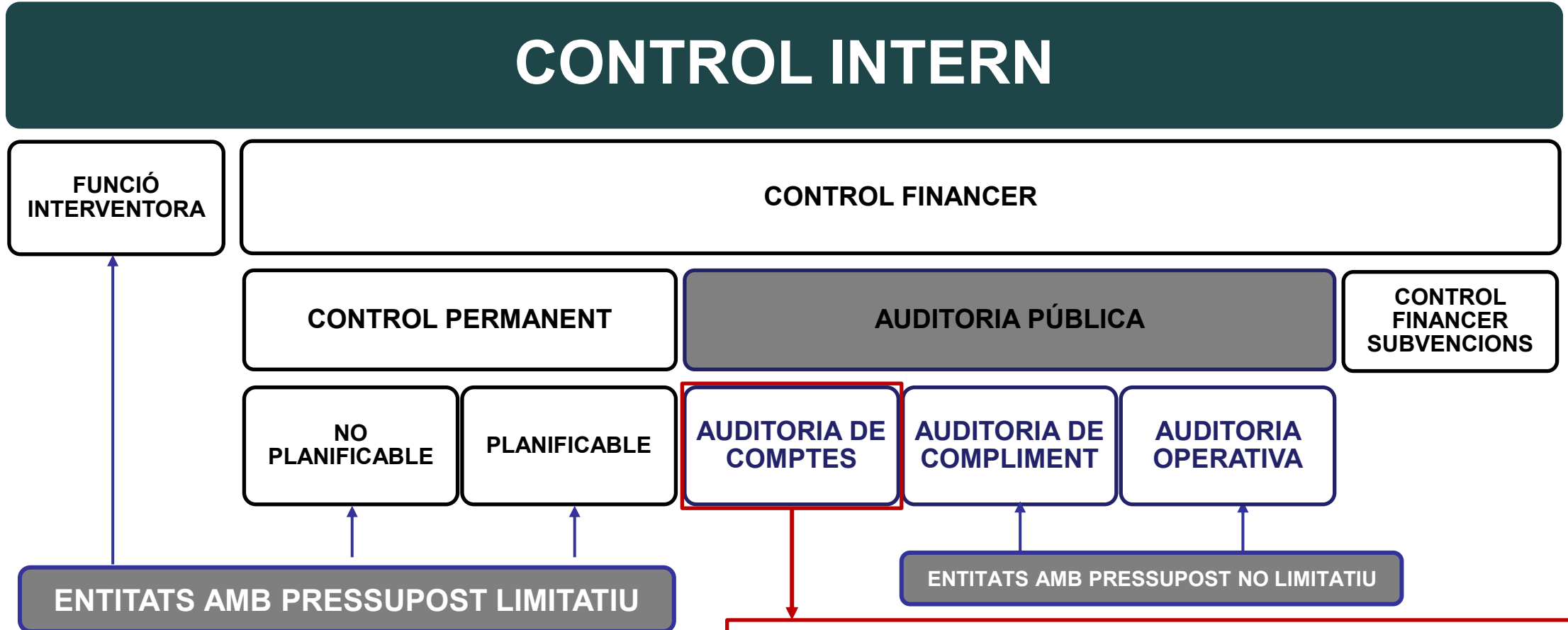
**Disposicions addicionals (7), derogatòria
(1), transitòria (1) i finals (2)**

**ARTICLE 29.4 DEL RD 424/2017, DE
28 D'ABRIL, PEL QUAL ES
REGULA EL RÈGIM JURÍDIC DEL
CONTROL INTERN EN LES
ENTITATS LOCALS**

A l'exercici del control financer seran aplicables les normes de control financer i auditoria pública vigents en cada moment per al sector públic estatal:

- Resolución de 30 de julio de 2015, de la IGAE por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de control financiero permanente.
- Resolución de 30 de julio de 2015, de la IGAE por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de la auditoría pública.
- Normas Internacionales de Auditoría adaptadas al Sector Público Español (NIA-ES-SP)
- Normas y notas técnicas elaboradas per la IGAE

2. ABAST CONTROL INTERN



Art. 29.3.A RD 424/2017

- a) Els organismes autònoms locals.
- b) Les entitats públiques empresarials locals.
- c) Les fundacions del sector públic local obligades a auditar-se per la seva normativa específica.
- d) Els fons i els consorcis a què es refereix l'art. 2.2 d'aquest Reglament.
- e) Les societats mercantils i les fundacions del sector públic local no sotmeses a l'obligació d'auditar-se que s'haguessin inclòs en el pla anual d'auditories.

3. ENTITATS AUDITORIA COMPTES

**SEMPRE
OBLIGATÒRIA**

- Organismes autònoms locals
- Entitats públiques empresarials locals

**Responsable: Òrgan interventor
Normativa pública: NASP / IGAE**

**OBLIGATÒRIA SI
ES COMPLEIX:**

**Responsable: Òrgan interventor
Normativa pública: NASP / IGAE**

• Consorcis

L'auditoria de comptes serà **obligatòria** si:

1) Es compleixen 2 de les següents condicions en el CONSORCI:
(Art. 122.3 L 40/2015) (2 de 3)

- a) Actiu > 2.400.000 euros
- b) Import total dels seus ingressos per gestió ordinària (consorcis administratius) o suma de l'import de la xifra de negocis més altres ingressos de gestió (consorcis sector empresarial) > 2.400.000€
- c) Que el nombre mitjà de treballadors durant l'exercici 50.

2) O, quan l'entitat en la que està sectoritzat el CONSORCI, compleixi 1 de les següents condicions:

(DA6a. L 26/2009 (CAT)) (1 de 2)

- a) > 50.000 habitants
- b) > 50.000.000 euros de pressupost

• Fundacions

L'auditoria de comptes serà **obligatòria** si:

1) Es compleixen 2 de les següents condicions en la FUNDACIÓ:
(Art. 25.5 L 50/2002) (2 de 3)

- a) Actiu > 2.400.000 euros
- b) Import total dels seus ingressos per gestió ordinària (consorcis administratius) o suma de l'import de la xifra de negocis més altres ingressos de gestió (consorcis sector empresarial) > 2.400.000 euros
- c) Que el nombre mitjà de treballadors durant l'exercici 50.

2) O, quan l'entitat en la que està sectoritzada la FUNDACIÓ, compleixi 1 de les següents condicions:

(DA6a. L 26/2009 (CAT)) (1 de 2)

- a) > 50.000 habitants
- b) > 50.000.000 euros de pressupost

3. ENTITATS AUDITORIA COMPTES

**OBLIGATÒRIA SI
ES COMPLEIX:**

- **SOCIETAT MERCANTIL NO OBLIGADA A AUDITORIA per legislació mercantil**

**Responsable: Òrgan interventor
Normativa pública: NASP / IGAE**

L'auditoria de comptes serà obligatòria quan l'entitat en la que està sectoritzada la societat, compleixi 1 de les següents condicions:

(DA6a. L 26/2009 (CAT)) (1 de 2)

- a) > 50.000 habitants**
- b) > 50.000.000 euros de pressupost**

- **SOCIETAT MERCANTIL SI OBLIGADA A AUDITORIA per legislació mercantil**

- **Responsable: Auditor de comptes (ROAC)**
- **Normativa privada: ICAC**

4. NORMATIVA REGULADORA

Art. 29.4 RD 424/2017:

S'aplicaran les normes de control financer i auditoria pública vigents en cada moment per al sector públic estatal.

Art. 33.1 RD 424/2017:

Les actuacions d'auditoria pública es sotmetran a les normes d'auditoria del sector públic aprovades per la Intervenció General de l'Administració de l'Estat i a les normes tècniques que les desenvolupin

- Normes d'auditoria del sector públic (01/01/1998)
- Resolució de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, pel que s'aprova l'adaptació a les Normes d'Auditoria del Sector Públic a les Normes Internacionals d'Auditoria (25/10/2019)

▪ **Normes tècniques (8) :**

- Norma técnica sobre la importancia relativa o materialidad en las auditorías de los estados financieros del sector público (18-04-2023).
- Norma Técnica de relación con auditores en el ámbito del sector público (30-12-2020).
- Norma Técnica de informe de recomendaciones de control interno e informe adicional al de auditoría de cuentas (NT IRCIA)(01-06-2017)
- Norma Técnica para la elaboración del informe de la auditoría de la Cuenta de los Tributos Estatales y recursos de otras Administraciones y Entes Públicos (24-05-2016).
- Norma Técnica sobre evaluación de la importancia relativa en las auditorías de cuentas realizadas por la Intervención General de la Administración del Estado (11-04-2007).
- Norma Técnica para la elaboración del informe de auditoría de los procesos de enajenación de participaciones significativas del Sector Público Estatal (17-03-2003).
- Instrucción sobre organización de los papeles de trabajo en las auditorías y actuaciones de control financiero (11-06-2002).
- Normas de Auditoría del Sector Público (01-09-1998).

▪ **Notes tècniques (11) :**

- NT ONA 1/2023 sobre el procedimiento de “términos del documento de inicio de la auditoría de cuentas” (TDA).
- NT ONA 1/2022 sobre la otra información basada en las Normas Internacionales de Auditoría adaptadas al Sector Público Español (NIA-ES-SP)”.
- NT ONA 2/2021 sobre cuestiones clave de la auditoría de cuentas basada en las Normas Internacionales de Auditoría adaptadas al Sector Público Español (NIA-ES-SP)”.
- NT ONA 1/2021 sobre la consideración de la condición de medio propio en la auditoría de cuentas (07-04-2021).
- NT ONA 3/2020 sobre el tratamiento en la auditoría de cuentas de los incumplimientos de la legalidad.
- NT ONA 2/2020 sobre emisión de los informes provisional y definitivo de auditoría de cuentas anuales
- NT ONA 1/2020, sobre la estructura y contenido de los párrafos del informe de auditoría de cuentas según las Normas Internacionales de Auditoría adaptadas al Sector Público Español (NIA-ES-SP)
- NT ONA 3/2016 sobre la planificación y evaluación del control interno
- NT ONA 2/2016 sobre la aplicación de algunos procedimientos de auditoría para obtener evidencia suficiente y adecuada
- NT 3/2015 sobre la toma de manifestaciones escritas de la Dirección (carta de manifestaciones de la Dirección)
- NT 2/2015 sobre circularizaciones y confirmaciones de saldos

4. NORMATIVA REGULADORA



Control Financiero Permanente y Auditoría Pública



Anualmente la IGAE realiza trabajos de control financiero permanente y de auditoría pública sobre el sector público estatal, basados en un enfoque de análisis de riesgos.

La red de auditores está conformada por equipos integrados en los servicios centrales de la Intervención General de la Administración del Estado a través de la Oficina Nacional de Auditoría, la Intervención General de la Seguridad Social y la Intervención General de Defensa, así como por los equipos destacados en su estructura descentralizada en ministerios, órganos directivos y aquellas entidades públicas en las que existe intervención delegada, así como las intervenciones regionales y territoriales repartidas por todo el territorio nacional.

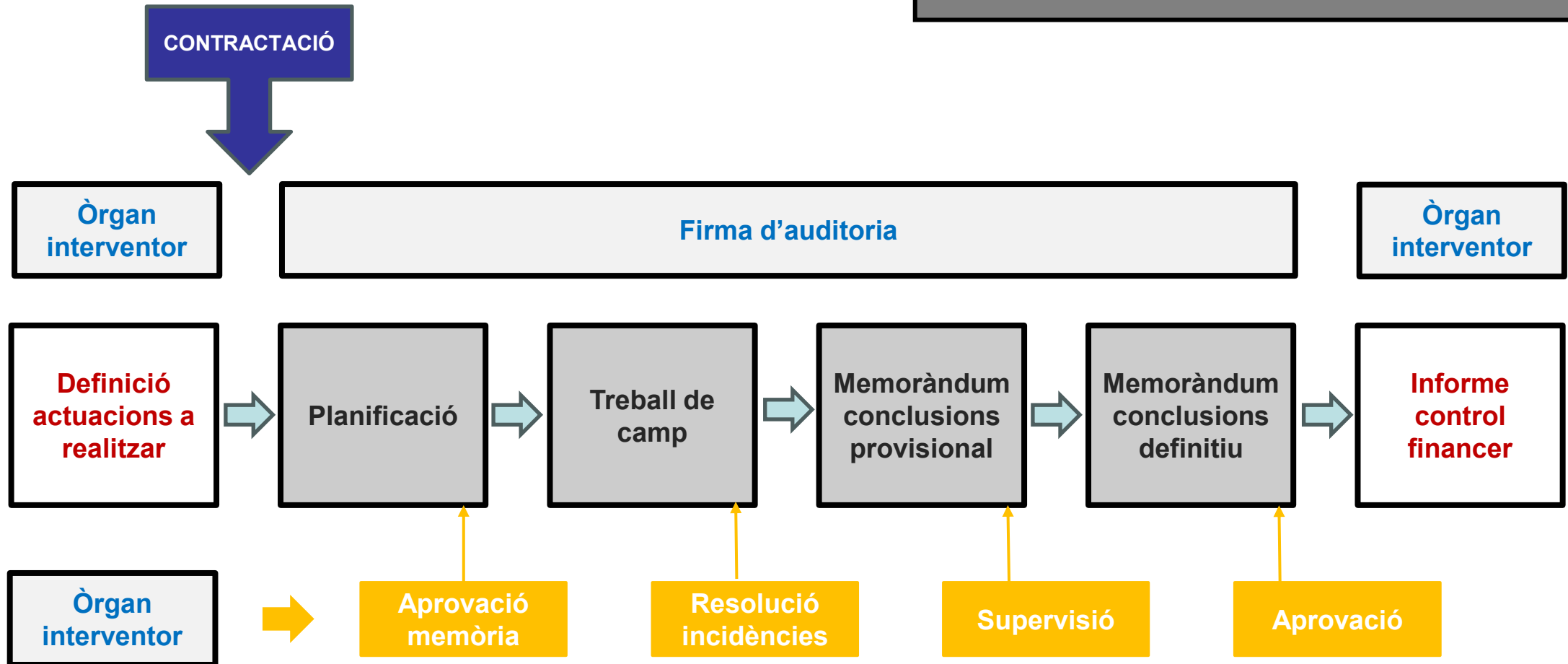
En algunos centros, organismos y entidades estos trabajos conllevan la realización de actuaciones de revisión del funcionamiento de los sistemas de tecnologías de la información y comunicación que soportan la información económico-financiera. Para ello se cuenta con profesionales especializados que desempeñan su trabajo en el Servicio de Auditoría Informática de la Oficina de Informática Presupuestaria, que se integran de forma multidisciplinar en el trabajo de los equipos de auditoría, realizando, en función de los objetivos establecidos, servicios de auditorías de seguridad, pruebas de datos y/o auditorías de cumplimiento, entre otros.

A través de este canal se podrá acceder a las resoluciones, instrucciones, normas y notas técnicas dictadas por la IGAE en este ámbito así como al boletín de seguimiento de informes de auditorías de cuentas.

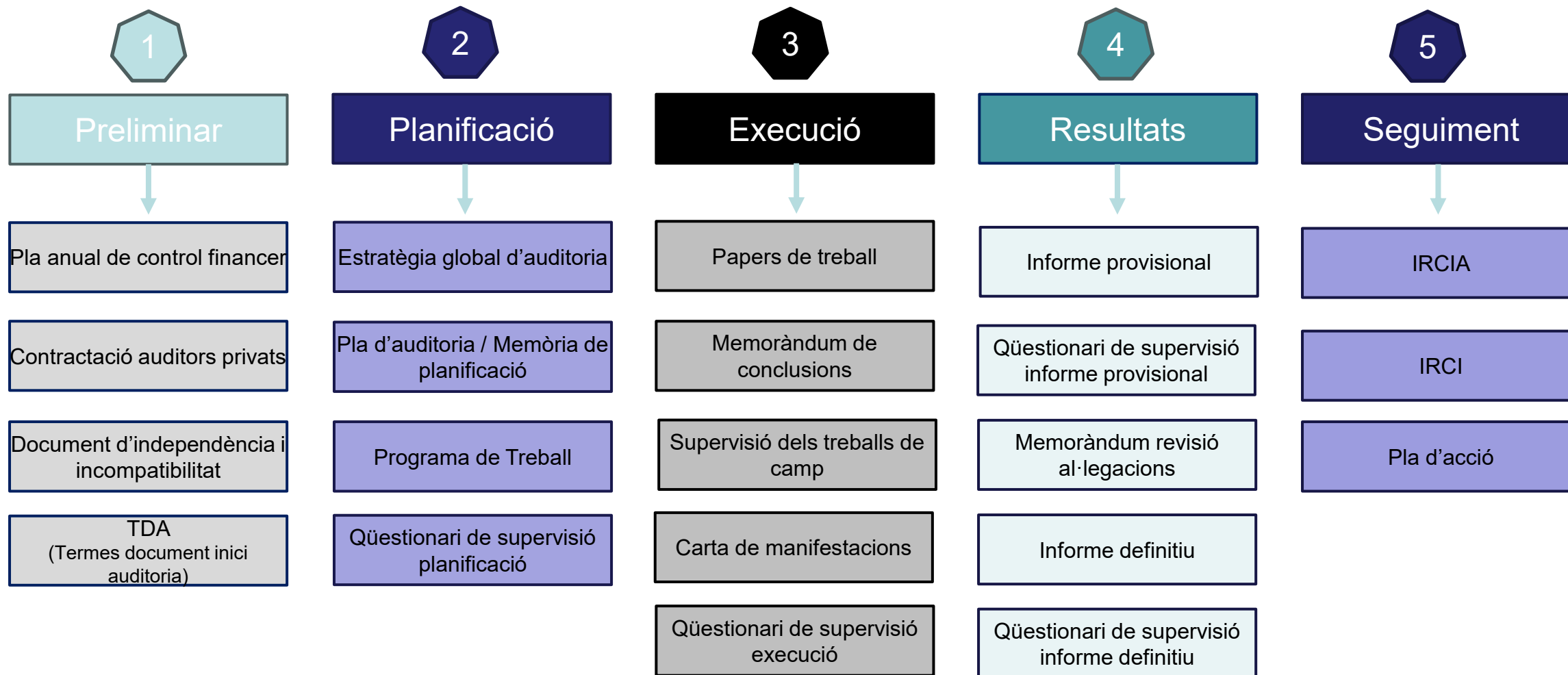
- [Resoluciones, instrucciones y notas aclaratorias](#)
- [Normas y notas técnicas](#)
- [Ejecución de Auditoría de Cuentas](#)
- [Informes](#)
- [Guías de control](#)
- [Normas Internacionales de Auditoría adaptadas al Sector Público Español \(NIA-ES-SP\)](#)
- [Normas de gestión de la calidad](#)
- [Código de Ética para la Auditoría Pública \(pdf\)](#)

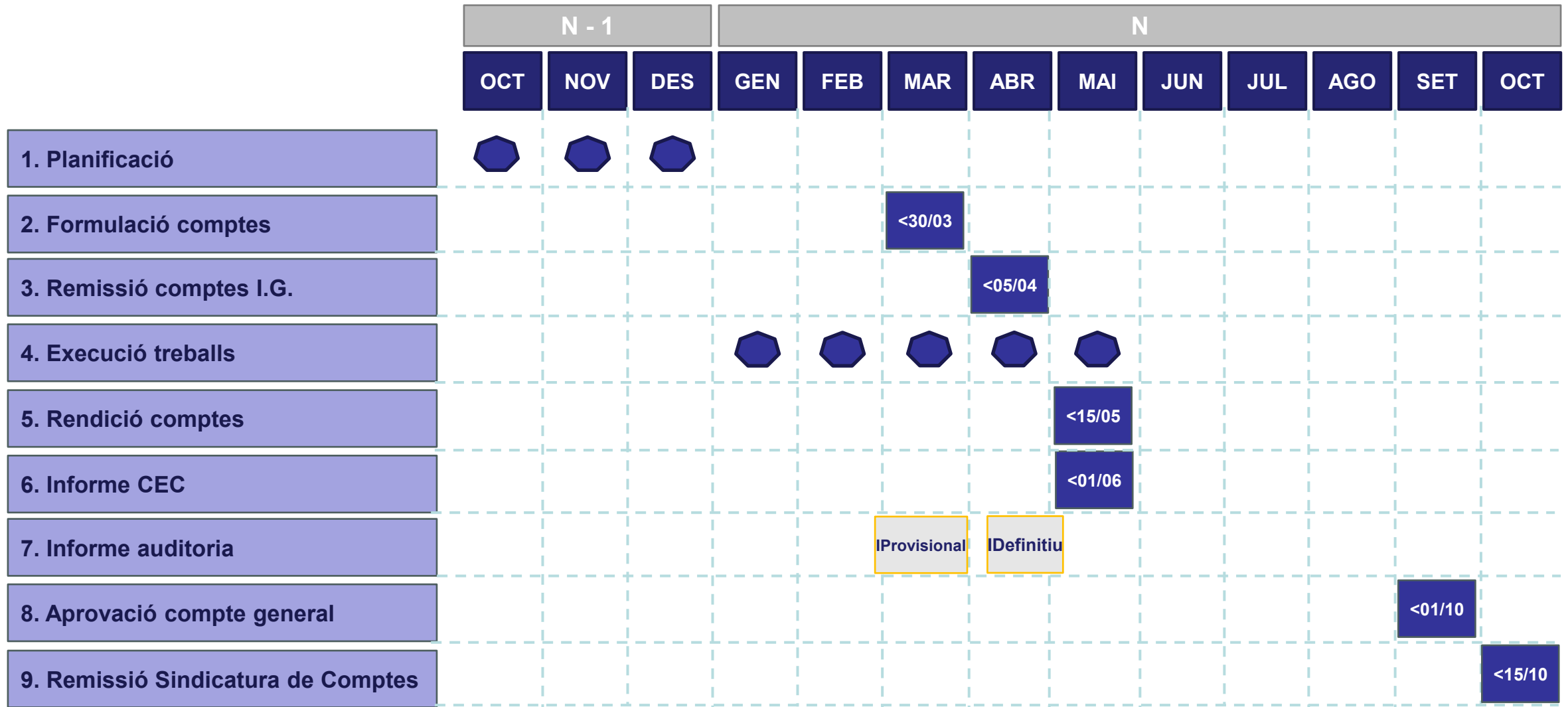
5. FASES AUDITORIA PÚBLICA

Les NIA, les Normes tècniques i les Notes tècniques intervenen en les diferents fases del procediment d'auditoria pública



5. FASES AUDITORIA PÚBLICA





6. LES NORMES TÈCNIQUES I LES NOTES TÈCNIQUES EN L'AUDITORIA PÚBLICA

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

2

NT ONA 1/2023
“Termes del document d’inici de
l’auditoria de comptes” TDA

3

NT 2023
Importància relativa i materialitat

4

NT ONA 2/2020
Emissió informes provisionals i
definitius CA

5

NT IRCIA

...

NOTA TÈCNICA IGAE

Relació auditors àmbit sector públic (30/12/2020)



MINISTERIO
DE HACIENDA

INTERVENCIÓN GENERAL DE
LA ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO

RESOLUCIÓN DE LA INTERVENCIÓN GENERAL DE LA ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO POR LA QUE SE APRUEBA LA NORMA TÉCNICA DE RELACIÓN CON AUDITORES EN EL ÁMBITO DEL SECTOR PÚBLICO

La adaptación de las Normas de Auditoría del Sector Público (NASP) a las Normas Internacionales de Auditoría, culminada con la aprobación de las NIA-ES-SP mediante Resolución de la Intervención General de la Administración del Estado (IGAE), de 25 de octubre de 2019, y las exigencias de transparencia en los trabajos de esta conllevan a la emisión de la presente Norma Técnica a la vista de la necesidad de establecer un procedimiento que regule las actuaciones, relaciones, funciones y responsabilidades en esta materia. La emisión de esta Norma Técnica sustituye a la hasta ahora vigente *sobre colaboración con auditores privados en la realización de auditorías públicas*, de 11 de abril de 2007.

La emisión de esta Norma Técnica se realiza de conformidad con la competencia prevista en el ejercicio de la auditoría pública en los artículos 162 y siguientes de la Ley 47/2003, de 26 de noviembre, *General Presupuestaria* (LGP), en la Resolución de 30 de julio de 2015, de la Intervención General de la Administración del Estado, *por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de la auditoría pública*, en la Resolución de la Intervención General de la Administración del Estado, *por la que se aprueba la adaptación de las Normas de Auditoría del Sector Público a las Normas Internacionales de Auditoría*, de 25 de octubre de 2019, y demás normativa según el ámbito competencial que corresponda.

NORMA TÉCNICA DE RELACIÓN CON AUDITORES EN EL ÁMBITO DEL SECTOR PÚBLICO

ÍNDICE

	Página	
1. INTRODUCCIÓN	3	
2. OBJETO	4	
3. ÁMBITO DE APLICACIÓN SUBJETIVO	4	
4. DEFINICIONES	5	
5. LA COLABORACIÓN DE AUDITORES PRIVADOS CONTRATADOS POR EL ÓRGANO DE AUDITORÍA PÚBLICA EN LA EJECUCIÓN DEL PLAN ANUAL DE AUDITORÍAS	12	33
5.1. Normativa que ha de tenerse en cuenta en relación a esta colaboración	12	34
5.2. Alcance de la colaboración del auditor contratado en la auditoría pública	13	34
5.3. Actuaciones a realizar por el auditor privado contratado ("auditor colaborador") para la realización de una auditoría pública o una colaboración parcial	14	35
5.3.1. Actuaciones a realizar por el auditor privado contratado ("auditor colaborador") para la realización de una auditoría pública o una colaboración parcial	14	36
5.3.2. Auditorías operativas	16	
5.3.3. Auditoría de cumplimiento	20	
5.3.4. Auditorías de cuentas	24	
5.4. Responsabilidades del auditor colaborador	30	
6. AUDITORÍAS DE CUENTAS DE GRUPOS PÚBLICOS QUE INCLUYEN COMPONENTES AUDITADOS MERCANTILMENTE	31	1
6.1. Normativa a considerar	31	
6.2. Actuaciones del auditor mercantil ante el auditor del grupo	32	
6.3. Formas de comunicación entre el auditor público y el auditor privado del componente	33	
7. SUCESIÓN DE UN AUDITOR PRIVADO POR UN AUDITOR PÚBLICO EN EL ÁMBITO DE LA AUDITORÍA DE CUENTAS DEL SECTOR PÚBLICO	33	
7.1. Normativa que ha de tenerse en cuenta	34	
7.2. Actuaciones del auditor mercantil ante el auditor público	34	
9.1. Acceso a la información de las auditorías realizadas por auditores privados sobre entidades del sector público estatal	37	
9.2. Deber de guardar confidencialidad y secreto del auditor público	38	
ANEXO 1 SUPERVISIÓN DE LOS AUDITORES PRIVADOS CONTRATADOS PARA LA COLABORACIÓN EN LA EJECUCIÓN DEL PLAN ANUAL DE AUDITORÍAS O DE LA EJECUCIÓN DE LOS CONVENIOS DE COLABORACIÓN CON OTRAS ADMINISTRACIONES PÚBLICAS ...	40	
ANEXO 2 ACTUACIONES DEL DIRECTOR DE AUDITORÍA DEL GRUPO ANTE EL AUDITOR MERCANTIL DEL COMPONENTE	50	
ANEXO 3 SUCESIÓN DEL AUDITOR PÚBLICO AL PRIVADO	52	



1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

1. FASE PRELIMINAR

CONTRACTACIÓ
AUDITORS PRIVATS

(R)_Òrgan interventor

INTRODUCCIÓ NT

Article 34. RD 424/2017

Col·laboració en les actuacions d'auditoria pública.

1. A proposta de l'òrgan interventor, per a la realització de les auditories públiques les Entitats Locals podran recaptar la **col·laboració pública o privada** (...):
 - Per realitzar les actuacions d'auditoria pública, les Entitats Locals podran recaptar la col·laboració d'altres òrgans públics i concertar els Convenis oportuns.
 - **L'EL podrà contractar per col·laborar amb l'òrgan interventor a firmes privades d'auditoria que hauran d'ajustar-se a les instruccions dictades per l'òrgan interventor.**
2. Amb l'objecte d'assolir el nivell de control efectiu mínim **es consignaran en els pressupostos de les EL les quanties suficients per respondre a les necessitats de col·laboració.**
3. **Els auditors seran contractats per un termini màxim de dos anys, prorrogable en els termes establerts en la legislació de contractes del sector públic, no podent superar-se els vuit anys de realització de treballs sobre una mateixa entitat a través de contractacions successives, incloses les seves corresponents pròrroques, ni podent a aquests efectes ser contractats per a la realització de treballs sobre una mateixa entitat fins transcorreguts dos anys des de la finalització del període de vuit.**
4. Les societats d'auditoria o auditors de comptes individuals concurrents en relació amb cada treball a adjudicar no podran ser contractats quan, en el mateix any o en l'any anterior a aquell en què desenvoluparan el seu treball, hagin realitzat o realitzin altres treballs per a l'entitat, sobre àrees o matèries respecte de les quals hagi de pronunciar-se l'auditor en el seu informe.

En l'àmbit local, el RD 424/2017, de 28 d'abril, pel qual es regula el règim jurídic del control intern en les entitats del Sector Públic Local, estableix que les competències d'auditoria pública corresponen a l'interventor de l'entitat local.

En l'exercici d'aquestes competències, poden ser necessàries les relacions entre els auditors públics i els auditors privats, bé sigui per contractació, concurrència o successió o entre auditors públics per conveni, concurrència o successió, tal com es desenvolupa en el corresponent apartat d'aquesta Norma. Aquestes relacions són el resultat de l'aplicació de les normes competencials.

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

1. FASE PRELIMINAR

CONTRACTACIÓ
AUDITORS PRIVATS

(R)_Òrgan interventor

▪ Col·laboració execució PACF

- Adhesió Acord Marc ACM: Acord marc serveis de col·laboració amb la intervenció en les actuacions d'auditoria pública i control financer de subvencions destinat a EL de Catalunya

Antecedents de l'Acord marc de serveis de col·laboració amb la intervenció en les actuacions d'auditoria pública i control financer amb destinació a les entitats locals de Catalunya:

Entitats adherides

1r Acord marc = 285

Resum numèric per lots

Nombre de treballs contractats

Grup de lots	Girona	Total	Import mig
1- Auditoria de comptes i compliment	76	446	5.068,35 €
2- Auditoria obligatòria	26	148	8.004,34 €
3- Auditoria operativa	13	55	4.131,88 €
4- Control financer de subvencions	32	115	5.785,43 €
5- Altres treballs de control financer	24	98	11.972,48 €
Total	171	862	6.393,28 €

- Plec de clàusules i contractes serveis:
 - Objecte, abast i condicions de treball
 - Condicions de solvència tècnica o professional
 - **Autoavaluació d'independència**
 - Sistema de control de qualitat i de supervisió dels treballs per part de l'auditor col·laborador
 - Compliment regulació normes auditoria sector públic i normes i notes tècniques IGAE
 - **Documentació de l'auditoria**

1

NOTA TÈCNICA IGAE

Relació auditors àmbit sector públic (30/12/2020)

1. FASE PRELIMINAR

PLA ANUAL DE CONTROL FINANCER

(R)_Òrgan interventor

RD 424/2017

Artículo 31

Planificación del control financiero.

1. El órgano interventor deberá elaborar un **Plan Anual de Control Financiero** que recogerá las actuaciones de control permanente y auditoría pública a realizar durante el ejercicio.

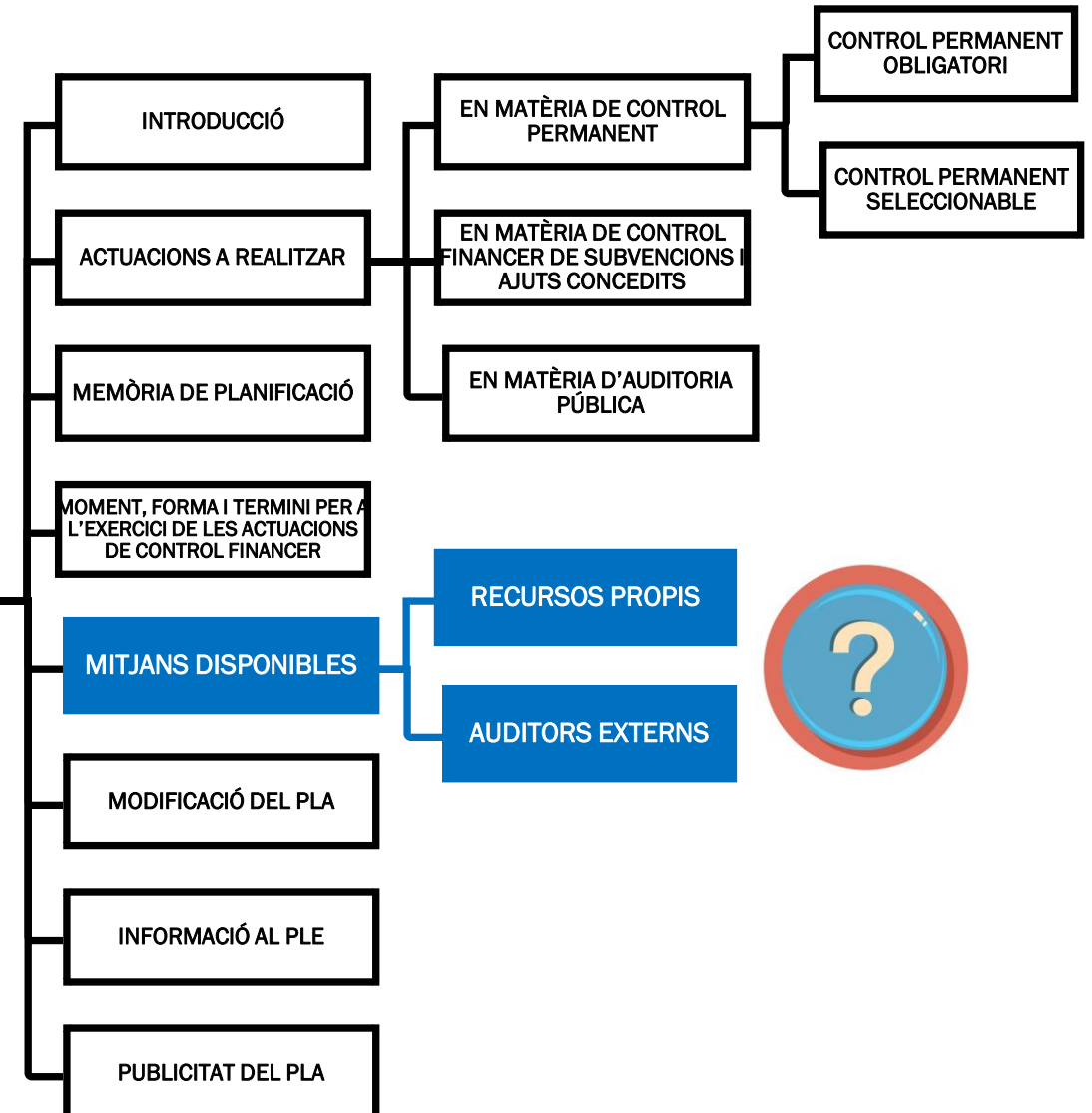
2. El PACF incluirá todas aquellas actuaciones cuya realización por el órgano interventor derive de una obligación legal y las que anualmente se seleccionen sobre la base de un análisis de riesgos consistente con los objetivos que se pretendan conseguir, las prioridades establecidas para cada ejercicio y los medios disponibles. A estos efectos, se incluirán en el Plan las actuaciones referidas en el artículo 29.4 del Reglamento.

OBJECTE NT

Esta Norma Técnica regula las relaciones de los auditores públicos con los auditores privados y con otros órganos de auditoría públicos, la delimitación de funciones y responsabilidades entre ambos, así como sus efectos en los informes a emitir por el auditor público, como consecuencia de:

- La colaboración de auditores privados contratados por el auditor público en la realización del **plan anual de auditorías**, de acuerdo con la LGP, el Real Decreto 424/2017, las NIA-ES-SP, así como con las demás normas, notas técnicas e instrucciones que establecen las relaciones entre miembros del equipo de trabajo en las diferentes fases de la auditoría pública.

PACF



NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

DEFINICIONS NT

CONCEPTE	DEFINICIÓ
Auditor	Persona(s) que realitzen la auditoria, incluint el responsable del treball, membres del equip o el òrgan de control.
Auditor col·laborador	Auditor privat o públic de altra administració que col·labora amb el òrgan de control públic competent.
Auditor del component	Auditor que treballa en la auditoria del grup en relació amb la informació financiera d'un component.
Auditor jefe del trabajo del grupo	Responsable del treball del grup i del informe d'auditoria dels estats financers del grup.
Auditor predecesor	Auditor de altra firma que auditó les comptes anuals d'una entitat en el període anterior.
Auditor privado	Profesional autoritzat per a la auditoria de comptes, inscrit en el Registre Oficial d'Auditors de Comptes (ROAC).
Auditoria de cuentas	Auditoria orientada a emetre un informe sobre si la comptabilitat i estats financers presenten raonablement la situació financiera.
Auditoria de cumplimiento	Verificació de l'adequació a la legalitat de la gestió pressupostaria, contractació, ingressos i gestió de subvencions.
Auditoria operativa	Evaluació de l'eficàcia, eficiència i economia en la utilització de recursos públics.
Auditoria pública	Verificació sistemàtica de l'activitat econòmic-financiera del sector públic estatal.
Componente	Entitat o unitat la seva informació financiera es inclou en els estats financers del grup.
Director de auditoria	Responsable de la direcció del equip d'auditoria i de la supervisió final dels treballs.

CONCEPTE	DEFINICIÓ
Entidad dominante y entidades dependientes	Entitats del sector públic amb control sobre altres denominades dependents.
Equipo de auditoria	Funcionaris designats per a la auditoria, incluint el director d'auditoria.
Equipo de trabajo del grupo	Auditors jefes i empleats que determinen la estratègia de la auditoria del grup.
Estados financieros	Comptes anuals, consolidats o estats financers intermedis, incluint la memòria.
Grupo	Components la seva informació financiera es inclou en els estats financers del grup.
Grupo público	Entitats del sector públic formades per una entitat dominant i les seves dependents per efectes de consolidació de comptes.
Independencia	Ausència d'interessos o influències que comprometin la objectivitat de l'auditor.
Independencia aparente	Evitar circumstàncies que comprometin la percepció d'integritat i objectivitat de l'auditor.
Normas de auditoria del Sector Público (NASP)	Aplicables al sector públic en auditoria operativa i de compliment.
Órgano de control	Òrgan públic amb competències per realitzar auditories públiques.
Responsable de auditoria o del trabajo	Persona de l'òrgan de control responsable del treball d'auditoria.
Sector Público	Inclou Administracions Públiques territorials i altres entitats vinculades.
Trabajo de auditoria inicial	Treball on els estats financers anteriors no foren auditats o foren auditats per un auditor predecesor.

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

FUNCIONS PÚBLIQUES NECESSÀRIES
(Art. 2 RD 128/2018 I 92BIS DE LA LLEI 7/85)

SECRETARIA
(FE PÚBLICA I
ASSESSOREMENT LEGAL
PRECEPTIU)

COMPTABILITAT,
CONTROL I
FISCALITZACIÓ

TRESORERIA I
RECAPTACIÓ

SECRETARIS

INTERVENTORS

TRESORERS

SECRETARIS - INTERVENTORS

Auditor?

Auditor del
component?

Cap
d'equip?

TÈCNICS
SUPERIORS

TÈCNICS MIG

SUPORT
ADMINISTRATIU

SUPORT AUXILIAR

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

1. FASE PRELIMINAR

**DOCUMENT D'INDEPENDÈNCIA
I INCOMPATIBILITAT**

(R)_Òrgan interventor

(R)_Auditors privats

AUTOEVALUACIÓ D'INDEPÈNCIA

NT ONA 1/2018
Protecció independència
treballs auditoria pública

INTERVENCIÓN GENERAL DE
ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO
OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA

DOCUMENT DE CONCLUSIONS SOBRE L'AUTOEVALUACIÓ DE LA INDEPENDÈNCIA I LA INCOMPATIBILITAT

Cada persona, interna o externa, que participi en la realització de l'actuació s'ha d'**autoavaluar** i ha de signar un document sobre l'avaluació de la **independència i la incompatibilitat** en els treballs que s'han de fer, en els treballs d'auditoria pública, control permanent, control financer de subvencions i control de fons europeus.

Auditors privats contractats: Aportar document autoavaluació a la Intervenció amb caràcter previ a l'inici dels treballs. Aquest document ha de ser vigent per a tot el procés d'auditoria.

En el cas que, abans o durant l'execució dels controls, es detecti un risc d'amenaça a la independència o a la incompatibilitat, es posarà de manifest d'acord amb el procediment establert a l'**apartat III de la ONA 01/2018**:

- Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat.
- Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable.

INSTRUCCIÓN DE LA OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA 01/2018 SOBRE LA PROTECCIÓN DE LA INDEPENDENCIA EN LOS TRABAJOS DE AUDITORÍA PÚBLICA, CONTROL FINANCIERO PERMANENTE, CONTROL FINANCIERO DE SUBVENCIONES Y CONTROL DE FONDOS EUROPEOS (IONAPI)

ANEXO III: CUESTIONARIO DE LA AUTOEVALUACIÓN DE LA PROTECCIÓN DE LA INDEPENDENCIA Y LA INCOMPATIBILIDAD

	Situación	no	si	N/A
Los empleados públicos pueden verse afectados por:	1 ¿Se encuentra en alguna de las situaciones que prevé la legislación general sobre independencia e incompatibilidad que se halla incluida en el anexo II de esta Instrucción?			
a) Incompatibilidad	2 Sin perjuicio de los puntos concretos que serán revisados en relación con el cumplimiento de la legislación sobre independencia e incompatibilidad, ¿Hay alguna circunstancia o condición que impida poder realizar con garantía razonable el criterio del anexo I punto A.1 de esta Instrucción?			
b) Riesgo de independencia	3 Sin perjuicio de los puntos concretos en relación con la legislación sobre independencia e incompatibilidad, ¿Hay alguna circunstancia o condición que impida realizar su trabajo con la objetividad e imparcialidad a que se refiere el anexo I punto A.2 de esta Instrucción?			
Para prevenir estas situaciones, la Intervención General de la Administración del Estado, en su función de control de la transparencia, media en las relaciones personales extensibles a las relaciones de independencia individual que podría denominarse salvaguardas debidas:	4 ¿Existe conflicto de interés en relación con el anexo I punto A.2, sobre la objetividad o por alguna de las circunstancias derivadas de situaciones personales que se desarrollan en el punto II.1.a) de esta Instrucción?			
	5 ¿Existe conflicto de interés, teniendo en cuenta las definiciones del anexo I puntos A.8 y 9, por alguna de las circunstancias derivadas de servicios prestados que desarrolla el punto II.1. b) de esta Instrucción?			
	6 ¿Existe riesgo de independencia considerando el anexo I puntos A.4 a A.7 de esta Instrucción?			
	7 ¿Existe alguna circunstancia de incompatibilidad recogida en la disposición quinta de la Resolución y de acuerdo con las definiciones que figuran en el anexo I puntos A.11 a A.16 de esta Instrucción?			
La Resolución de 20 de mayo de 2018, por la que se desarrolla la Ley 1/2018, de 2 de mayo, de la Intervención General de la Administración del Estado, detecta e identifica los riesgos de independencia del citado principio de independencia:	8 ¿Existe alguna circunstancia que amenace a la independencia del auditor público a que se refiere la disposición sexta apartado 1 de la Resolución, que desarrolla esta Instrucción en el punto II.1 y en el anexo I puntos A.10 y A.17 a A.20, así como, con las extensiones subjetivas a que se refieren los puntos II.2 y II.3 y las extensiones temporales de los puntos II.4 y II.5?			
	9 En el caso de que se hayan detectado riesgos para la independencia, ¿se han de establecer las salvaguardas desarrolladas en el anexo I puntos A.23 y A.24, teniendo en cuenta, en su caso, los ejemplos que se incluyen en el anexo VII de esta Instrucción?			
	10 Si en el trabajo se han empleado auditores colaboradores a los que se refiere la DA segunda de la LGP ¿se han dejado de aplicar los procedimientos previstos en esta Instrucción teniendo en cuenta lo establecido en el punto IV.2.2?			

1

NOTA TÈCNICA IGAE Relació auditors àmbit sector públic (30/12/2020)

1. FASE PRELIMINAR

DOCUMENT INICI TREBALLS

En aquesta fase l'òrgan interventor té la responsabilitat de comunicar a l'entitat o centre gestor auditat l'inici de les actuacions de control financer.

L'article 33.2 del RD 424/2017 estableix que l'òrgan interventor ha de **comunicar per escrit l'inici de les actuacions d'auditoria pública** al titular de l'entitat o centre gestor auditat:

- Actuacions de control permanent planificat: l'article 32.2 del RD 424/2017 recull aquesta obligació únicament quan sigui necessària la col·laboració de l'òrgan gestor.
- Auditoria de comptes: la NT de l'ONA 1/2023 sobre el procediment de termes del document d'inici de l'auditoria de comptes (TDA) i la NIA-ES-SP 1210 regulen el contingut d'aquesta obligació.**
- Resta d'auditories i actuacions de control permanent planificat: Amb les adaptacions que hi corresponguin, correspon aquesta comunicació, ja que la seva emissió es considera útil per a la comprensió dels treballs en la línia del que assenyalen la NIA-ES-SP 1210 i les millors pràctiques d'auditoria.

Amb aquesta comunicació s'informa a l'entitat auditada de l'objecte i l'abast del control, de les responsabilitats de l'òrgan interventor i de l'òrgan gestor, de la tramitació de l'informe i de la documentació inicial que se sol·licita, i es vol afavorir l'existència d'unes condicions prèvies a l'inici del treball per poder fer una auditoria més eficient i establir una entesa més bona entre l'òrgan interventor i l'auditat.

En aplicació de la LRJSP, en les relacions interadministratives prevaldrà la seva relació a través de mitjans electrònics

Amb caràcter general, en una auditoria recurrent, la Norma indica que l'auditor pot decidir no remetre un nou document d'inici.

2.1.4 Document Document d'inici dels treballs

Benvolgut, benvolguda,

En virtut del què estableix l'article 32.2 del RD 424/2017 i d'acord amb el Pla Anual de Control Financer (PACF) de l'exercici [ANY] de [NOM ENTITAT LOCAL], entitats dependents i consors adscrits si correspon, us comuniquem l'inici de l'actuació per a l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat.

1. Objectiu i abast
La Intervenció General procedirà a executar els treballs que consistiran en:

- Verificar el compliment de la normativa en matèria de morositat, d'acord amb el previst a l'article 12.2 de la Llei 25/2013, de 27 de desembre, d'impuls de la factura electrònica i creació del registre comptable de factures en el sector públic.

2. Responsabilitats de la Intervenció General
La responsabilitat de la Intervenció General és expressar una opinió sobre si els actes, les operacions i els procediments de gestió econòmicofinancera s'han dut a terme de conformitat amb les normes que li resulten d'aplicació, exposant els resultats més rellevants de l'actuació realitzada i recomanant, si és el cas, les actuacions que resultin adients per esmenar les incidències i/o debilitats detectades.

L'objectiu és obtenir evidència d'auditoria suficient i adequada com a base per expressar l'opinió, mitjançant l'aplicació de procediments i proves, que a judici de l'òrgan de control, aportin seguretat raonable que els actes, operacions i procediments de gestió estan lliures d'inconcrecció material, a causa de frau o error.

3. Responsabilitats de l'òrgan/ens subjecte a control
Sense perjudici de les responsabilitats establertes en la regulació corresponent, es realitzaran les actuacions indicades en aquest document partint de la premissa que la [Direcció de l'entitat local], quan sigui el cas, els responsables de govern de l'entitat local, en endavant la direcció, reconeixen i comprenen que són responsables de:

- Dissenyar i implantar el sistema de control intern en l'organització, així com validar el seu compliment.
- Proporcionar-nos:
 - La informació que puguem sol·licitar a la direcció per a la realització dels treballs indicats.
 - Accés a tota la informació de la que disposem i coneixement la direcció i que pugui ser rellevant per a la realització de les actuacions.
 - Accés a les aplicacions.
 - Accés il·limitat a les dades.
- Prendre les mesures oportunes respecte d'aquells aspectes que manifest per la Intervenció General.

5. Informe
Com a resultat d'aquests treballs, la Intervenció General elaborarà l'informe corresponent d'acord amb l'estructura i contingut establerts a la normativa d'aplicació, primer amb caràcter provisional per donar lloc a un període d'afegacions de 15 dies hàbils, i finalment amb caràcter definitiu, una vegada, si s'escau, analitzades i resoltes les afegacions presentades.

Tal i com estableix l'article 37 del RD 424/2017, l'òrgan interventor, amb caràcter anual elaborarà un informe resum dels resultats de control intern, que contindrà els aspectes d'aquest control que resultin significatius. Aquest informe serà tramès al Ple, a través del president de la corporació, i a la IGAE durant el primer quadrimestre de cada any.

Als efectes de poder realitzar l'esmentat treball de la forma més eficient possible, necessitem que es retorni degudament signat aquest document a la Intervenció General en el termini de 15 dies.

SIGNAR PER L'ENTITAT

A la data d'aquesta signatura he rebut la comunicació d'inici dels treballs de control de l'actuació per a l'avaluació de la normativa en matèria de morositat, a realitzar per la Intervenció General de l'entitat local durant l'exercici [ANY], havent estat llegit i comprès en la seva totalitat.

[DIRECCIÓ]

NT ONA 1/2023
**“Termes del document d'inici de
l'auditoria de comptes” TDA**

	MINISTERIO DE HACIENDA Y FUNCIÓN PÚBLICA	INTERVENCIÓN GENERAL DE LA ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA
NOTA TÉCNICA DE LA OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA 1/2023 SOBRE EL PROCEDIMIENTO DE “TÉRMINOS DEL DOCUMENTO DE INICIO DE LA AUDITORÍA DE CUENTAS” (TDA)		
ÍNDICE		
1.- INTRODUCCIÓN	2	
2.- ALCANCE DEL PROCEDIMIENTO DE “TÉRMINOS DEL DOCUMENTO DE INICIO DE LA AUDITORÍA DE CUENTAS” (TDA).....	3	
3.- PLANIFICACIÓN Y EJECUCIÓN DEL TRABAJO DE AUDITORÍA EN RELACIÓN CON EL PROCEDIMIENTO TDA.....	4	
4.- TRATAMIENTO EN EL INFORME DE AUDITORÍA DE CUENTAS DEL PROCEDIMIENTO TDA	5	
ANEXO: MODELO DE LOS “TÉRMINOS DEL DOCUMENTO DE INICIO DE LA AUDITORÍA DE CUENTAS (TDA)”	7	

1. FASE PRELIMINAR

**TDA**

(Termes document inici auditoria)

Les diferències principals entre els dos documents tècnics de la ONA DEL 2017 (SENSE VIGÈNCIA) i el del 2023. son:

- Actualització Normativa:** El document de 2023 actualitza les referències i continguts d'acord amb les noves Normes Internacionals d'Auditoria adaptades al sector públic espanyol (NIA-ES-SP), així com altres notes tècniques emeses posteriorment. Això indica una evolució i adaptació a un marc normatiu actualitzat.
- Objectius i Abast:** Tot i que ambdós documents detallen el procediment TDA, el document de 2023 emfatitza la importància d'actualitzar la definició i el contingut habitual del document TDA, aclarir qüestions pràctiques i proporcionar un model estàndard del document TDA.
- Aplicabilitat:** El document de 2023 especifica la seva aplicabilitat no només a les auditories d'estats financers realitzades per unitats dependents de la IGAE sinó també als **auditors privats o públics que col·laborin en les auditories financeres públiques**, mostrant una expansió en el seu àmbit d'aplicació.
- Enfocament en el Control Intern i Riscos de Fraud:** Mentre ambdós documents cobreixen aquests aspectes, el document de 2023 posa un èmfasi addicional en la **importància d'avaluar el control intern i els riscos de frau des de l'inici del procés** d'auditoria.
- Model de Document TDA:** El document de 2023 inclou explícitament el **model estàndard del document TDA** a l'annex, facilitant així la seva implementació.

Aquestes diferències reflecteixen una evolució en la pràctica d'auditoria, enfocant-se en l'actualització de procediments, clarificació de rols i responsabilitats, i assegurant una major coherència i qualitat en les auditories públiques.

2

NT ONA 1/2023
"Termes del document d'inici de
l'auditoria de comptes" TDA

1. FASE PRELIMINAR



TDA
(Termes document inici auditoria)

a) OBJECTIUS / IMPLICACIONS / ESTRUCTURA

(R)_Òrgan interventor

- Comunica inici actuacions auditoria
- **Document anual obligatori**
- Manifestació escrita responsabilitats de la Direcció i de la Intervenció:
 - Determinació condicions prèvies a l'inici de l'auditoria.
 - Confirmació existència comprensió comú per part de Direcció i Intervenció.
- Signat per Intervenció i Òrgan de Direcció de l'entitat a auditar en conformitat

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

NT ONA 1/2018
Protecció independència
treballs auditoria pública

b) CONTINGUT / ESTRUCTURA

- Objecte i abast dels treballs (citar treballs que es realitzen en col·laboració firma privada auditoria).
- Responsabilitat de la Intervenció i la Direcció/Responsables de govern Entitat (inclou referència explícita a la carta de manifestacions).
- Identificació del marc d'informació financera aplicable preparació Estats Financers.
- Referència a l'estructura i contingut de l'informe.
- Annexes:
 - **Documentació inicial necessària inici auditoria** → (R)_Auditors privats
 - Qüestionari control intern
 - Document riscos àrees rellevants

(R)_Auditors privats

La **Planificació de l'auditoria** té com a objectiu garantir que la mateixa es realitzi de manera **eficaç**

(NIA-ES-SP-1300)

En la planificació, els auditors definiran els objectius, l'abast i la metodologia per a assolir tals objectius

Qui planifica?

- Els integrants de l'equip auditor
- Abans de la seva execució, es firma per l'interventor (com a Responsable d'auditoria)

Per a què es planifica?

- Per a determinar els objectius de control i el tipus d'auditoria a realitzar
- Per a identificar riscos d'auditoria, amb el fi de minimitzar-los
- Per a augmentar l'eficiència dels treballs evitant omissions, duplicitats, ...
- Per a facilitar l'assignació de tasques i responsabilitats

Tots els aspectes de la planificació s'inclouran en la **MEMÒRIA**

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

2. PLANIFICACIÓ

Pla d'auditoria / Memòria de
planificació

(R)_Òrgan interventor

(R)_Auditors privats

NT ONA 3/2016
Sobre la planificació i
avaluació del control intern

MEMÒRIA DE PLANIFICACIÓ (CONTINGUT)

- 1.Objectiu i abast auditoria (fer esment col·laboració firma privada auditoria)
- 2.Coneixement entitat, entorn i marc normatiu
- 3.Confirmació d'independència i incompatibilitats
- 4.Avaluació preliminar magnituds comptables
- 5.Identificació i valoració de riscos (risc de frau i d'incorrecció material)
- 6.Anàlisi control intern entitat
- 7.Identificació riscos de frau
- 8.Determinació importància relativa o materialitat
- 9.Consideració necessitat expert per analitzar aspectes concrets
- 10.Identificació de saldos, transaccions, afirmacions i informacions rellevants
- 11.Equip de treball assignat i funcions de cada membre
- 12.Procediments d'auditories a aplicar, definint:
 - Sistema i criteri selecció de mostres
 - Calendari d'execució de treballs
 - Recursos a aplicar (equip de treball i funcions)
- 13.Emissió dels informes (provisional, al·legacions, definitiu)
- 14.Altres consideracions (sistema de seguiment treballs auditor col·laborador, sistema de referències papers de treball, ...)
- 15.Signat de conformitat tant per la Intervenció com per l'auditor col·laborador.**

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

2. PLANIFICACIÓ

Pla d'auditoria / Memòria de
planificació

(R)_Òrgan interventor

(R)_Auditors privats

NT ONA 3/2016
Sobre la planificació i
avaluació del control intern

L'òrgan interventor ha de
definir les àrees on
existeixi major risc,
d'acord amb la informació
obtinguda de l'entitat i els
procediments de
valoració dels riscos

APARTAT 5 MEMÒRIA PLANIFICACIÓ: RISCOS

El RD 424/2017 defineix el **risc** com (art. 31) la possibilitat que es produeixin fets o circumstàncies en la gestió sotmesa a control susceptibles de generar incompliments de la normativa aplicable a la falta de fiabilitat de la informació financera, inadequada protecció dels actius o falta d'eficàcia i eficiència en la gestió.

Per tant, els factors del risc es poden resumir en:

- Falta d'eficàcia i eficiència en la gestió dels objectius de l'Entitat Local
- Incompliment de la normativa aplicable
- Fiabilitat de la informació financera
- La bona gestió dels seus recursos (per exemple, inadequada protecció dels actius)

Els factors de risc es coneixen mitjançant:

- El coneixement de l'organització
- La informació de què disposa per les diferents fonts al seu abast (comptabilitat, fiscalització prèvia, presència en òrgans col·legiats, assessors externs,)

CONEIXEMENT
DEL CONTROL



PROCEDIMENT
DE VALORACIÓ
DEL RISC



PROVES
D'AUDITORIA

**NORMA TÉCNICA SOBRE LA IMPORTANCIA RELATIVA O MATERIALIDAD EN LAS AUDITORÍAS DE LOS
ESTADOS FINANCIEROS DEL SECTOR PÚBLICO**
Contenido

1. INTRODUCCIÓN.....	2
2. ÁMBITO DE APLICACIÓN.....	4
3. EL CONCEPTO DE MATERIALIDAD O IMPORTANCIA RELATIVA.....	4
3.1. Aplicación del concepto de materialidad	4
3.2. Secuencia de procesos de auditoría en relación con la materialidad	5
3.3. Aspectos que influyen en la determinación de la materialidad: aspectos cuantitativos y cualitativos	6
4. LA DETERMINACIÓN DE LA MATERIALIDAD AL ESTABLECER LA ESTRATEGIA GLOBAL	7
4.1. Determinación de la materialidad o cifra de importancia relativa para los estados financieros en su conjunto o (CIREF): selección de referencias y aplicación de porcentajes.....	7
4.2. Determinación de la materialidad o cifra de importancia relativa para determinados tipos de transacciones, saldos contables o información a revelar (materialidad específica o CIREF-TSI)	9
4.3. Determinación de la materialidad en la ejecución del trabajo	10
4.4. Estados financieros preliminares	14
4.5. Correcciones claramente insignificantes	14
5. EVALUACIÓN DE LA MATERIALIDAD DE LAS INCORRECCIONES IDENTIFICADAS DURANTE LA REALIZACIÓN DE LA AUDITORÍA	14
5.1. Revisión de la CIREF a medida que la auditoría avanza	14
5.2. Acumulación de incorrecciones identificadas	15
5.3. Evaluación de incorrecciones acumuladas	16
5.4. Comunicación de las incorrecciones	17
6. LA MATERIALIDAD EN LAS AUDITORÍAS DE GRUPO	18
7. DOCUMENTACIÓN	19

IMPORTÀNCIA RELATIVA O MATERIALITAT

- La importància relativa o materialitat és la **xifra o criteris determinats per l'auditor/a que consisteix en determinar el límit màxim tolerable d'incorrecció que no es consideren rellevants per als resultats de l'actuació de control a realitzar.**
- **L'auditor ha d'aplicar el concepte d'importància relativa en la planificació i en l'execució de l'auditoria i obtenir una seguretat raonable que la informació financera compleix el principi comptable d'importància relativa.**
- L'auditor podrà revisar l'estratègia global d'auditoria en qualsevol moment si hi concorren circumstàncies que si s'haguessin conegut hauria agafat xifres diferents de materialitat.
- En el sector públic, la materialitat s'aplica a sectors com:
 - Compliment de programes pressupostaris
 - Activitats subvencionals
 - Selecció de personal
 - Contractació pública
 - Gestió tributària i recaptació
 - ...

**QUINS
RISCOS SON
IMPORTANTS
?**

IMPORTÀNCIA RELATIVA O MATERIALITAT

La importància relativa o materialitat s'haurà de determinar:

En el seu **conjunt**, per a reduir la probabilitat que la suma de les incorreccions **no corregides i no detectades** superi la importància relativa per als estats financers (materialitat global)

Per a determinats tipus de transaccions, saldos comptables o informació a revelar (error tolerable per **àrees**)

Podrà aplicar el seu judici professional per a valorar aspectes qualitatius o modificar els quantitius

MATERIALITAT

- Importància relativa de les distorsions permeses en els estats financers, sota la premissa que certes quantitats o errors són considerats irrelevants per als usuaris de la informació financera.
- Es basa en la naturalesa, magnitud, o ambdues, de les distorsions.

CIREF
**(Xifra d'Importància
Relativa per als Estats
Financers)**

- Representa el llindar sobre el qual les incorreccions, individualment o en conjunt, podrien influir en les decisions econòmiques dels usuaris dels estats financers.
- La CIREF es determina aplicant un percentatge a una referència seleccionada que sigui significativa per a l'entitat, considerant tant aspectes quantitatius com qualitius en la seva avaluació.


TIPUS D'ENTITAT I PERCENTATGES CIREF

Cuadro 1. Cálculo de la CIREF: Referencias y porcentajes a utilizar

TIPO DE ENTIDAD	REFERENCIA	CIREF	
		Mediana o pequeña	Grande
Sector público administrativo con presupuesto estimativo			
Consortios del sector público administrativo	Gastos de gestión ordinaria	5%	3%
Centros universitarios			
UNED y sus centros asociados	Activo	0,7%	0,5%
Fondos sin personalidad jurídica.			
Entidades de derecho público integradas en el sector público administrativo	Gastos totales	5%	3%
Sector público administrativo con presupuesto limitativo			
Agencias estatales	Gastos totales		
Autoridades administrativas independientes			
Entidades de derecho público integradas en el Sector público administrativo		5%	3%
Organismos Autónomos			
Mutuas colaboradoras con la Seguridad Social	Activo	0,7%	0,5%
	Patrimonio Neto	1,5%	1%
Sector público empresarial			
Consortios del sector público empresarial	Gastos de gestión ordinaria	5%	3%
Entidades de derecho público integradas en el sector público empresarial	Activo	0,7%	0,5%
Entidades públicas empresariales	Patrimonio Neto	1,5%	1%
	Activo	0,7%	0,5%
Autoridades Portuarias	Activo	0,7%	0,5%
Sector público fundacional			
Fundaciones del sector público	Gastos de gestión ordinaria	5%	3%

4.5. Incorrecciones claramente insignificantes

33. El auditor determinará el nivel o límite por debajo del cual las incorrecciones se consideran claramente insignificantes y no serán, por lo tanto, consideradas ni de forma individual ni agregadas a otras, al no esperarse que tengan efecto material sobre los estados financieros, cualquiera que sea el criterio de magnitud, naturaleza o circunstancias. No debe considerarse una cuestión claramente insignificante cuando haya algún tipo de incertidumbre o dudas sobre que lo sea.

34. En las auditorías incluidas en el ámbito de aplicación, con carácter general como nivel de las incorrecciones se aplicará a la CIREF un porcentaje del 5%.

35. Se podrá rebajar este porcentaje cuando concurran las siguientes circunstancias:

- a) La auditoría no es recurrente o es el primer ejercicio de la entidad.
- b) El número de incorrecciones de ejercicios anteriores no es elevado y no se han detectado errores sistémicos.
- c) La entidad no implementa controles o medidas correctoras en ejercicios anteriores.
- d) Es baja la cualificación y nivel de experiencia de la entidad.
- e) La entidad auditada pertenece a un sector en el que no hay experiencia.

INCORRECCIONS CLARAMENT INSIGNIFICANTS

- Distorsions tan petites que es determina, segons el criteri de l'auditor, que no serien d'interès per als usuaris dels estats financers sota cap circumstància.
- S'estableix un **llindar general del 5% de la CIREF com a nivell d' incorreccions clarament insignificants**, podent ajustar-se segons el risc i les circumstàncies específiques de l'auditoria.
- No han de ser considerades ni individual ni agregada en l'avaluació de la materialitat per no esperar-se que tinguin un efecte material sobre els estats financers.

CIRET (Xifra d'Importància Relativa en l'Execució del Treball)

- S'estableix per cobrir possibles incorreccions no detectades i reduir la probabilitat que la suma de les incorreccions no corregides i no detectades en els estats financers superi la CIREF.
- Durant l'auditoria, la CIRET s'ajusta per planificar procediments d'auditoria, determinar el nivell de precisió i la diferència acceptable en procediments analítics substantius, influir en la selecció de partides per a procediments substantius, i determinar la mida de les mostres.

Cuadro 3. Evaluación del riesgo de incorrección material

Riesgo Inherente RI	Riesgo de Control RC	Riesgo de Incorrección Material RIM= RI*RC
Alto	Alto	Alto
Alto	Medio	Alto
Alto	Bajo	Medio
Medio	Alto	Alto
Medio	Medio	Medio
Medio	Bajo	Bajo
Bajo	Alto	Medio
Bajo	Medio	Bajo
Bajo	Bajo	Bajo

Cuadro 4. Matriz para la determinación de la CIRET

Factor	Respuesta	Puntos por respuesta
1.- Conocimiento de la entidad	Bajo	3
	Medio	2
	Alto	1
2.- RIM resultante cuadro 3	Alto	3
	Medio	2
	Bajo	1
3.- Naturaleza y extensión de las incorrecciones detectadas en ejercicios anteriores	Numerosas o significativas, y con efecto en la opinión	3
	Algunas, de mayor o menor relevancia, y con posible efecto en la opinión	2
	Ninguna o pocas y de menor relevancia y/o sin efecto en la opinión	1
4.- Expectativas del auditor sobre las incorrecciones del ejercicio a auditar	Numerosas, significativas y con efecto en la opinión	3
	Algunas, de mayor o menor relevancia y con posible efecto en la opinión	2
	Ninguna o pocas y de menor relevancia y/o sin efecto en la opinión	1

ASPECTES QUANTITATIUS

- Determinar la materialitat basada en una quantitat o dimensió de l'impacte d'una transacció, succés o condició, actuant com un llindar a partir del qual les distorsions són considerades materials.
- Això inclou aplicar un percentatge sobre una base o referència seleccionada que sigui significativa per als usuaris de la informació d'aquest tipus d'entitats.

ASPECTES QUALITATIUS

- Involucren la consideració de com la naturalesa d'una distorsió o les circumstàncies en què esdevé, més enllà de la seva mida, poden influir significativament en les decisions dels usuaris dels estats financers.
- Això inclou l'avaluació de les característiques de les transaccions o el seu context, com per exemple, la rellevància de certes polítiques o programes pressupostaris, l'interès públic, la supervisió requerida, i la política de selecció de personal, entre altres aspectes relacionats amb activitats subvencionables i de contractació pública.

**RIM
(Risc d'Importància Material)**

- Es relaciona amb l'avaluació dels riscos que existeixin distorsions significatives en els estats financers abans de considerar els efectes de qualsevol control intern. Inclou la consideració del coneixement de l'entitat, la naturalesa i extensió d'incorreccions identificades en auditories anteriors, i les expectatives de l'auditor sobre les incorreccions en el període actual.

**RI
(Risc d'Incorrecció)**

- Associat amb la possibilitat que les polítiques i procediments d'una entitat no previnguin, detectin i corregeixin una distorsió material en els estats financers. Implica la consideració d'aspectes com el coneixement de l'auditor sobre l'entitat i la naturalesa i extensió de les incorreccions identificades en auditories anteriors.

Apartat 5.1.11 de las NASP
Tots els aspectes de la planificació s'inclouran en una **MEMÒRIA** escrita amb el suficient detall, i ha de ser aprovada pel responsable d'auditoria abans de començar la resat del treball

2. PLANIFICACIÓ

Programa de treball

(R)_Òrgan interventor

(R)_Auditors privats

ANNEX MEMÒRIA
PLANIFICACIÓ

PROGRAMES DE TREBALL

OBJECTIUS

- Definició de les proves a realitzar per assolir els objectius d'auditoria definits a la planificació i donar resposta als riscos identificats en la planificació
- Ha de servir de guia per fer el seguiment del grau d'execució dels treballs (en execució, finalitzats, revisats)

APROVAT INTERVENCIÓ

El Programa de treball s'estructura de la següent manera

Encapçalament

- Àrea de treball a la que correspon el Programa
- Dades de l'entitat auditada i exercici-període auditat
- Dates d'execució
- Referència normativa, en les proves de compliment de legalitat

Objectius

- Identificació dels objectius que es pretenen aconseguir amb el Programa

Descripció

- Descripció dels procediments aplicats
- Amplitud amb la que han de ser realitzats
- Criteris per a la selecció de les mostres
- Referència als papers de treball corresponents

1

NOTA TÈCNICA IGAE
Relació auditors àmbit sector
públic (30/12/2020)

3. EXECUCIÓ

PAPERS DE TREBALL

TREBALL DE CAMP

(R)_Auditors privats

PROCEDIMENTS
D'AUDITORIA (Proves
definides programa de treball)



OBTENIR EVIDÈNCIA
ADEQUADA I SUFICIENT



CONCLUSIONS RAONABLES

SUPERVISIÓ

(R)_Òrgan interventor

MEMORÀNDUM CONCLUSIONS

(R)_Auditors privats

- Exposar els treballs d'auditoria executats i les conclusions obtingudes
- Proposta de contingut (indicar a memoràndum de planificació):
 - Objectius i abast dels treballs
 - Resultats del treball realitzat per àrees (objectius, proves realitzades, criteri de selecció de mostres i conclusions)
 - Proposta informe auditoria

SUPERVISIÓ

(R)_Òrgan interventor

Resolució de 30 de juliol de 2015, de la IGAE, per la que se dicten instruccions per a l'exercici de la auditoria pública.

4. RESULTATS

INFORME

(R)_Òrgan Interventor

(R)_Direcció entitat

I. DISPOSICIONES GENERALES

MINISTERIO DE HACIENDA Y ADMINISTRACIONES PÚBLICAS

8939 *Resolución de 30 de julio de 2015, de la Intervención General de la Administración del Estado, por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de la auditoría pública.*

La Ley 47/2003, de 26 de noviembre, General Presupuestaria, posibilitó la introducción por la Intervención General de la Administración del Estado de la auditoría pública en el control del sector público estatal. La incorporación de las normas y procedimientos de auditoría ha supuesto un avance fundamental en el control de gestión pública contribuyendo de forma notable a una mejora de la transparencia, la legalidad y la economía de dicha gestión.

La normativa que regulaba dicha modalidad de control fue incompleta y dispersa hasta la promulgación del Real Decreto 2188/1995, de 28 de diciembre, por el que se regula el régimen de control interno ejercido por la Intervención General de la Administración del Estado, que constituyó un hito fundamental en el desarrollo del control interno en el ámbito del sector público estatal, permitiendo el desarrollo y sistematización de la normativa aplicable. Dicho Real Decreto fue modificado posteriormente por, entre otros, el Real Decreto 339/1998 para incluir una regulación más detallada de algunos aspectos, entre los que cabe destacar los Informes al Consejo de Ministros.

La entrada en vigor de la Ley 47/2003, de 26 de noviembre, General Presupuestaria, ha venido a regular en un Capítulo específico, dentro del Título VI relativo al control interno de la actividad económico-financiera, la auditoría pública, poniendo de relieve, de este modo, la proyección e importancia que esta modalidad de control tiene sobre el sector público.

Els resultats obtinguts amb l'exercici del control financer es traslladen a Informes en els termes establerts en els art. 35 i 36 del RD 424/2017.

Es tracta d'una regulació que persegueix concretar els criteris bàsics sobre la formalització i tramitació d'aquests resultats a través d'una homogeneïtat OBLIGADA PER L'APLICACIÓ DIRECTA DE LES NASP-IGAE.

EL resultat de les actuacions de control financer es documentarà en **informes escrits**

De forma ordenada hauran d'exposar:

- Els fets comprovats
- Les conclusions obtingudes
- I, en el seu cas, les recomanacions

També han d'indicar les deficiències que s'han trobat i que han de ser subsanades mitjançant una actuació correctora immediata, circumstància que serà objecte de verificació en les següents actuacions de control.

L'EXPOSICIÓ DELS FETS COMPROVATS SERÀ CLARA, OBJECTIVA I PONDERADA

L'estructura, contingut i tramitació dels informes de control financer s'ajustarà a l'establert a la RESOLUCIÓ DE 30 DE JULIOL DE 2015 DE LA IGAE (SECCIÓ 4a)

Resolució de 30 de juliol de 2015, de la IGAE, per la que se dictan instruccions para el ejercicio de la auditoría pública.

4. RESULTATS

INFORME PROVISIONAL

(R)_Òrgan Interventor

(R)_Direcció entitat

4

NT ONA 2/2020
Emissió informes provisionals i definitius CA

ESTRUCTURA DE L'INFORME:

0. **Títol:** S'ha de reflectir que es tracta d'informe provisional
1. **Opinió:** S'indicarà el tipus d'opinió: favorable, amb excepcions, desfavorable o denegada
2. **Fonaments d'opinió:** es relacionen les incidències rellevants (excepcions / salvetats) detectades
3. **Paràgrafs d'èmfasi:** si s'escau, destinat a ressaltar algun aspecte rellevant inclòs a la memòria, que no es tracta d'una incidència.
4. **Qüestions clau de l'auditoria:** recull aspecte rellevant de l'auditoria que, sense tractar-se d'una incidència, ha suposat una dedicació significativa de l'auditor pel seu anàlisi.
5. **Altres qüestions:** recollirà aspectes com col·laboració d'auditors privats, canvi òrgan de control, estats financers de l'any anterior no auditats, reformulació de comptes
6. **Altra informació:** principalment, es farà menció sobre la informació pressupostària, indicadors i informació sobre el cost de les activitats que figuren a la memòria
7. **Responsabilitat de l'òrgan de gestió en relació amb els comptes anuals**
8. **Responsabilitats de l'auditor en relació amb l'auditoria dels comptes anuals**

L'INFORME PROVISIONAL serà emès per l'**AUDITOR** que ha realitzat els treballs i confirmat per l'Interventor General com a director del control. Després de la seva firma, es remet al titular de l'òrgan gestor de l'activitat controlada **per a què, en un termini de 15 dies hàbils, es puguin realitzar al·legacions.**

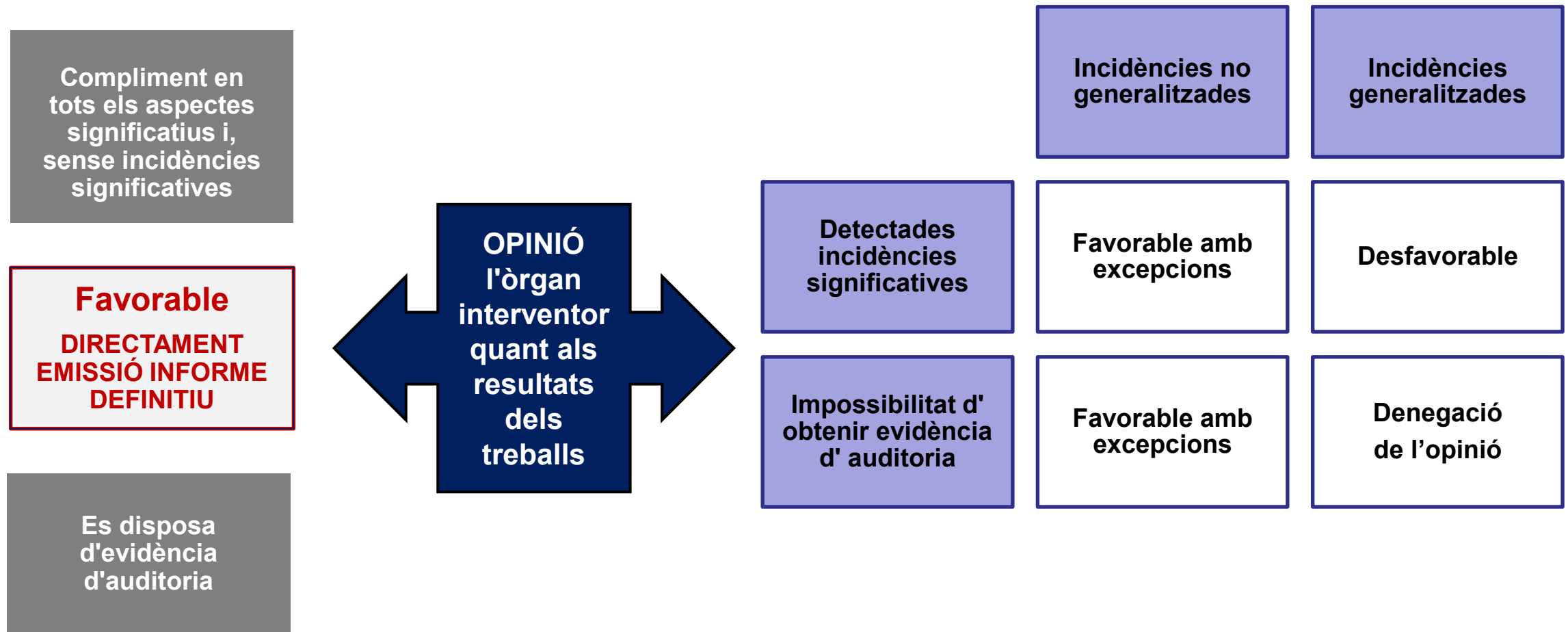
Les al·legacions dels òrgans gestors no s'incorporaran com a annex a l'informe, però quedaran degudament arxivades juntament amb la resta de documentació del control realitzat.

Aquesta remissió anirà acompanyada d'un escrit on s'indicarà la necessitat que l'òrgan gestor comuniqui les mesures adoptades o que té previst adoptar per a atendre les recomanacions de l'informe i el calendari previst per a la seva implementació.

4

NT ONA 2/2020
Emissió informes provisionals i definitius CA

4. RESULTATS



4

NT ONA 2/2020
Emissió informes provisionals i definitius CA

4. RESULTATS

TRÀMIT AL·LEGACIONS

(R)_Direcció entitat

(R)_Auditors privats

NO AL·LEGACIONS

- S'emet informe definitiu indicant aquesta circumstància.

SI AL·LEGACIONS

- Si el contingut i importància de les al·legacions deriva amb la necessitat de modificar l'informe provisional, haurà de substituir o eliminar els aspectes afectats, prèvia obtenció de l'evidència.
- En el cas que no originin modificacions en l'informe provisional, haurà de constar en l'informe definitiu l'opinió discrepant dels òrgans gestors, transcrivint el contingut de les al·legacions i les raons per a les quals l'òrgan interventor no les accepta.

AL·LEGACIONS FORA DE TERMINI

- Si es reben abans d'emetre l'informe definitiu, l'òrgan interventor valorarà la seva rellevància i les tindrà en compte, per incorporar-les, o no, en l'informe definitiu, segons el cas; i si es reben un cop emès l'informe definitiu, es procedirà al seu arxiu.
- Excepcionalment, s'emetrà un nou informe definitiu, fent constar aquesta circumstància en la introducció de l'informe.

4

NT ONA 2/2020
Emissió informes provisionals i definitius CA

4. RESULTATS

INFORME DEFINITIU

(R)_Òrgan Interventor

CONSIDERACIONS

- Opinió modificada / adaptada, si s'escau, en base a les al·legacions
- Signat per l'interventor/a
- Es compleixen els terminis per l'elaboració i tramitació (establerts al Plec i/o Contracte de serveis)

DESTINATARIS INFORMES (ART. 36 RD 424/2017)

ABANS DEL 30 D'ABRIL:

- **L'òrgan gestor**
- El **President** de l'entitat local
- I, a través del President, el **Ple** a efectes de coneixement

Quan es tracti d'informes d'**auditoria de comptes** sobre entitats del sector públic local, es **publicaran en les seus electròniques corporatives**, junt amb la seva informació comptable.

Aquesta mateixa informació es **remetrà a la IGAE** als efectes de la seva integració en el registre de comptes anuals del sector públic d'acord amb l'art. 163 LGP.

En aplicació de l'art. 5.2 del RD 424/2017:

Quan dels informes s'apreciï l'existència de fets que puguin donar lloc, indiciàriament, a responsabilitats:

- Constitutives de delictes
- Constitutives d'infracció en matèria de gestió econòmica pressupostària previstes a la L 19/2013
- Resta d'infraccions

Es posarà en coneixement de l'òrgan competent segons es tracti de responsabilitat penal, comptable o infracció administrativa.

RESOLUCION DE LA INTERVENCION GENERAL DE LA ADMINISTRACION DEL ESTADO (IGAE) POR LA QUE SE APRUEBA LA NORMA TÉCNICA DE INFORME DE RECOMENDACIONES DE CONTROL INTERNO E INFORME ADICIONAL AL DE AUDITORÍA DE CUENTAS (NT IRCIA)

De conformidad con lo previsto en los artículos 166 y siguientes de la Ley 47/2003, de 26 de noviembre, General Presupuestaria (LGP), en la Resolución de 18 de febrero de 2014 de la Intervención General de la Administración del Estado (IGAE), sobre el proceso de adaptación de las Normas de Auditoría del Sector Público a las Normas internacionales de auditoría, en la Resolución de 30 de julio de 2015, de la IGAE, por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de la auditoría pública y en la Resolución de 11 de noviembre de 2013, de la IGAE, por la que se aprueba la Norma técnica sobre informes de auditoría de cuentas anuales (NTIAC), se emite la presente norma técnica.

En particular, el apartado cuarto de la NTIAC, en su parte expositiva, se refiere a la conveniencia de realizar informes adicionales al de auditoría de cuentas en el marco conceptual de dicho trabajo, tal y como viene siendo habitual en los trabajos de la IGAE y a tenor de lo establecido en las Normas de Auditoría del Sector Público (NASP) y en las Normas Internacionales de auditoría aplicables en España (NIA-ES), en cuyo proceso de confluencia se halla inmersa la IGAE; y concretamente por adaptación de la NIA-ES 265 *Comunicación de la deficiencias de control interno a los responsables del gobierno y a la dirección*

Los documentos exhaustivos de la norma técnica de informe de recomendaciones de control interno e informe adicional al de auditoría de cuentas (IRCIA) emitido por la Intervención General de la Administración del Estado (IGAE) se encuentran en el anexo de la resolución de 18 de febrero de 2014, de la IGAE, por la que se dictan instrucciones para el ejercicio de la auditoría pública y en la Resolución de 11 de noviembre de 2013, de la IGAE, por la que se aprueba la Norma técnica sobre informes de auditoría de cuentas anuales (NTIAC), se emite la presente norma técnica.

NORMA TÉCNICA

DE INFORME DE RECOMENDACIONES DE CONTROL INTERNO E INFORME ADICIONAL AL DE AUDITORÍA DE CUENTAS (IRCIA) EMITIDO POR LA INTERVENCIÓN GENERAL DE LA ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO (IGAE)

ESTRUCTURA NT	ASPECTES DESTACATS
Introducció	Presentació de la normativa i el seu context, subratllant la importància d'adaptar les pràctiques a les Normes Internacionals d'Auditoria i millorar la gestió de recursos públics.
Àmbit d'Aplicació i Objecte	Aplicable a auditories de comptes per unitats de la IGAE i col·laboradors, incloent entitats públiques no estatals. Regula l'emissió d'informes sobre control intern i compliment legal.
Estructura i Contingut de l'Informe	Divisió en dues parts: - Recomanacions de control intern - Informe adicional.
Tramitació de l'Informe	Procés per a l'emissió de l'informe provisional i definitiu, incloent-hi terminis per a al·legacions i la necessitat de documentació adequada.
Data i Signatura de l'Informe	Terminis per a l'emissió de l'informe definitiu i requisits per a la seva signatura electrònica.
Models d' Informes	Directrius sobre l'obligatorietat de seguir models d'informe estandarditzats i com justificar modificacions.

ESTRUCTURA DE L'INFORME DE RECOMANACIONS

Títol de l'informe	▪ Identifica la naturalesa de l'informe, l'ens públic auditat, l'exercici d'auditoria i el codi d'actuació.
Introducció	▪ Inclou la competència per efectuar l'auditoria, l'òrgan que la realitza i emet l'informe, i el seu caràcter addicional al d' auditoria de comptes. ▪ S'esmenta l'opinió de l'exercici auditat i altres paràgrafs rellevants.
Objectius i Abast del treball	▪ Explica que els procediments d'auditoria estan dissenyats exclusivament per emetre opinió sobre els comptes, però també s' han deduït resultats significatius per al control intern i el compliment de la legalitat.
Resultats	▪ Ha de presentar de manera clara, sistemàtica i sintètica els resultats per facilitar-ne la comprensió i valoració. Inclou les incidències detectades, evitant un detall excessiu que dificulti el seu tractament.
Conclusions i recomanacions	▪ Sintetitza els punts de control intern i els incompliments legals, oferint-ne una ràpida informació. ▪ Inclou les recomanacions que seran objecte d'un pla d'acció o indica expressament quan no en requereixin.

MODEL INFORME DE RECOMANACIONES

ANEXO I.1: MODELO DE INFORME CUANDO SE DAN LOS SUPUESTOS DE EMISIÓN DEL IRCIA EN SUS DOS PARTES Y EXISTEN RECOMENDACIONES SIGNIFICATIVAS DE CONTROL INTERNO E INCUMPLIMIENTOS LEGALES.

TÍTULO: INFORME DE RECOMENDACIONES DE CONTROL INTERNO E INFORME ADICIONAL (IRCIA)

1.- Introducción

La Intervención General de la Administración del Estado, a través de la (Oficina Nacional de Auditoría o Intervención Delegada.....) en uso de las competencias que le atribuye el artículo 168 de la Ley General Presupuestaria ha auditado las cuentas anuales de XXXX que comprenden, el balance de situación a 31 de diciembre de 20xx, la cuenta de pérdidas y ganancias (o cuenta de resultados en el caso de Fundaciones o cuenta de resultado económico-patrimonial, en el caso de organismos o entidades del sector público estatal sujetos al plan general de contabilidad pública y presupuesto estimativo), estado de liquidación del presupuesto el estado de cambios en el patrimonio neto, el estado de flujos de efectivo (en su caso) y la memoria correspondientes al ejercicio anual terminado en dicha fecha.

Como resultado de dicho trabajo con fecha xxxx emitió el correspondiente informe en el que expresó una opinión (indicar sólo el sentido de la opinión, favorable, con salvedades, desfavorable o denegada) y se ha incluido en el informe párrafos de énfasis, de otras cuestiones y de Informe sobre requerimientos legales y reglamentarios (simplemente mención a que estos párrafos han sido incluidos)

El presente IRCIA (código AUDINET) se emite como resultado del trabajo anteriormente indicado y de acuerdo con la norma Técnica correspondiente.

Con fecha xxx se remitió a los responsables de la entidad auditada el IRCIA provisional, recibiéndose sus alegaciones (en el caso de que no se hayan realizado alegaciones en el periodo concedido para ellas, se indicará expresamente con la expresión, "transcurrido el plazo otorgado para realizar alegaciones estas no han sido efectuadas") con fecha xxx.

2.- Objetivos y alcance

Como parte de la auditoría indicada en el apartado de introducción y derivado de las pruebas realizadas en el contexto de dicho trabajo, así como, en su caso, de aquellos otros procedimientos que se han considerado necesarios en el marco de la auditoría pública, pueden detectarse debilidades significativas del control interno, otros aspectos relevantes para la mejora de la gestión e incumplimientos de la legalidad.

En el alcance de este trabajo no se pretende identificar, necesariamente, todas las debilidades e incumplimientos legales que puedan existir o todos los defectos, en general, de la gestión económico-financiera y, por tanto, no expresamos una opinión sobre el sistema de control interno o sobre el cumplimiento de la legalidad, ni tratamos de adecuar el alcance de esta auditoría al que correspondería a otros trabajos más específicos como la auditoría operativa y de cumplimiento, el control financiero permanente u otras revisiones de similar naturaleza y objetivos. En el supuesto de realizarse dichos trabajos, sus resultados podrían diferir sustancialmente de las conclusiones alcanzadas en el presente informe.

3.-Resultados

Para ambas partes del informe, la distribución de los puntos se desarrolla por áreas, atendiendo a la regulación contable. En el caso de que alguno de los supuestos se relacionara con varias áreas, se optará por referirla a aquella que se vea más afectada cuantitativamente, sobre la que se detecte más riesgo o tenga una calificación más baja de control interno, o a la que se corresponda con la actividad más frecuente de la entidad auditada. Si mediante la aplicación sucesiva de los criterios indicados, no se hallara ningún factor discriminante, el auditor aplicará su propio criterio y se hará referencia en el texto del punto correspondiente al resto de las áreas afectadas. En ningún caso se incluirá el tema tratado en varias áreas a la vez.

Cuando, excepcionalmente, no se pueda realizar su aplicación a ninguna área, se incluirá en epígrafe de "Área no determinada", el cual se situará al final de cada una de las partes del informe.

3.1 Resultados de recomendaciones de control interno (IRC)

Se incluirán los puntos de control interno organizados por áreas (véase el ejemplo que se incluye), disponiéndose en primer lugar el punto de control interno, en su caso, la descripción de los efectos reales o potenciales (no resulta necesaria en todo caso una cuantificación, pero puede ser recomendable ponerla si se conoce o se puede estimar) y las recomendaciones que se consideren necesarias.

En el caso de la deficiencia haya generado una salvedad en el informe de auditoría, o un párrafo de tipo que sea, habrá de mencionarse como efecto en este apartado.

3.2 Resultado del informe adicional

El presente informe adicional, se basa en el análisis de la legislación aplicable al organismo con el alcance indicado en el apartado 2 de este documento, encuadrado en una auditoría de cuentas tal y como se prevé en la Ley General Presupuestaria y en su normativa de desarrollo.

Se incluirán los incumplimientos legales organizados por áreas (véase el ejemplo que se incluye), disponiéndose en primer lugar la descripción del incumplimiento legal con referencia completa a la norma, al artículo, etc., en su caso, la descripción de los efectos reales o potenciales (no resulta necesaria en todo caso una cuantificación, pero puede ser recomendable ponerla si se conoce o se puede estimar) y las recomendaciones que se consideren necesarias.

En el caso de que el incumplimiento legal haya generado una salvedad en el informe de auditoría, o un párrafo de tipo que sea, habrá de mencionarse como efecto en este apartado.

4 Conclusiones y recomendaciones

En este apartado se incluirán de forma muy sintética para cada una de las partes del informe, aquellos puntos de control interno o incumplimientos legales, respectivamente. El objetivo de este apartado es el acceso a una información rápida.

Se incluirán las conclusiones y recomendaciones que vayan a ser objeto de un plan de acción. Si, excepcionalmente, no precisaran de plan de acción deberá indicarse expresamente esta circunstancia.

INFORME RESUM ANUAL RESULTATS DEL CONTROL INTERN (ART. 37 RD 424/2017)

INFORME RESUM ANUAL
RESULTATS DEL
CONTROL INTERN

INTRODUCCIÓ

Ha de contenir la normativa sobre la qual s'elabora l'informe, l'exercici i l'entitat local a què fa referència. També inclourà el règim de control a què estan sotmesos els actes de l'entitat local, ja sigui de règim ordinari o simplificat que regula el Títol V del RD 424/2017.

ABAST

S'inclourà una breu referència de les actuacions de control realitzades durant l'exercici, que han estat la base per a l'elaboració de l'informe resum.

Si es considera oportú, es pot incloure un annex amb la relació detallada de les actuacions de control permanent i auditoria pública realitzades durant l'exercici.

També es deixarà constància en aquest apartat de si l'òrgan de control no ha disposat de mitjans necessaris i suficients per desenvolupar un model de control eficaç en el termes que estableix l'article 4 del RD 424/2017.

CONCLUSIONS I RECOMANACIONS

S'exposaran les conclusions rellevants que resultin de les actuacions de control realitzades, dedicant apartats diferents a cada una de les modalitats de control: funció interventora, control permanent i auditoria pública.

S'inclouran les recomanacions que deriven de les conclusions prèviament exposades, que s'estimin pertinents per resoldre les deficiències detectades o per introduir millores en la gestió, mitjançant una actuació concreta a adoptar per l'òrgan gestor.

DEFICIÈNCIES QUE REQUERIRAN
L'ADOPCIÓ DE MESURES
CORRECTORES A TRAVÉS D'UN PLA
D'ACCIÓ

Si les conclusions estableixen deficiències que requireixin l'adopció de mesures correctores a través del Pla d'acció, s'inclourà aquest apartat detallant aquestes mesures de forma concreta per facilitar tant l'adopció de les mesures com el seguiment i la valoració.

VALORACIÓ DEL PLA D'ACCIÓ DE
L'EXERCICI ANTERIOR

S'haurà d'incloure aquest apartat, al següent informe resum a aquell en què s'hagin assenyalat conclusions que requireixin l'elaboració d'un pla d'acció, es recollirà la valoració que l'òrgan de control realitza del pla d'acció formalitzat pel president de la corporació, d'acord amb el que estableix l'article 38 del RD 424/2017. La valoració a realitzar haurà de prendre en consideració: si s'ha formalitzat el pla d'acció, si inclou mesures, terminis i responsables per corregir les deficiències posades de manifest a l'anterior informe resum, si efectivament les mesures s'han implantat en els terminis previstos i si han permès corregir les deficiències posades de manifest, o si estan pendents d'adoptar-se o no han permès corregir les deficiències.



5. SEGUIMENT

PLA D'ACCIÓ

OBJECTE

El pla d'acció té per objecte determinar les mesures a adoptar per esmenar les debilitats, deficiències, error i incompliments que es posin de manifest en el IRA per l'òrgan interventor (art. 37 RD 424/2017).

CONTINGUT

El pla d'acció contindrà (art. 38 RD 424/2017):

- Les deficiències que requereixin de l'adopció de mesures correctores a través d'un pla d'acció.
- Les mesures de correcció previstes.
- El/els responsables de la seva implementació.
- El calendari d'actuacions a realitzar.

El Pla podrà incloure les actuacions a efectuar, tant a la gestió de la pròpia entitat local com a la de les entitats públiques dependents, en funció de les debilitats posades de manifest en el IRA.

SEGUIMENT

Rebut el pla d'acció i els informes de seguiment d'implantació de mesures, l'òrgan interventor haurà de:

- Analitzar i valorar el Pla per determinar si les mesures adoptades són les adequades per resoldre les debilitats, deficiències, errors i incompliments posats de manifest a l'IRA.
- Fer un seguiment sobre la efectiva implantació de les mesures.
- Fer un seguiment sobre la efectiva correcció de les situacions a corregir.

VALORACIÓ

La Resolució de 2 d'abril de 2020, referent a l'IRA, estableix un apartat V de l'informe referent a la "Valoració del pla d'acció" que haurà de recollir, la valoració que l'òrgan de control realitza del pla d'acció formalitzat pel President de la corporació. La valoració a realitzar haurà de tenir en compte:

- Si s'ha formalitzat el pla d'acció.
- Si inclou mesures, terminis i responsables per corregir les deficiències posades de manifest a l'anterior informe resum.
- Si efectivament les mesures s'han implantat en el terminis previstos i han permès corregir les deficiències posades de manifest, o si estan pendents d'adoptar o no han aconseguit corregir les deficiències.

Aquest apartat s'haurà d'incloure a l'informe resum següent a aquell que s'haguessin assenyalat conclusions que requereixin l'elaboració d'un pla d'acció.

Excepcions en els informes d'auditoria pública més generalitzades

23 de febrer de 2024

INTRODUCCIÓ

- ✓ DEFINICIÓ I MODALITATS D'AUDITORIA PÚBLICA
- ✓ OBJECTIUS DE L'AUDITOR PÚBLIC
- ✓ TIPOLOGIA D'EXCEPCIONS D'AUDITORIA

RD 424/2017, de 28 d'abril, pel qual es regula el règim jurídic del control intern a les entitats del Sector Públic Local

L'auditoria pública consistirà en la verificació

- de l'activitat economicofinancera del sector públic local
- realitzada amb posterioritat
- efectuada de forma sistemàtica
- mitjançant l'aplicació dels procediments de revisió selectius continguts a les normes d'auditoria i instruccions que dicti la IGAE

Art 29

RD 424/2017, de 28 d'abril, pel qual es regula el règim jurídic del control intern a les entitats del Sector Públic Local

Modalitats d'auditoria pública

- Auditoria de comptes

L'òrgan interventor ha de realitzar anualment una auditoria de comptes de

- OOAA
- EPEL
- Fundacions
- Consorcis
- Societats Mercantils no sotmeses a obligació d'auditoria segons normativa mercantil que haguessin estat incloses en el pla anual d'auditories.

RD 424/2017, de 28 d'abril, pel qual es regula el règim jurídic del control intern a les entitats del Sector Públic Local

Modalitats d'auditoria pública

- L'auditoria de compliment i l'auditoria operativa

- a les entitats sector públic local no sotmeses a control permanent
- per tal de millorar la gestió del sector públic local en el seu aspecte econòmic, financer, patrimonial, pressupostari, comptable, organitzatiu i procedimental

Art 29

AUDITORIA DE COMPTES

Objectius globals de l'auditor públic

- obtenir una seguretat raonable de que els estats financers en conjunt estan lliures d'incorrecció material, deguda a frau o error
- que permeti a l'auditor expressar-ne una opinió sobre si els estats financers estan preparats, en tots els aspectes materials, de conformitat amb un marc d'informació financera aplicable

NIA-ES-SP 1200 Objectius globals de l' auditor públic i realització de l'auditoria de conformitat amb les normes Internacionals d' auditoria adaptades per a la seva aplicació al sector públic espanyol

AUDITORIA DE COMPTES

Seguretat raonable

En el context d'una auditoria d'estats financers,

- un grau de seguretat alt
- encara que no absolut

Incorrecció Material: —————→ Error – Frau

- No intencionat – Error
- Intencionat - Frau
 - ✓ Informació financera fraudulenta
 - ✓ Apropiació indeguda d'actius

NIA-ES-SP 1240

AUDITORIA DE COMPTES

Marc d'informació financera aplicable

✓ **Fundacions**

DECRET 259/2008, de 23 de desembre, pel qual s'aprova el Pla de comptabilitat de les fundacions i les associacions subjectes a la legislació de la Generalitat de Catalunya

✓ **Societats mercantils i EPEL**

Reial decret 1514/2007, de 16 de novembre, pel qual s'aprova el Pla general de comptabilitat

✓ **Consortis i OOAA**

Ordre HAP/1781/2013, de 20 de setembre, per la qual s'aprova la Instrucció del model normal de comptabilitat local.

AUDITORIA DE COMPTES

Marc d'informació financera aplicable

- Consorcis i OOAA

Ordre HAP/1781/2013, de 20 de setembre, per la qual s'aprova la Instrucció del model normal de comptabilitat local.

➤ Regla 1

En tot cas, els OOAA han d'aplicar la mateixa Instrucció de comptabilitat que l'entitat local de què depenguin

➤ Llei 40/2015, de 1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic
Els consorcis estaran subjectes al règim de pressupostari, comptabilitat i control de l'Administració pública a què estiguin adscrits

Art 122

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió no modificada (favorable)

Quan conclogui que els estats financers han estat preparats, en tots els aspectes materials, de conformitat amb el marc de informació financera aplicable

Opinió modificada

- ✓ Sobre la base de l' evidència d' auditoria obtinguda, els estats financers en la seu conjunt **no** estan lliures d' incorrecció material; o
- ✓ **No** pugui obtenir evidència d' auditoria suficient i adequada per concloure que els estats financers en el seu conjunt estan lliures d' incorrecció material.

NIA-ES-SP 1700 R Formació de l'opinió i emissió de l'informe d'auditoria

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió modificada

- ✓ **Opinió amb excepcions**

Les incorreccions i possibles incorreccions es consideren materials però que no afecten de manera generalitzada al conjunt dels estats financers

- ✓ **Opinió desfavorable**

Les incorreccions es consideren materials i que afecten de manera generalitzada al conjunt dels estats financers

- ✓ **Denegació de l'opinió**

No es pot obtenir evidència de l' auditoria suficient i adequada, i es conclou que els possibles efectes sobre els estats financers, podrien ser materials i afectar de forma generalitzada.

NIA-ES-SP 1705 R Opinió modificada

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió modificada

<i>Naturaleza de la cuestión que origina la opinión modificada</i>	Juicio del auditor sobre la generalización de los efectos o posibles efectos sobre los estados financieros	
	Material pero no generalizado	Material y generalizado
Los estados financieros contienen incorrecciones materiales	Opinión con salvedades	Opinión desfavorable (adversa)
Imposibilidad de obtener evidencia de auditoría suficiente y adecuada	Opinión con salvedades	Denegación (abstención) de opinión

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió modificada

✓ Denegació per múltiples incerteses

Circumstàncies extremadament poc habituals

L'auditor no es pot formar una opinió degut a la possible interacció de les incerteses i el seu possible efecte acumulatiu sobre els estats financers

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió modificada (amb excepcions)

✓ Per incorrecció material

... excepte pels efectes de la qüestió o qüestions descrites a la secció "Fonament de l'opinió amb excepcions"

S'ha d'incloure una descripció i quantificació sobre els efectes de la incorrecció en els estats financers

✓ Per limitació a l'abast

... excepte pels possibles efectes de la qüestió o qüestions descrites a la secció "Fonament de l'opinió amb excepcions"

S'ha d'incloure una descripció del fet que impossibilita obtenir evidència.

TIPOLOGIA EXCEPCIONS D'AUDITORIA

Opinió amb excepcions

✓ Error o omissions en la informació a revelar

Es considera una incorrecció material

S'ha de descriure en la secció de fonament de l'opinió la naturalesa de la informació omesa o errònia, i la seva quantificació, sempre que sigui possible.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

- ✓ IMMOBILITZAT
 - ✓ ARRENDAMENTS
 - ✓ SUBVENCIONS
 - ✓ DEUTORS INGRESSOS
 - ✓ PROVISIONS
 - ✓ NORMES PRESSUPOSTÀRIES
 - ✓ NORMES ELABORACIÓ COMPTES ANUALS
-
- ✓ COMPLIMENT NORMATIU

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

IMMOBILITZAT

a) Posseeix l' entitat per al seu ús en la producció o subministrament de béns i serveis o per als seus propis propòsits administratius.

b) S' espera tinguin una vida útil més gran a un any

Amb posterioritat al seu reconeixement inicial com a actiu, tots els elements de l' immobilitzat material, han de ser comptabilitzats a la seva valoració inicial, incrementada, si s' escau, pels desemborsaments posteriors, i descomptant l' amortització acumulada practicada i la correcció valorativa acumulada per deteriorament que hagin patit al llarg de la seva vida útil.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

IMMOBILITZAT

L' amortització és la distribució sistemàtica de la depreciació d' un actiu al llarg de la seva vida útil

- l'ús que l'entitat espera realitzar de l'actiu
- el deteriorament natural esperat
- l'obsolescència tècnica
- límits legals o restriccions similars sobre l' ús de l' actiu, com ara les dates de caducitat dels contractes de servei relacionats amb el bé

La vida útil d' un element s' ha de revisar periòdicament i, si les expectatives actuals varien significativament de les estimacions prèvies, s' han d' ajustar els càrrecs en els períodes que resten de vida útil.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

IMMOBILITZAT

Deteriorament

Almenys al tancament de l' exercici, l' entitat avaluarà si existeixen indicis que algun element de l' immobilitzat material pugui estar deteriorat, cas en el qual haurà d' estimar el seu import recuperable, efectuant les correccions valoratives que procedeixin

Baixes

Tot element component de l' immobilitzat que hagi estat objecte de venda o disposició per una altra via, ha de ser donat de baixa del balanç, igual que qualsevol element de l' immobilitzat material que s' hagi retirat de forma permanent d' ús, sempre que no s' esperi obtenir rendiments econòmics o potencial de servei addicionals per la seva disposició

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

IMMOBILITZAT

Errors en la classificació i/o registre

- Immobilitzat en curs
- Inversions immobiliàries
- Actius en estat de venda
- Actius en cessió

Informació en la memòria

- Vides útils
- Identificació d'actius rebuts/cedits en adscripció
- Identificació d'actius en cessió
- Arrendaments financers
- ...

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

ARRENDAMENTS FINANCERS

Quan de les condicions econòmiques d' un acord d' arrendament es dedueixi que es transfereixen substancialment tots els riscos i avantatges inherents a la propietat de l' actiu objecte del contracte

- El termini del contracte d' arrendament coincideix o cobreix la major part de la vida econòmica de l' actiu.
- A l' inici de l' arrendament el valor actual de les quantitats a pagar suposi un import substancial del valor raonable de l' actiu arrendat.
- Quan els actius arrendats tinguin una naturalesa tan especialitzada que la seva utilitat quedi restringida a l' arrendatari i els béns arrendats no poden ser fàcilment reemplaçats per altres béns

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

ARRENDAMENTS FINANCERS

Errors

Registre segons forma jurídica, sense considerar el fons econòmic que estableixen les normes comptables

Efectes

Infravaloració de l'actiu i del passiu

Impacte en el compte de resultats

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

SUBVENCIONS

Consideració reintegrable / no reintegrable (rebudes)

No reintegrable - Es consideren com un ingrés

- quan existeixi un acord individualitzat de concessió de la subvenció a favor de l' esmentat ens,
- s' hagin complert les condicions associades al seu gaudiment
- i no existeixin dubtes raonables sobre la seva percepció

En la resta de casos, es reconeixen com un passiu.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

SUBVENCIONS

Consideració reintegrable /no reintegrable (atorgades)

Quan al tancament de l' exercici estigui pendent el compliment d' alguna de les condicions establertes per a la seva percepció, però no existeixin dubtes raonables sobre el seu futur compliment, s' haurà de dotar una provisió pels corresponents imports, amb la finalitat de reflectir la despesa en el compte de resultats.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

SUBVENCIONS

No monetàries o en espècie (atorgades)

En el cas de lliurament d' actius, l' entitat concedent haurà de reconèixer la transferència o subvenció concedida en el moment del lliurament al beneficiari.

En el cas de deutes assumits d' altres ens, l' entitat que assumeix el deute haurà de reconèixer la subvenció concedida en el moment en què entri en vigor la norma o l' acord d' assumpció, registrant com a contrapartida el passiu sorgit com a conseqüència d' aquesta operació.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

SUBVENCIONS **(rebudes)**

Recepció d' actius o d'altres elements en espècie

Es reconeixeran en el moment de la recepció del bé.

Per cancel·lació de passius

S'imputaran al resultat de l'exercici en què es produeixi aquesta cancel·lació, excepte quan s'atorguin en relació amb un finançament específic, cas en el qual s'imputaran en funció de l'element finançat.

Finançament despesa financera

L'ingrés corresponent s'inclourà en la partida, «Subvencions per al finançament d'operacions financeres», formant part del resultat de les operacions financeres.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

DEUTORS - INGRESSOS

Deutors

Deteriorament

Almenys al tancament de l' exercici, s' hauran d' efectuar les correccions valoratives necessàries, sempre que existeixi evidència objectiva que s'ha deteriorat després del seu reconeixement inicial (com pot ser la insolvència del deutor)

Risc- Estimacions globals, no identificació de casos particulars

Parts vinculades

No correspondència amb els registres d'altres entitats vinculades

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

DEUTORS - INGRESSOS

Ingressos per prestació de serveis.

S' han de reconèixer quan el resultat d' una transacció pot ésser estimat amb fiabilitat, considerant el grau d' avanç o realització de la prestació.

Els costos ja incorreguts en la prestació, així com els que queden per incórrer fins a completar-la, poden ser mesurats amb fiabilitat.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

PROVISIONS

És un passiu sobre el qual existeix incertesa sobre la seva quantia o venciment

- L'entitat té una obligació present (ja sigui legal, contractual o implícita) com a resultat d'un succés passat.
- Es probable que l'entitat hagi de desprendre's de recursos que incorporin rendiments econòmics o potencial de servei per cancel·lar aquesta obligació
- Es pot fer una estimació fiable de l'import de l'obligació

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES PRESSUPOSTÀRIES

Reconeixement ingrés pressupostari transferències i subvencions rebudes

S'ha de realitzar quan es produeixi l'increment de l'actiu en el qual es materialitzin (tresoreria). No obstant l' ens beneficiari de les mateixes podrà reconèixer l' ingrés pressupostari amb anterioritat, si coneix de forma certa que l' ens concedent ha dictat l' acte de reconeixement de la seva correlativa obligació.

Aplaçament i fraccionament drets a cobrar pressupostaris

Que impliqui el trasllat del venciment del dret a un exercici posterior suposarà la reclassificació d' aquests crèdits en el balanç i l' anul·lació pressupostària dels mateixos, que hauran d' aplicar-se al pressupost en vigor en l' exercici del seu nou venciment.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES PRESSUPOSTÀRIES

Actius líquids equivalents a l' efectiu

Inversions financeres de gran liquiditat, que compleixin totes les condicions següents:

- Es realitzen amb l'objectiu de rendibilitzar excedents temporals d'efectiu i formen part de la gestió normal de la liquiditat de l'entitat.
- En el moment de la seva formalització tenen un venciment no superior a 3 mesos.
- Són fàcilment convertibles en imports determinats d'efectiu sense incórrer en penalitzacions significatives.
- No estan subjectes a risc de canvis de valor

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES PRESSUPOSTÀRIES

Desviacions de finançament

La desviació de finançament és la magnitud que representa el desfasament existent entre els ingressos pressupostaris reconeguts durant un període determinat, per a la realització d'una despesa amb finançament afectat i els que, en funció de la part d'aquest efectuada en aquest període, s'haurien d'haver reconegut, si l'execució dels ingressos afectats es realitzés harmònicament amb la de la despesa pressupostària.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES PRESSUPOSTÀRIES

Cobraments pendent d'aplicació

- Cobraments que no són aplicables als seus conceptes definitius per ser aquesta aplicació provisional un tràmit previ per a la seva posterior aplicació definitiva
- Cobraments se' n desconeix l' origen i si són o no pressupostaris i, en general, els que no es poden aplicar definitivament per causes diferents a les previstes en altres comptes

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES ELABORACIÓ COMPTES ANUALS

- Efectes sobre les xifres comparatives d'un error comptable o un canvi de criteri
- En entitats que apliquen el pla públic:
 - ✓ Estat de Canvis en el Patrimoni Net - Operacions amb entitats propietàries
 - ✓ Estat de fluxos d'efectiu - Duplicitat informació pagaments /cobraments extrapressupostaris – pressupostaris IRPF i SS treballador.

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES ELABORACIÓ COMPTES ANUALS

➤ Liquidació del pressupost

La liquidació del pressupost de despeses i la liquidació del pressupost d'ingressos es presentaran almenys amb el nivell de desagregació del pressupost aprovat i de les seves modificacions posteriors.

La liquidació del pressupost de despeses es presentarà, a més, agrupant els crèdits en funció dels nivells de vinculació jurídica, és a dir, resumida per borses de vinculació jurídica dels crèdits

➤ Informació pressupostària

La informació continguda a la Memòria relativa a l'Estat de liquidació del Pressupost es presentarà amb el mateix nivell de desagregació que aquest

EXCEPCIONS D'AUDITORIA

NORMES ELABORACIÓ COMPTES ANUALS

Memòria

- Completa, amplia i comenta la informació continguda als altres documents que integren els comptes anuals
- Contempla la informació mínima. En el cas de no ser rellevant, no s'informarà, mantenint la numeració
- S'haurà d'indicar qualsevol altra informació no inclosa en el model de la memòria que sigui necessària per permetre el coneixement de la situació i activitat de l'entitat en l'exercici, facilitant la comprensió dels comptes anuals objecte de presentació, a fi que aquests reflecteixin la imatge fidel del patrimoni, de la situació financera, del resultat econòmic patrimonial i de la liquidació del pressupost de l'entitat comptable.

SECCIÓ INFORME SOBRE ALTRES REQUERIMENTS LEGALS I REGLAMENTARIS (NIA-ES-SP 1700 R)

Incompliments de la legalitat que no resultin irrelevants i que no es puguin considerar com a assumptes que afectin la imatge fidel. Ex

- ✓ El grau de compliment de execució dels pressupostos quan aquests siguin limitatius.
- ✓ El procediment i la normativa de concessió de subvencions i préstecs.
- ✓ L'avaluació del sistema de compliment de l'entitat pel que fa al circuit financer d'ingressos (liquidació, recaptació i gestió d'impagats).
- ✓ L'anàlisi del grau de compliment de la legislació aplicable en matèria de contractació pública, així com l'adequació dels procediments utilitzats als principis de bona gestió financera.
- ✓ La verificació del compliment de la legalitat en matèria de personal.
- ✓ Verificació en cas que sigui necessari dels límits de deute autoritzats.
- ✓ Qualsevol altres matèries legals que puguin tenir per raó de l'activitat de l'organització auditada certa especificitat i importància.

COMPLIMENT NORMATIU

Contractació pública

- Compliment dels principis de publicitat, concurrència, transparència, confidencialitat, igualtat i no discriminació en la seva activitat contractual.
- Que els procediments de contractació s'ajusten a les normes de contractació administrativa
- La competència de l'òrgan que realitza l'adjudicació.
- Compliment del contracte
- Conformitat tècnica de les prestacions del contracte.

COMPLIMENT NORMATIU

Personal

- Verificació que els processos selectius han respectat els principis de capacitat, mèrit, igualtat, no discriminació, així com els de publicitat i concurrència.
- L'adequació dels pactes i convenis laborals aprovats a les normes legals vigents, especialment referit als increments retributius i a les limitacions a la contractació establertes en la Llei general de pressupostos de l'Estat.
- L'adequació de les retribucions satisfetes als pactes, convenis i normes.
- Compliment dels requisits tributaris i de la seguretat social.

2^a

sessió

15/03/24

Operacions amb especial transcendència en comptabilitat nacional i informes de control permanent planificables obligatoris

Operacions amb especial transcendència en comptabilitat nacional.

Josep Casas Serra, cap del Servei d'Assistència Econòmica i Financera de la Diputació de Barcelona.

Informes de control permanent planificables obligatoris.

Núria Josa Arbonès, interventora general de la Diputació de Girona.



SEMINARI
Gestió Econòmica Local



Operacions amb especial transcendència en comptabilitat nacional

Josep Casas

1



Tornar a gestionar amb regles fiscals

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
2021	2022	2023	2024	2025	2026				

- 11 anys amb la llei 18/2001, de 12 de desembre
- 7 anys de la 2/2012 + 4 de suspensió
- Tornem a la 2/2012... De moment
- El desembre passat s'ha modificat el Protocol UE

2

Tornar a gestionar amb regles fiscals

- Les Regles Fiscals han marcat l'evolució de les liquidacions dels pressupostos locals, especialment, des de l'inici de l'aplicació de la llei orgànica 2/2012 fins a la seva suspensió a 2020.
- Ara, amb el seu retorn a 2024 es bo fer una reflexió de l'experiència dels anys prèvia a la seva derogació per tenir present aquells aspectes que poden facilitar o dificultar el seu compliment.

3

Tornar a gestionar amb regles fiscals

Regles Fiscals

- Estan pensades per un entorn macroeconòmic on conviuen, en el cas de l'estat espanyol
 - L'Administració de l'Estat
 - La Seguretat Social
 - Les Comunitat Autònomes
 - El Sector Local

4

(S)

Tornar a gestionar amb regles fiscals

Dins del 4 àmbits de sector públic de l'estat, hi han certes diferències que són rellevants

- Hi han administracions que poden emetre deute públic, simplement pel dèficit que generen
- Tenen la capacitat per accedir als mercats financers en unes condicions molt millors que la resta d'agents econòmics
- En aquestes condicions, la solvència sempre està assegurada

5

(S)

Tornar a gestionar amb regles fiscals

En aquest perfil d'administració pública, les Regles Fiscals

- Busquen limitar la despesa pública
- Controlar el dèficit públic i l'increment del deute públic, ja que genera massa monetària a l'economia, i això estimula la inflació

És un dels instruments de control de la inflació

L'altre és la política monetària que regula el Banc Central Europeu

6



7



8

Tornar a gestionar amb regles fiscals

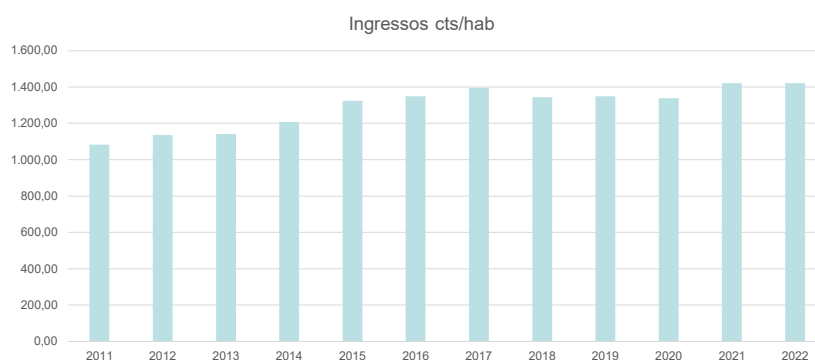
En aquest sentit, les Regles Fiscals aplicades a un àmbit singular com el Sector Local

- Sols són un instrument
- No representen cap equilibri econòmic
- Poden ser una limitació rellevant per la seva gestió

Per minimitzar aquest efecte,
hem d'entendre com
funcionen i com adaptar
la gestió municipal

9

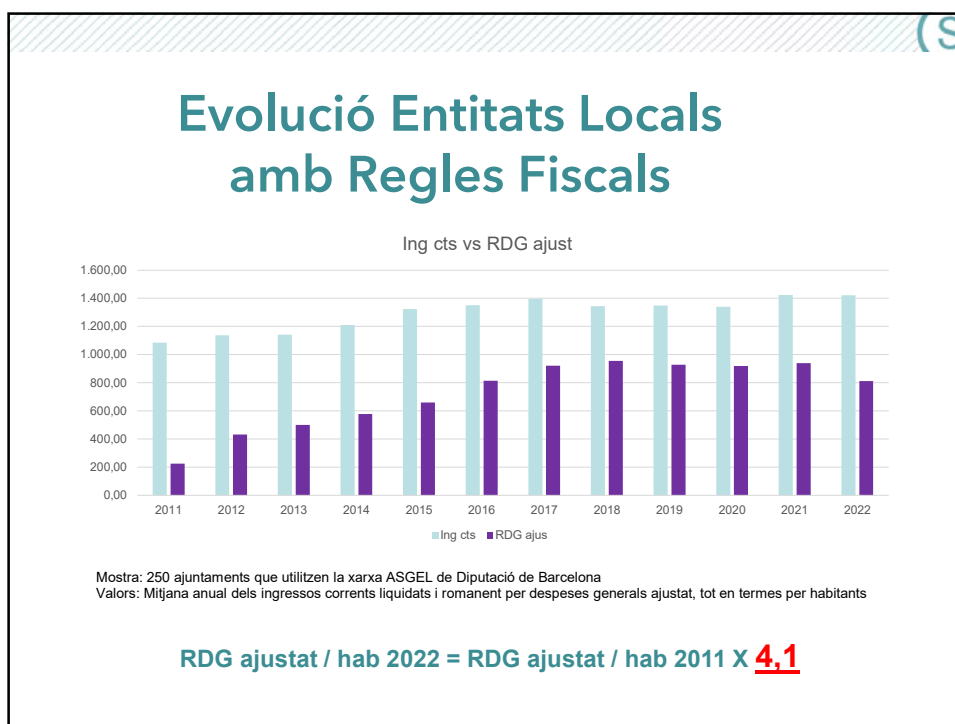
Evolució Entitats Locals amb Regles Fiscals



Mostra: 250 ajuntaments que utilitzen la xarxa ASGEL de Diputació de Barcelona
Valors: Mitjana anual dels ingressos corrents liquidats / habitants

Ingressos corrents / hab 2022 = ingressos corrents / hab 2011 X 1,3

10



11

(S)

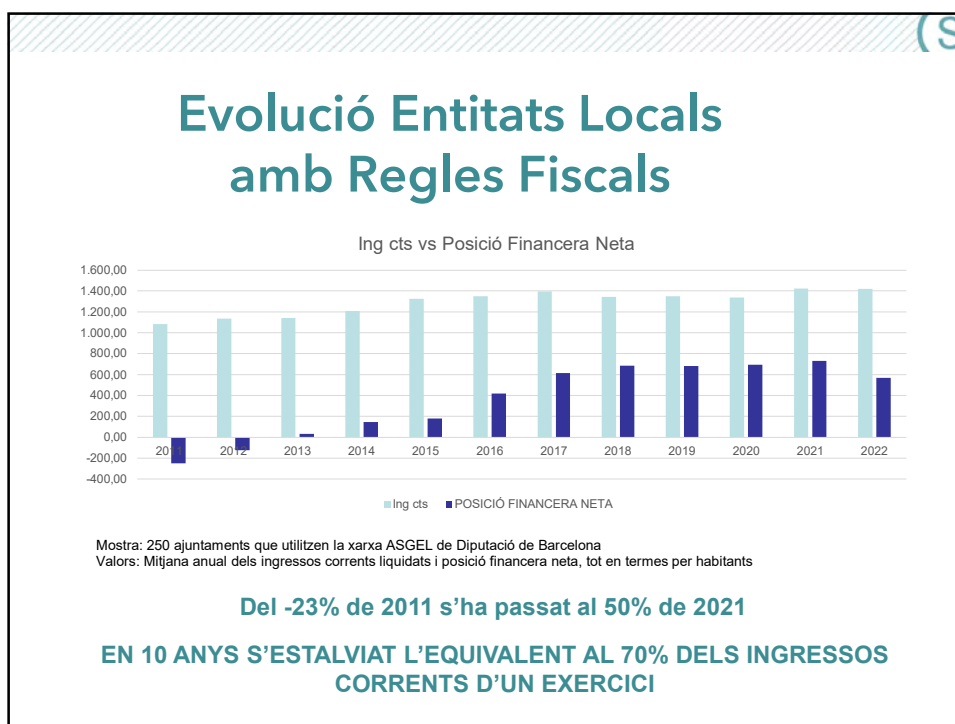
Evolució Entitats Locals amb Regles Fiscals

Però la Capacitat/Necessitat de finançament no sempre ha d'anar a augmentar/disminuir el RDG

Les necessitats de finançament de les inversions poden traslladar-se a Deute Viu i no afectar el RDG

Per tant, utilitzarem la Posició Financera Neta, entenen com a tal, el RDG ajustat amb despeses pendents d'aplicar menys el Deute a Llarg termini

12



13

(S)

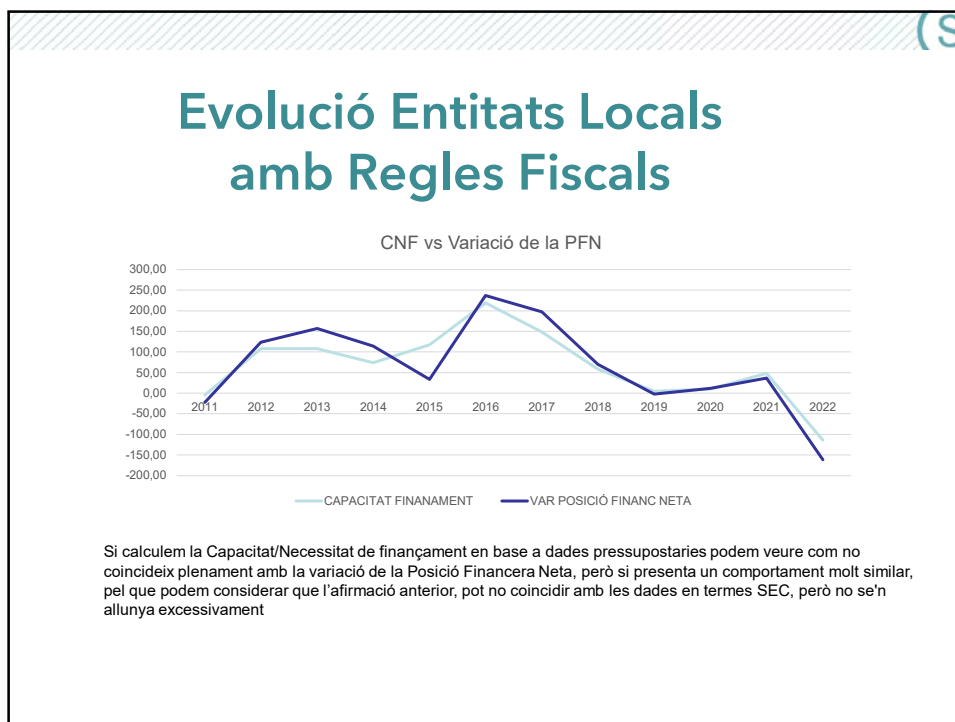
Evolució Entitats Locals amb Regles Fiscals

La Posició Financera Neta és una magnitud financera, i la seva variació (augment/disminució) anual també.

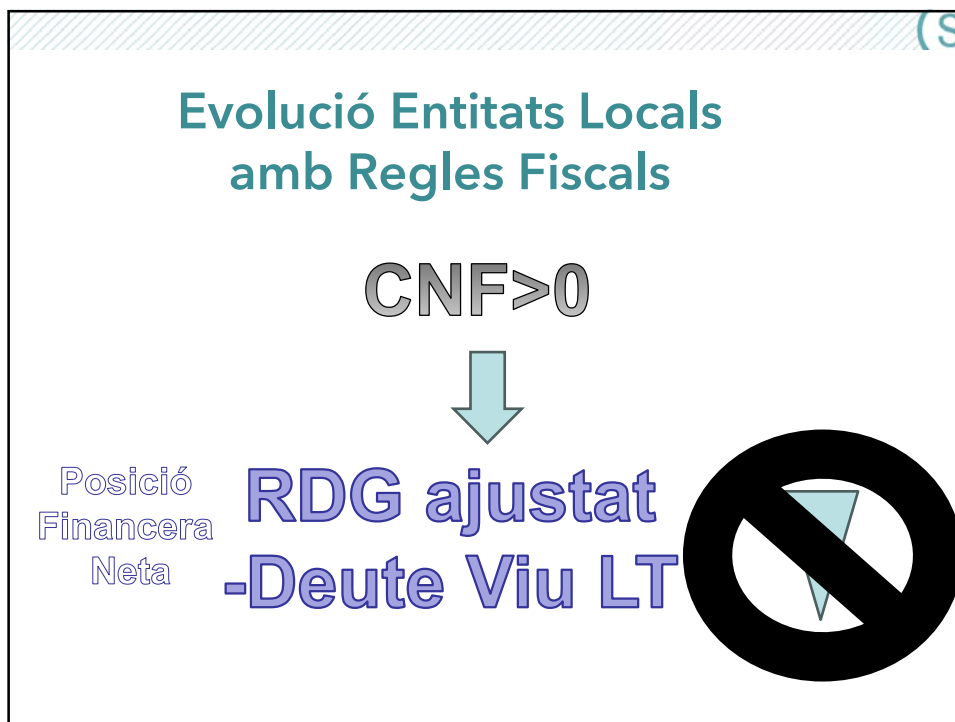
Mentre que la Capacitat/Necessitat de finançament segueix criteris SEC

Però si sobreposem la variació de la Posició Financera Neta i la Capacitat de Finançament, podem veure que tenen comportament similars, ja que conceptualment són el mateix, sols difereixen pels criteris del seu càlcul

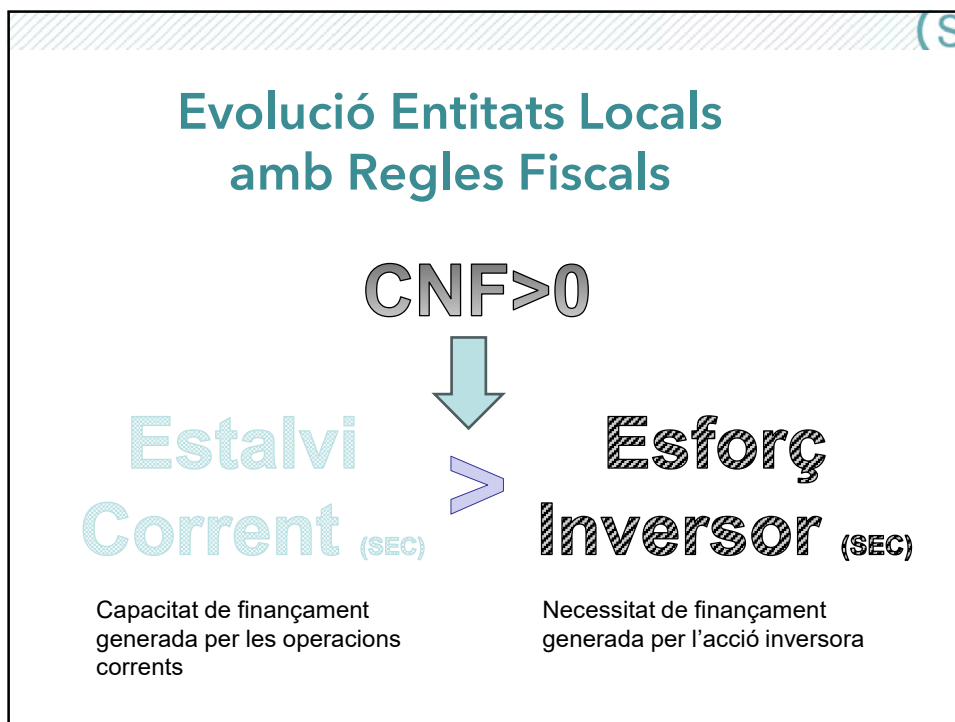
14



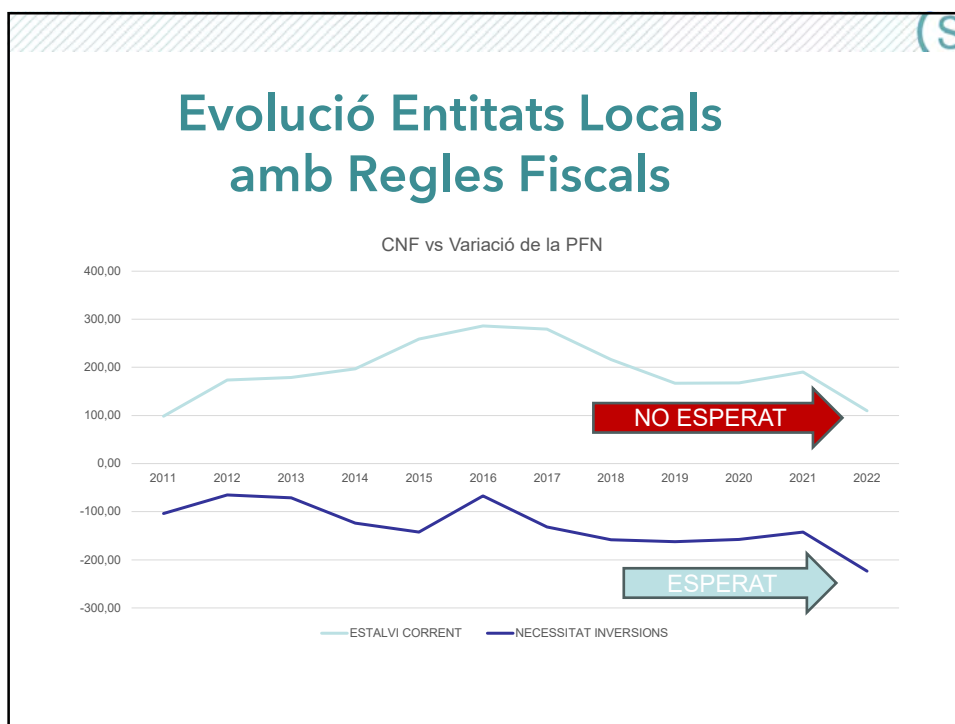
15



16



17



18

Evolució Entitats Locals amb Regles Fiscals

Si la derogació de les RF és a la segona meitat de 2020, com és que no es nota fins a 2022?

- La forma de pressupostar les inversions de les nostres entitats locals,
- Acompanyada del règim de contractació vigent
- Sembla comportar un baix nivell d'execució de les inversions previstes a pressupost inicial en el mateix exercici en que neixen
- Traslladant bona part de la seva execució a l'exercici següent

19

Evolució Entitats Locals amb Regles Fiscals

LIQUIDACIÓ



% Esforç Inversor

Ex “n”

% Esforço

Eye Risc

% Error

Ex

% Esf. d'Inversor

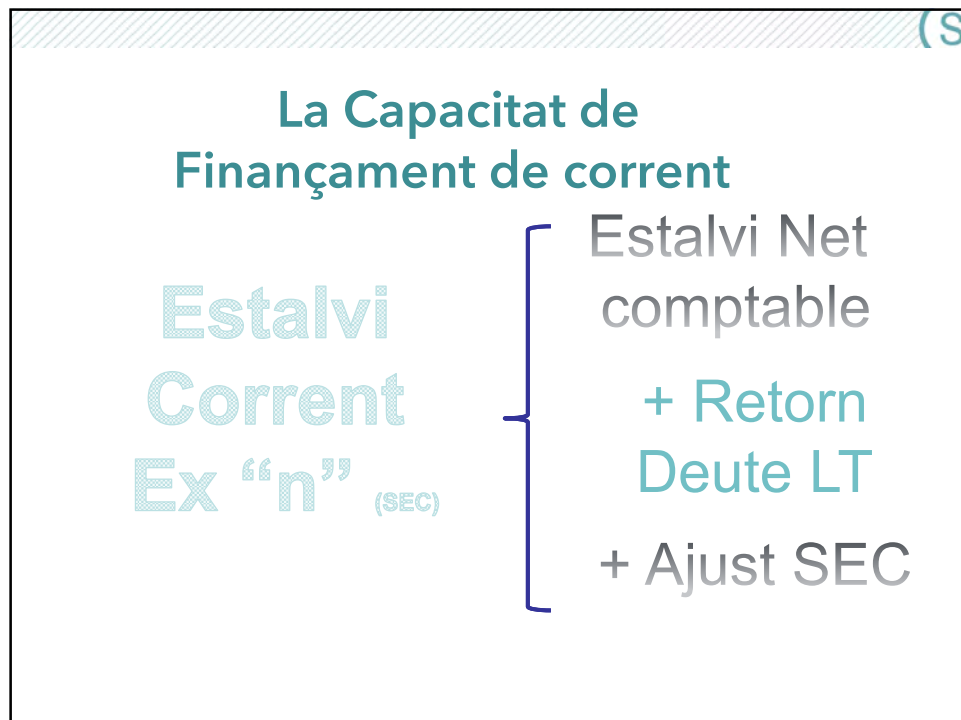
Ex "n."

(SEC)

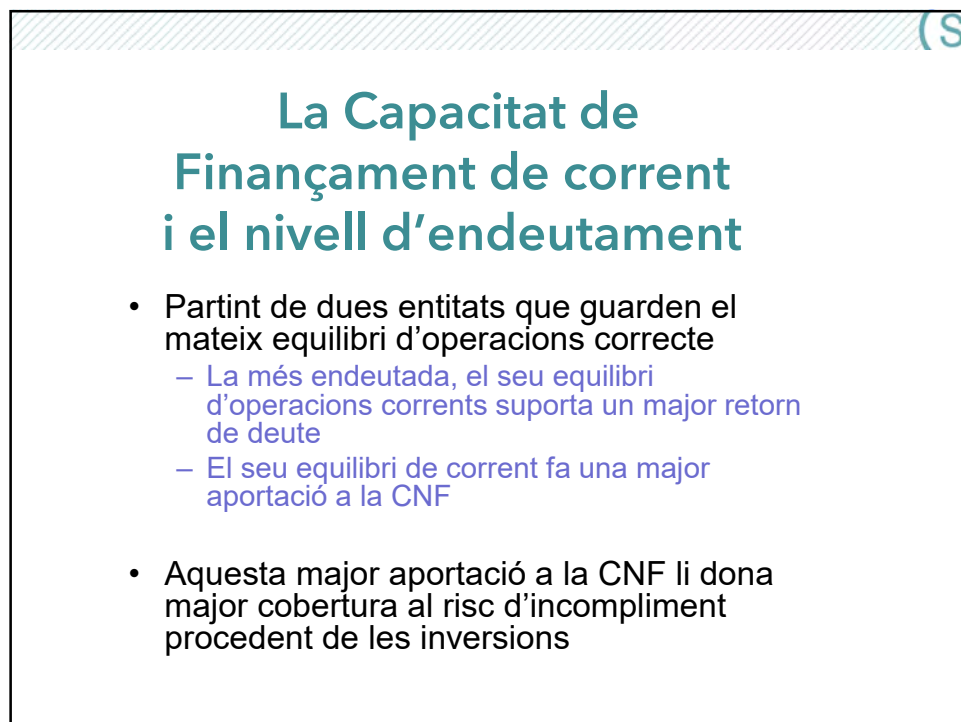
(SEC)

Risc del ritme d'execució (SEC)

20



21



22

La Capacitat de Finançament de corrent i el nivell d'endeutament

- Partint de dues entitats que tenen el mateix nivell d'endeutament...
 - A millor equilibri de corrent
 - Major aportació a la CNF

Amb un equilibri d'operacions corrents feble,
El risc de $CNF < 0$ és alt
I si el Deute Viu és baix... El risc augmenta!

23

La Capacitat de Finançament de corrent a pressupost inicial

- Línies fonamental de Pressupost

CAP 4 Transferències 190

CAP 3 Desp. Financera 2

CAP 5 FC per baixes/insolvències 23

CAP 9 Retorn préstecs 30

Superàvit inicial 135

24

(S)

La Capacitat de Finançament de corrent a pressupost inicial

Superàvit inicial 135

CAP 3 Taxes i preus	180
CAP 4 Subvencions	165
CAP 5 Cànon/Lloguers	10

CAP 1 Desp. Personal	340
CAP 2 Béns i serveis	465
CAP 4 Subvencions	60
CAP 6 Inversions reposició	100

↓

Si quan disminueix la càrrega financera, no s'incrementa la dotació a inversions de reposició...

I es consolida nova despesa corrent... Estem avançant futurs incompliments... estem disminuint el marge que tenim davant el comportament fluctuant de la necessitat de les inversions, a més, les inversions que cal reposar... Apareixeran igual

25

(S)

La Capacitat de Finançament de corrent a pressupost inicial

- Línies fonamental de Pressupost

Manquen 475 per cobrir serveis

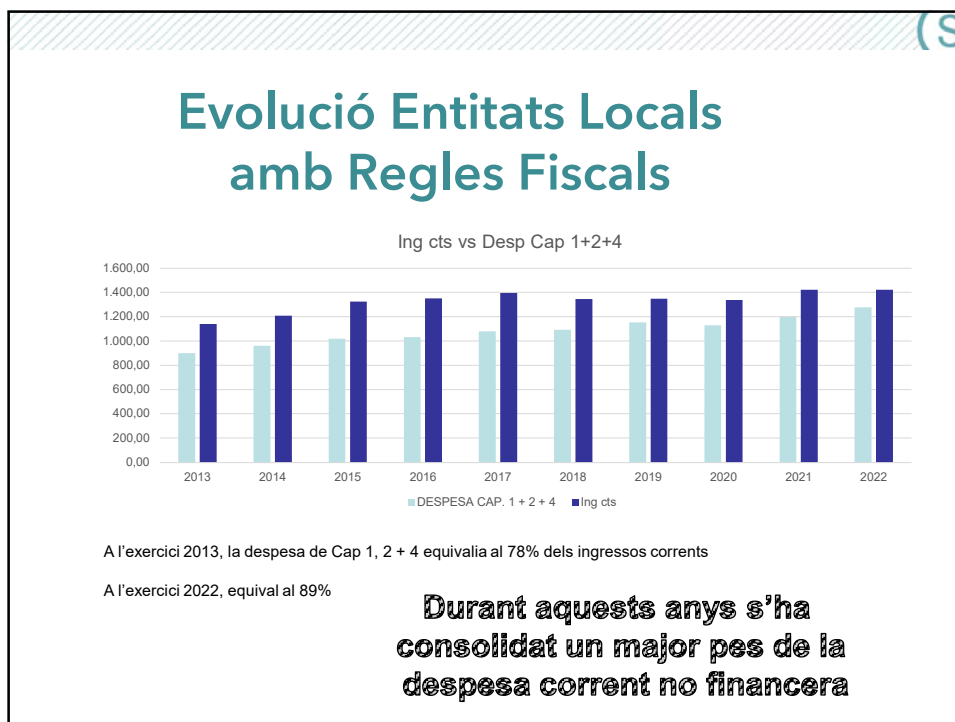
CAP 1 Tributs directes	450
CAP 2 Tributs indirectes	50

CAP 5 FC per ing. no estables	50
-------------------------------	----

Els Tributs sols aporten 450, manquen 25

Caldrà revisar ordenances o rebaixar el límit de la despesa corrent no financera, però no la inversió de reposició, que és inevitable

26



27

(S)

Altres factors de risc a corrent

NO RECAPTACIÓ

- És una realitat que se situa habitualment entre un 1 i 3% dels IC
- Ignorar-ho a pressupost inicial és tensionar l'equilibri corrent**
- En exercicis amb caigudes de recaptació augmenta el risc d'incompliment

El SEC treballa els capítols 1,2 3 i les transferències del 4 per principi de caixa

En un exercici concret, el comportament tant pot ser que ens augmenti la capacitat com ens la minori

Però la tendència a llarg termini és sempre un nivell de pèrdua d'entre un 1 i un 3%

DES CAP 9
E.N.C.

N.F.I.

28

Altres factors de risc a corrent

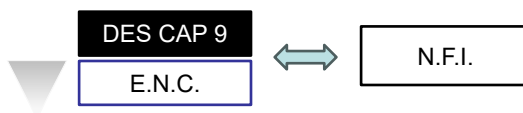
APLAÇAMENT I FRACCIONAMENT

- Aprovar aplaçaments i fraccionament de drets liquidats de l'exercici suposen baixes a drets
- Per imports significatius pot suposar un increment del risc d'incompliment

Sovint els òrgans competents són excessivament generosos sense mesurar les conseqüències

Un aplaçament del cobrament de drets reconeguts per imports rellevants pot comportar problemes

Suposarà una major diferència entre els drets liquidats i la recaptació



29

Altres factors de risc a corrent

SUBVENCIONS CORRENTS

- Generen nova despesa corrent.
- Si no són prepagables... i es demora la seva justificació, pot no poder-se reconèixer la RD a 31·12
- Haurem augmentat la despesa sense cap finançament real a l'exercici

La despesa subvencionada és neutre a la RD, però no a la CNF

El criteri de les subvencions és en base a haver rebut l'import/tenir constància del reconeixement de la obligació a l'entitat concedent

Per tant, podem tenir la despesa en un exercici i l'ingrés al següent... i llevat les del Next Generation, no hi ha ajust



30

Altres factors de risc a corrent

DESPESA CONTROLADA

Despesa finançada amb RDG

- L'objectiu del pressupost és assolir una liquidació amb un nivell de despesa corrent, propers als imports previstos, però per sota dels mateixos
- Sovint les previsions queden curtes i cal suplementar amb RDG
- Fer-ho és reduir l'aportació de l'ENC a la capacitat, augmentant el risc d'incompliment
- És millor treballar amb pressupost flexible, controlar la despesa, i sols suplementar quan sabem que la CNF aguantarà

31

Altres factors de risc a corrent

FONS DE CONTINGÈNCIA

- L'art 12.5 impedeix suplementar per majors ingressos
- Si fem un pressupost d'ingressos prudent, els majors ingressos aniran al superàvit
- Incorporant ingressos possibles al pressupost**

 - Podem destinar-los a finançar crèdits no disponibles fins que els ingressos es concretin
 - Poden servir per finançar despeses que no s'han pogut encaixar a pressupost inicial
 - Poden servir per resoldre bosses tensionades al darrer trimestre
 - A millor control de la despesa -> major capacitat per despesa "decisional"

32

Altres factors de risc a corrent

DESPESES PENDENTS D'APLICAR

DPA no naturals

- La DPA natural tendeix a ser neutre: computa la de 31/12 però es descompte la de 1/1

Quan les tensions a les bosses de vinculació no es poden resoldre apareix les DPA "no naturals"

És un problema de control de la despesa.

- El problema és quan apareix DPA "no natural" perquè falla el control de la despesa

Si deixem que s'executi despesa decisional sense tenir assegurada la suficiència de crèdits per la no decisionals,

la tensió de les bosses al darrer trimestre serà una dura realitat

33

Gestió de corrent

Conclusions

- La capacitat de finançament de les operacions corrents és la cobertura del risc de les fluctuacions de l'execució de les inversions
- Treballar amb equilibris d'operacions corrents febles, tot i que poden aguantar a la liquidació...
- Aporten poca cobertura pel compliment de les RF davant un comportament no estable en l'execució de les inversions
- Si al reduir-se l'endeutament, aquesta capacitat de despesa es trasllada a despesa corrent estructural, el risc augmenta

34

La Necessitat de Finançament de les inversions

% Esforç Inversor

Ex "n" (SEC)

% Esforç Inversor

Ex "n-1" (SEC)

% Esforç Inversor

Ex "n-2" (SEC)

% Esforç Inversor

Ex "n-.." (SEC)

És materialment inviable que l'aportació de corrent a la CNF sigui suficient per poder executar les inversions que tenim al pressupost definitiu

No hi ha altre opció que esperar un % d'execució limitat de les inversions

Si el deixem al seu aire, serà un factor aleatori.... Fet que trasllada als control un elevat risc d'incomplir en funció del ritmes d'execució de les inversions

35

La Necessitat de Finançament de les inversions

		GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY
Inversió 1	despesa	250.000,00			450.000,00		
	subv						
Inversió 2	despesa		275.000,00				
	subv			400.000,00			
Inversió 3	despesa						
	subv						
Inversió 4	despesa		350.000,00				
	subv						

"Sorpreses" en els darrers mesos de l'any poden modificar el resultat

		ANT	JULIOL	AGOST	SETEMB	OCTUB	NOVEMB	DESEMBRE	coef	IMPACTE	
										CNF	RD
Inversió 1	despesa	700.000,00			600.000,00					500.000,00	650.000,00
	subv	0,00					800.000,00		50,0%		
Inversió 2	despesa	275.000,00	600.000,00							325.000,00	218.750,00
	subv	400.000,00						150.000,00	75,0%		
Inversió 3	despesa	0,00				750.000,00				250.000,00	0,00
	subv	0,00						500.000,00	100,0%		
Inversió 4	despesa	350.000,00		475.000,00				300.000,00		1.125.000,00	843.750,00
	subv	0,00							25,0%		
										2.200.000,00	1.712.500,00

36

La Necessitat de Finançament de les inversions

Planificar les anualitats

- El pressupost hauria de contenir la despesa d'inversió que es pot executar
- Els romanents d'inversió a final d'exercici haurien de ser anecdòtics, no un import superior al que s'ha executat

Control de certificacions

- S'ha d'assegurar quan es rebran les certificacions
- Un ritme de certificacions "aleatori" és jugar a la loteria amb la estabilitat

Justificar subvencions

- La CNF no "periodifica" les subvencions
- Hem de treballar per tal que les RD de subvencions es puguin fer al mateix exercici on tenim la despesa

37

Altres factors de risc a inversions

EXTERNALITZAR INVERSIONS

- Acord de concessió en que el concessionari assumeix les inversions
 - Si la concessió és a risc i ventura de l'ajuntament... La inversió forma part de la CNF/RD
- Traslladar inversions a entitats on el risc i ventura és de l'ajuntament o a d'altres AAPP...**
- Per molt que planifiquem que el pressupost municipal incorpori el cost de l'obra en "comodos plazos" o a canvi de compensacions futures...
- A nivell SEC computa la despesa executada, no les transferències/compensacions implícites al concessionari

38

Altres factors de risc a inversions

ENTITATS VINCULADES PERILLOSES

- | | |
|---|--|
| <ul style="list-style-type: none"> • L'existència d'entitats vinculades amb situació financera poc clara pot ser un risc • Si a més, hem avalat endeutament, encara serà més elevat | <p>Assumir deutes/aportacions per absorbir pèrdues</p> <p>Quan s'ha de fer front a una entitat insolvent a la que</p> <ul style="list-style-type: none"> • li hem d'assumir els seus deutes • fer una aportació per cobrir pèrdues <p>Són factors que enfonsaran els controls de les RF</p> |
|---|--|

39

L'efecte pervers de la Regla de la Despesa

- La Base de la RD no pot superar el valor màxim obtingut partint de la Base de l'exercici anterior
 - Si la Base supera el valor màxim, haurem d'aprovar un PEF
 - Si la Base es queda MOLT per sota del valor màxim, aquest any no... Però possiblement haurem d'aprovar un PEF el proper.

40

(S)

L'efecte pervers de la Regla de la Despesa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TOTAL DESPESA DE SERVEIS	940,61	911,09	900,45	959,85	1.017,56	1.029,88	1.078,13	1.092,63	1.151,02	1.128,33	1.196,12	1.275,22
C. 6 - INVERSIONS REALS	578,25	279,41	226,35	274,24	483,28	223,63	341,93	420,72	522,50	418,99	524,76	623,53
C. 7 - SUBVENCIONS I TRF. DE CA	4,86	5,37	6,01	4,85	10,06	3,50	5,94	9,02	10,60	7,35	10,38	9,56
C. 4 - SUBVENCIONS I TRF. CORR	71,71	72,99	72,54	80,97	89,31	87,21	88,65	90,22	97,13	97,78	114,37	109,06
C. 6 - VENDES D'IMMOBILITZAT	8,38	6,50	3,73	2,14	2,39	3,65	1,18	2,18	2,92	3,45	4,29	4,10
C. 7 - SUBVENCIONS DE CAPITAL	356,41	202,51	177,40	249,45	309,25	162,47	278,27	274,88	381,03	272,40	457,06	441,28
base RD	1.087,22	913,88	879,14	906,39	1.109,94	1.003,69	1.057,90	1.155,08	1.203,04	1.181,05	1.155,54	1.353,87
base màxima (ant + 3%)		1.119,84	941,30	905,51	933,58	1.143,24	1.033,80	1.089,64	1.189,73	1.239,14	1.216,48	1.190,21
marge perdut		205,96	62,16	0,00	0,00	139,55	0,00	0,00	0,00	58,09	60,93	0,00
trencament		0,00	0,00	0,88	176,36	0,00	24,10	65,44	13,31	0,00	0,00	163,66

↑

↑

↑

↑

↑

41

(S)

L'efecte pervers de la Regla de la Despesa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
base RD		913,88	879,14	906,39	1.109,94	1.003,69	1.057,90	1.155,08	1.203,04	1.181,05	1.155,54	1.353,87
ajust			60,00	60,00	-115,00	20,00	-5,00	-72,00	-90,00	-35,00	23,00	-140,00
base RD ajustada		913,88	939,14	966,39	994,94	1.023,69	1.052,90	1.083,08	1.113,04	1.146,05	1.178,54	1.213,87
base màxima (ant + 3%)		1.119,84	941,30	967,31	995,38	1.024,79	1.054,40	1.084,49	1.115,57	1.146,44	1.180,43	1.213,90
marge perdut		205,96	2,16	0,92	0,44	1,10	1,50	1,41	2,53	0,39	1,88	0,03
trencament		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Si haguéssim pogut incorporar un ajust per tal d'evitar els incompliments... El total de despesa executada fora menor en 294

42

L'efecte pervers de la Regla de la Despesa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
base RD	913,88	879,14	906,39	1.109,94	1.003,69	1.057,90	1.155,08	1.203,04	1.181,05	1.155,54	1.353,87	
ajust		60,00	60,00		135,00	115,00	50,00	35,00	90,00	150,00	-10,00	
base RD ajustada	913,88	939,14	966,39	1.109,94	1.138,69	1.172,90	1.205,08	1.238,04	1.271,05	1.305,54	1.343,87	
base màxima (ant + 3%)	1.119,84	941,30	967,31	995,38	1.143,24	1.172,85	1.208,09	1.241,23	1.275,19	1.309,18	1.344,71	
marge perdut	205,96	2,16	0,92	0,00	4,55	0,00	3,01	3,19	4,14	3,63	0,84	
trencament	0,00	0,00	0,00	114,56	0,00	0,05	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	

Fent el mateix, però acceptant un incompliment, aconseguiríem poder executar 685 milers addicionals

43

L'efecte pervers de la Regla de la Despesa

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
TOTAL DESPESA DE SERVEIS	940,61	911,09	900,45	959,85	1.017,56	1.029,88	1.078,13	1.092,63	1.151,02	1.128,33	1.196,12	1.275,22
marge perdut	578,25	279,41	226,35	274,24	483,28	223,63	341,93	420,72	522,50	418,99	524,76	623,53
trencament	4,86	5,37	6,01	4,85	10,06	3,50	5,94	9,02	10,60	7,35	10,38	9,56
C. 3 - TAXES, PP, ... NO FINALISTE	71,71	72,99	72,54	80,97	89,31	87,21	88,65	90,22	97,13	97,78	114,37	109,06
C. 8 - VENDA D'ACTIUS FINANCER	8,38	6,50	3,73	2,14	2,39	3,65	1,18	2,18	2,92	3,45	4,29	4,10
C. 9 - DISPOSICIÓ PRÉSTECES - INV	356,41	202,51	177,40	249,45	309,25	162,47	278,27	274,88	381,03	272,40	457,06	441,28
base RD	1.087,22	913,88	879,14	906,39	1.109,94	1.003,69	1.057,90	1.155,08	1.203,04	1.181,05	1.155,54	1.353,87
base màxima (més alta 3 exerc)				1.119,84	941,30	1.143,24	1.143,24	1.143,24	1.189,73	1.239,14	1.239,14	1.239,14
marge perdut				213,45	0,00	139,55	85,34	0,00	58,09	83,59	0,00	0,00
trencament				0,00	168,64	0,00	0,00	11,84	13,31	0,00	0,00	114,73

Sovint es parla que si en lloc de ser sempre la base de l'exercici anterior, es podes utilitzar com a base anterior la més alta dels 3 darrers exercicis es reduirien els incompliments

És cert! Però no desapareixerien... El control de la despesa que s'executa continuaria sent una necessitat bàsica

44

(S)

Gestió d'inversions

Conclusions

- Cal una bona planificació i un bon control
- Sols el seguiment i control reduirà l'efecte volàtil de la Necessitat de Finançament de les inversions
- Cal "vacunar" als equips de govern contra les "enginyeries financeres"
- Quan el nivell inversor supera els límits, planificar les inversions buscant un trencament net (un exercici), aprovar el PEF i recuperar la senda de compliment
- Evitar caigudes brusques de la Base de la Regla de la despesa i d'altres fets que generin incompliments no buscats... Condicionaran el futur durant 2 exercicis

45

(S)

Regles Fiscals

Conclusions

- La normativa ens requereix el seu compliment
- En cas contrari ens penalitza amb un PEF
- En cal un equilibri de corrent sòlid que ens permeti gestionar els risc dels ritmes d'execució de les inversions
- Controlar l'execució de la despesa corrent en base a la evolució del ingressos corrents utilitzant Fons de Maniobra (o crèdits no disponibles) ens pot ajudar a assolir el nostre objectiu

46

(S)

Regles Fiscals

Conclusions

- Hem de controlar l'execució de les inversions per encaixar la seva necessitat dins l'estalvi corrent esperat

Hem de complir, però com més just millor

- L'objectiu és obtenir una CNF de 0,01 euros: La CNF genera la obligació de reduir deute a l'exercici següent
- L'objectiu és obtenir una Base de la RD = Base màxima – 0,01 euros: Una base de la RD molt baixa serà difícil de passar a l'exercici següent

47

(S)

CAPACITAT DE FINANC. OPER. CORRENTS

INGRESSOS CAP 1 a 315.725.000,00
NO RECAPTAC1,50%-235.875,00
INGRESSOS CAP 4 i 510.375.000,00
LIQUIDACIONS PE150.000,00

TOTAL INGRESSOS26.014.125,00

DESPESES CAP 1 a 424.075.000,00
DPA INICIALS-280.000,00

TOTAL DESPESES23.795.000,00

CAPACITAT2.219.125,00

NECESSITAT FINANC. INVERSIONS

PROJECTE 1500.000,00
PROJECTE 2325.000,00
PROJECTE 3250.000,00
PROJECTE 41.125.000,00

NECESSITAT2.200.000,00

REGLA DE LA DESPESA

DESPESA CORRENT23.795.000,00
Interessos-325.000,00
Desp Fin. Sub-5.150.000,00

BASE CORRENT18.320.000,00

PROJECTE 1650.000,00
PROJECTE 2218.750,00
PROJECTE 30,00
PROJECTE 4843.750,00

BASE ESTIMADA20.032.500,00
VALOR MÀXIM BASE20.100.000,00

MARGE67.500,00

C.N.F. 19.125,00

	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY
Inversió 1	despesa250.000,00			450.000,00		
	subv					
Inversió 2	despesa	275.000,00				
	subv		400.000,00			
Inversió 3	despesa					
	subv					
Inversió 4	despesa		350.000,00			
	subv					

	ANT	JULIOL	AGOST	SETEMB	OCTUB	NOVEMB	DESEMBRE	coef	IMPACTE CNF	RD
Inversió 1	despesa700.000,00			600.000,00					500.000,00	650.000,00
	subv0,00					800.000,00		50,0%		
Inversió 2	despesa275.000,00	600.000,00							325.000,00	218.750,00
	subv400.000,00						150.000,00	75,0%		
Inversió 3	despesa0,00				750.000,00				250.000,00	0,00
	subv0,00						500.000,00	100,0%		
Inversió 4	despesa350.000,00		475.000,00				300.000,00		1.125.000,00	843.750,00
	subv0,00							25,0%	2.200.000,00	1.712.500,00

48



49

Regles Fiscals Perspectives

- La llei 2/2012 és filla del Protocol núm. 12
- Modificat el Protocol, caldria esperar canvis a la Llei
- Tot i que no sembla que pugui esperar-se canvi en l'essència, la CNF i la RD tot sembla que continuaran..
- Però si hi ha aspectes que fora bo aprofitar per millorar...

50

(S)

Regles Fiscals Perspectives

- La Neutralitat de les subvencions públiques
 - Aplicada a les procedents del Fons del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR)
 - Ho haurien de ser per totes les procedents d'AAPP
 - Ja ho és a la RD
 - Però és un mal de cap a la CNF
 - Pot donar-se el cas de que existeixi superàvit generat per subvencions finalistes que pot obligar a reduir deute

51

(S)

Regles Fiscals Perspectives

- Redundància en la obligació de reduir el deute
 - L'art 12.5 obliga a reduir el deute amb els majors ingressos
 - Aquests majors ingressos acaben generant superàvit
 - L'art 32 obliga a reduir deute amb el superàvit de l'any anterior

52

(S)

Regles Fiscals Perspectives

- Que una caiguda de la Base de la RD en un exercici
 - No et porti a un incompliment inevitable al següent
 - Els marges no utilitzats en un exercici puguin ser recuperats durant els següents dos/tres exercicis
 - S'ha d'acabar amb la necessitat de haver d'aprovar un PEF cada 4-6 anys per recuperar el nivell de la Base de la RD

53

(S)

Regles Fiscals Perspectives

- Evitar PEF incongruents
 - Un ajuntament amb
 - Un RDG ajustat > 25% dels ingressos corrents
 - Amb estalvi net positiu
 - Havent complert el PMP en els darrers 4 trimestres
 - Rati de Deute Viu <50%
 - Quines mesures ha d'aplicar? Contenir la despesa per generar més superàvit?
 - Cal generar més superàvit quan ja hi ha un excés de solvència i un nivell d'endeutament molt baix?

54

(S)

Regles Fiscals Perspectives

- Davant la possible reforma, demanaria al Legislador

HONESTITAT

- Que busca realment el Legislador?
 - Que el Sector Local no generi dèficit?
 - O que generi un superàvit del 0,5-1% del PIB per tenir un major marge de dèficit per les altres administracions?

55

SEMINARI
Gestió Econòmica Local



Operacions amb especial transcendència en
comptabilitat nacional

Josep Casas

**Moltes Gràcies
per la seva
atenció!!**

56

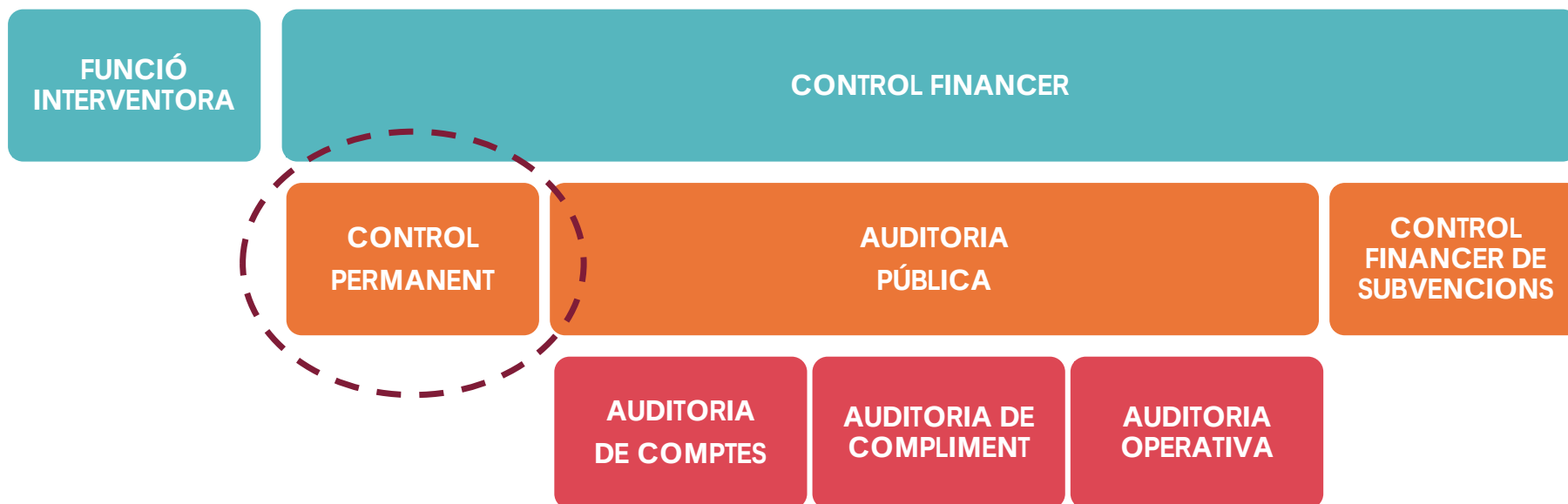
ELS INFORMES DE CONTROL PERMANENT OBLIGATORI PLANIFICABLE

15 de març de 2024

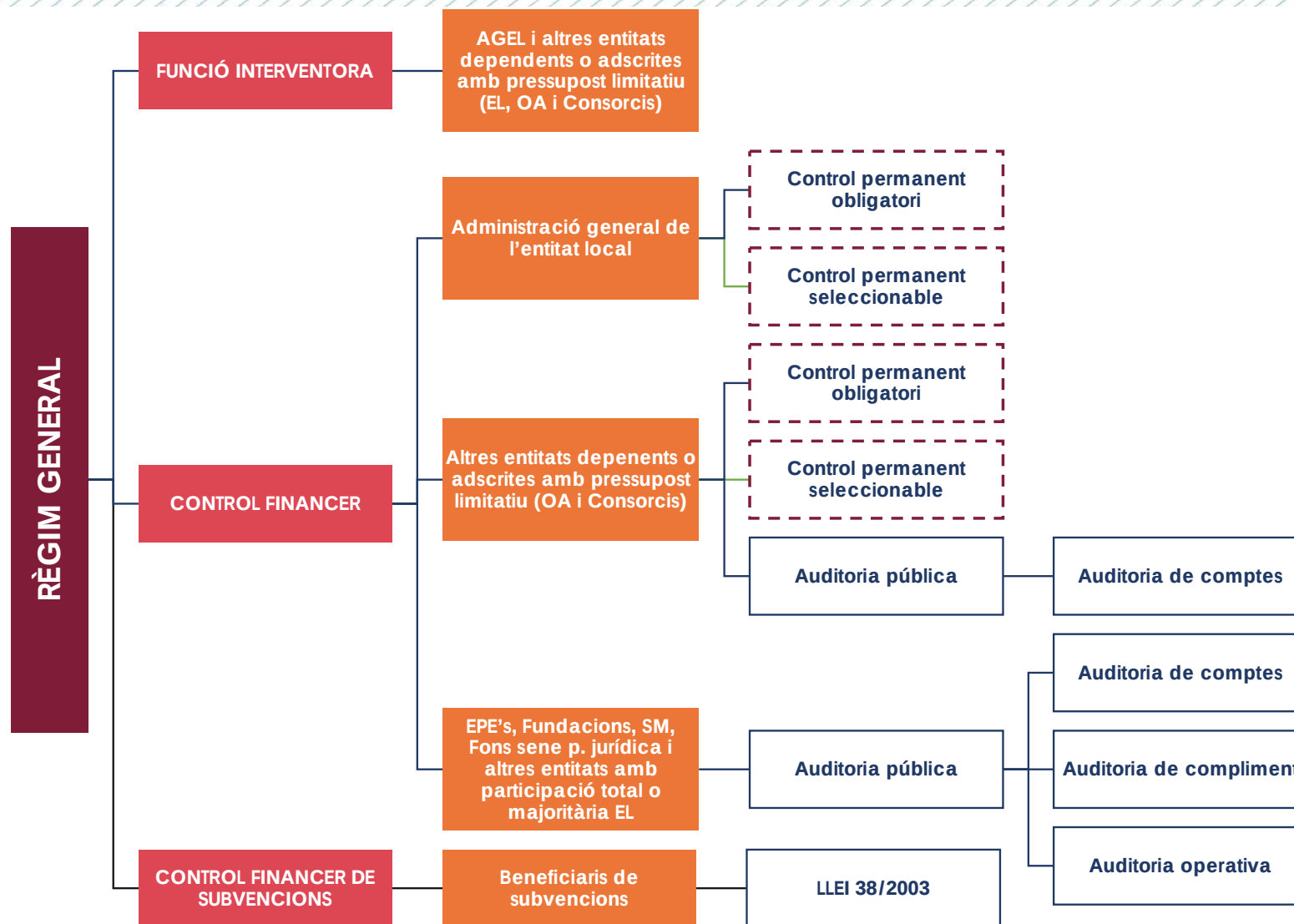
Núria Josa Arbonès
Interventora General de la Diputació de Girona

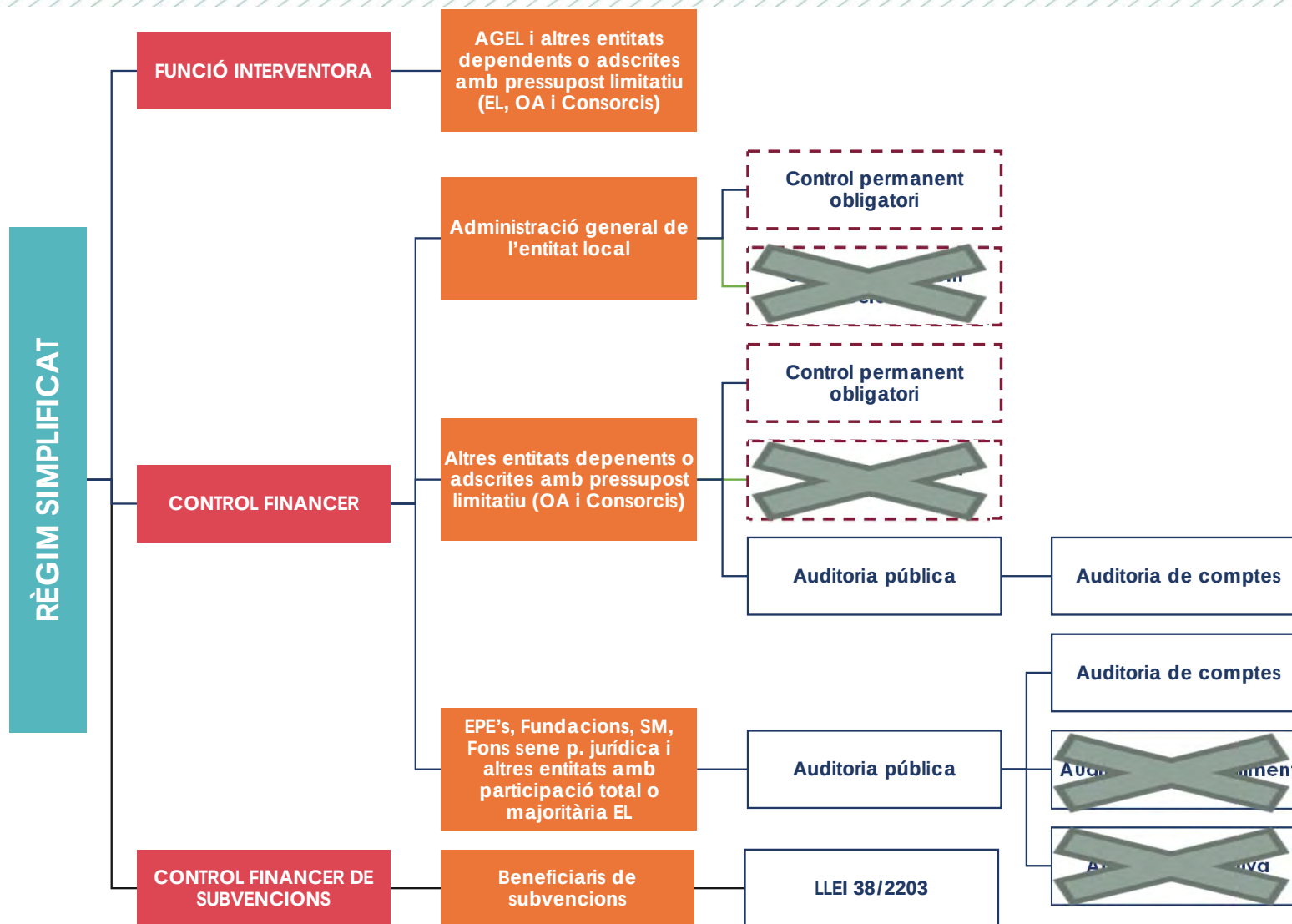
MODEL DE CONTROL INTERN

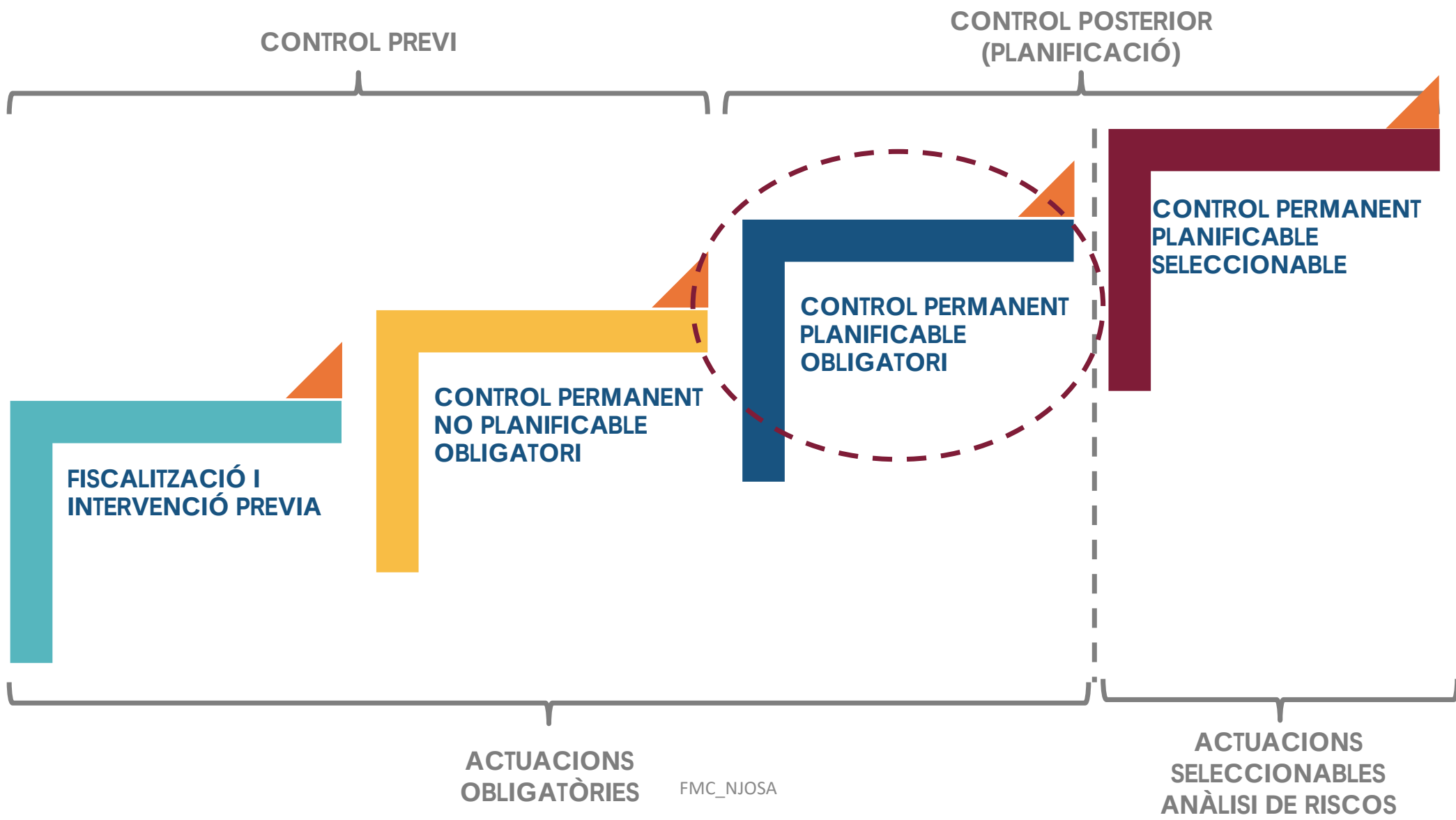
FORMES D'EXERCICI



CONTROL PERMANENT**OBLIGATORI**
(Art. 32.1 d RCIL)**SELECCIONABLE**
(Art. 32.1 a), b), c), e) i f) RCIL)**NO
PLANIFICABLE****PLANIFICABLE****PLANIFICABLE**







CARACTERÍSTIQUES DE LES ACTUACIONS DE CONTROL PERMANENT OBLIGATORI PLANIFICABLE

RÈGIM GENERAL



RÈGIM SIMPLIFICAT



CONTROL PREVI



CONTROL POSTERIOR



OBLIGACIÓ LEGAL



ANÀLISIS DE RISCOS



PLAN ANUAL DE CONTROL FINANCER



TRÀMIT AL·LEGACIONS



INVENTARI D'ACTUACIONS DE CONTROL PERMANENT OBLIGATÒRIES PLANIFICABLES

1

Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)

2

Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat

3

Auditoria de sistemes per verificar que els corresponents registres comptables de factures compleixen les condicions de funcionament que preveu la Llei 25/2013 i la seva normativa de desenvolupament

4

Valoració de l'adequació del Pla d'acció per solucionar les deficiències assenyalades i, si s'escau, els resultats obtinguts, així com de la situació de la correcció de les debilitats posades de manifest en l'exercici del control intern

CPPO2023

Control financer

Guia bàsica 03

Per a l'exercici del control
permanent planificable
obligatori de les entitats
del sector públic local

Actuacions de control permanent
planificable a realitzar anualment per
les entitats locals adherides al Servei
d'Assistència als Òrgans Interventors
de les Entitats Locals de la Diputació
de Girona



Diputació de Girona



PDF

1

Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)

Ley Orgánica 9/2013, de 20 de diciembre, de control de la deuda comercial en el sector público.

Disposición adicional tercera. Control de entidades de Administraciones Públicas no sujetas a auditoría.

En las entidades de las Administraciones Públicas no sujetas a auditoría de cuentas se efectuarán anualmente los trabajos de control precisos para, mediante técnicas de auditoría, verificar la existencia de obligaciones derivadas de gastos realizados o bienes y servicios recibidos para los que no se ha producido su imputación presupuestaria.

La Intervención General de la Administración del Estado propondrá la metodología a utilizar para realizar los citados trabajos de control que, en todo caso, será aprobada en cada ámbito por los respectivos órganos de control interno.



INTERVENCIÓN GENERAL DE LA
ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO
OFICINA NACIONAL DE CONTABILIDAD

LA NUEVA CUENTA 413 "ACREEDORES POR OPERACIONES DEVENGADAS" EN LOS PLANES DE CUENTAS LOCALES.

El objeto de esta Nota Informativa es facilitar la utilización de la nueva cuenta 413 "Acreedores por operaciones devengadas", creada en virtud de la modificación de los Planes de Cuentas Locales aprobada por la Orden HAC/1364/2018, de 12 de diciembre (Boletín Oficial del Estado nº 308, de 22 de diciembre de 2018).

A tal efecto, la Nota se presenta dividida en apartados que tratan los aspectos más relevantes de la nueva cuenta 413: frecuencia mínima de registro, contenido de la cuenta, aspectos procedimentales, transición a 1 de enero de 2019 y modificación de las Cuentas Anuales.

Los Planes de Cuentas Locales anexas a las Instrucciones de los modelos normal y simplificado de contabilidad local, aprobadas por las Ordenes HAP/1781 y 1782/2013, de 20 de septiembre, son por mandato del artículo 203.1 del Texto refundido de la Ley reguladora de las Haciendas Locales, aprobado por Real Decreto Legislativo 2/2004, de 5 de marzo, una adaptación a las entidades locales del Plan General de Contabilidad Pública (en adelante, PGCP), aprobado por la Orden EHA/1037/2010, de 13 de abril.

El PGCP se modificó mediante Orden HFP/1970/2016, de 16 de diciembre, para redefinir la cuenta 413, y ello ha obligado a aprobar la correlativa modificación de los Planes de Cuentas Locales para adaptarlos al PGCP modificado.

Las razones que han motivado la modificación de los Planes de Cuentas Locales son, por tanto, las mismas que motivaron la modificación del PGCP:

- La necesidad de acomodar la periodicidad mínima -anual- con la que se venían registrando las operaciones en la cuenta 413, "Acreedores por operaciones pendientes de aplicar a presupuesto", a la periodicidad de los requerimientos de información acerca de dicha cuenta, y

Nota informativa nº 1/2019



1. Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)

1.1 Planificació

- 1.1.1 Document de conclusions sobre l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat d'aquesta actuació
- 1.1.2 Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat
- 1.1.3 Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable [nom responsable]
- 1.1.4 Document inici treballs
- 1.1.5 Qüestionari supervisió planificació i inici dels treballs
- 1.1.6 Memòria de planificació (inclou Programà de treball)

1.2 Execució

- 1.2.1 Paper de treball (inclou Carta de circularització proveïdors)
- 1.2.2 Qüestionari supervisió execució
- 1.2.3 Memoràndum de conclusions

1.3 Resultat

- 1.3.1 Qüestionari supervisió informe provisional
- 1.3.2 Informe provisional
- 1.3.3 Ofici informe provisional
- 1.3.4 Memoràndum revisió al·legacions
- 1.3.5 Qüestionari supervisió informe definitiu
- 1.3.6 Informe definitiu
- 1.3.7 Ofici informe definitiu
- 1.3.8 Qüestionari supervisió anxiu



Ley 25/2013, de 27 de diciembre, de impulso de la factura electrónica y creación del registro contable de facturas en el Sector Público.

Jefatura del Estado
«BOE» núm. 311, de 28 de diciembre de 2013
Referencia: BOE-A-2013-13722

TEXTO CONSOLIDADO
Última modificación: 13 de junio de 2015

Artículo 12. Facultades y obligaciones de los órganos de control interno.

1. La Intervención General de la Administración del Estado y los órganos de control equivalentes en los ámbitos autonómico y local tendrán acceso a la documentación justificativa, a la información que conste en el registro contable de facturas, y a la contabilidad en cualquier momento.

2. Anualmente, el órgano de control interno elaborará un informe en el que evaluará el cumplimiento de la normativa en materia de morosidad. En el caso de las Entidades Locales, este informe será elevado al Pleno.

2. Avaluació del compliment de la normativa en matèria morositat

2.1 Planificació

- 2.1.1 Document de conclusions sobre l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat d'aquesta actuació
- 2.1.2 Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat
- 2.1.3 Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable [nom responsable]
- 2.1.4 Document inici treballs
- 2.1.5 Qüestionari supervisió planificació i inici dels treballs
- 2.1.6 Memòria de planificació (inclou Programa de treball)

2.2 Execució

- 2.2.1 Paper de treball
- 2.2.2 Qüestionari supervisió execució
- 2.2.3 Memoràndum de conclusions

2.3 Resultat

- 2.3.1 Qüestionari supervisió informe provisional
- 2.3.2 Informe provisional
- 2.3.3 Ofici informe provisional
- 2.3.4 Memoràndum revisió al·legacions
- 2.3.5 Qüestionari supervisió informe definitiu
- 2.3.6 Informe definitiu
- 2.3.7 Ofici informe definitiu
- 2.3.8 Qüestionari supervisió arxiu

Auditoría de sistemas per verificar que els corresponents registres comptables de factures compleixen les condicions de funcionament que preveu la Llei 25/2013 i la seva normativa de desenvolupament

Ley 25/2013, de 27 de diciembre, de impulso de la factura electrónica y creación del registro contable de facturas en el Sector Público.

Artículo 12. Facultades y obligaciones de los órganos de control interno.

1. La Intervención General de la Administración del Estado y los órganos de control equivalentes en los ámbitos autonómico y local tendrán acceso a la documentación justificativa, a la información que conste en el registro contable de facturas, y a la contabilidad en cualquier momento.

2. Anualmente, el órgano de control interno elaborará un informe en el que evaluará el cumplimiento de la normativa en materia de morosidad. En el caso de las Entidades Locales, este informe será elevado al Pleno.

3. Las Intervenciones Generales u órganos equivalentes de cada Administración realizarán una auditoría de sistemas anual para verificar que los correspondientes registros contables de facturas cumplen con las condiciones de funcionamiento previstas en esta Ley y su normativa de desarrollo y, en particular, que no quedan retenidas facturas presentadas en el Punto general de entrada de facturas electrónicas que fueran dirigidas a órganos o entidades de la respectiva Administración en ninguna de las fases del proceso. En este informe se incluirá un análisis de los tiempos medios de inscripción de facturas en el registro contable de facturas y del número y causas de facturas rechazadas en la fase de anotación en el registro contable.



INTERVENCIÓN GENERAL DE
LA ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO

Guía para las auditorías de los Registros Contables de
Facturas previstas en el artículo 12 de la Ley 25/2013

Guía de Auditoría versión 2



3. Auditoria de sistemes per verificar que els corresponents registres comptables de factures compleixen les condicions de funcionament que preveu la L 25/2013 i la seva normativa de desenvolupament 135

3.1 Planificació

3.1.1	Document de conclusions sobre l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat d'aquesta actuació	137
3.1.2	Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat	139
3.1.3	Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable [nom responsable]	141
3.1.4	Document inici treballs	143
3.1.5	Questionari supervisió planificació i inici dels treballs	145
3.1.6	Memòria de planificació (inclou Programa de treball)	147

3.2 Execució

3.2.1	Paper de treball	155
3.2.2	Questionari supervisió execució	161
3.2.3	Memoràndum de conclusions	163

3.3 Resultat

3.3.1	Questionari supervisió informe provisional	169
3.3.2	Informe provisional	171
3.3.3	Ofici informe provisional	177
3.3.4	Memoràndum revisió alegacions	179
3.3.5	Questionari supervisió informe definitiu	181
3.3.6	Informe definitiu	183
3.3.7	Ofici informe definitiu	191
3.3.8	Questionari supervisió anxiu	193

4 Valoració de l'adequació del Pla d'acció per solucionar les deficiències assenyalades i, si s'escau, els resultats obtinguts, així com de la situació de la correcció de les debilitats posades de manifest en l'exercici del control intern



Real Decreto 424/2017, de 28 de abril, por el que se regula el régimen jurídico del control interno en las entidades del Sector Público Local.

Ministerio de Hacienda y Función Pública

Artículo 38. Plan de acción.

1. El Presidente de la Corporación formalizará un plan de acción que determine las medidas a adoptar para subsanar las debilidades, deficiencias, errores e incumplimientos que se pongan de manifiesto en el informe resumen referido en el artículo anterior.

2. El plan de acción se elaborará en el plazo máximo de 3 meses desde la remisión del informe resumen al Pleno y contendrá las medidas de corrección adoptadas, el responsable de implementarlas y el calendario de actuaciones a realizar, relativos tanto a la gestión de la propia Corporación como a la de los organismos y entidades públicas adscritas o dependientes y de las que ejerza la tutela.

3. El plan de acción será remitido al órgano interventor de la Entidad Local, que valorará su adecuación para solventar las deficiencias señaladas y en su caso los resultados obtenidos, e informará al Pleno sobre la situación de la corrección de las debilidades puestas de manifiesto en el ejercicio del control interno, permitiendo así que el Pleno realice un seguimiento periódico de las medidas correctoras implantadas para la mejora de las gestión económico financiera.

4. Valoració de l'adequació del Pla d'acció per solucionar les deficiències assenyalades i, si s'escau, els resultats obtinguts, així com de la situació de la correcció de les debilitats posades de manifest en l'exercici del control intern 195

4.1 Planificació

4.1.1	Document de conclusions sobre l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat d'aquesta actuació	197
4.1.2	Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat	199
4.1.3	Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable [nom responsable]	201
4.1.4	Carta sol·licitud informació	203
4.1.5	Qüestionari supervisió planificació i inici dels treballs	205
4.1.6	Memòria de planificació (inclou Programa de treball)	207

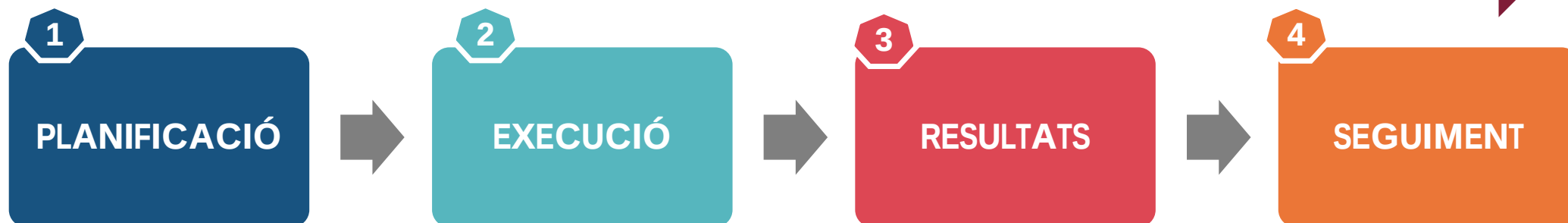
4.2 Execució

4.2.1	Paper de treball	213
4.2.2	Qüestionari supervisió execució	215
4.2.3	Memoràndum de conclusions	217

4.3 Resultat

4.3.1	Informe resum anual (Apartat 6. Seguiment del pla d'acció i valoració de les mesures correctores)	221
-------	---	-----

DESENVOLUPAMENT DE LES ACTUACIONS DE CONTROL PERMANENT PLANIFICABLE



1

PLANIFICACIÓ

AUTOEVALUACIÓ DE LA INDEPENDÈNCIA I LA INCOMPTABILITAT



DOCUMENTAR L'INICI DELS TREBALLS



MEMÒRIA DE PLANIFICACIÓ



SUPERVISIÓ DE LA PLANIFICACIÓ DELS TREBALLS

1.1.1 Document Document de conclusions sobre l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat

Actuació	Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)
Entitat	
PACF	
Exercici	
Empleat públic (o empleat firma auditoria)	

(En cas de no existir problema amb la protecció de la independència o la incompatibilitat)

En relació amb l'actuació de control indicada que se m'ha assignat, d'acord al meu llibre saber i entendre,

1. Tinc coneixement actualitzat i comprenc la regulació general de la independència que es conté en la Resolució de la Intervenció General de l'Estat de 20 de setembre de 2017, per la que es desenvolupa el principi d'independència per a l'exercici de les funcions de control establertes a la Intervenció General de l'Estat i es complementa amb la Instrucció ONA 1/2018.
2. Que realitzada l'autoavaluació de la independència i la incompatibilitat que regula la legislació corresponent, no em trobo en cap dels supòsits d'amenaça de risc de la independència o la incompatibilitat a la que es refereix l'esmentada Resolució.
3. Que en cas d'haver-se donat alguna situació de risc en la protecció de la incompatibilitat i la independència, s'hagués comunicat al meu superior immediat, d'acord amb els procediments establerts en la regulació indicada, i d'acord amb el model normalitzat 1.1.2 Comunicació o consulta formulada en relació a algun dels supòsits de protecció de la independència i la incompatibilitat, als efectes de poder prendre les corresponents mesures per la seva resolució.
4. He realitzat l'autoavaluació¹ de la protecció de la independència o la incompatibilitat següent:

SITUACIÓ	Si / No / No Procedre
1. Es troba en algun dels casos de les situacions que preveu la legislació general sobre independència i incompatibilitat, la qual es troba relacionada a l'annex II de la Instrucció ONA 1/2018?	
2. Sense perjudici dels punts concrets que seran revisats en relació al compliment de la legislació sobre independència i incompatibilitat, hi ha alguna circumstància o condició que impedeixi poder realitzar els treballs amb garanties raonables d'independència, tal i com es defineix en el punt A.1 de l'annex I de la Instrucció ONA 1/2018?	
3. Sense perjudici dels punts concrets en relació amb la legislació sobre independència i incompatibilitat, hi ha alguna circumstància o condició que impedeixi realitzar el seu treball amb objectivitat i imparcialitat a què es refereix l'annex I punt A.2 de la Instrucció ONA 1/2018?	
4. Existeix conflicte d'interessos en relació amb l'annex I punt A.2 sobre l'objectivitat o per alguna de les circumstàncies derivades de situacions personals que es desenvolupen en el punt II.1.a) de la Instrucció ONA 1/2018?	
5. Existeix conflicte d'interessos, tenint en compte les definicions de l'annex I punts A.8 i A.9, per alguna de les circumstàncies derivades de serveis prestats que desenvolupa el punt II.1.b) de la Instrucció ONA 1/2018?	

¹ Quan no hi hagi cap incidència, s'indicarà que "No". En cas de que s'apreciï alguna situació de risc, es respondrà que "Sí" i s'haurà de posar de manifest d'acord amb el procediment establert (annexes IV i VI de la Instrucció ONA 1/2018), d'acord amb el model normalitzat 1.1.3 Memòria de l'avaluació de la protecció de la independència i la incompatibilitat realitzada pel responsable.

6. Existeix risc d'independència considerant l'annex I punts A.4 a A.7 de la Instrucció ONA 1/2018?
7. Existeix alguna circumstància d'incompatibilitat recollida en la disposició cinquena de la Resolució de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, de 20 de setembre de 2017, pel qual es desenvolupa el principi d'independència per l'exercici de les funcions de control atribuïdes a la IGAE, i d'acord amb les definicions que figuren en l'annex I punts A.11 a A.16 de la Instrucció ONA 1/2018?
8. Existeix alguna circumstància que amenaci la independència de l'auditor públic a la qual es refereix la disposició sisena apartat 1 de la Resolució de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, de 20 de setembre de 2017, pel qual es desenvolupa el principi d'independència per l'exercici de les funcions de control atribuïdes a la IGAE, que desenvolupa el punt II.1 i l'annex I punts A.10 i A.17 a A.20 de la Instrucció ONA 1/2018, així com les extensions subjectives a què es refereixen els punts II.2 i II.3 i les extensions temporals dels punts II.4 i II.5 de la citada Instrucció?
9. En el cas en que s'hagin detectat riscos per la independència, s'han establert les salvaguardes desenvolupades a l'annex I punts A.23 i A.24 de la Instrucció ONA 1/2018, tenint en compte, en el seu cas, els exemples continguts en el seu annex VII?
10. Si en el treball s'han utilitzat auditors col·laboradors, als que fa referència la DA2a de la LGP, s'han deixat d'aplicar els procediments previstos en aquesta Instrucció, tenint en compte el que estableix, el punt IV.2 de la Instrucció ONA 1/2018?

Per tant, completat el procediment, considero que la protecció de la independència ha de considerar-se adequada.

Data i firma



MINISTERIO
DE HACIENDA
Y FUNCIÓN PÚBLICA

INTERVENCIÓN GENERAL DE LA
ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO
OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA

INSTRUCCIÓN DE LA OFICINA NACIONAL DE AUDITORÍA 01/2018 SOBRE LA PROTECCIÓN DE LA INDEPENDENCIA EN LOS TRABAJOS DE AUDITORÍA PÚBLICA, CONTROL FINANCIERO PERMANENTE, CONTROL FINANCIERO DE SUBVENCIONES Y CONTROL DE FONDOS

EUROPEOS (IONAPI)



Resolución de 20 de septiembre de 2017, de la Intervención General de la Administración del Estado, por la que se desarrolla el principio de independencia para el ejercicio de las funciones de control atribuidas a la Intervención General de la Administración del Estado.

Ministerio de Hacienda y Función Pública
«BOE» núm. 235, de 29 de septiembre de 2017
Referencia: BOE-A-2017-11076

1.1.4 Document Document d'inici dels treballs

Benvolgut, benvolguda,

En virtut del què estableix l'article 32.2 del RD 424/2017 i d'acord amb el Pla Anual de Control Financer (PACF) de l'exercici [any] de [Entitat Local], entitats dependents i consorci, adscrits si correspon, us comuniquem l'inici de l'actuació per a la verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413).

1. Objectiu i abast

La Intervenció General procedirà a executar els treballs que consistiran en:

- Verificar, mitjançant tècniques d'auditoria, l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts pels que no s'ha produït la imputació pressupostària.

2. Responsabilitats de la Intervenció General

La responsabilitat de la Intervenció General és expressar una opinió sobre si els actes, les operacions i els procediments de gestió econòmicofinancera s'han dut a terme de conformitat amb les normes que li resulten d'aplicació, exposant els resultats més rellevants de l'actuació realitzada i recomanant, si és el cas, les actuacions que resultin adients per esmenar les incidències i/o debilitats detectades.

L'objectiu és obtenir evidència d'auditoria suficient i adequada com a base per expressar l'opinió, mitjançant l'aplicació de procediments i proves, que a judici de l'òrgan de control, aportin seguretat raonable que els actes, operacions i procediments de gestió estan lliures d'inconcrecció material, a causa de frau o error.

3. Responsabilitats de l'òrgan/ens subjecte a control

Sense perjudici de les responsabilitats establertes en la regulació corresponent, es realitzaran les actuacions indicades en aquest document partint de la premissa que la [Direcció de l'Entitat Local] i, quan sigui el cas, els responsables de govern de l'entitat local, en endavant la direcció, reconeixen i comprenen que són responsables de:

- Dissenyar i implantar el sistema de control intern en l'organització, així com validar el seu compliment.
- Proporcionar-nos:
 - La informació que puguem sol·licitar a la direcció per a la realització dels treballs indicats.
 - Accés a tota la informació de la que tingui coneixement la direcció i que pugui ser rellevant per a la realització de les actuacions planificades.
 - Accés a les aplicacions i bases de dades rellevants per a la realització del control.
 - Accés il·limitat a les persones de l'entitat local de les quals considerem necessari obtenir evidència d'auditoria.
- Prendre les mesures oportunes, mitjançant els instruments o plans d'acció que es considerin més adequats, respecte d'aquells aspectes que, una vegada tramitats i contrastats d'acord amb la regulació vigent, s'hagin posat de manifest per la Intervenció General.

4. Documentació

Amb caràcter general, la informació i documentació necessària per realitzar el control de l'actuació per a la verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413), s'obté directament dels sistemes informàtics de gestió comptable i administratius de l'entitat local. La que no sigui possible obtenir per no tenir accés als sistemes informàtics, es sol·licitarà, per part del personal de l'equip de la Intervenció General al personal de l'entitat local. Obtinguda la informació s'analitzarà i contrastarà amb el personal de l'entitat local, als quals es podrà sol·licitar la documentació addicional que es consideri rellevant per a la realització de les actuacions de control.

1.2. Document inici dels treballs

Document normalitzat_Codi N.1.4

En aquesta fase de planificació l'òrgan interventor té la responsabilitat de comunicar a l'entitat o centre gestor auditat l'inici de les actuacions de control financer. L'article 33.2 del RD 424/2017 estableix que l'òrgan interventor ha de comunicar per escrit l'inici de les actuacions d'auditoria pública al titular de l'entitat o centre gestor auditat. Per a les actuacions de control permanent planificat, l'article 32.2 del RD 424/2017 recull aquesta obligació únicament quan sigui necessària la col·laboració de l'òrgan gestor.

La Nota tècnica de l'Oficina Nacional d'Auditoria 1/2017 sobre el procediment de termes del document d'inici de l'auditoria de comptes (TDA) i la NIA-ES-SP 1210 regulen el contingut d'aquesta obligació per a les auditories de comptes. Amb les adaptacions que hi corresponguin, hem d'estendre aquesta comunicació a la resta d'auditories i actuacions de control permanent planificat, ja que la seva emissió es considera útil per a la comprensió dels treballs en la línia del que assenyalen la NIA-ES-SP 1210 i les millors pràctiques d'auditoria.

Amb aquesta comunicació, amb la qual, entre altres coses, s'informa a l'entitat auditada de l'objecte i l'abast del control, de les responsabilitats de l'òrgan interventor i de l'òrgan gestor, de la tramitació de l'informe i de la documentació inicial que se sol·licita, es vol afavorir l'existència d'unes condicions prèvies a l'inici del treball per poder fer una auditoria més eficient i establir una entesa més bona entre l'òrgan interventor i l'auditat.

5. Informe

Com a resultat d'aquests treballs, la Intervenció General elaborarà l'informe corresponent d'acord amb l'estructura i contingut establerts a la normativa d'aplicació, primer amb caràcter provisional per donar lloc a un període d'al·legacions de 15 dies hàbils, i finalment amb caràcter definitiu, una vegada, si s'escau, analitzades i resoltes les al·legacions presentades.

Tal i com estableix l'article 37 del RD 424/2017, l'òrgan interventor, amb caràcter anual elaborarà un informe resum dels resultats de control intern, que contindrà els aspectes d'aquest control que resultin significatius. Aquest informe serà tramès al Ple, a través del president de la corporació, i a la IGAE durant el primer quadrimestre de cada any.

Als efectes de poder realitzar l'esmentat treball de la forma més eficient possible, necessitem que es retorni degudament signat aquest document a la Intervenció General en el termini de 15 dies.

SIGNAR PER L'ENTITAT

A la data d'aquesta signatura he rebut la comunicació d'inici dels treballs de control de l'actuació per a la verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413), a realitzar per la Intervenció General de l'entitat local durant l'exercici [any], havent estat llegit i comprès en la seva totalitat.

[DIRECCIÓ]

1.4 Memòria de planificació (inclou com a Annex I Programa de treball)

Document normalitzat_Codi N.1.6

Un cop s'han acabat els treballs de les diferents fases de la planificació, els aspectes principals s'han de documentar en una memòria de planificació.

Entre altres qüestions, la memòria de planificació ha de concretar l'extensió dels procediments i les proves que s'han de dur a terme, d'acord amb la valoració del risc de les actuacions que cal fer, que s'ha de basar en el coneixement i el sistema de control intern de l'entitat i en l'anàlisi de la informació i la documentació que s'ha sol·licitat als responsables de l'entitat.

Aquesta memòria pot incloure, si és necessari per a la realització dels treballs, els criteris per a la selecció de mostres d'elements per revisar-los. La informació de la forma i els criteris de selecció de la mostra ha de quedar documentada i justificada en aquest document.



ESTRUCTURA DE LA MEMÒRIA DE PLANIFICACIÓ

MEMÒRIA DE COMPTE 413, MOROSITAT I REGISTRES COMPTABLE DE FACTURES

1. Objectiu dels treballs
2. Normativa aplicable
3. Confirmació d'independència
4. Abast de l'actuació
5. **Importància relativa**
6. **Recursos a aplicar a les tasques de revisió i equip de treball**
7. **Calendari d'execució dels treballs**
8. Memoràndum de conclusions
9. Emissió d'informes
10. Annex 1: programa de treball

PLA D'ACCIÓ

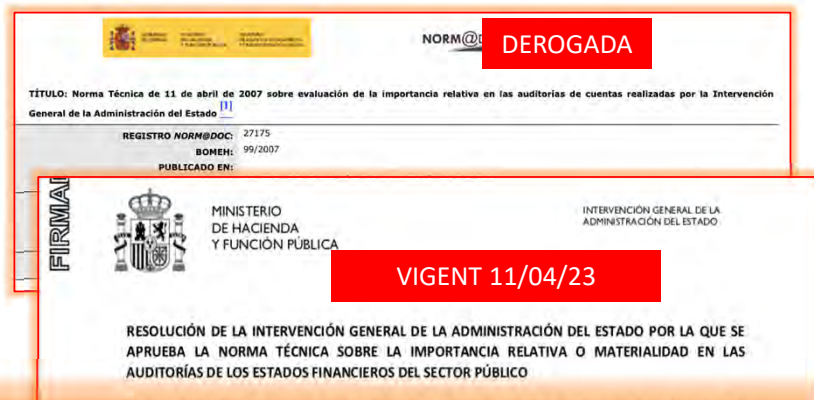
1. Objectiu dels treballs
2. Normativa aplicable
3. Confirmació d'independència
4. Abast de l'actuació
5. **Recursos a aplicar a les tasques de revisió i equip de treball**
6. **Calendari d'execució dels treballs**
7. Resultat de l'actuació
8. Annex 1: programa de treball

Guia per a l'elaboració, execució i seguiment del Pla d'acció

Importància relativa o materialitat per a l'execució del treball

La xifra o criteris determinats per l'auditor/a, que consisteixen en determinar el límit màxim tolerable d'incorrecció que no es consideren rellevants per als resultats de l'actuació de control a realitzar.

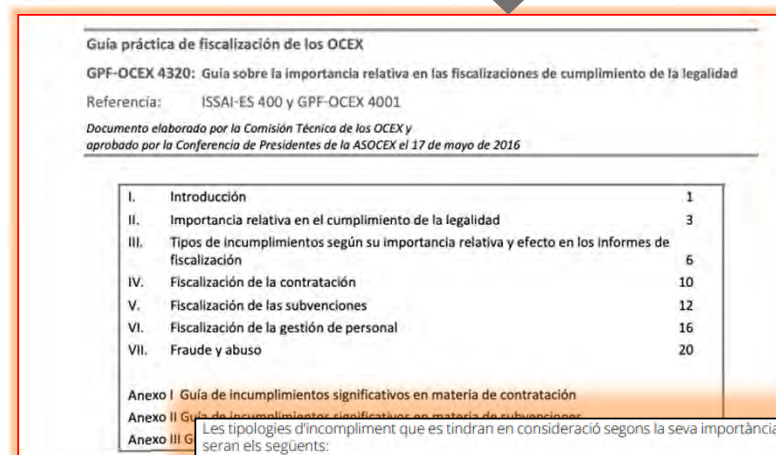
IMPORTANCIA RELATIVA CONTROLS SALDOS FINANCIERS



Nous conceptes:

- Cifra de importància relativa para los estados financieros en su conjunto o (CIREF)
- Cifra de importància relativa para determinados tipos de transacciones, saldos contables o información a revelar (materialidad específica o CIREF-TSI)
- Cifra de importància relativa en la ejecución del trabajo (CIREF)
- Incorrecciones claramente insignificantes.

IMPORTANCIA RELATIVA CONTROLS COMPLIMENT DE LEGALITAT



I. Introducción	1
II. Importancia relativa en el cumplimiento de la legalidad	3
III. Tipos de incumplimientos según su importancia relativa y efecto en los informes de fiscalización	6
IV. Fiscalización de la contratación	10
V. Fiscalización de las subvenciones	12
VI. Fiscalización de la gestión de personal	16
VII. Fraude y abuso	20

Anexo I Guía de incumplimientos significativos en materia de contratación

Anexo II Guía de incumplimientos significativos en materia de subvenciones

Anexo III G... Les tipologies d'incumpliment que es tindran en consideració segons la seva importància relativa i l'efecte en els informes seran els següents:

Tipus d'incumpliment	Lleus o poc significatius	Significatius	Greus o molt significatius
Descripció	Incumpliments de les normes que no són considerats significatius. Amb freqüència de caràcter formal que no incideixen negativament en el compliment dels principis o preceptes legals aplicables.	Afecta o té un efecte negatiu en el compliment dels principis o preceptes legals aplicables. És un incumpliment aïllat i no té caràcter generalitzat. L'incumpliment pot ser degut a una interpretació "controvertida" de la norma.	Els incumpliments de forma individual o en conjunt afecten o tenen un efecte negatiu en el compliment dels principis o preceptes legals aplicables. Els incumpliments són causa de nul·litat. Els incumpliments significatius no són aïllats i tenen un caràcter generalitzat o sistemàtic.
Efecte en l'informe de control financer	No afectarà a la opinió, que serà positiva. Els incumpliments, no significatius, es podran posar en un annex.	La opinió o conclusió serà positiva amb excepcions. Els incumpliments s'hauran d'assenyalar en els fonaments de l'opinió o a les conclusions.	La opinió o conclusió serà negativa. Els incumpliments s'hauran d'assenyalar en els fonaments de l'opinió o a les conclusions.

IMPORTANCIA RELATIVA CONTROLS SALDOS FINANCERS

4.5. Incorrecciones claramente insignificantes

33. El auditor determinará el nivel o límite por debajo del cual las incorrecciones se consideran claramente insignificantes y no serán, por lo tanto, consideradas ni de forma individual ni agregadas a otras, al no esperarse que tengan efecto material sobre los estados financieros, cualquiera que sea el criterio de magnitud, naturaleza o circunstancias. No debe considerarse una cuestión claramente insignificante cuando haya algún tipo de incertidumbre o dudas sobre que lo sea.

34. En las auditorías incluidas en el ámbito de aplicación de esta Norma Técnica, se considera adecuado fijar, con carácter general como nivel de las incorrecciones claramente insignificantes, el resultado de aplicar a la CIREF un porcentaje del 5%.



Xifra incorreccions clarament insignificants = 5% CIREF

CIREF = 5% * (Despeses totals o total Obligacions reconegudes)

Judici professional

Aplicació de la formació, pràctica, coneixement i l'experiència de l'auditor/a, en el context de les normes d'auditoria, comptabilitat i ètica, per a la presa de decisions informades sobre el curs d'acció adequat en funció de les circumstàncies de l'encàrrec de auditoria.

IMPORTANCIA RELATIVA CONTROLS COMPLIMENT DE LEGALITAT

Determinar que tindrà la consideració de incompliment significatiu o molt significatiu

Id	Proves	Ref. legislativa	Incompliment significatiu
1.	Requeriments periòdics		
1.1.	Constatar que s'han realitzat els requeriments periòdics de factures pendents de reconeixement de l'obligació.	Art. 10.1 L 25/2013 Base [X] d'execució del pressupost.	No haver realitzat els requeriments periòdics de factures.

Id	Proves	Ref. legislativa	Incompliment significatiu
1.	Proves relacionades amb les factures en paper		
1.1.	Verificar que les factures en paper s'adequen al previst a la normativa d'obligatorietat de la factura electrònica.	Art. 4 L 25/2013	Es detecten factures en paper que incompleixen la normativa respecte a l'obligatorietat de facturació electrònica segons l'article 4 de la L 25/2013. Es considera incompliment significatiu quan l'incompliment es dona per un nombre de factures superior al 5% del total de factures en paper.
1.2.	Verificar que totes les factures en paper que es registren en el RCF guarden la informació esmentada en l'article 5.3 de l'OHAP/492/2014.	Art. 5.3 OHAP/492/2014	Es detecten factures en paper que no guarden la informació esmentada a l'article 5.3 de l'OHAP/492/2014. Es considera incompliment significatiu quan l'incompliment es dona per un nombre de factures superior al 5% del total de factures en paper.
2.	Proves sobre l'anotació de les factures en el RCF		
2.1.	Comprovar que totes les factures remeses al PGEFe han estat anotades en el RCF del programa comptable.	Articles 9.1 i 9.2 L 25/2013	Es constata que s'ha quedat retinguda alguna factura al Punt General d'entrada de factures electròniques (PGE-Fe). Aquest incompliment es considera molt significatiu.
2.2.	Constatar que de manera automatitzada, en descarregar la factura, el RCF remet al Punt general d'entrada un codi automatitzat amb l'identificador de la factura al RCF.	Articles 9.1 i 9.2 L 25/2013	Es detecta que per una o diverses factures el RCF no remet al PGEFe un codi automatitzat amb la identificació de la factura al RCF.
2.3.	Constatar que s'ha utilitzat el PGEFe com a mitjà d'arxiu i custòdia de les factures presentades.	Art. 7 L 25/2013	Es detecta que no s'utilitza el PGEFe com a mitjà d'arxiu i custòdia de les factures presentades. Es considera incompliment significatiu quan l'incompliment es dona per un nombre de factures superior al 5% del total de factures electròniques.
3.	Proves sobre validacions del contingut de les factures		

a dels informes trimestrals L25/2013 amb la relació quals han transcorregut an ser anotades i no s'hagi l'obligació pels òrgans

Control Intern.

formes trimestrals.

MOROSITAT

RCFACTURES

6. Recursos a aplicar a les tasques de revisió i equip de treball

Els recursos a destinar a les tasques de revisió s'exposa a continuació:

FASES	Òrgan interventor	Tècnic/a	Suport administratiu	Hores
Planificació:				
- Elaboració memòria				
- Supervisió memòria				
- Aprovació memòria				
Execució treballs de revisió:				
- Execució				
- Elaboració memoràndum conclusions				
- Supervisió memoràndum conclusions				
- Aprovació memoràndum conclusions				
Informe:				
- Elaboració				
- Revisió i aprovació				
Total hores				

7. Calendari d'execució dels treballs

El calendari d'execució de les diferents fases dels treballs serà el següent:

Fase	Dates execució	Dates finalització
Elaboració memòria planificació		
Aprovació memòria planificació		
Execució treballs i revisió		
Informe morositat		FMC_NJOSA





S'HAURÀ DE PROPORCIONAR A L'ÒRGAN INTERVENTOR ELS MITJANS NECESSARIS I SUFICIENTS (INTERNS O EXTERNS) PER TAL QUE EL MODEL DE CONTROL SIGUI EFECTIU



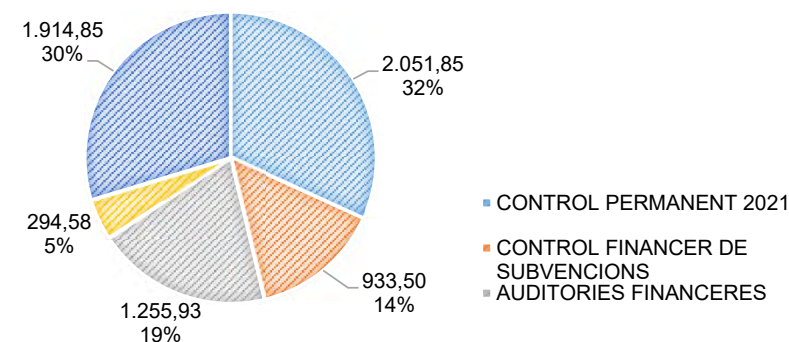
DEDICACIÓ HORES CF 20218,5

HORES 2021	TOTAL	%
CONTROL PERMANENT 2021	2.051,85	31,81%
RCF	228,45	3,54%
Morositat	272,70	4,23%
Compte 413	216,70	3,36%
Informe Resum 2020 / Seguiment PA 2019	281,20	4,36%
Nómines i triennis	726,08	11,26%
Procediments d'emergència	279,84	4,34%
Liquidació de concessions CCB	38,00	0,59%
Encàrrecs de gestió (2020)	1,84	0,03%
Ordenances fiscals	2,84	0,04%
Article 7.3 LOEPSF	0,84	0,01%
Article 22.2.c) LGS (2020)	0,84	0,01%
Sub pagament anticipat (2020)	0,84	0,01%
Revisió plans estratègics (PA)	0,84	0,01%
Procediments reintegraments subvencions (PA)	0,84	0,01%
CONTROL FINANCER DE SUBVENCIONS	933,50	14,47%
CFS - DDGI PACF 2021	730,50	11,32%
CFS - Dipsalut PACF 2021	100,50	1,56%
CFS - DDGI PACF 2022	53,50	0,83%
CFS - Dipsalut PACF 2022	49,00	0,76%
AUDITORIES FINANCERES	1.255,93	19,47%
Audit. Financeres CF 2021 (seguiment)	651,18	10,09%
Audit. Financera FCC CF 2021 (execució)	242,25	3,76%
Audit. Financeres CF 2022 (seguiment)	362,50	5,62%
AUDITORIES LEGALITAT	294,58	4,57%
Audit. Compliment CF 2021 (seguiment)	168,83	2,62%
Audit. Compliment FCC CF 2021 (execució)	80,75	1,25%
Audit. Compliment CF 2022 (seguiment)	45,00	0,70%
TOTAL HORES DEDICADES A CONTROL FINANCER	4.535,85	70,32%
Hores/persona (*)	1.087,73	
ALTRES DEDICACIONS no imputables PACF	1.914,85	29,68%
Absències (Malaltia, visita mèdica,...)	196,60	3,05%
Formació assistida	211,00	3,27%
Formació impartida	8,00	0,12%
Gestions administratives (creació i tramitació exp., contr. menors, ...)	126,95	1,97%
Arxiu permanent	89,50	1,39%
Esmorzar	441,00	6,84%
Altres gestions (reunions, comissió subvencions, tribunal d'opos., ...)	841,80	13,05%
Hores/persona (*)	459,20	
Total	6.450,70	100,00%
Hores/persona (*)	1.546,93	

MITJANS ASSIGNATS CF 2021

TÈCNIC A1	1,00	
TÈCNIC A2	1,00	
AUX. ADMIN.	0,67	Baixa empresa a partir de setembre (8 mesos treballats)
TÈCNIC A1	0,67	Baixa IT a partir de setembre (8 mesos treballats)
AUX. ADMIN.	0,83	Baixa IT 2 mesos (10 treballats)
TOTAL MITJANA ANUAL	4,17	

HORES 2021



Hores disponibles per persona	
Dies total	365
Cap de semana	104
Festius	14
Conveni	3
Ap	11
Altres	17
Dies laborables	216
Hores por dia	7,00
Hores treball anual	1.512
Formació	60
Altres ges. interna	400
Hores disponibles	1.052
Mesos	11
Hores x mes	96

HORES TOTALS DISPONIBLES PACF 2022



Diputació de Girona

Dedicació/Destin de las hores	Hores totals anuals per persona 11 mesos	C. Permanent (2 persones)	Auditoría Pública (2 persones)	Total hores (4 persones)	% Hores / Total hores anual
Formació	60,00	120,00	120,00	240,00	3,97%
Altres i gestió interna	400,00	800,00	800,00	1.600,00	26,46%
Hores actuacions PACF	1.052,00	2.104,00	2.104,00	4.208,00	69,58%
Hores treball anual	1.512,00	3.024,00	3.024,00	6.048,00	100,00%

PACF 2022



Diputació de Girona

ACTUACIONES PACF2022

EQUIP 1	E1
EQUIP 2	E2

	ACTUACIÓ	ESTIMACIÓ HORES	EQUIP E1/E2	GENER	FEBRER	MARÇ	ABRIL	MAIG	JUNY	JULIOL	AGOST	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE
OBLIGATÒRIES	Auditoria sistemes Registre comptable de factures														
	Avaluació compliment normativa morositat														
	Obligacions sense imputació pressupostaria (413)														
	Seguiment debilitats informe resum i Pla d'Acció														
	Control financer de subvencions														
	TOTAL HORES ACTUACIONS OBLIGATÒRIES														
SELECCIONADES															
	TOTAL HORES ACTUACIONS SELECCIONADES														
Total hores															

1.3 Qüestionari de supervisió de la planificació i inici dels treballs

Document normalitzat_Codi N.1.5

Els treballs que es porten a terme en les diferents fases, des de la comunicació de l'inici dels treballs fins a l'emissió de l'informe definitiu, s'han de revisar per tal de determinar si s'han executat adequadament i si d'acord amb aquests treballs es poden cobrir els objectius previstos inicialment en dissenyar l'actuació de control. Per això, es fan un conjunt d'activitats i de procediments orientats a garantir la qualitat de l'execució dels treballs i de l'informe que se n'ha d'emetre.

La supervisió implica, entre altres qüestions, el seguiment del desenvolupament del treball d'auditoria, la consideració de la competència i la capacitat de cadascun dels membres de l'equip de treball, en particular, si tenen prou temps per desenvolupar la feina, si comprenen les instruccions i l'enfocament planificat dels treballs, la resposta a les qüestions significatives que es plantegen durant els treballs, així com les consultes o les consideracions plantejades als membres de l'equip amb més experiència durant la realització dels treballs. En cap cas la supervisió implica l'ampliació o la modificació de les proves o els procediments aplicats per l'auditor/a.

El grau de supervisió depèn, entre altres factors, de la dimensió i la complexitat del treball i de l'experiència i la capacitat professionals dels membres de l'equip d'auditoria. En entitats de petita dimensió, els treballs els pot fer íntegrament el responsable del treball. En aquests casos, l'auditor/a, en haver realitzat personalment tots els aspectes del treball, en coneix totes les qüestions que són materials i, per tant, no es plantejaran qüestions relatives a la direcció i la supervisió dels membres de l'equip del treball o la revisió de la seva feina.

Les revisions i les supervisions han d'estar documentades en els papers de treball. Per aquest motiu és habitual dissenyar formularis per determinar els aspectes més rellevants que s'han de supervisar en cadascuna de les fases: la planificació, l'execució i l'informe. Aquests qüestionaris es poden utilitzar en entitats de petita dimensió per garantir la qualitat dels treballs, assegurant la realització de tots els procediments necessaris.

Entre altres qüestions, el qüestionari de supervisió de la planificació revisa que els treballs que es planifiquen estiguin inclosos en el PACF, que l'inici dels treballs s'hagi comunicat a les àrees gestores o entitats, que els documents de protecció de la independència i la incompatibilitat s'hagin elaborat, que existeixi la proposta de memòria de planificació i que aquesta inclogui el programa de treball corresponent.

1.1.5 Document Qüestionari supervisió planificació i inici dels treballs

Actuació	Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)
Entitat	
PACF	
Exercici	
Responsable actuació	
Responsable supervisió	

Id	Qüestions a revisar	SI/No/ No procedeix	Evidència
A.1	Que els treballs estan inclosos en el PACF corresponent (indicar data i expedient d'aprovació).		
A.2	Que en cas negatiu, s'indica en quina norma es basa el control a realitzar.		
A.3	Que abans d'iniciar la fase de planificació, s'ha realitzat la reunió inicial amb l'equip de treball per comentar l'enfoc del treball a realitzar, els riscos previsible i els terminis previstos.		
A.4	En tractar-se de col·laboració amb auditors privats, que s'ha verificat que l'equip de treball compleix amb les condicions requerides als PCAP.		
A.5	Que s'han elaborat i signat els documents de protecció de la independència i la incompatibilitat per tot l'equip d'auditoria (inclosos externs).		
A.6	En tractar-se d'una situació de risc en la protecció de la incompatibilitat i la independència, que s'ha comunicat al responsable per a la seva resolució.		
A.7	Que s'ha enviat a la Direcció de l'entitat o àrea a auditar el document d'inici dels treballs.		
A.8	Que s'ha retornat signat el document d'inici amb la documentació sol·licitada.		
A.9	Que existeix document de planificació dels treballs a realitzar.		
A.10	Que en el document de planificació dels treballs s'indica de forma precisa els objectius del treball a realitzar.		
A.11	Que en el document de planificació dels treballs s'inclouen els corresponents programes de treball de totes les proves a realitzar.		
A.12	Que s'identifica el responsable de l'aprovació de la memòria de planificació.		
A.13	Que s'identifica l'equip de treball, amb la distribució de tasques, incloent la previsió temporal per a la realització dels treballs.		

Data i firma

2

EXECUCIÓ**REALITZACIÓ DE LES PROVES****DOCUMENTAR ELS TREBALLS EN ELS PAPERS DE TREBALL****MEMORÀNDUM DE CONCLUSIONS****SUPERVISIÓ DE L'EXECUCIÓ DELS TREBALLS**



PAPERS DE TREBALL

Un programa de treball és un element més de la planificació de l'auditoria i es pot definir com un conjunt ordenat de proves necessàries per obtenir l'evidència adequada i suficient que permeti a l'auditor/a emetre la seva opinió professional.

S'ha de preparar un programa escrit per a cada àrea en què es divideixi l'auditoria, en el qual s'estableixin els procediments i les proves que s'han de fer amb vista a complir els objectius establerts.

Per facilitar l'execució de les actuacions, l'elaboració dels programes de treball inclosos en aquesta Guia 03 ha tingut el propòsit d'aconseguir-ne la normalització i la sistematització de les proves a fer, amb l'objectiu d'assolir més eficàcia, més eficiència i més economia en l'execució dels treballs i de facilitar-ne la supervisió.

1.2.1.A	Proves relacionades amb l'anàlisi de la integritat de la informació
Objectiu de la prova	Analitzar la integritat de la informació del compte 413
Paper de treball	PT 1.2.1.A

a) Compte 4130 Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors

Al compte 4130 es registren les obligacions (derivades d'entregues de béns o prestacions de serveis) meritàdes en l'exercici però que els documents acreditatius d'aquestes es reben a l'exercici següent, per tant no aplicables al pressupost de l'exercici anterior (impacte financer).

El departament de comptabilitat de [entitat] ha analitzat aquells documents que han estat registrats i conformats fins a [data N+1] per determinar aquelles despeses meritedes durant l'exercici [Any N]. Els criteris per determinar que aquestes despeses han estat meritedes durant [Any N] seran els següents:

- Si la data de la factura és de l'any [Any N].
- Sent la data de la factura de l'any [Any N+1], si en l'objecte de la factura es pot determinar que la despesa s'ha meritat en l'exercici [Any N].

Un cop determinades les despeses meritedes al [Any N] es comptabilitzen en el compte 4130.Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors de l'exercici [Any N] agrupades en funció del compte comptable que li correspon d'acord al PGC *i a l'aplicació pressupostària on s'aplica la despesa.*

Per la realització de l'anàlisi s'ha d'obtenir del departament de comptabilitat la relació de factures que componen el saldo del compte 4130 i extreure del programa de comptabilitat la relació de factures registrades des de l'1 de gener fins el dia 28 de febrer de any N+1, que no hagin estat anul·lades i determinar:

2.1 Papers de treball

Document normalitzat. Codi N.2.1

Els papers de treball comprenen la totalitat dels documents preparats o rebuts pels auditors, de manera que en conjunt constitueixen un compendi de la informació que han utilitzat i de les proves que han portat a terme en l'execució de la seva feina. El seu objectiu és proporcionar evidència del treball que s'ha fet, de manera que serveixin de suport a les conclusions i les recomanacions que s'inclouen en l'informe.

Els papers de treball han de recollir l'evidència que s'ha obtingut en l'execució del treball, i també els mitjans pels quals l'auditor/a ha arribat a formar les seves conclusions. Normalment, són documents de tipus llista de control (check-list), en els quals es detallen les verificacions que s'han fet, les incidències que s'han detectat i la identificació de les evidències. També serveixen perquè els responsables de la supervisió puguin revisar la feina de tot l'equip d'auditoria.

El contingut concret dels papers de treball el determinen les circumstàncies i les característiques de l'actuació que s'ha de portar a terme, sens perjudici de la utilització, quan sigui possible, de models normalitzats. En els casos d'actuacions recurrents, com les actuacions de control permanent planificable obligatori, els papers de treball són susceptibles de normalització, la qual cosa millora l'eficàcia de la preparació i la revisió posterior.

InicioInsertarDiseño de páginaFórmulasDatosRevisarVista

Atal10A+A-A

12.1.Paper de treball

Q= Búsqueda en la hoja

Compartir

</

1 Actuació Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)

1.2 Fase Execució

1.2.3 Document Memoràndum de conclusions

Actuació	Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)
Entitat	
PACF	
Exercici	
Mitjans disponibles	

COMpte 413

1. Objectiu dels treballs

Verificar i expressar una opinió sobre l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades pels que no s'ha produït la seva imputació pressupostària (compte 413).

2. Abast de l'actuació

Aquesta actuació es realitza amb caràcter obligatori per estar prevista a la DA3a de la LO 9/2013, de 20 de desembre, de control del deute comercial al sector públic.

El compte 413 "Creditors per operacions merides" recull els deutes derivats d'aquelles despeses merides en l'exercici no registrades en la comptabilitat. Es compon de les següents divisions:

- Compte 4130 Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors, on es registraran les obligacions (derivades d'entregues de béns o prestacions de serveis) merides en l'exercici però que els documents acreditatius d'aquestes es reben a l'exercici següent, per tant no aplicables al pressupost de l'exercici anterior (impacte financer).
- Compte 4131 Creditors per operacions pendents d'aplicar al pressupost, on es registraran les obligacions merides que no s'han aplicat al pressupost sent procedent la seva aplicació en el període actual o en algun anterior, ja sigui per manca de conformitat, per manca de consignació pressupostària al pressupost de l'exercici, o per qualsevol altra causa (impacte financer i pressupostari).

L'abast dels treballs compren la realització d'una sèrie de proves, detallades en el programa de treball que figura a l'Annex I de la memòria de planificació d'aquesta actuació, les quals fan referència a:

- Analitzar la integritat de la informació del saldo dels comptes 4130 Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors i 4131 Creditors per operacions pendents d'aplicar al pressupost.
- Comprovar si existeixen obligacions de despeses realitzades no aplicades al pressupost al no haver estat registrats en el temps i en la forma precisa per la diferència existent entre els criteris comptables i pressupostaris d'imputació o, també, per insuficiència de crèdit, podent referir-se tant a obligacions venudes com a no venudes.
- Determinar les obligacions de quantia certa i les de quantia estimada que sorgeixen de les responsabilitats de litgis en curs, indemnitzacions o obligacions derivades d'aval i altres garanties similars, pendents de registrar com a obligacions.
- Seguir el del les despeses comptabilitzades al compte 413 per analitzar el seu saldo, moviment i causes de la seva permanència en el compte sense haver-se aplicat al pressupost.

3. Execució dels treballs

S'han realitzat totes les proves que figuren a l'Annex I de la memòria de planificació d'aquesta actuació. L'explicació de les proves i els corresponents resultats s'indiquen a continuació:

2.3 Memoràndum de conclusions

Document normalitzat_Codi N.2.3

Una vegada s'han fet totes les proves que hi ha descrites en el programa de treball, s'ha d'emetre un memoràndum de conclusions de l'execució respecte a l'actuació que s'ha portat a terme. En aquest memoràndum s'ha de fer una exposició concisa i objectiva dels treballs que s'han realitzat, dels fets que s'han comprovat i de les conclusions i les recomanacions. Entre altres aspectes, ha de contenir els objectius i l'abast de l'auditoria, els resultats dels treballs que s'han dut a terme, les proves que s'han fet, amb la referència als papers de treball, la descripció dels treballs i les conclusions per a cada prova, i les conclusions i les recomanacions que s'han d'incloure en l'informe de control permanent.

Prova a realitzar	Analitzar la integritat de la informació del compte 413
Documentació	Support programa comptable
Abast	Al compte 4130 s'han de registrar les obligacions (derivades d'entregues de béns o prestacions de serveis) merides en l'exercici però que els documents acreditatius d'aquestes es reben a l'exercici següent, per tant no aplicables al pressupost de l'exercici anterior (impacte financer). I al compte 4131 les obligacions merides que no s'han aplicat al pressupost sent procedent la seva aplicació en el període actual o en algun anterior, ja sigui per manca de conformitat, per manca de consignació pressupostària al pressupost de l'exercici, o per qualsevol altra causa (impacte financer i pressupostari).
Resultat	a) Compte 4130 Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors - Les factures que componen el saldo del compte 4130 [S/N] consten en el llistat obtingut del programa de comptabilitat. - El saldo de les factures amb data de [Any N] o anterior que consten en el llistat obtingut del programa de comptabilitat [S/N] és el mateix que el que consta en el compte 4130. - [S/N] existeixen factures amb data de [Any N+1] en el llistat obtingut del programa de comptabilitat que no consten en el compte 4130 i que del seu objecte es deriva que van ser merides l'any [Any N]. b) Compte 4131 Creditors per operacions aplicables al pressupost en períodes posteriors - Pel que fa a les despeses dels capítols 2 i 6: • En el registre comptable de factures del programa de comptabilitat de l'exercici [Any N] [S/N] queden factures en estat de pendents. • En el registre comptable de factures del programa de comptabilitat de l'exercici [Any N], l'import total de les factures en estat de pendents d'aplicar, [S/N] coincideix amb les operacions pendents d'aplicar (OPA) comptabilitzades al compte 4131. - Pel que fa a les despeses dels capítols 4 i 7: • Per una mostra de [número] elements de despeses de capítol 4 i 7 comptabilitzades al compte 4131 com a operacions pendents d'aplicar (OPA) s'ha verificat que el concepte de la subvenció [S/N] correspon a [Any N] i que el compte justificatiu [S/N] s'ha presentat per registre d'entrada dins l'exercici [Any N]. També s'ha comprovat el reconeixement de l'obligació a l'exercici [Any N+1], [S/N] validant l'import reconegut amb l'import informat.
Ref. Papers treball	PT.1.2.1 A
Conclusions i recomanacions	Escolliu una opció, i si correspon, les recomanacions i/o desenvolupament de les incidències: ☐ Sense incidències ☐ Sense incidències significatives ☐ Amb incidències

1 Actuació

Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)

1.2 Fase Execució

1.2.2 Document Qüestionari supervisió execució

Actuació	Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)
Entitat	
PACF	
Exercici	
Responsable actuació	
Responsable supervisió	

Id	Qüestions a revisar	Si/No/No procedeix	Evidència
A.1	Que s'ha dut a terme el qüestionari de supervisió de la planificació dels treballs.		
A.2	Que s'han esmentat les deficiències posades de manifest en el qüestionari de supervisió de la planificació dels treballs.		
A.3	En tractar-se de col·laboració amb auditors privats, que s'indica la data d'acceptació i conformitat de la memòria.		
A.4	Que s'ha elaborat i aprovat la corresponent memòria de planificació dels treballs.		
A.5	Que s'ha desenvolupat el treball de camp d'acord amb la planificació aprovada.		
A.6	Que totes les proves contingudes en els programes de treball s'han realitzat en la seva integritat o, en cas contrari, que consta degudament motivada la no aplicació.		
A.7	En existir modificacions en el programa de treball, o proves addicionals, que aquestes han estat consensuades i aprovades pel responsable dels treballs.		
A.8	En existir ajustaments, reclassificacions i altres excepcions detectades, que han estat comentats amb l'entitat auditada.		
A.9	Que els papers de treball recullen les evidències obtingudes en l'execució de la feina, així com els mitjans pels quals l'auditor ha arribat a formar les seves conclusions, amb les oportunes referències als documents suport.		
A.10	En tractar-se de contractació dels treballs amb auditors externs, que es disposa dels papers de treball generats per l'auditor extern.		
A.11	Que les conclusions reflectides en els papers de treball ofereixen un resultat sòlid dels resultats assolits per a cadascuna de les proves realitzades, es troben suportades per evidència suficient i adequada i no són contradictòries entre si.		
A.12	Que totes les qüestions significatives han estat adequadament tractades i documentades.		
A.13	En tractar-se d'una contractació externa de l'actuació, que s'ha pogut obtenir evidència que els treballs de control dels diferents membres de l'equip d'auditoria, han estat supervisats per un altre de nivell superior, tal com estableix el PCAP.		

COMpte 413

2.2 Qüestionari de supervisió de l'execució

Document normalitzat_Codi N.2.2

Durant l'execució dels treballs, el responsable de la supervisió ha de mantenir una comunicació regular amb el responsable del treball amb la finalitat de fer un seguiment adequat i aprovar, si escau, les modificacions i les adaptacions dels programes de treball. Entre altres aspectes, amb el qüestionari de supervisió de l'execució es revisa que s'hagi elaborat i s'hagi signat el qüestionari de supervisió de la planificació, que s'hagi aprovat la memòria de planificació, que s'hagin dut a terme les proves definides en el programa de treball, i que s'hagi elaborat l'esborrany del memoràndum de conclusions.

A.14	Que s'ha elaborat el memoràndum de conclusions dels treballs realitzats, on es detallen les proves realitzades, els seus resultats, les conclusions, les observacions i recomanacions efectuades.		
A.15	Que s'ha format un aneu complert i detallat de la feina efectuada, d'acord amb les instruccions sobre confecció, organització i arxiu dels papers de treball.		

Data i firma

3

RESULTATS**INFORME PROVISIONAL****MEMORANDUM RESULTAT TRÀMIT AL·LEGACIONS****INFORME DEFINITIU****SUPERVISIÓ RESULTAT DELS TREBALLS I ARXIU**

2.3 Fase Resultat

2.3.2 Document Informe provisional

Actuació	Avaluació de compliment de la normativa en matèria de morositat
Entitat	
PACF	
Abast	La finalitat dels treballs compren la verificació del compliment de la normativa en matèria de morositat, d'acord amb el previst a l'article 12.2 de la Llei 25/2013, de 27 de desembre, d'impuls de la factura electrònica i creació del registre comptable de factures en el Sector Públic.
Exercici	
Caràcter informe	Provisional
Opinió	[Opció escollida en l'apartat 2 d'aquest informe]

1. Confidencialitat

El present informe pot contenir informació sensible o de caràcter reservat i ll ha estat remès per la Intervenció General de l'Entitat per ser vist per un dels destinataris legals del mateix, d'acord amb el que preveu el capítol IV del RD 424/2017. Fora d'aquests supòsits, la Intervenció General està sotmesa al deure de confidencialitat i secret en relació amb el seu contingut, per la qual cosa vostè resta com a responsable del seu tractament i difusió, la qual haurà de respectar en tot cas la normativa de protecció de dades i altres que puguin ser aplicables.

2. Opinió

Opció 1: Favorable

Com a resultat dels treballs realitzats, es considera que en tots els aspectes significatius l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat per l'exercici [any] resulta conforme amb la normativa que resulta d'aplicació.

Opció 2: Favorable amb excepcions

Com a resultat dels treballs realitzats, es considera que, excepte pels resultats detallats a continuació, l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat per l'exercici [any] resulta conforme amb la normativa que resulta d'aplicació.

- [detallar excepcions a destacar dels treballs de control financer]

Opció 3: Desfavorable

Com a resultat dels treballs realitzats, i degut a l'efecte de la qüestió descrita a continuació, es considera que l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat per l'exercici [any] no resulta conforme amb la normativa que resulta d'aplicació.

- [detallar els resultats dels treballs de control financer]

Opció 4: Denegació de l'opinió

No es pot emetre opinió respecte l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat per l'exercici [any], degut a l'efecte de les següents incidències generalitzades, si correspon, i davant la impossibilitat d'obtenir evidència d'auditoria que proporcioni una base suficient i adequada per expressar una opinió d'auditoria respecte aquests treballs:

- [detallar les causes de la denegació de l'opinió]

A l'Annex 1 d'aquest informe s'inclou un detall dels resultats dels treballs realitzats, de les incidències detectades i d'altres verificacions relacionades amb l'actuació realitzada que es considera que poden resultar d'interès per als destinataris d'aquest informe.

3.2 Informe provisional

Document normalitzat, Codi N.3.2

Sobre la base dels fets comprovats i conclusions que estiguin fermament fonamentades i explicitades en els papers de treball, el resultat de cadascuna de les actuacions de control financer es documenta en un informe escrit, en què s'han d'exposar de manera clara, objectiva i ponderada els fets que s'han comprovat, les conclusions que s'han obtingut i, si escau, les recomanacions sobre les activitats que són objecte de control. L'estructura, el contingut i la tramitació s'han d'ajustar a la Resolució de 30 de juliol de 2015, de la IGAE, per la qual es dicten instruccions per a l'exercici del control financer permanent.

El llenguatge dels informes ha d'afavorir una reacció positiva davant dels resultats i les recomanacions de l'auditoria. Els auditors han de tenir en compte que el seu objectiu és persuadir i que això s'aconsegueix millor evitant un llenguatge que origini oposició o actituds defensives de manera innecessària. La data de l'informe és la del moment final del procés de redacció.

L'informe provisional, que ha de ser signat per l'òrgan interventor, s'ha de remetre, en aplicació del procediment contradictori que s'esmenta en l'article 4.1 del RD 2017/424, al titular directe de l'entitat o àrea controlada, perquè en tingui coneixement i perquè, si escau, pugui formular les al·legacions que consideri convenient durant el termini de quinze dies hàbils.

No cal emetre l'informe provisional quan contingui una opinió favorable i no es plantegin recomanacions, ni cap opinió en cap de les seves seccions. En cas de dubte, el més convenient és emetre un informe provisional.

La tramesa de l'informe provisional, es porta a terme acompanyat del corresponent ofici.

- Ofici informe provisional

3. Recomanacions

Com a resultat dels treballs realitzats, és procedent efectuar les recomanacions que s'assenyala/en a continuació:

- [detallar recomanacions, si correspon]

4. Resultats que requereixen l'adopció de mesures correctores

Opció 1: No s'han constatat deficiències que requereixin l'adopció de mesures correctores.

Opció 2: Les deficiències que s'indiquen a continuació, es consideren significatives, i per tant es proposa que s'adoptin les corresponents mesures correctores:

- [detallar apartat informe amb deficiència]

5. Responsabilitat de l'òrgan de direcció de l'entitat en relació amb el compliment de la legalitat

L'Alcalde/President de l'Entitat, és el responsable de dissenyar, implantar i mantenir el control intern en l'entitat, així com validar el seu compliment, amb la finalitat de proporcionar una seguretat raonable sobre la consecució dels objectius de l'entitat relatiu a la fiabilitat de la informació financera, eficàcia i eficiència de les operacions, així com sobre el compliment de les disposicions legals i reglamentàries aplicables.

6. Responsabilitat de la intervenció general de l'entitat local

La responsabilitat de la Intervenció General és expressar una opinió sobre si els actes, operacions i procediments de gestió corresponents a l'activitat analitzada s'adequen a les normes jurídiques que li resulten d'aplicació, exposant els resultats més rellevants de l'actuació realitzada i recomanant, si és el cas, les actuacions que resultin adients per esmenar les incidències i/o debilitats detectades.

L'objectiu de l'actuació de control és obtenir evidència d'auditoria suficient i adequada com a base per expressar l'opinió, mitjançant l'aplicació de procediments i proves, que a judici de l'òrgan de control, aportin seguretat raonable de que els actes, operacions i procediments de gestió estan lliures d'inconcrecció material, a causa de frau o error.

3.1 Qüestionari de supervisió de l'informe provisional

Document normalitzat_Codi N.3.1

Amb el qüestionari de supervisió de l'informe provisional es revisa, entre altres qüestions, que s'hagi aprovat el memoràndum de conclusions, que s'hagi elaborat i signat el qüestionari de supervisió de l'execució, que a l'informe provisional en format d'esborrany quedin explicats de manera clara i ordenada els resultats dels treballs i que les conclusions de l'informe estiguin fonamentades en evidència adequada i suficient.

1.3 Fase Resultat

1.3.1 Document Qüestionari supervisió informe provisional

Actuació	Verificació de l'existència d'obligacions derivades de despeses realitzades o béns i serveis rebuts, sense imputació pressupostària (compte 413)
Entitat	
PACF	
Exercici	
Responsable actuació	
Responsable supervisió	

Id	Qüestions a revisar	SI/No/No procedeix	Evidència
A.1	Que s'ha dut a terme el qüestionari de supervisió de l'execució dels treballs.		
A.2	Que s'han esmentat les deficiències que s'hagin posat de manifest en els esmentats qüestionaris.		
A.3	Que s'ha elaborat i aprovat el corresponent memoràndum de conclusions dels treballs.		
A.4	Que l'estructura de l'informe s'adequa al model prèviament aprovat.		
A.5	Que s'ha explicat a l'informe les raons per les quals s'efectua l'actuació de control i en base a quin mandat.		
A.6	Que es defineixen amb claredat en l'informe els objectius de la mateixa i l'abast de la feina desenvolupada.		
A.7	En tractar-se de col·laboració amb auditors privats, que es fa esment d'aquesta col·laboració en l'informe.		
A.8	Que s'expliquen d'una manera clara i senzilla els resultats d'auditoria per a cada un dels punts del programa de treball, així com les conclusions i recomanacions significatives.		
A.9	Que totes les conclusions de l'informe estan fonamentades amb evidència suficient, pertinent i vàlida.		
A.10	Que les opinions expressades a l'informe són coherents en relació a les conclusions obtingudes en el treball realitzat.		
A.11	Que s'han inclòs a l'informe totes les excepcions significatives indicades en els papers de treball.		
A.12	Que les recomanacions incloses a l'informe són adequades a la naturalesa de la deficiència detectada.		
A.13	Que s'han comentat les conclusions i/o recomanacions incloses a l'informe amb el responsable dels treballs.		

3.3. Memoràndum de revisió d'al·legacions

Document normalitzat, Codi N.3.4

En cas que es rebin al·legacions, han de quedar arxivades degudament juntament amb la resta de la documentació de suport del control que s'ha dut a terme, el seu contingut s'ha d'avaluar i cal adoptar alguna de les decisions següents:

- Quan del contingut i la importància de les al·legacions se'n derivi la necessitat de modificar l'informe provisional, s'hi han de suprimir o substituir els aspectes afectats, després d'haver-ne obtingut l'evidència corresponent.
- Quan a judici de l'òrgan interventor la informació i la documentació que s'ha aportat a les al·legacions no hagi d'originar modificacions en allò que s'ha exposat a l'informe provisional, s'ha de fer constar a l'informe definitiu l'opinió discrepant dels òrgans gestors, si escau transcrivint el contingut de l'al·legació corresponent, i les raons per les quals l'òrgan interventor actuant no accepta les al·legacions.
- Si no s'han rebut al·legacions en el termini assenyalat per fer-ho, s'ha d'emetre l'informe definitiu i s'hi ha d'indicar aquesta circumstància.
- Si les al·legacions es reben fora de termini, però abans de l'emissió de l'informe definitiu, l'interventor/a n'ha de valorar la rellevància i ha d'actuar d'acord amb el que s'estableix anteriorment.

En cas que es rebin al·legacions després de l'emissió de l'informe definitiu, s'han d'arxivar. Excepcionalment, si l'òrgan interventor entén que si s'haguessin rebut abans de l'emissió de l'informe definitiu haurien donat lloc a modificacions substancials en el contingut de l'informe, podrà emetre un nou informe definitiu fent-hi constar aquesta circumstància.

2 Actuació Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat

2.3 Fase Resultat

2.3.4 Document Memoràndum revisió al·legacions

Actuació	Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat
Entitat	
PACF	
Exercici	
Al·legacions	Informe provisional

1. Antecedents

En data [data lliurament informe provisional] la intervenció general va trametre a [la direcció de l'entitat local] l'informe provisional de control financer sobre l'avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat, atorgant un termini de 15 dies hàbils per presentar al·legacions.

El dia [data recepció al·legacions], dins del termini d'al·legacions, [la direcció de l'entitat local] va trametre escrit d'al·legacions [evidència recepció, data registre entrada, mail, o forma establerta].

2. Normativa aplicable

- Reial decret 424/2017, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el règim jurídic del control intern de les entitats del sector públic local.
- Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la llei reguladora de les hisendes locals.
- Resolució de 30 de juliol de 2015, de la intervenció general de l'administració de l'estat, per la qual es dicten instruccions per l'exercici del control financer permanent.

3. Valoració de les al·legacions

A continuació es detalla la valoració de les al·legacions presentades:

Al·legació n	
Apartat de l'informe provisional al que fa referència	
Aportació documentació acreditativa	
Anàlisi de l'al·legació	
Conclusió	Escolliu una opció: ☐ Esmenada / ☐ Esmenada parcialment / ☐ No esmenada
Text observació en l'informe definitiu	

2 Actuació Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat

2.3 Fase Resultat

2.3.6 Document Informe definitiu

Actuació	Avaluació de compliment de la normativa en matèria de morositat
Entitat	
PACF	
Exercici	
Abast	La finalitat dels treballs compren la verificació del compliment de la normativa en matèria de morositat, d'acord amb el previst a l'article 12.2 de la Llei 25/2013, de 27 de desembre, d'impuls de la factura electrònica i creació del registre comptable de factures en el Sector Públic.
Caràcter informe	Definitiu
Opinió	[Opció escollida en l'apartat 2 d'aquest informe]

MOROSITAT

1. Tràmit d'al·legacions

D'acord amb l'apartat tretzè de la Resolució de 30 de juliol de 2015, de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, per la qual es dicten instruccions per l'exercici del control financer permanent, l'informe provisional va ser tramès a [direcció de l'entitat local o a qui correspongui] el dia [data] per donar compliment al tràmit d'al·legacions.

Opció 1: No s'han formulat al·legacions

En no haver-se formulat al·legacions, l'informe provisional esdevé definitiu.

Opció 2: Si s'han formulat al·legacions que no originen modificacions a l'informe provisional

(Al·legacions presentades en termini o bé, presentades fora termini però abans d'emetre's l'informe definitiu, les quals es desestimen)

En data [data] es va presentar escrit d'al·legacions. De l'anàlisi i valoració de les al·legacions presentades no s'originen modificacions sobre l'exposat en l'informe provisional i per tant, es fa constar que esdevé definitiu.

Com a annex 2 d'aquest document, consta la valoració de les al·legacions presentades.

Opció 3: Si s'han formulat al·legacions que originen modificacions a l'informe provisional

(Al·legacions presentades en termini o bé, presentades fora termini però abans d'emetre's l'informe definitiu, les quals s'estimen total o parcialment)

En data [data] es va presentar escrit d'al·legacions. De l'anàlisi i valoració de les al·legacions presentades en resulta l'esmena del següent:

- [Detallar apartat i/o annexos modificats per les al·legacions]

De l'anàlisi i valoració de la resta d'al·legacions s'entén que aquestes no modifiquen l'informe provisional, que ha esdevingut definitiu.

Com a annex 2 d'aquest document, consta la valoració de les al·legacions presentades.

3.5. Informe definitiu

Document normalitzat_Codi N.3.6

Sobre la base de l'informe provisional i, si escau, de les al·legacions que s'hagin rebut, s'emet l'informe definitiu. Les al·legacions a l'informe provisional que formulin els òrgans gestors no s'han d'incorporar com a annex a l'informe definitiu, però s'han d'esmentar a l'informe en els termes que s'han indicat en el punt anterior.

Els informes definitius de control financer han de ser tramesos per l'òrgan interventor al gestor directe de l'activitat econòmico-financera controlada i al president/a de l'entitat local, i també, per mitjà d'aquest darrer, al Ple perquè en tingui coneixement. L'anàlisi de l'informe constitueix un punt independent en l'ordre del dia de la sessió plenària corresponent. No hi ha cap data concreta per fer aquesta remissió al Ple, però, per la connexió estreta que té amb l'informe resum que ha d'elaborar anualment l'òrgan interventor, sembla recomanable fer-ho al llarg del primer quadrimestre, en la mateixa sessió en què es doni compte de l'informe-resum.

La tramesa de l'informe definitiu, es porta a terme acompanyat del corresponent ofici.

Ofici informe definitiu

Document normalitzat_Codi N.3.7

3.4. Qüestionari de supervisió de l'informe definitiu

Document normalitzat_Codi N.3.5

Mitjançant el qüestionari de supervisió de l'informe definitiu es revisa, entre altres qüestions, que l'informe provisional s'hagi aprovat i s'hagi enviat, que quan s'hagin presentat al·legacions, s'hagin analitzat i, en cas que s'hagin acceptat, que l'informe s'ha modificat.

2 Actuació Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat

2.3 Fase Resultat

2.3.5 Document Qüestionari supervisió informe definitiu

Actuació	Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat
Entitat	
PACF	
Exercici	
Responsable actuació	
Responsable supervisió	

Id	Qüestions a revisar	SI/No/No procedeix	Evidència
A.1	Que s'ha dut a terme el qüestionari de supervisió de l'informe provisional.		
A.2	En haver-se detectat deficiències, que s'han esmentat i posat de manifest en l'esmentat qüestionari.		
A.3	Que l'informe provisional, si és el cas, ha estat signat per la Intervenció general.		
A.4	Que s'ha enviat l'informe provisional a la Direcció de l'entitat/àrea auditada (indicar la data).		
A.5	Que han transcorregut els dies previstos per a la presentació d'al·legacions.		
A.6	Que s'han presentat al·legacions.		
A.7	En haver-se presentat al·legacions, que totes han estat analitzades i degudament documentades en el memoràndum d'al·legacions.		
A.8	Que l'informe definitiu incorpora les modificacions derivades de les al·legacions que han estat acceptades.		
A.9	En no haver-se incorporat les modificacions derivades de les al·legacions, que l'opinió i/o recomanacions a l'informe definitiu coincideixen amb les de l'informe provisional.		
A.10	Que l'emissió de l'informe definitiu s'ha fet en els terminis previstos en la planificació.		
A.11	Que l'emissió de l'informe definitiu s'ha fet en les hores estimades en la planificació.		

Data i firma

FMC_NIOSA

3.6 Qüestionari de supervisió de l'arxiu

Document normalitzat_Codi N.3.8

Finalment, mitjançant l'elaboració, la supervisió i signatura del qüestionari de supervisió de l'arxiu i el tancament de l'actuació, es revisa, entre altres qüestions, que s'hagi aprovat i s'hagi enviat l'informe definitiu i que tota la documentació de l'expedient estigui arxivada degudament.

2.3 Fase Resultat

2.3.8 Document Qüestionari supervisió arxiu

Actuació	Avaluació del compliment de la normativa en matèria de morositat
Entitat	
PACF	
Exercici	
Responsable actuació	
Responsable de la supervisió	

MOROSITAT

Id	Qüestions a revisar	Si/No/No procedeix	Evidència
A.1	Que s'ha dut a terme el qüestionari de supervisió de l'informe definitiu.		
A.2	En haver-se detectat deficiències, que s'han esmentat i posat de manifest en l'esmentat qüestionari.		
A.3	Que l'informe definitiu, si és el cas, ha estat signat per la Intervenció general a proposta del Director d'auditoria.		
A.4	Que s'ha enviat l'informe definitiu a la Direcció de l'entitat/àrea auditada. (Indicar la data)		
A.5	En tractar-se d'una actuació duta a terme amb col·laboració amb auditors privats, que hi figura el contracte de serveis de col·laboració així com el Plec de clàusules administratives i de prescripcions tècniques i, si s'escau, de les corresponents pròrrogues.		
A.6	Que el document d'inici d'auditoria o TDA està degudament arxivat.		
A.7	Que l'evidència de la tramesa del document d'inici d'auditoria o TDA està degudament arxivada.		
A.8	Que el document d'independència de recursos propis està degudament arxivat.		
A.9	Que el document d'independència d'auditors privats està degudament arxivat.		
A.10	Que la memòria planificació està degudament arxivada.		
A.11	Que el memoràndum de conclusions està degudament arxivat.		
A.12	Que els papers de treball estan degudament arxivats.		
A.13	Que l'informe provisional està degudament arxivat.		
A.14	Que l'evidència tramesa de l'informe provisional al responsable de l'entitat està degudament arxivada.		
A.15	Que les al·legacions a l'informe provisional estan degudament arxivades.		
A.16	En haver-se presentat al·legacions, que el memoràndum de revisió de les mateixes a l'informe provisional està degudament arxivat.		
A.17	Que l'informe definitiu està degudament arxivat.		
A.18	Que l'evidència tramesa de l'informe definitiu al responsable de l'entitat està degudament arxivada.		
A.19	Que els qüestionaris de supervisió de planificació, execució, informe provisional i informe definitiu estan degudament arxivats.		

Data i firma

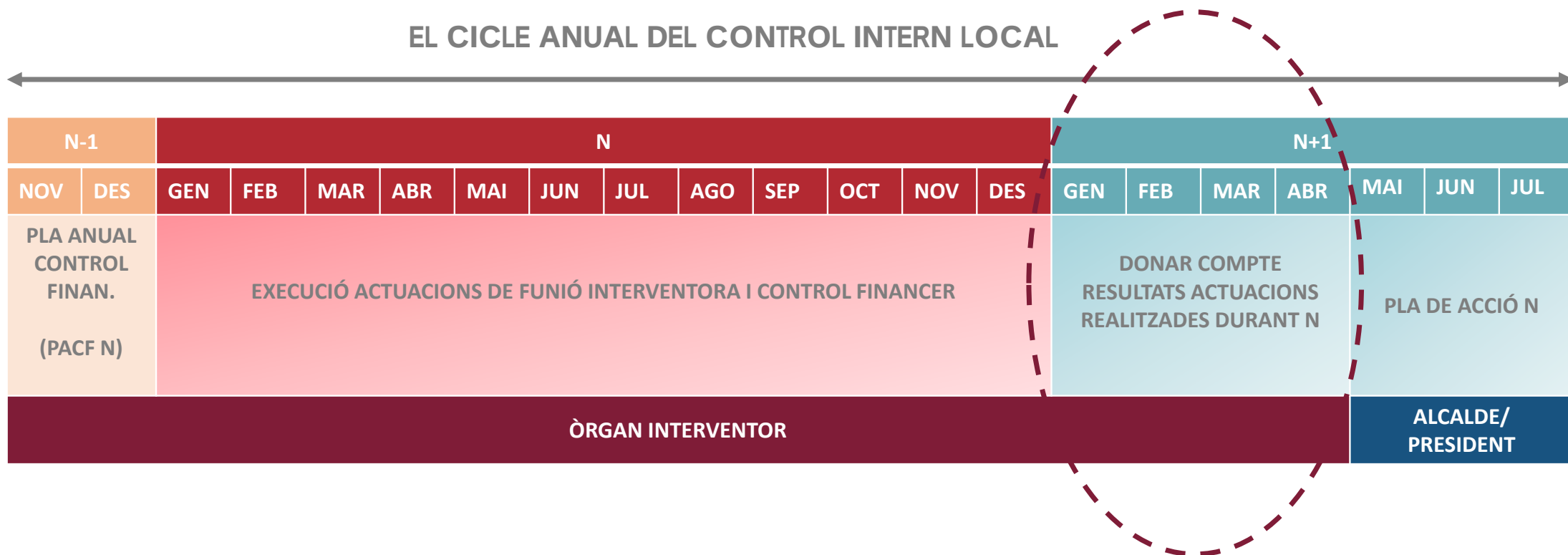
Captura de pantalla

FMC_NJOSA

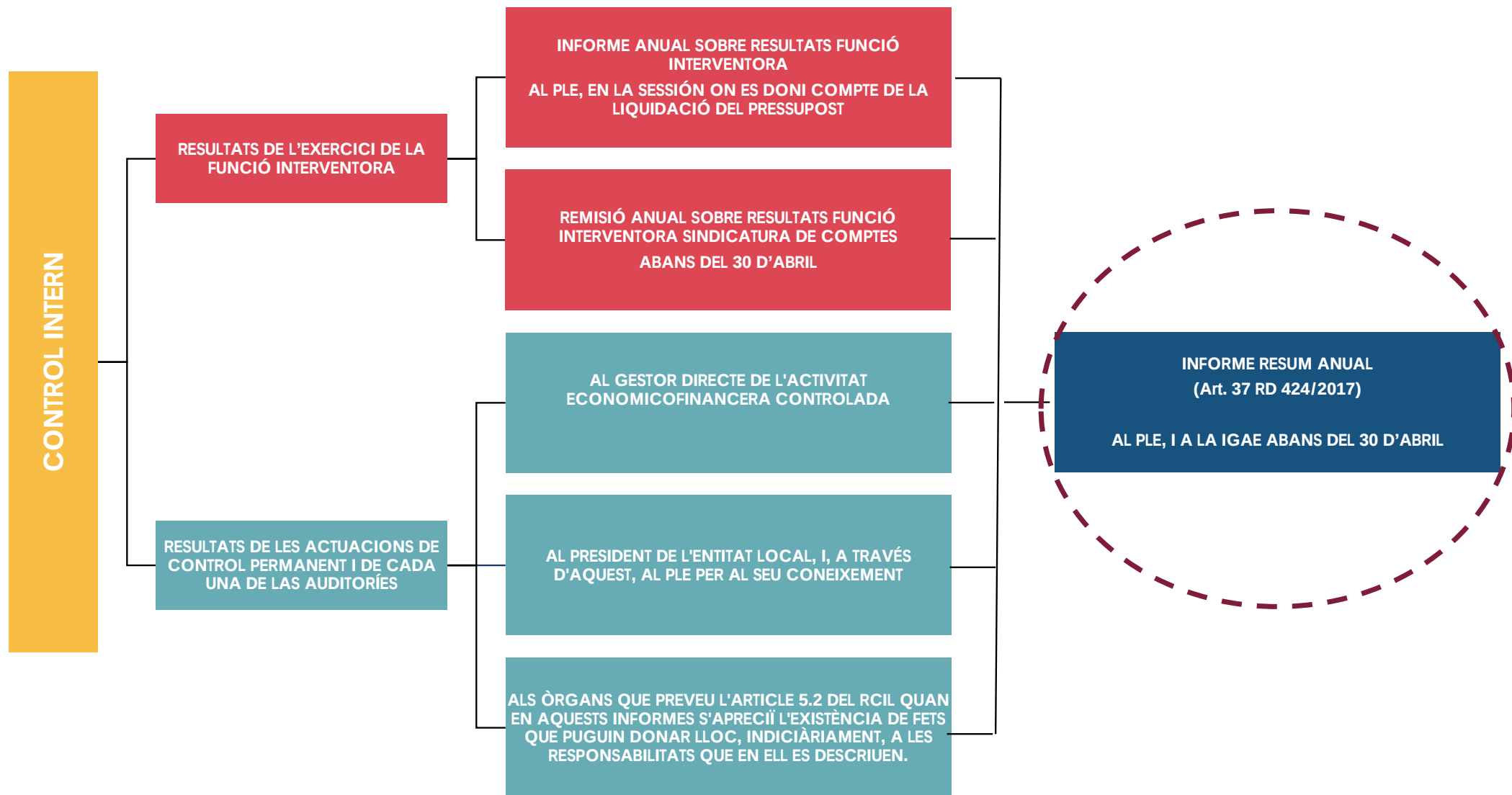
4

SEGUIMENT**INFORME RESUM ANUAL ANY N****PLA D'ACCIÓ ANY N****INFORME RESUM ANY N+1**

EL CICLE ANUAL DEL CONTROL INTERN LOCAL



DONAR COMPTE RESULTATS ACTUACIONS REALITZADES DURANT N



AL PLE DE LA CORPORACIÓ I A LA INTERVENCIÓ GENERAL DE L'ADMINISTRACIÓ DE L'ESTAT (IGAE)

ABANS DEL 30 D'ABRIL



INFORME RESUM DELS RESULTATS DEL CONTROL INTERN ASSENYALAT A L'ARTICLE 213 DEL TEXT REVISAT DE LA LLEI REGULADORA DE LES HISENDES LOCALS. (Art. 37 RD 424/2017)

L'informe ha de contenir **els resultats més significatius, segons el parer de l'òrgan de control**, que es dedueixin de totes les actuacions de control realitzades durant l'exercici anterior, en la pròpia entitat local i en les seves entitats dependents, derivats de:

- a) L'exercici de la funció interventora.
- b) Els informes emesos sobre les actuacions de control permanent.
- c) Els informes emesos d'auditoria pública.

I segons el que estableixen els articles 38.3 i 38.4 de l'RCIL en l'informe resum l'òrgan interventor de l'entitat local, **també haurà de valorar l'adequació de el pla d'acció elaborat pel president de l'entitat local**, per solucionar les deficiències assenyalades i, si cas els resultats obtinguts.

La Resolució de 2 d'abril de 2020, de la Intervenció General de l'Administració de l'Estat, estableix les instruccions a les quals s'han d'ajustar el contingut, estructura i format de l'informe resum.

INFORME RESUM ANUAL
(Art. 37 RD 424/2017)
AL PLE, I A LA IGAE ABANS DEL 30 D'ABRIL



IGAE
INTERVENCIÓN GENERAL DE LA
ADMINISTRACIÓN DEL ESTADO
SECRETARÍA DE ESTADO
DE HACIENDA Y PRESUPUESTOS

"Registro de Información de Control de Entidades Locales» (RICEL)

Invente



BIENVENIDO AL INVENTARIO DE ENTIDADES DEL SECTOR PÚBLICO ESTATAL, AUTONÓMICO Y LOCAL

La publicación del Inventario tiene como finalidad garantizar la información pública y la ordenación de todas las entidades integrantes del sector público institucional cualquiera que sea su naturaleza jurídica, cuyo funcionamiento se encuentra regulado en el Real Decreto 749/2019, de 27 de diciembre.

Pulse en el siguiente enlace para [ENTRAR](#).



invente Inventario de entes del sector público

[Presentación](#) [Ayuda](#) [Versiones](#) [Datos abiertos](#)

[Sector público institucional](#) [Información adicional](#) [SPI previo a registro](#)

Diputación Prov. de Girona

[Datos generales](#) [Datos postales](#) [Control interno](#)

Código del ente: 091700DD000 Clasificación Contabilidad Nacional: S.1313 Administraciones Públicas: Administración Local

Código DIR 3: L02000017 Ejerce control en términos de Contabilidad Nacional:

NIF: 091700000



Informe resum dels resultats del control intern de l'exercici 2022

Exposició de Girona

RICEL			
Ente	Codi	Descripció de l'entitat	Actuació a realitzar
RCP	RCP NCL 2201	Informe de control intern de l'exercici 2022. El present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.	Realitzar el present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.
Municipal	MCN NCL 2201	Informe de control intern de l'exercici 2022. El present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.	Realitzar el present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.
Chorreguera	CHOR NCL 2201	Informe de control intern de l'exercici 2022. El present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.	Realitzar el present informe de control intern de l'exercici 2022, s'elabora en base a la informació que s'ha recollit durant el desenvolupament del control intern de l'exercici 2022.

MOLTES GRÀCIES!!!

njosa@ddgi.cat

3^a sessió 19/04/24

Repercussions per als ens locals de la reactivació de les regles fiscals per a l'exercici 2024

Implicacions per als ens locals de la represa de les regles fiscals i previsions sobre la participació en els tributs de l'Estat per a l'exercici 2024.

Gabriel Hurtado López, subdirector general d'Estudis financers d'entitats locals de la Secretaria General de Finançament Autonòmic i Local del Ministeri d'Hisenda.

El règim de tutela financera dels ens locals per a l'exercici 2024.

Ramon Auset Martí, responsable de l'Àrea de Corporacions Locals de la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor de la Generalitat de Catalunya.



Implicaciones para las Entidades Locales del retorno de las reglas fiscales

Previsiones sobre la participación en tributos del Estado en 2024

Barcelona, 19 de abril de 2024

Gabriel Hurtado López

Subdirector General de Estudios Financieros de Entidades Locales



ÍNDICE

- I. El retorno a la aplicación de las reglas fiscales: situación actual**
- II. La reactivación de las reglas fiscales y la ejecución de los presupuestos de las EELL en 2024:**
 - II.1. Los objetivos de las reglas fiscales para EELL**
 - II.2. Evaluación del cumplimiento de las reglas fiscales**
 - II.3. Las reglas del destino del superávit**
- III. Previsiones de la participación de las Entidades Locales en tributos del Estado para 2024**



I. El retorno a la aplicación de las reglas fiscales: situación actual

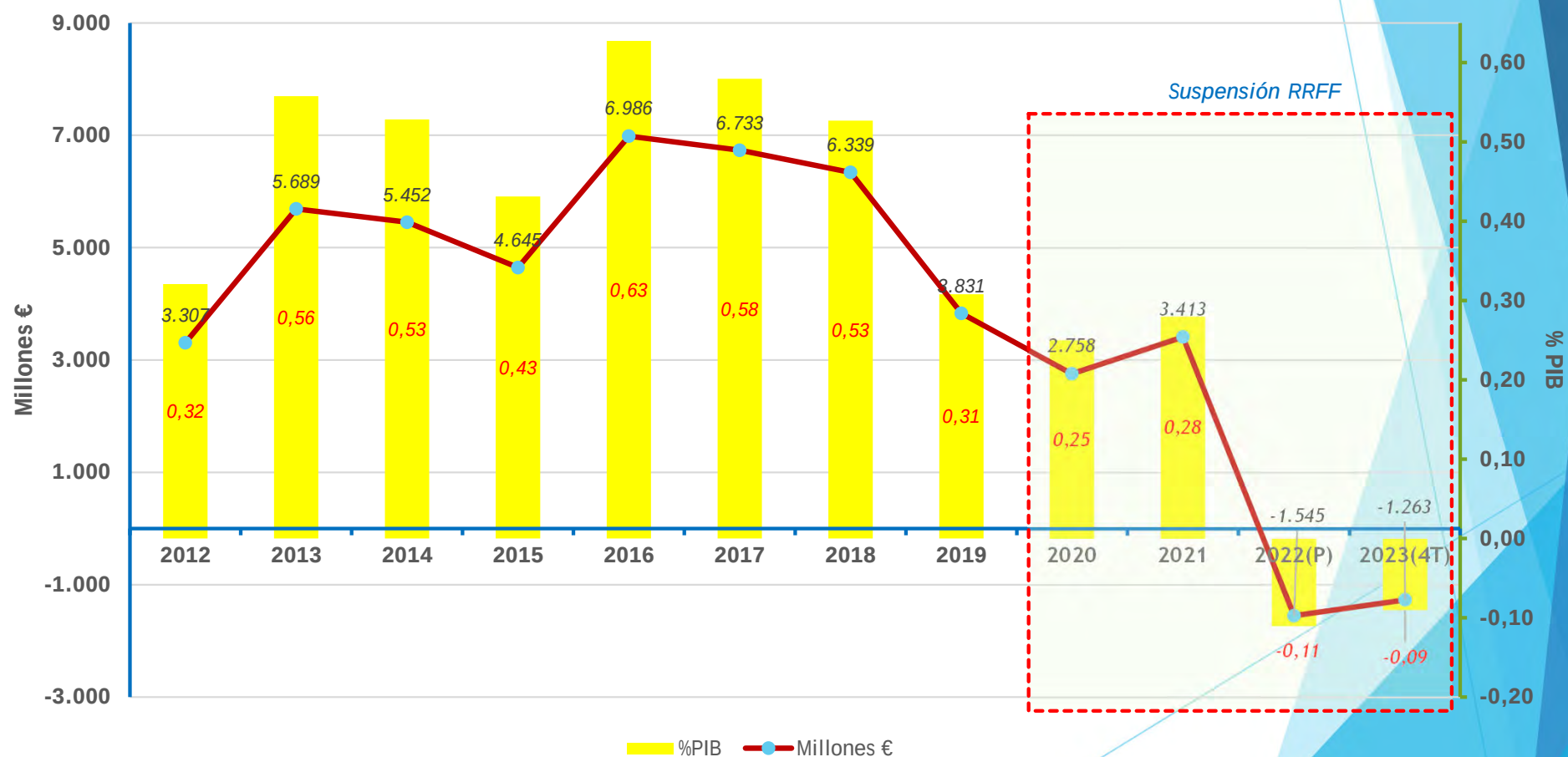


Capacidad (+) Necesidad (-) de financiación 2000-2023 (4T)

(Fuente: IGAE, 27-03-24)

Capacidad (+) Necesidad (-) de financiación 2000-2023 (4T)

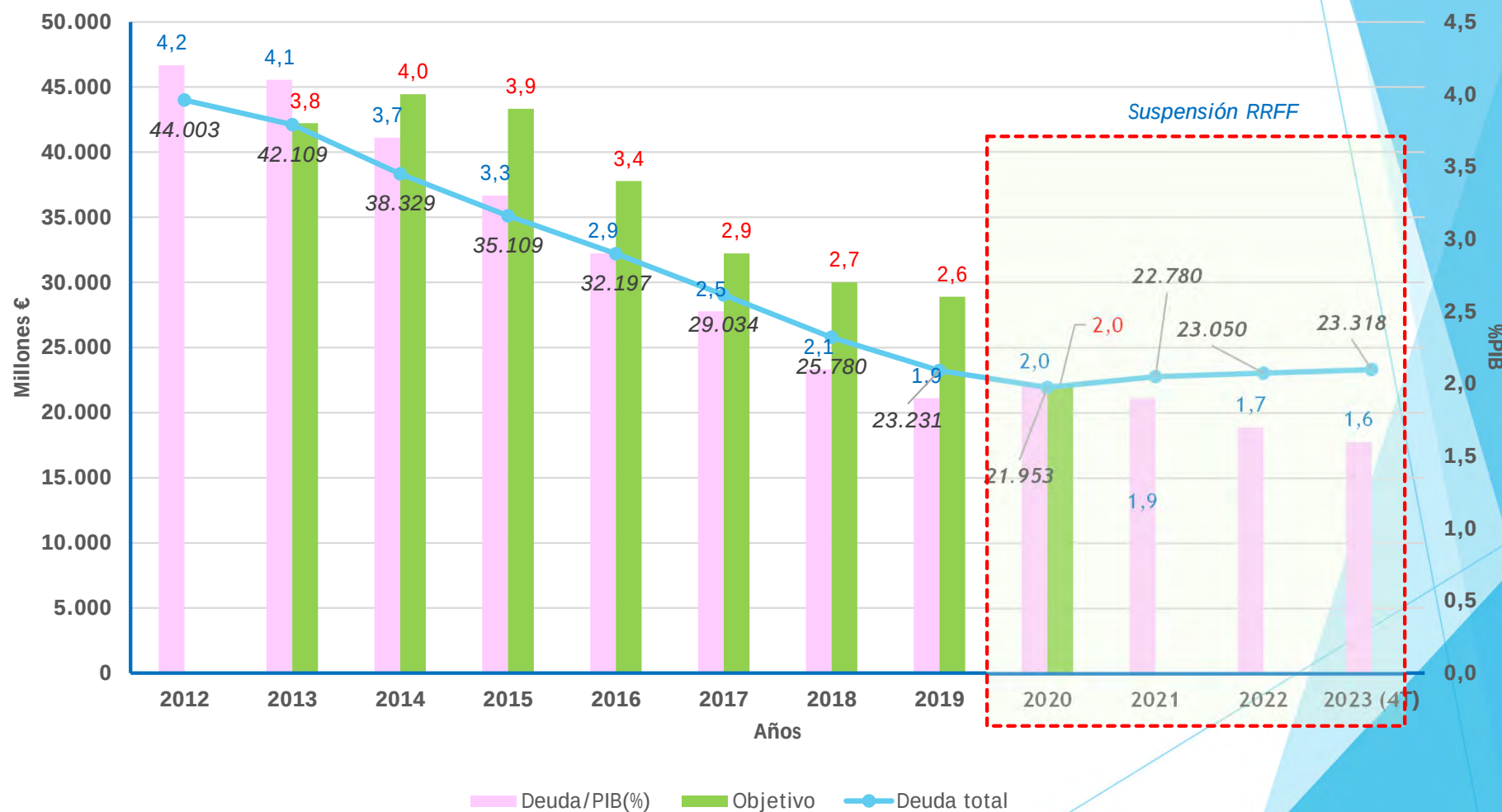
(Fuente: IGAE, 27-03-24)





Evolución de la deuda de las EELL

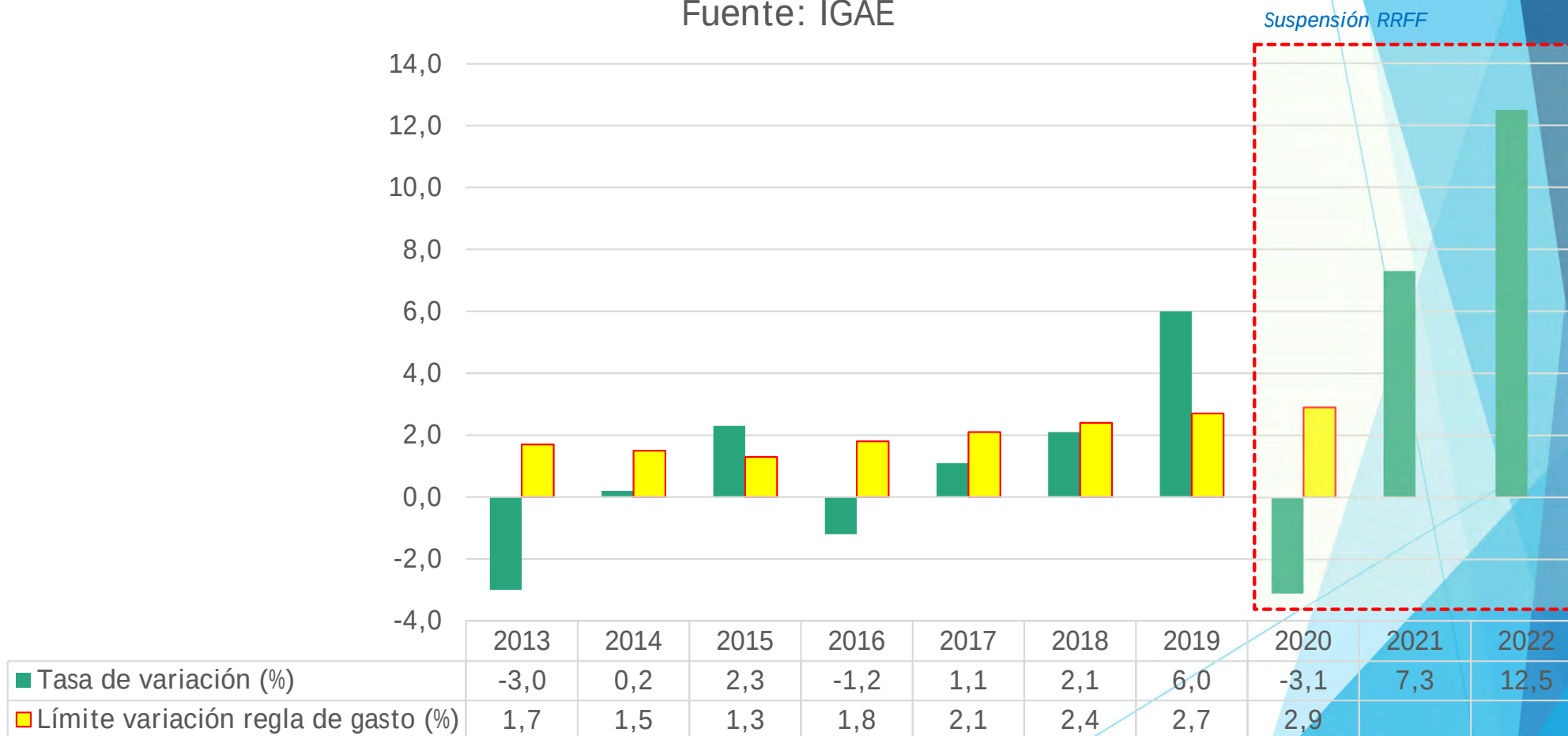
(Fuente: Banco de España)





Regla de gasto: realidad (fuente: IGAE) y objetivos
En 2020 se recogen los aprobados en febrero 2020, no aplicados

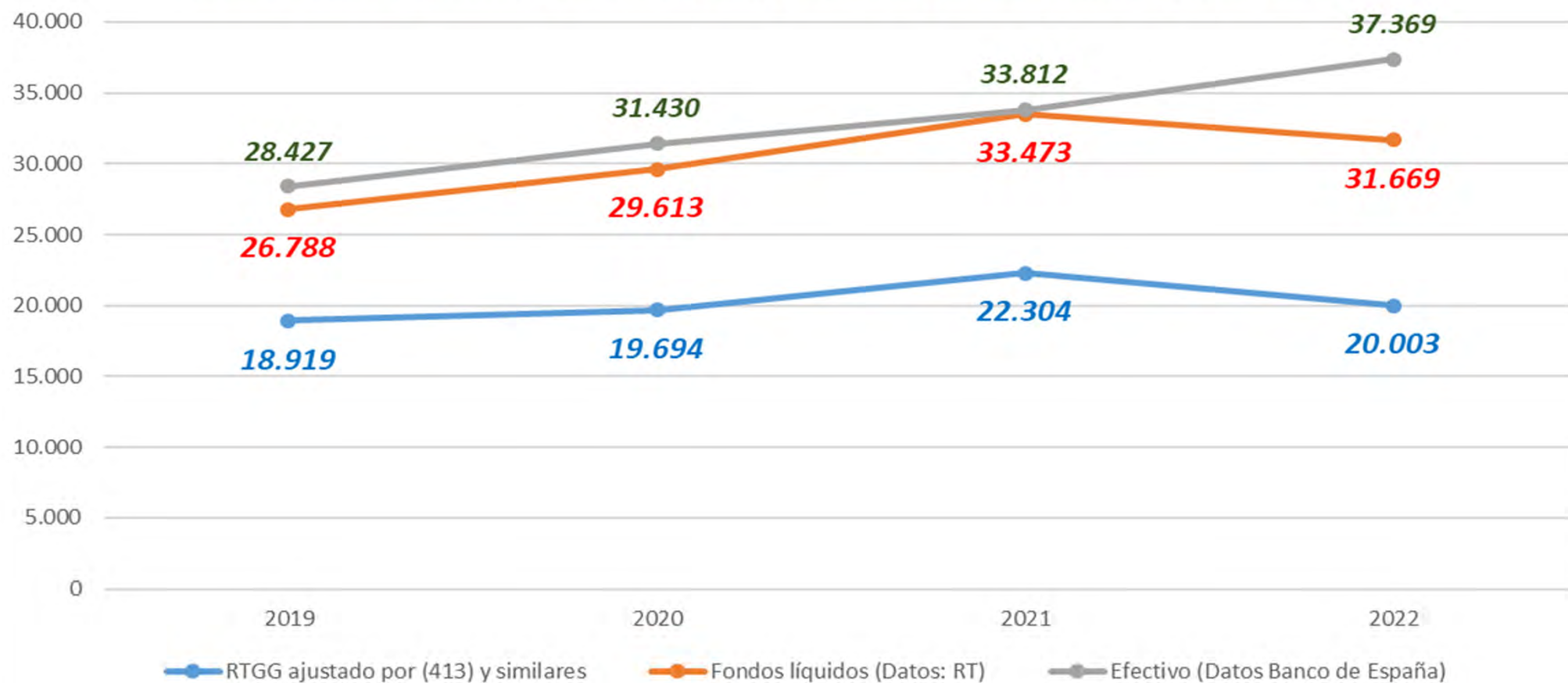
Regla de gasto. Gasto computable y tasas de variación límite y real. 2013-2022
Fuente: IGAE





Remanente de tesorería: evolución reciente

Evolución RTGG ajustado por cuenta (413) y similares y de los fondos líquidos: 2019-2022





Actos relevantes en el ámbito de la Unión Europea

► **Comunicación de la Comisión Europea de 9 de noviembre de 2022:**

Preparó el terreno y estableció el compromiso de estudiar la posibilidad de propuestas legislativas y de emitir en 1T2023 orientaciones para la política fiscal del próximo período, para la coordinación de las políticas fiscales y la preparación de los programas de estabilidad y convergencia de 2024 y posteriores.

► **Propuestas legislativas de la Comisión de 26 de abril de 2023:**

Los objetivos de déficit y de deuda pública del 3% y del 60% del PIB, respectivamente.

Suministro de información técnica para los EEMM que cumplan esos límites.

Para los que no cumplan esos límites o alguno de ellos: Presentación de una «trayectoria técnica» específica para que la deuda se sitúe en una senda a la baja verosímil o se mantenga en niveles prudentes, y que el déficit se sitúe en el 3 % del PIB a medio plazo. Si el déficit fuese superior, un ajuste fiscal mínimo del 0,5 % del PIB anual.

► **Documento de trabajo de la Comisión Europea de 24 de mayo de 2023 (“Paquete Primavera”).** Crecimiento máximo recomendado para España del gasto primario neto del 2,6%.

► **Normas UE que se deben reformar:** Reglamentos (CE) nº 1466/97 y 1467/97, del Consejo, de 7 de julio de 1997, modificados anteriormente en 2011, y Directiva 2011/85/UE del Consejo, de 8 de noviembre de 2011, sobre los requisitos aplicables a los marcos presupuestarios de los Estados miembro.



Regulación de la UE que se prevé reformar

► Reglamento (CE) n° 1466/97 del Consejo, de 7 de julio de 1997, relativo al reforzamiento de la supervisión de las situaciones presupuestarias y a la supervisión y coordinación de las políticas económicas (brazo preventivo). Fue modificado anteriormente, en 2011. Acuerdo entre instituciones UE, publicado el 20-02-2024

<https://www.consilium.europa.eu/media/70386/st06645-re01-en24.pdf>

► Reglamento (CE) n° 1467/97 del Consejo, de 7 de julio de 1997, relativo a la aceleración y clarificación del procedimiento de déficit excesivo (brazo correctivo). Fue modificado anteriormente en 2011. Última publicación 20-12-2023

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15876-2023-REV-4/en/pdf>

► Directiva 2011/85/UE del Consejo, de 8 de noviembre de 2011, sobre los requisitos aplicables a los marcos presupuestarios de los Estados miembros. Última publicación 20-12-2023

<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15396-2023-REV-4/en/pdf>



II. La reactivación de las reglas fiscales y la ejecución de los presupuestos de las EELL en 2024



II.1. Los objetivos de las reglas fiscales para EELL



Fijación de objetivos (art. 15 LOEPSF)

1º. El Ministerio de Hacienda y Función Pública elabora una propuesta que se presenta a informe del CPFF y de la CNAL en cuanto a sus respectivos ámbitos.

2º. Se aprueban por el Gobierno, mediante acuerdo del Consejo de Ministros, en el que se incluye el límite de gasto no financiero del Presupuesto del Estado al que se refiere el artículo 30 de la LOEPSF.

3º. Se remiten a las Cortes Generales acompañado de las recomendaciones y del informe antes mencionados. En forma sucesiva y tras su debate en Pleno, el Congreso de los Diputados y el Senado se pronunciarán aprobando o rechazando los objetivos propuestos por el Gobierno.



Fijación de objetivos para 2024-2026

Procedimiento	Fechas
Presentación por MINHAC de la propuesta de objetivos a CPFF y CNAL, en sus respectivos ámbitos	11 de diciembre de 2023
Aprobación por el Gobierno, por acuerdo del CM, que incluye el límite de gasto no financiero del Presupuesto del Estado	12 de diciembre de 2023
Remisión a las Cortes Generales. Aprobación por el Pleno del Congreso de los Diputados	10 de enero de 2024
Comunicación al Senado. Rechazo por el Pleno del Senado	7 de febrero de 2024
Nueva aprobación por el CM, de los objetivos y del límite de gasto no financiero del Presupuesto del Estado	13 de febrero de 2024
Remisión a las Cortes Generales. Aprobación por el Pleno del Congreso de los Diputados	29 de febrero de 2024
Comunicación al Senado. Rechazo por el Pleno del Senado	6 de marzo de 2024



Objetivos aprobados por el Gobierno para su aplicación a las EELL

	Magnitud	2024	2025	2026
Estabilidad presupuestaria	%PIB	0,0	0,0	0,0
Deuda pública	%PIB	1,4	1,3	1,3
Regla de gasto	Tasa de variación anual (%)	2,6	2,7	2,8

Previsiones recogidas en el Programa de Estabilidad 2023-2026, de 28 de abril de 2023
(valorado favorablemente por el Consejo en julio de 2023)

	Magnitud	2024
Estabilidad presupuestaria (en EELL)	%PIB	+0,2
Crecimiento del gasto primario nacional neto	Tasa de variación anual (%)	2,5
Crecimiento máximo permitido del gasto primario nacional neto	Tasa de variación anual (%)	2,6



II.2. Evaluación del cumplimiento de las reglas fiscales



¿Informes de evaluación en el suministro de información?

Procesos	Estabilidad presupuestaria	Regla de gasto	Deuda pública PDE
Liquidación presupuesto 2023	NO ¹	NO ²	NO ³
Presupuesto 2024	SÍ	NO	Previsión
Ejecución trimestral presupuesto 2024	SÍ	Sólo valoración	Al final del período
Liquidación presupuesto 2024	SÍ	SÍ	Al cierre

¹ Se cumplimentan los formularios sólo a efectos informativos. Se indica que no existe un PEF.

² Se cumplimentan los formularios, recogiendo sólo el gasto computable y los posibles incrementos o disminuciones por modificaciones normativas de carácter permanente. A título informativo se calcula el incremento del gasto computable respecto del ejercicio anterior.

³ Se cumplimentan los formularios, recogiendo en el informe de deuda o de estabilidad financiera el importe de la deuda viva al cierre del ejercicio.



Sobre el artículo 16 del Rgto. aprobado por RD 1463/2007

Evaluación del cumplimiento del objetivo de estabilidad

La evaluación del cumplimiento del objetivo de estabilidad corresponderá a la Intervención local.

La Intervención local debe elevar al Pleno un informe sobre el cumplimiento del objetivo de estabilidad de la propia entidad local y de sus organismos y entidades dependientes.

El informe detallará los ajustes de Contabilidad Nacional y se emitirá con carácter independiente y se incorporará a los previstos en los artículos 168.4, 177.2 y 191.3 del TRLRHL, referidos, respectivamente, a la aprobación del presupuesto general, a sus modificaciones y a su liquidación.

Asimismo, la Intervención de la entidad local elevará al Pleno informe sobre los estados financieros, una vez aprobados por el órgano competente, de cada una de las entidades dependientes clasificadas como sociedades no financieras



Sobre el artículo 24 del Rgto. aprobado por RD 1463/2007

Incumplimiento del equilibrio financiero por las entidades dependientes clasificadas como sociedades no financieras

Se considera que se encuentran en situación de desequilibrio financiero cuando, de acuerdo con los criterios del plan de contabilidad que les resulte aplicable, incurran en pérdidas cuyo saneamiento requiera la dotación de recursos no previstos en el escenario de estabilidad de la entidad principal a la que corresponda aportarlos.

La situación de desequilibrio se deducirá tanto de los estados de previsión de gastos e ingresos, como de sus cuentas anuales, y conllevará la elaboración, bajo la supervisión de los servicios competentes de la entidad local de la que dependan, de un plan de saneamiento para corregir el desequilibrio, entendiendo por tal que la entidad elimine pérdidas o aporte beneficios en el plazo de tres años.

El plan de saneamiento habrá de presentarse a la aprobación del Pleno de la entidad local de la que dependa, dentro del plazo de tres meses contados a partir de la fecha de aprobación de las cuentas por la junta general u órgano competente.

Aprobado por el Pleno, el plan de saneamiento se someterá a los mismos requisitos de aprobación y seguimiento establecidos para los planes económico-financieros de la correspondiente entidad local.



II.3. Las reglas del destino del superávit

Aplicación a las liquidaciones de presupuestos de 2024 y pendiente de decisión la aplicación a las de 2023



Reglas y medidas de la LOEPSF: aplicación

Reglas/medidas	LOEPSF	Primer proceso afectado
Regla general del destino del superávit	Art. 32	Pendiente de decisión (*)
Regla especial del destino del superávit	D. A. 6ª	Relación con la anterior
Reducción de deuda PDE por exceso de ingresos obtenidos s/ previstos	Art. 12.5	Pendiente de decisión
Medidas automáticas de corrección	Art. 20	Se ha aplicado durante la suspensión de las reglas fiscales
Medidas correctivas (PEF)	Art. 21	Liquidación del presupuesto de 2024 (en 2025)
Medidas coercitivas (AND)	Art. 25	
Medidas de cumplimiento forzoso	Art. 26	

() En todo caso, se aplicará según el resultado de la liquidación del presupuesto de 2024. Está pendiente de decidir si también se aplicaría en relación con el superávit de 2023.*



Regla general del destino del superávit: art. 32 LOEPSF

Si una entidad local presentase **capacidad de financiación** en términos de contabilidad nacional y tuviese deuda financiera pendiente de amortizar y **remanente negativo de tesorería para gastos generales** no estaría obligada a reducir el nivel de deuda.

Si una entidad local presentase **capacidad de financiación** en términos de contabilidad nacional y tuviese deuda financiera pendiente de amortizar y **remanente de tesorería positivo para gastos generales** tendría que destinar aquel superávit (hasta el límite del citado remanente) a reducir el nivel de deuda, salvo la aplicación de D. A. 6ª LOEPSF.

Algunas cuestiones:

- ▶ Se trata de amortización “*adicional*”, no del mero cumplimiento del cuadro de amortización
- ▶ Posible inclusión de costes financieros asociados a la amortización anticipada
- ▶ Indeterminación del momento de aplicación del superávit/RTGG (dentro del ejercicio presupuestario)



Sobre la aplicación del artículo 12.5 de la LOEPSF

El **artículo 12.5 de la LOEPSF** dispone que *“Los ingresos que se obtengan por encima de lo previsto se destinarán íntegramente a reducir el nivel de deuda pública”*.

Se incluye **en la regulación de la regla de gasto**, su aplicación lógica se produce una vez liquidado el presupuesto, considerando el importe global de los ingresos no financieros (no finalistas). Se trata de evitar que, existiendo deuda viva, el exceso de ingreso se destine a incrementar gasto, que puede conllevar incumplimiento de la regla de gasto.

Al tener un destino similar al del superávit, puede concurrir la aplicación de los arts. 12.5 y 32 de la LOEPSF: se ha venido considerando que se debe aplicar en ese orden.

LOEPSF	Secuencia de aplicación de los arts. 12.5 y 32 Situación inicial: exceso de ingresos, deuda viva PDE, CF y RTGG>0
Art. 12.5	Exceso de ingresos sobre los previstos → Reducción deuda PDE → Minoración de RTGG y de CF
	Si aplicado el art. 12.5 LOEPSF, resulta: RTGG> 0; CF y Deuda PDE>0 → Aplicación de art. 32
Art. 32	Mín (CF, RTGG) → Reducción deuda PDE: Situaciones: ➤ Si Mín (CF, RTGG) = CF: Con CF se reduce deuda y RTGG-CF se puede destinar a gasto s/ TRLRHL con efectos negativos en cumplimiento de estabilidad y de regla de gasto ➤ Si Mín (CF, RTGG) = RTGG: Con RTGG se reduce deuda y no hay margen para financiar gasto con efectos positivos en cumplimiento de estabilidad y de regla de gasto



Aplicación de las medidas correctivas

Regulación: art. 21 LOEPSF

Supuestos de activación: Incumplimiento del objetivo de estabilidad presupuestaria, del objetivo de deuda pública (no aplicado en EELL) o de la regla de gasto

Medida: aprobación de un plan económico-financiero que permita en el año en curso y el siguiente el cumplimiento de los objetivos o de la regla de gasto

Teniendo en cuenta los supuestos de activación, no se aplicarían hasta 2025

Aplicación de las medidas coercitivas

Regulación: art. 25 LOEPSF

Supuestos de activación: Falta de presentación, o de aprobación o de incumplimiento del PEF

Medidas:

- a) Aprobar AND de créditos y efectuar la retención de créditos, para garantizar el cumplimiento del objetivo establecido.
- b) Constitución, cuando se solicite por el MINHAC, un depósito en el Banco de España, que será cancelado cuando se apliquen las medidas que garanticen el cumplimiento de los objetivos. El depósito puede convertirse en multa coercitiva.
- c) Posible envío de una comisión de expertos, bajo la dirección del MINHAC

Teniendo en cuenta los supuestos de activación, no se aplicarían hasta 2025



Obligación de aprobar el límite de gasto no financiero

El artículo 30 de la LOEPSF se refiere al límite de gasto no financiero, y su apartado 1 dispone que *“El Estado, las Comunidades Autónomas y las Corporaciones Locales aprobarán, en sus respectivos ámbitos, un límite máximo de gasto no financiero, coherente con el objetivo de estabilidad presupuestaria y la regla de gasto, que marcará el techo de asignación de recursos de sus Presupuestos.”*

Este precepto se refiere al gasto no financiero que se recoge en los presupuestos, de acuerdo con criterios presupuestarios, no de contabilidad nacional. Por este motivo, **no estuvo afectado por la suspensión de las reglas fiscales.**



Regla especial s/ Destino del superávit en las EELL: D. A. 6ª LOEPSF

¿Qué EELL pueden aplicar estas normas?

Aquellas en las que concurran estas circunstancias (todas):

- a) *Cumplan o no superen los límites que fije la legislación reguladora de las haciendas locales en materia de régimen de endeudamiento.*
- b) *Que presenten en el **ejercicio anterior simultáneamente superávit** en términos de contabilidad nacional y $RTGG > 0$, una vez descontado el efecto de las medidas que se instrumenten en el marco de la DA 1ª LOEPSF. Ese efecto se identifica con el **importe de las anualidades de los préstamos formalizados y vigentes con el FFPP, en liquidación, y con el FFEELL, correspondientes al ejercicio al que se refiera el RTGG (DA 117ª LPGE 2018).***
- c) *Cumplan con el plazo de pago a proveedores según normativa de medidas de lucha contra la morosidad: sólo si se pretende destinar el superávit a inversiones financieramente sostenibles*



Regla especial s/ Destino del superávit en las EELL: D. A. 6ª LOEPSF

¿Qué deben hacer las EELL si se aprueba la aplicación de la norma?

1º.- Destinar el superávit o, si fuera menor, el RTGG a atender las obligaciones pendientes de aplicar a presupuesto contabilizadas a 31 de diciembre del ejercicio anterior en la cuenta de “Acreedores por operaciones pendientes de aplicar a presupuesto”. A cancelar el resto de obligaciones pendientes de pago con proveedores, contabilizadas y aplicadas al cierre del ejercicio anterior

2º.- Si después de atendidas las obligaciones anteriores se mantuviese el saldo anterior con signo positivo y la Corporación Local optase por destinar una parte a inversión, deberá destinar, como mínimo, el porcentaje de aquel saldo para reducir deuda de modo que la entidad local no incurra en déficit. El porcentaje restante se podrá destinar a financiar IFS



Caso especial: Destino del superávit en las EELL sin deuda

No se aplica el art. 32 LOEPSF

Si reúne los requisitos de la D. A. 6ª LOEPSF:

- ☐ Si destina RTGG con arreglo a TRLRHL: el gasto computa en regla de gasto.
- ☐ Puede aplicar la D. A. 6ª LOEPSF:
 - Aplicará apartado 2 de la citada D. A.
 - Si aplicado ese apartado, tuviese saldo positivo podrá destinarlo a IFS con el límite del superávit que se prevea al cierre del ejercicio



III. Previsiones de la participación de las Entidades Locales en tributos del Estado para 2024



La participación en tributos del Estado en 2024

MEDIDAS/PROCEDIMIENTOS

- ▶ Las entregas a cuenta
- ▶ La liquidación de 2022
- ▶ La dotación por reintegros de las liquidaciones negativas de 2020
- ▶ Las retenciones por incumplimiento de las obligaciones de suministro de información

ESCENARIOS

- ▶ Prórroga de los PGE de 2023. El RDL 8/2023, de 27 de diciembre
- ▶ El que pueda resultar de la tramitación como Proyecto de Ley del RDL 8/2023



Los PGE de 2023

Créditos de Entregas a cuenta	Dotación (M€)	Naturaleza
a favor de municipios no incluidos en modelo de cesión	5.769	<i>No ampliables</i>
a favor de municipios incluidos en modelo de cesión	7.872	
a favor de diputaciones provinciales y entidades análogas	6.582	
Total créditos	20.223	
Crédito de liquidaciones definitivas año (n-2)	570	<i>Ampliable</i>
Total con cargo al estado de gastos	20.793	
Entregas a cuenta de cesión de impuestos estatales	2.392	<i>Estado de ingresos</i>
Liquidación definitiva de cesión de impuestos estatales año (n-2) (*)	50	
Total por cesión de impuestos estatales	2.442	
Total financiación en PGE	23.235	

(*) Saldos a ingresar a las EELL, sin descontar saldos a reintegrar.



Las entregas a cuenta en 2024

Escenario actual:

- ▶ **Prórroga** de los PGE 2023. Los créditos no son ampliables.
- ▶ **Actualización de los valores** individuales (art. 27 del RDL 8/2023, de 27 de diciembre):
 - ✓ **Cesión** de rendimientos recaudatorios de los impuestos estatales, se utilizan los últimos datos disponibles y, en su caso, la población de derecho según el Padrón de la población municipal vigente a 1 de enero de 2024 (es decir, la actualizada a 1 de enero de 2023).
 - ✓ **Modelo de variables:** población del Padrón Municipal vigente y oficialmente aprobado por el Gobierno a 1 de enero del año 2024. Las variables esfuerzo fiscal e inverso de la capacidad tributaria se referirán a los datos de la última liquidación definitiva practicada, que es la de 2021.



Las entregas a cuenta en 2024

Tramitación como Proyecto de Ley del RDL 8/2023 (Congreso de los Diputados):

- ▶ El Proyecto de Ley se presentó el 10 de enero de 2024.
- ▶ El plazo de enmiendas finalizó el 6 de marzo de 2024.
- ▶ Se han presentado enmiendas para actualizar las entregas a cuenta. Una de ellas con suplementos de crédito por importe total de 1.006,3 M€.
- ▶ De aprobarse, supondría un incremento total del 5% respecto de los créditos prorrogados.
- ▶ El 26 de marzo de 2024 el Pleno del Congreso de los Diputados acordó la avocación del debate y votación final del Proyecto de Ley



La liquidación definitiva de 2022

➤ **Prórroga** de los PGE 2023. El crédito es ampliable.

➤ **Regulación:**

Artículo 26 del Real Decreto-ley 8/2023 (ahora tramitándose como Proyecto de Ley)

Artículos 77 a 80, 82 y 83, 85 a 88, 90 y 92 de la Ley 22/2021, de 28 de diciembre, de Presupuestos Generales del Estado para el año 2022.

➤ **Artículo 26.1 del Real Decreto-ley 8/2023:**

“Una vez conocida la variación de los ingresos tributarios del Estado del año 2022 respecto de 2004, y los demás datos necesarios, se procederá al cálculo de la liquidación definitiva de la participación en tributos del Estado, correspondiente al ejercicio 2022...”



ÍNDICE DE EVOLUCIÓN DEL SISTEMA: Cálculo Los ingresos tributarios del Estado (año t)

Integrados por la recaudación estatal en el ejercicio excluidos los recursos tributarios cedidos a las CCAA por IRPF, IVA e IIEE, según el artículo 20 de la Ley 22/2009 (DA 79ª LPGE 2023)

*Ingresos estatales brutos
(por IRPF, IVA e II. EE.) año t*

*Cesión a CC. AA. de impuestos
estatales: entregas mensuales a cuenta
del año t*

*Cesión a CC. AA. de impuestos
estatales: liquidación del año $t-2$*

*Ingresos
Tributarios
del Estado
(ITE) año t*



ÍNDICE DE EVOLUCIÓN DEL SISTEMA: Cálculo Los ingresos tributarios del Estado (2004 o 2006)

*Ingresos estatales brutos
(por IRPF, IVA e II. EE.) año t
(2004 o 2006)*

*Cesión a CC. AA. de impuestos
estatales: entregas mensuales a cuenta
del año t
(2004 o 2006 considerando modelo Ley
22/2009)*

*Cesión a CC. AA. de impuestos
estatales: liquidación del año $t-2$
(2002 o 2004 considerando modelo Ley
22/2009)*

*Ingresos
Tributarios
del Estado
(ITE) año t
(2004 o
2006)*



Cálculo del índice de evolución de los ITE: el año base

Año 2004

Conceptos	Rec.previa pago CCAA y EE.LL.	Cesión a CCAA	ITE
IRPF	47.722.450.680,91	16.677.884.836,12	31.044.565.844,79
IVA	44.507.353.176,79	14.928.620.440,01	29.578.732.736,78
I. Alcohol	842.337.654,68	365.211.040,00	477.126.614,68
I. Cerveza	233.244.040,60	95.095.040,00	138.149.000,60
I. Labores de Tabaco	5.487.043.525,54	2.223.541.200,01	3.263.502.325,53
I. Hidrocarburos	10.122.792.783,60	4.059.181.720,00	6.063.611.063,60
I. Productos Intermedios	18.336.562,65	7.749.039,99	10.587.522,66
Total	108.933.558.424,77	38.357.283.316,13	70.576.275.108,64

Año 2004 homog.

Conceptos	Rec.previa pago CCAA y EE.LL.	Cesión a CCAA	ITE
IRPF	47.722.450.680,91	25.313.038.548,23	22.409.412.132,68
IVA	44.507.353.176,79	21.326.600.622,04	23.180.752.554,75
I. Alcohol	842.337.654,68	529.555.966,48	312.781.688,20
I. Cerveza	233.244.040,60	137.889.497,74	95.354.542,86
I. Labores de Tabaco	5.487.043.525,54	3.224.133.032,08	2.262.910.493,46
I. Hidrocarburos	10.122.792.783,60	5.885.815.225,17	4.236.977.558,43
I. Productos Intermedios	18.336.562,65	11.237.862,19	7.098.700,46
Total	108.933.558.424,77	56.428.270.753,93	52.505.287.670,84



Modelo de cesión: componentes del índice de evolución de los ITE

Año 2006

Conceptos	Rec.previa pago CCAA y EE.LL.	Cesión a CCAA	ITE
IRPF	62.813.624.217,12	20.135.299.300,00	42.678.324.917,12
IVA	54.652.227.643,18	18.037.151.160,02	36.615.076.483,16
I. Alcohol	914.440.471,08	379.612.090,01	534.828.381,07
I. Cerveza	279.454.031,40	111.819.579,99	167.634.451,41
I. Labores de Tabaco	5.999.572.707,87	2.465.121.029,99	3.534.451.677,88
I. Hidrocarburos	10.413.783.907,80	4.261.581.089,99	6.152.202.817,81
I. Productos Intermedios	20.645.945,68	7.624.710,00	13.021.235,68
Total	135.093.748.924,13	45.398.208.960,00	89.695.539.964,13

Año 2006
homog.

Conceptos	Rec.previa pago CCAA y EE.LL.	Cesión a CCAA	ITE
IRPF	62.813.624.217,12	27.522.540.485,66	35.291.083.731,46
IVA	54.652.227.643,18	25.767.358.788,40	28.884.868.854,79
I. Alcohol	914.440.471,08	550.437.547,71	364.002.923,37
I. Cerveza	279.454.031,40	162.138.443,55	117.315.587,85
I. Labores de Tabaco	5.999.572.707,87	3.574.425.464,81	2.425.147.243,06
I. Hidrocarburos	10.413.783.907,80	6.179.292.614,49	4.234.491.293,31
I. Productos Intermedios	20.645.945,68	11.055.822,34	9.590.123,34
Total	135.093.748.924,13	63.767.249.166,96	71.326.499.757,18



Cálculo del índice de evolución de los ITE: Año al que se refiere la financiación (2021, última liquidación calculada) s/ año base

Año 2021

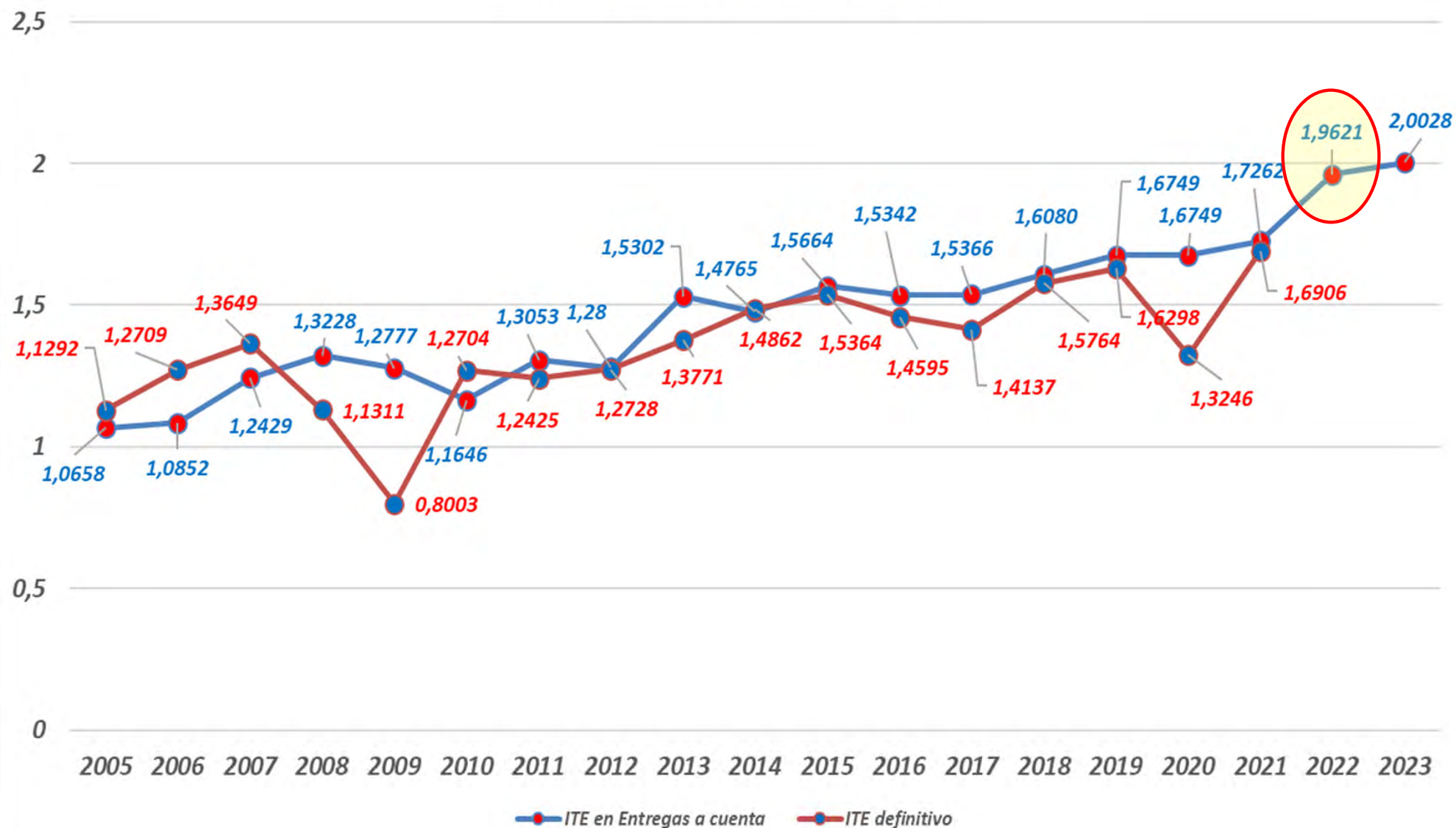
Conceptos	Rec.previa pago CCAA y EE.LL.	Cesión a CCAA	ITE
IRPF	94.545.880.099,44	49.470.165.641,63	45.075.714.457,81
IVA	72.498.318.174,52	35.411.260.325,02	37.087.057.849,50
I. Alcohol	673.061.399,27	409.490.880,88	263.570.518,39
I. Cerveza	311.550.683,83	182.054.423,70	129.496.260,13
I. Labores de Tabaco	6.115.041.456,61	3.830.400.778,08	2.284.640.678,53
I. Hidrocarburos	11.496.988.511,68	7.580.509.802,13	3.916.478.709,55
I. Productos Intermedios	21.592.319,07	11.587.492,49	10.004.826,58
Total	185.662.432.644,42	96.895.469.343,93	88.766.963.300,49

$$IE = \frac{ITE_{2021}}{ITE_{2004}} = \frac{88.766.963.300,49}{52.505.287.670,84} = 1,6906$$

$$IE = \frac{ITE_{2021}}{ITE_{2006}} = \frac{88.766.963.300,49}{71.326.499.757,18} = 1,2445$$



Evolución de los ITE 2005-2023 s/ 2004





Algunas fuentes de interés (I)

ESTADÍSTICAS DE EJECUCIÓN DEL PRESUPUESTO (ARTÍCULO 135 DE LA LEY GENERAL PRESUPUESTARIA) DICIEMBRE 2022 PROVISIONAL

<https://www.igae.pap.hacienda.gob.es/sitios/igae/es-ES/Contabilidad/ContabilidadPublica/CPE/EjecucionPresupuestaria/Paginas/imejecucionpresupuesto2022.aspx>

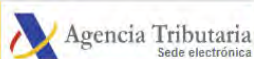
<https://sede.agenciatributaria.gob.es/Sede/datosabiertos/catalogo/hacienda/Informe mensual de Recaudacion Tributaria.shtml>

LIBRO DE PRESENTACIÓN DEL PROYECTO DE PGE (LIBRO AMARILLO). EL DE 2023

<https://www.sepg.pap.hacienda.gob.es/sitios/sepg/es-ES/Presupuestos/PGE/ProyectoPGE2023/Documents/LIBROAMARILLO2023.pdf>



Datos de recaudación de la AEAT



06/11/2023 18:20:50

ÁREA PERSONAL

ES

Sobre la Agencia Tributaria

Información y gestiones

Todas las gestiones

Buscar por impuestos, gestiones, modelos o en Información y gestiones

Inicio / Estadísticas / Recaudación tributaria

Informes mensuales de Recaudación Tributaria

El Informe Mensual de Recaudación Tributaria (IMRT) recoge el nivel y la evolución mensual de los ingresos tributarios que gestiona la Agencia Tributaria por cuenta del Estado, las C.C.A.A. y las C.C.L.L., del Territorio de Régimen Fiscal Común.

Los ingresos tributarios del IMRT se presentan en términos de caja y líquidos, es decir, como diferencia entre los ingresos brutos y las devoluciones realizadas.

Ingresos tributarios septiembre 2023

En el mes de septiembre los principales ingresos son los procedentes de las declaraciones mensuales, las correspondientes a agosto en retenciones, Primas de Seguro, Transacciones Financieras e Impuestos Especiales de Hidrocarburos, Labores del Tabaco, Electricidad y Plásticos No Reutilizables, las de julio en el IVA y el devengo de junio en los impuestos sobre el alcohol. Hay que recordar que otras dos figuras cuyos ingresos se incluían habitualmente en septiembre no se contabilizan este año: el Impuesto sobre el Valor de la Producción de la Energía Eléctrica porque permanece todavía suspendido y el Impuesto sobre Gases Fluorados porque su periodicidad ha cambiado (se ingresará el mes que viene).

Los ingresos tributarios en septiembre ascendieron a 13.750 millones de euros, lo que supone un aumento del 5,5% con respecto al mismo mes del año pasado. La tasa es algo superior a las de los dos meses anteriores (4,3% en julio y 5,3% en agosto si se resta el Impuesto de Solidaridad de las Grandes Fortunas). Los ingresos brutos crecieron en septiembre un 3,9% y las devoluciones realizadas disminuyeron un 2,3%.

En el período enero-septiembre el crecimiento es del 4,5% (6,1% los brutos y 12,7% las devoluciones). En términos homogéneos los ingresos crecieron hasta septiembre un 5,8%, una décima menos que el incremento acumulado hasta agosto.

La recaudación del mes no añade nada nuevo a los rasgos que vienen caracterizando la evolución de los ingresos en el año. Se mantienen el dinamismo de las retenciones del trabajo (impulsadas por la creación de empleo y las subidas de salarios, pensiones y tipos efectivos), la contribución positiva de los pagos fraccionados y de las cuotas a ingresar de las declaraciones anuales (en estos conceptos no hay ingresos significativos en septiembre), la débil aportación de los impuestos ligados al gasto (en particular, el IVA y los Impuestos Especiales), el considerable crecimiento de las devoluciones realizadas.

Última publicación

Informe de Septiembre (798 KB - pdf)

Infografía (267 KB - pdf)

Documentación complementaria

Cuadros estadísticos y series (actualizado 30-10-2023) (1,51 MB - xlsx)

Gráficos (actualizado 30-10-2023) (355 KB - xlsx)

Ingresos por delegaciones (actualizado 30-10-2023) (8,61 MB - xlsx)

Series históricas de bases, tipos e impuestos devengados (actualizado 11-09-2023). (2,65 MB - xlsx)

Información adicional

Notas explicativas y fuentes (277 KB - pdf)

Resumen normativo (actualizado 11-09-2023) (996 KB - xlsx)

Calendario publicación informe mensual (105 KB - pdf)

Publicaciones anteriores

¿Dudas?
Clic aquí
Información Tributaria Básica



Datos de recaudación de la AEAT

ÍNDICE

CUADROS ESTADÍSTICOS

1. Ingresos tributarios por conceptos y distribución entre Administraciones

[1.1. Resumen. Mes y acumulado](#)

[1.2. Evolución. Mes y acumulado](#)

[1.3. Detalle. Mes](#)

[1.4. Detalle. Acumulado](#)

2. Devoluciones, Participación de las AATT y otras minoraciones. Ingresos brutos

[2.1. Devoluciones, Partic. de las AATT y otras minoraciones. Mes y acumulado](#)

[2.2. Devoluciones. Evolución](#)

[2.3. Participación de las AATT y otras minoraciones. Evolución](#)

[2.4. Ingresos brutos. Mes y acumulado](#)

3. Ingresos tributarios homogéneos

[3.1. Resumen. Mes y acumulado](#)

[3.2. Evolución](#)

SERIES

4. Ingresos Tributarios (para ver el desglose, pulsar "+" a la izquierda).

[4.1. Ingresos Tributarios](#)

[4.2. Impuesto sobre la Renta de las Personas Físicas](#)

[4.3. Impuesto sobre Sociedades](#)

[4.4. Impuesto sobre la Renta de No Residentes](#)

[4.5. Impuesto sobre el Valor Añadido](#)

[4.6. Impuestos Especiales](#)

[4.7. Resto de ingresos tributarios](#)

5. Ingresos Tributarios e ingresos homogéneos (ajustes)

6. Ingresos homogéneos (tasas)

7. Ingresos Tributarios (anterior). Agrupación publicada hasta 12 / 2016



Datos de recaudación de la AEAT

Volver al índice

CUADRO 1.4. INGRESOS TRIBUTARIOS POR CONCEPTOS Y DISTRIBUCIÓN ENTRE ADMINISTRACIONES. DETALLE. ACUMULADO.

(En miles de euros)

Año: 2022

Desde ENERO hasta DICIEMBRE

DESIGNACIÓN DE LOS INGRESOS	RECAUDACIÓN								%	
	AÑO 2022				AÑO 2021					
	ESTADO	CC.AA.	CC.LL.	TOTAL	ESTADO	CC.AA.	CC.LL.	TOTAL	ESTADO	TOTAL
IRPF	58.428.237	49.902.919	1.154.267	109.485.423	43.992.635	49.470.166	1.083.064	94.545.865	32,8	15,8
- Retenciones trabajo	93.776.302			93.776.302	83.279.828			83.279.828	12,6	12,6
- Retenciones de arrendamientos	1.984.968			1.984.968	1.783.348			1.783.348	11,3	11,3
- Retenciones Fondos Inversión	938.682			938.682	1.051.839			1.051.839	-10,8	-10,8
- Retenciones capital	3.065.615			3.065.615	2.799.854			2.799.854	9,5	9,5
- Gravamen s/Loterías	357.549			357.549	364.689			364.689	-2,0	-2,0
- Pagos fraccionados	4.021.690			4.021.690	3.305.558			3.305.558	21,7	21,7
- Resultado declaración anual	5.058.448			5.058.448	1.504.257			1.504.257	-	-
- Liquidaciones practicadas por la Admón. y otros	723.265			723.265	655.209			655.209	10,4	10,4
- Otras devoluciones y minoraciones	-51.498.282	49.902.919	1.154.267	-441.096	-50.751.947	49.470.166	1.083.064	-198.717	-1,5	-
Impuesto sobre Sociedades	32.176.100			32.176.100	26.626.737			26.626.737	20,8	20,8
- Retenciones de arrendamientos	809.777			809.777	711.562			711.562	13,8	13,8
- Retenciones Fondos Inversión	399.439			399.439	446.701			446.701	-10,6	-10,6
- Retenciones capital	1.279.846			1.279.846	1.180.388			1.180.388	8,4	8,4
- Gravamen s/Loterías	921			921	841			841	9,5	9,5
- Pagos fraccionados	29.586.149			29.586.149	25.146.967			25.146.967	17,7	17,7
- Resultado declaración anual	-1.510.879			-1.510.879	-1.984.605			-1.984.605	23,9	23,9
- Liquidaciones practicadas por la Admón. y otros	1.610.847			1.610.847	1.124.883			1.124.883	43,2	43,2
Impuesto Renta no Residentes	2.954.388			2.954.388	1.827.501			1.827.501	61,7	61,7
- Retenciones, pagos fraccionados e ing.a cuenta	2.792.765			2.792.765	2.053.578			2.053.578	36,0	36,0
- Declaración anual, actas y otros	161.623			161.623	-226.077			-226.077	-	-
Impuestos Medioambientales	127.848			127.848	1.397.812			1.397.812	-90,9	-90,9
Resto del Capítulo I	377.074			377.074	183.634			183.634	-	-
TOTAL CAPITULO I	94.063.647	49.902.919	1.154.267	145.120.833	74.028.319	49.470.166	1.083.064	124.581.549	27,1	16,5
IVA	49.920.209	31.991.822	683.005	82.595.036	36.312.853	35.411.260	774.239	72.498.352	37,5	13,9
- IVA Bruto	121.639.676			121.639.676	101.066.052			101.066.052	20,4	20,4
- Importaciones	27.133.713			27.133.713	19.944.781			19.944.781	36,0	36,0
- Operaciones Interiores	94.505.963			94.505.963	81.121.271			81.121.271	16,5	16,5
- Devoluciones	-39.044.640			-39.044.640	-28.567.700			-28.567.700	-36,7	-36,7
- Participación AA.TT.	-32.674.827	31.991.822	683.005	0	-36.185.499	35.411.260	774.239	0	9,7	-
Impuestos Especiales	8.053.652	11.992.782	177.615	20.224.049	6.112.269	13.413.526	202.800	19.728.595	31,8	2,5
- Alcohol	599.188	300.381	5.851	905.420	255.217	409.491	8.355	673.063	-	34,5
- Cerveza	158.446	178.935	3.828	341.209	125.753	182.054	3.736	311.543	26,0	9,5
- Productos intermedios	12.985	12.168	261	25.414	9.764	11.587	238	21.589	33,0	17,7
- Hidrocarburos	5.474.184	6.415.308	94.632	11.984.124	3.792.016	7.580.510	119.381	11.491.907	44,4	4,3
- Labores del Tabaco	2.787.972	3.820.771	73.043	6.681.786	2.213.546	3.830.401	71.090	6.115.037	26,0	9,3
- Electricidad	-1.037.478	1.265.219		227.741	-313.291	1.399.483		1.086.192	-	-79,0
- Envases de Plástico no reutilizables	0			0	0			0	-	-

Indice

Cuadro 1.1

Cuadro 1.2

Cuadro 1.3

Cuadro 1.4

Cuadro 2.1

Cuadro 2.2

Cuadro 2.3

Cuadro 2.4

Cuadro 3.1

Cuadro 3.2

Ir ...



Algunas fuentes de interés (II)

LIQUIDACIONES DEFINITIVAS DE LA PTE

<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/CDI/Paginas/SistemasFinanciacionDeuda/InformacionEELs/LiquidacionDefinitiva.aspx>

ENTREGAS A CUENTA DE LA PTE

<https://www.hacienda.gob.es/es-ES/CDI/Paginas/SistemasFinanciacionDeuda/InformacionEELs/DatosFinanciacionEL.aspx>



Cuestiones para tener en cuenta en relación con la liquidación de 2022

- No se pueden dar importes de liquidación de 2022, porque falta información definitiva, lo que impide su cálculo exacto.
- Falta información de los índices de consumo de impuestos indirectos de 2022
- Falta información de cuotas líquidas estatales de IRPF de 2022
- A lo sumo, cabe aproximarse a una liquidación del FCF, en el modelo de cesión.
- A lo sumo, cabe aproximarse al importe global aplicable en el modelo de variables, pero no a los importes individuales que podría corresponder a cada Ayuntamiento, ya que depende del resultado del cálculo del coeficiente del esfuerzo fiscal y del inverso de la capacidad tributaria



Dotación adicional de recursos para incrementar la financiación a EELL, por saldos globales negativos de las liquidaciones de la PTE de 2020

- ▶ **Importe del crédito: 1.682 M€**, para dotar de mayor financiación en 2023 a las Entidades Locales, con motivo de los saldos globales negativos de las liquidaciones de la participación en tributos del Estado relativas al ejercicio 2020.
- ▶ **Perceptoras:** entidades que hayan tenido un saldo global de la liquidación de la PTE de 2020 a favor del Estado y a las que se apliquen reintegros en 2023.
- ▶ **Crédito no ampliable**, pero suficiente para 2024. Importe: 759 M€.
- ▶ **Regulación:** DA 7ª Real Decreto-ley 8/2023.
- ▶ **Ejecución (ya ejecutada):**
 - ▶ Se distribuye entre las EELL por los importes que quedaron pendientes de reintegrar a 1 de enero de 2024 por los saldos globales negativos de las liquidaciones de 2020.
 - ▶ Con cargo a los recursos que resulten de aquella distribución, correspondientes a cada entidad local beneficiaria de la dotación adicional, se han compensado en un **acto único** y por idéntico importe los reintegros que quedaban pendientes de aplicar.
- ▶ **Importe total compensado: 3.140 M€** (715 M€ en 2022; 1.666 M€ en 2023 y 759 M€ en 2024)



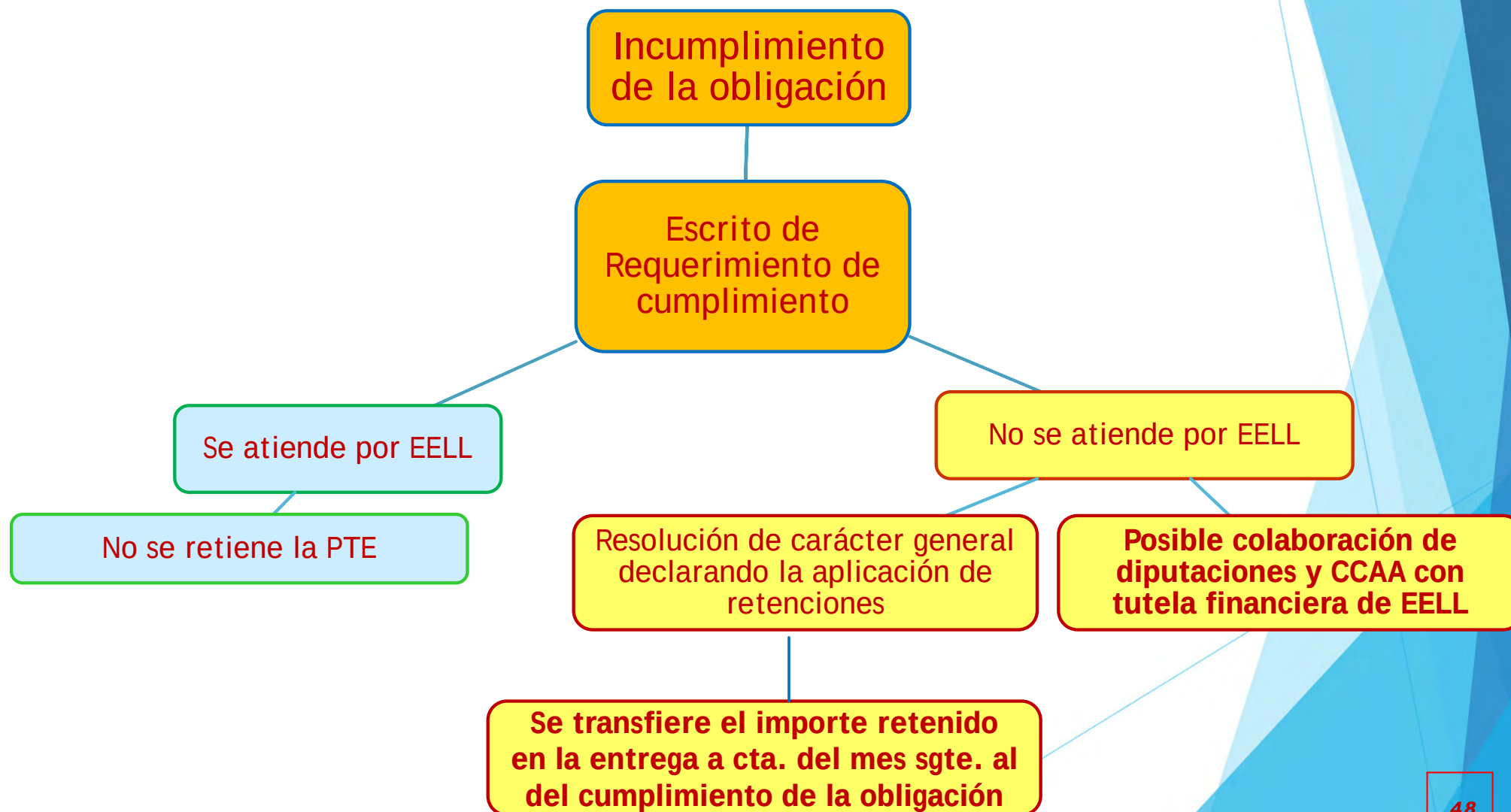
Aplicación del art. 36 de la Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible, a determinados supuestos de suministro de información (DA 87ª LPGE 2022)

		Presupuesto año 2023	Líneas fundamentales presupuesto 2024
Año 2023	Junio	Remisión entre enero y junio	
	Julio		
	Agosto		
	Septiembre	Aplicación de retenciones hasta la remisión del presupuesto, o como máximo hasta diciembre. Cuando se remita el presupuesto se ingresa el importe retenido Máximo período de retención: 4 meses	Remisión hasta 15 spbre.
	Octubre		
	Noviembre		
	Diciembre		Inicio de aplicación de retenciones hasta que se presenten los presupuestos de 2024
Año 2024	Enero	Límite para ingreso de importes retenidos	Cuando se presenten los presupuestos de 2024 se ingresa el importe retenido Máximo período de retención: 9 meses
	Febrero	Remisión del presupuesto de 2024 entre enero y junio	
	Marzo		
	Abril		
	Mayo		
	Junio		
	Julio		
	Agosto		
	Septiembre	Se reproduce el procedimiento de 2023	Límite para ingreso de importes retenidos

NOTA.- Los ingresos de los importes retenidos se realizarán en la entrega a cuenta del mes siguiente a aquel en el que se haya recibido la información



III.3. Aplicación del art. 36 de la Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible, a determinados supuestos de suministro de información (DA 87^a LPGE 2022)





¡Muchas gracias!



JORNADA SOBRE REPERCUSIONES PARA LAS ENTIDADES LOCALES DE LA REACTIVACIÓN DE LAS REGLAS FISCALES PARA EL EJERCICIO 2024

ORGANIZADA POR FEDERACIÓ DE MUNICIPIS DE CATALUNYA

PONENCIA

*“Implicaciones para las Entidades Locales del retorno de las reglas fiscales
Previsiones sobre la participación en tributos del Estado en 2024”*

19 de abril de 2024

*Gabriel Hurtado López
Subdirector General de Estudios Financieros de Entidades Locales*

El règim de tutela financera dels ens locals per a l'exercici de 2024

Ramon Auset Martí
Responsable de l'Àrea de Corporacions Locals
Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor
Departament d'Economia i Hisenda de la Generalitat de Catalunya

Barcelona, 19 d'abril de 2024

Tutela financiera dels ens locals

Els procediments que es detallen a continuació són d'aplicació als ens locals i als ens dependents que no es financen majoritàriament amb ingressos de mercat, classificats en el sector de les administracions públiques d'acord amb la definició del sistema europeu de comptes, en els termes previstos a l'article 1 de l'Ordre ECF/138/2007, de 27 d'abril, sobre procediments en matèria de tutela financiera dels ens locals. Cal tenir en compte principalment les referències següents:

Text consolidat de l'articulat i dels annexos de l'Ordre ECF/138/2007, de 27 d'abril, sobre procediments en matèria de tutela financiera dels ens locals

https://economia.gencat.cat/web/.content/70_corporacions_locals/arxius/Text-consolidat-de-lOrdre-ECF-138-2007.pdf

Nota informativa de la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor de 31 de gener de 2024 sobre el règim de tutela financiera dels ens locals per a l'exercici de 2024

https://economia.gencat.cat/web/.content/70_corporacions_locals/arxius/Nota-informativa-DGPFAT-31-01-2024.pdf

Esquema de la nota informativa de 31 de gener de 2024

- 1) Àmbit subjectiu
- 2) Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 (Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i Disposició final 31a de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013)
- 3) Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al refinançament d'operacions de crèdit a llarg termini preexistents
- 4) Operacions de crèdit a curt termini
- 5) Concertació d'operacions de crèdit amb càrrec a qualsevol dels compartiments del Fons de Finançament a Entitats Locals (mecanisme de liquiditat previst als Títols I i III del Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre)
- 6) Règim d'endeutament aplicable als ens dependents classificats en el sector de les administracions públiques d'acord amb la definició del sistema europeu de comptes
- 7) Indicadors de solvència o de capacitat de retorn de les obligacions assumides
- 8) Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència
- 9) Utilització dels indicadors de solvència en l'informe de sostenibilitat financera previst per a l'exercici de noves competències distintes de les pròpies i de les atribuïdes per delegació
- 10) Restabliment de les regles fiscals previstes a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera (objectiu d'estabilitat pressupostària i regla de la despesa), per a l'exercici de 2024
- 11) Saldos de cobrament dubtós
- 12) Principi de prudència financera
- 13) Criteris generals d'utilització del romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu i destí dels ingressos de l'exercici 2024 superiors als previstos
- 14) Obligacions de tramesa periòdica d'informació

1. Àmbit subjectiu

Els procediments que es detallen en la nota informativa de la Direcció General de Política Financera, Assegurances i Tresor de 27 de gener de 2023 són d'aplicació als ens locals i als ens dependents que no es financen majoritàriament amb ingressos de mercat, classificats en el sector de les administracions públiques d'acord amb la definició del sistema europeu de comptes, en els termes previstos a l'article 1 de l'Ordre ECF/138/2007, de 27 d'abril, sobre procediments en matèria de tutela financera dels ens locals.

2. Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 (Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i Disposició final 31a de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013)

2.1 Règim de comunicació

Es poden finançar amb operacions de crèdit a llarg termini, subjectes a l'obligació de comunicació en els termes previstos a l'article 4 de l'Ordre ECF/138/2007, els nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 quan es donin les condicions següents:

- a) Que la ràtio legal d'estalvi net, prevista a l'article 3.1 a) de l'Ordre ECF/138/2007, calculada a partir de la liquidació del pressupost de 2023, tingui signe positiu.
- b) Que la ràtio legal de deute viu, prevista a l'article 3.1 b) de l'Ordre ECF/138/2007, calculada a partir de la liquidació del pressupost de 2023, no sigui superior a un 75%.

2. Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 (Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i Disposició final 31a de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013)

2.2 Règim d'autorització

Es poden finançar amb operacions de crèdit a llarg termini, subjectes a l'autorització del Departament d'Economia i Hisenda en els termes previstos a l'article 3 de l'Ordre ECF/138/2007, els nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 quan es donin les condicions següents:

- a) Que la ràtio legal d'estalvi net, prevista a l'article 3.1 a) de l'Ordre ECF/138/2007, calculada a partir de la liquidació del pressupost de 2023, tingui signe positiu.
- b) Que la ràtio legal de deute viu, prevista a l'article 3.1 b) de l'Ordre ECF/138/2007, calculada a partir de la liquidació del pressupost de 2023, sigui superior a un 75% però no superior a un 110%.

2. Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió previstos en el pressupost de 2024 (Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i Disposició final 31a de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013)

2.3 Càlcul de les ràtios legals

- a) En el càlcul de les ràtios legals no s'han d'incloure els ingressos per operacions corrents afectats a operacions de capital (ingressos de l'article 35 "Contribucions especials", concepte 396 "Ingressos per actuacions d'urbanització", concepte 397 "Aprofitaments urbanístics" i altres conceptes) ni els ingressos de caràcter extraordinari. Cal detallar aquests imports a la casella corresponent del model CL-4 (casella 6 dels models CL-4.0 o CL-4.1) previst a l'annex 4 de l'Ordre ECF/138/2007.
- b) En el numerador de la ràtio legal de deute viu s'han d'incloure els passius financers no comercials formalitzats o avalats, en els termes previstos a l'article 2 i a l'annex 1 de l'Ordre ECF/138/2007, a excepció de les quantitats a reintegrar com a conseqüència de les liquidacions definitives de la participació en els tributs de l'Estat.

3. Règim aplicable a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al refinançament d'operacions de crèdit a llarg termini preexistents

Es poden concertar operacions de crèdit a llarg termini destinades al refinançament (substitució o modificació) d'operacions de crèdit a llarg termini preexistents en els termes previstos al Capítol VII del Títol I del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i a l'Ordre ECF/138/2007. El termini de l'operació de crèdit destinada al refinançament no pot superar la vida útil de la inversió o període d'amortització comptable de l'actiu que va ser finançat amb l'operació de crèdit que és objecte de substitució total o parcial. En el cas que s'hagin finançat diversos projectes d'inversió amb vides útils diferents, s'ha de calcular una mitjana ponderada.

El règim d'autorització és el que es preveu a l'apartat 2 anterior per a les operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió.

4. Operacions de crèdit a curt termini (disposició addicional 73.2 de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013)

Es poden concertar operacions de crèdit de termini no superior a 1 any, encara que no coincideixi amb l'any natural, per atendre necessitats transitòries de tresoreria, en els termes previstos a l'article 51 del Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i a l'article 5 de l'Ordre ECF/138/2007. La ràtio legal de tresoreria no pot superar el 30% dels ingressos corrents liquidats.

5. Concertació d'operacions de crèdit amb càrrec a qualsevol dels compartiments del Fons de Finançament a Entitats Locals (mecanisme de liquiditat previst als Títols I i III del Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre)

Les operacions de crèdit que es formalitzin per l'Estat amb càrrec a aquest mecanisme amb les entitats locals no estan subjectes al règim d'autorització establert en el text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i, en el seu cas, en les lleis de pressupostos generals de l'Estat. No obstant això, s'han d'incloure en el càlcul del deute viu i de les anualitats teòriques en la tramitació d'operacions de crèdit posteriors, d'acord amb el que es preveu a l'article 2 de l'Ordre ECF/138/2007.

Aquestes operacions de crèdit han de ser comunicades al Departament d'Economia i Hisenda en el termini dels primers deu dies del mes següent al de la formalització, d'acord amb el que es preveu a l'article 4 de l'Ordre ECF/138/2007.

5. Concertació d'operacions de crèdit amb càrrec a qualsevol dels compartiments del Fons de Finançament a Entitats Locals (mecanisme de liquiditat previst als Títols I i III del Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre)

Per a la comunicació, l'ens local únicament ha de trametre una còpia del contracte de l'operació de crèdit formalitzada per mitjà telemàtic a l'extranet de les administracions catalanes (www.eacat.cat) des del tràmit “Altres tramitacions” del servei “Departament d'Economia i Hisenda/Procediments de tutela financera” de la plataforma. Per efectuar aquesta tramesa cal utilitzar el formulari 16 “Altres tramitacions” que es pot obtenir a l'apartat “Informació del servei” d'aquest servei de la plataforma. En l'apartat “Tipus de tràmit” del formulari “Altres tramitacions” cal indicar que es tracta de la comunicació d'una operació de crèdit acollida al Fons de Finançament a Entitats Locals i si s'ha concertat amb càrrec al compartiment Fons d'Ordenació o al compartiment Fons d'Impuls Econòmic.

Formulari 16:

<https://economia.gencat.cat/ca/ambits-actuacio/corporacions-locales/models-formularis/altres-tramitacions/>

5. Concertació d'operacions de crèdit amb càrrec a qualsevol dels compartiments del Fons de Finançament a Entitats Locals (mecanisme de liquiditat previst als Títols I i III del Reial decret llei 17/2014, de 26 de desembre)

L'import del deute viu a 31 de desembre de cada exercici de les operacions de crèdit formalitzades amb càrrec a qualsevol dels compartiments del Fons de Finançament a Entitats Locals s'ha de detallar a la memòria dels comptes anuals i a l'apartat d'observacions del formulari 15 relatiu a la comunicació de l'estat del deute a final d'exercici, que s'ha de trametre d'acord amb el que s'estableix a l'article 12 de l'Ordre ECF/138/2007. En el cas que hagin estat refinançades amb entitats de crèdit, s'ha de detallar també aquestes operacions amb l'import del deute viu.

6. Règim d'endeutament aplicable als ens dependents classificats en el sector de les administracions públiques d'acord amb la definició del sistema europeu de comptes

Els procediments de tutela financera dels ens locals són d'aplicació als ens dependents classificats en el sector de les administracions públiques d'acord amb la definició del sistema europeu de comptes.

D'acord amb l'article 3 del reglament aprovat pel Reial decret 1463/2007, de 2 de novembre, la Intervenció General de l'Administració de l'Estat pot sol·licitar als ens locals la informació necessària per efectuar aquesta classificació. El Ministeri d'Hisenda publica aquesta classificació a l'”Inventari d'ens del sector públic local” de l'oficina virtual per a la coordinació financera amb les entitats locals i a l'”Inventari d'entitats del sector públic estatal, autonòmic i local (INVENTE)” previst al Reial decret 749/2019, de 27 de desembre.

Els ens dependents que no han estat classificats per la Intervenció General de l'Administració de l'Estat s'han de classificar d'acord amb el que s'estableix a l'article 1 de l'Ordre ECF/138/2007. Per aplicar els criteris previstos en la darrera norma esmentada, es pot efectuar una consulta al Departament d'Economia i Hisenda.

7. Indicadors de solvència o de capacitat de retorn de les obligacions assumides

a) Estalvi net positiu

La ràtio legal d'estalvi net, prevista a l'article 3.1 a) de l'Ordre ECF/138/2007, s'ha de calcular d'acord amb el procediment especificat a l'annex 3 d'aquesta Ordre.

b) Romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu

El romanent de tresoreria per a despeses generals s'ha de calcular d'acord amb les previsions de les instruccions comptables per a l'administració local.

c) Deute viu no superior a un 110% dels ingressos corrents

La ràtio legal de deute viu, prevista a l'article 3.1 b) de l'Ordre ECF/138/2007, s'ha de calcular d'acord amb el procediment especificat a l'annex 3 d'aquesta Ordre.

d) Període mitjà de pagament global a proveïdors no superior a 30 dies

El període mitjà de pagament global a proveïdors s'ha de calcular d'acord amb el procediment especificat a l'article 4 del Reial decret 635/2014, de 25 de juliol. Aquesta norma va ser modificada parcialment pel Reial decret 1040/2017, de 22 de desembre.

En cas d'incompliment dels indicadors de solvència, s'han d'adoptar les mesures que es detallen a l'apartat 8 d'aquesta nota informativa, relatives a l'aprovació d'un pla de sanejament financer o altres mesures de sanejament.

8. Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència

8.1 Estalvi net negatiu o romanent de tresoreria per a despeses generals de signe negatiu

En el cas que es liquidi el pressupost de l'exercici anterior en una situació d'estalvi net negatiu o de romanent de tresoreria per a despeses generals de signe negatiu, cal que el ple de l'ens local aprovi un pla de sanejament financer a un termini màxim de 3 anys (exercici corresponent a l'acord plenari i 3 més), en els termes previstos a l'article 53 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i a l'article 9 i a l'apartat 4 de l'annex 2 de l'Ordre ECF/138/2007. Aquestes mesures són d'aplicació també en cas de liquidació del pressupost amb un romanent de tresoreria per a despeses generals, ajustat per obligacions i per devolucions d'ingressos pendents d'aplicar a pressupost, de signe negatiu. **El pla de sanejament financer ha de preveure les mesures de gestió, tributàries, financeres i pressupostàries necessàries per regularitzar aquesta situació temporal d'insolvència.** El romanent de tresoreria per a despeses generals de signe negatiu s'ha de regularitzar, com a molt tard, en el tancament comptable de l'exercici següent al de l'acord plenari d'aprovació del pla, en els termes previstos a l'article 193 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals.

8. Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència

8.1 Estalvi net negatiu o romanent de tresoreria per a despeses generals de signe negatiu

La documentació que s'ha de trametre per acreditar l'aprovació d'un pla de sanejament financer és la següent:

- a) Formulari 9. Previsions d'ingressos i despeses consolidades del grup integrat per l'ens local i els ens dependents subjectes a tutela financera (models PR-0, PR-1.2 i DM).
- b) Memòria del president o de la presidenta de l'ens local relativa a les mesures de sanejament que s'han d'adoptar i a les hipòtesis utilitzades en l'elaboració de les previsions d'ingressos i despeses durant el període de vigència del pla de sanejament financer. Aquest document ha d'especificar, com a mínim, les hipòtesis principals que expliquen l'evolució de cadascun dels capítols.

D'acord amb l'article 9.4 de l'Ordre ECF/138/2007, durant el període de vigència del pla de sanejament financer, les operacions de crèdit a llarg termini resten subjectes al règim d'autorització.

8. Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència

8.2 Deute viu superior a un 110% dels ingressos corrents

D'acord amb la disposició final 31a de la Llei 17/2012, de 27 de desembre, de pressupostos generals de l'Estat per a l'any 2013, no es poden concertar operacions de crèdit a llarg termini destinades al finançament dels nous projectes d'inversió si la ràtio legal de deute viu és superior a un 110%. L'ens local ha d'adoptar les mesures necessàries per situar la ràtio legal de deute viu en un nivell no superior a un 110%. Aquestes mesures s'han d'acreditar mitjançant la tramesa del formulari 9 (models PR-0 i PR-1) i de la memòria del president o de la presidenta de l'ens local relativa a les hipòtesis utilitzades en l'elaboració de les previsions.

8. Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència

8.3 Període mitjà de pagament global a proveïdors superior a 30 dies

El període mitjà de pagament global a proveïdors que es publica a la Central d'Informació Econòmica i Financera de les Administracions Públiques prevista a l'article 28 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, no pot ser superior a 30 dies. En el cas que superi aquest termini cal actualitzar el pla de tresoreria previst a l'article 13.6 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril. En l'actualització del pla de tresoreria cal incloure-hi mesures de sanejament i de gestió que han de fer referència a la reducció de despeses, l'increment d'ingressos o a la gestió de cobraments i pagaments.

L'actualització del pla de tresoreria ha de ser aprovat per l'òrgan competent per adoptar aquestes mesures.

El Departament d'Economia i Hisenda pot requerir a l'ens local l'acreditació de les mesures adoptades en l'actualització del pla de tresoreria.

8. Procediments a aplicar en cas d'incompliment dels indicadors de solvència

8.3 Període mitjà de pagament global a proveïdors superior a 30 dies

D'acord amb l'apartat 7 de l'annex 2 de l'Ordre ECF/138/2007, l'acreditació de les mesures adoptades per l'ens local en l'actualització del pla de tresoreria s'ha d'efectuar mitjançant la tramesa de la documentació que s'assenyala a continuació:

- a) Formulari 9. Previsions d'ingressos i despeses consolidades del grup integrat per l'ens local i els ens dependents subjectes a tutela financera (models PR-0, PR-1.2 –liquidació del pressupost de 2023 i previsions de 2024- i PT.1 -Pla de tresoreria de 2024-).
- b) Memòria del president o de la presidenta de l'ens local amb el detall de les mesures i les hipòtesis utilitzades en l'elaboració de les previsions contingudes en els models. En funció de la causa que hagi provocat l'incompliment, aquestes mesures poden fer referència:
 - i. En el cas que l'incompliment s'hagi produït per causes organitzatives, les mesures han de fer referència a la modificació dels procediments interns en la tramitació de les factures dels proveïdors. Igualment, cal adoptar les mesures necessàries per estar al corrent de les obligacions de subministrament d'informació econòmica i financera a altres administracions públiques per evitar retencions en el pagament de subvencions i transferències.
 - ii. En el cas que l'incompliment s'hagi produït per causes relatives a la gestió de cobraments i pagaments, les mesures han de fer referència a la formalització d'operacions de crèdit a curt termini (operacions de tresoreria) en els termes previstos en els articles 51 i 199.1 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals. D'acord amb l'article 51 d'aquesta norma, les operacions de crèdit a curt termini s'han de concertar per atendre necessitats transitòries de tresoreria. En l'article 199.1 s'especifica que s'han de concertar per cobrir dèficits temporals de liquiditat derivats de les diferències de venciment entre cobraments i pagaments. La ràtio legal de tresoreria no pot superar el 30% dels ingressos corrents liquidats.
 - iii. En el cas que l'incompliment s'hagi produït per causes relatives a l'existència d'un estalvi corrent insuficient o amb un alt nivell de morositat en ingressos, les mesures han de fer referència a la reducció de despeses corrents i a l'increment d'ingressos corrents en la quantia necessària per generar els recursos suficients per a la tresoreria de l'ens local.

9. Utilització del indicadors de solvència en l'informe de sostenibilitat financera previst a l'article 7.4 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, per a l'exercici de noves competències distintes de les pròpies i de les atribuïdes per delegació

Els informes de la Generalitat de Catalunya, en tant que administració competent en matèria de tutela financera dels ens locals, previstos a la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'administració local, s'elaboraran a partir dels indicadors de solvència que s'han enunciat a l'apartat 7 d'aquesta nota informativa.

Per a l'exercici de noves competències distintes de les pròpies i de les atribuïdes per delegació, cal sol·licitar l'informe sobre inexistència de duplicitats i l'informe de sostenibilitat financera en els termes previstos al Decret 208/2015, de 22 de setembre.

9. Utilització del indicadors de solvència en l'informe de sostenibilitat financera previst a l'article 7.4 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases del règim local, per a l'exercici de noves competències distintes de les pròpies i de les atribuïdes per delegació

D'acord amb l'apartat 8 de l'annex 2 de l'Ordre ECF/138/2007, en la sol·licitud de l'informe de sostenibilitat financera, cal trametre la documentació que s'assenyala a continuació:

- a) Models PR-0 “Dades generals” i PR-1.2 “Previsions d'ingressos i despeses” (formulari 9). Dades consolidades del grup integrat per l'ens local i els ens dependents que no es financen majoritàriament amb ingressos de mercat. Aquest document ha de detallar les dades relatives a la darrera liquidació pressupostària aprovada i les previsions d'ingressos i despeses per a l'exercici en curs i els tres següents. Aquestes previsions han d'incorporar l'efecte de l'exercici de les noves competències distintes de les pròpies o de les atribuïdes per delegació.
- b) Memòria relativa a les hipòtesis utilitzades en l'elaboració de les previsions d'ingressos i despeses i que valori la sostenibilitat financera de la nova competència. Aquest document ha d'especificar, com a mínim, les hipòtesis principals que expliquen l'evolució de cadascun dels capítols.

D'acord amb l'article 3.1 del Decret 208/2015, de 22 de setembre, l'ens local ha de sol·licitar l'informe sobre inexistència de duplicitats i l'informe de sostenibilitat financera a la Direcció General d'Administració Local del Departament de la Presidència.

10. Restabliment de les regles fiscals previstes a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera (objectiu d'estabilitat pressupostària i regla de la despesa), per a l'exercici de 2024

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea (Resum de l'apartat 10.1)

En la Comunicació de 8 de març de 2023 la Comissió Europea va facilitar unes orientacions als Estats membres sobre la política pressupostària per a 2024. Aquestes orientacions van coincidir en el temps amb els debats sobre el futur marc de governança econòmica. En general, es va establir que les polítiques fiscals el 2024 havien de garantir la sostenibilitat del deute a mitjà termini i fomentar un creixement sostenible i inclúsiu en tots els Estats membres.

En aquesta comunicació de la Comissió es va dir que la clàusula general de salvaguarda del Pacte d'Estabilitat i Creixement es desactivaria a finals de 2023. El final del període durant el qual ha estat en vigor la clàusula general de salvaguarda suposa la represa de recomanacions específiques per país quantificades i diferenciades en matèria de política fiscal.

La Comissió considera que, fins que no entri en funcionament el nou marc de governança econòmica i tenint en compte la nova realitat postpandèmica, no és procedent tornar a aplicar únicament les normes del Pacte d'Estabilitat i Creixement en vigor abans de l'activació de la clàusula general de salvaguarda el 2020. Ja que encara no s'ha establert un nou marc jurídic basat en les conclusions de la revisió en curs de la governança econòmica, el marc jurídic actual continua sent d'aplicació i alguns elements de la reforma que s'ajusten a la legislació vigent poden incorporar-se al cicle de supervisió fiscal. Tot i que el Consell d'assumptes econòmics i financers (ECOFIN) de 20 de desembre de 2023 va arribar a un acord sobre el contingut de la reforma de les normes fiscals, encara s'han de tramitar tres propostes legislatives (dos Reglaments i una Directiva de la Unió Europea).

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

- 1) Comunicació de la Comissió Europea de 09/11/2022
- 2) Comunicació de la Comissió Europea de 08/03/2023
- 3) Comunicació de la Comissió Europea de 26/04/2023
- 4) Consell d'assumptes econòmics i financers (ECOFIN). Reunions de 17/10/2023 i de 20/12/2023

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 09/11/2022

- La Comissió Europea estableix orientacions per a la reforma del marc de governança econòmica de la Unió Europea. **L'objectiu és reforçar la sostenibilitat del deute i millorar el creixement sostenible i integrador a través de la inversió i de reformes.** El marc reformat ha de contribuir a establir una futura **economia verda, digital i resilient**, garantint alhora la sostenibilitat de les finances públiques en tots els Estats membres,
- Es preveuen **plans pressupostaris i estructurals nacionals a mitjà termini** per garantir la sostenibilitat del deute i millorar el creixement sostenible, ancorats en un marc comú de la Unió Europea.
- Es proposa un únic indicador operatiu (la **despesa primària neta**, és a dir, la despesa controlada per les Administracions Públiques) que serviria de base per establir la senda d'ajustament pressupostari i procedir a una supervisió pressupostària anual, simplificant així significativament el marc.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 09/11/2022

- Com a part del marc comú de la Unió Europea, la Comissió presentaria **una senda d'ajustament pressupostari de referència, que abastaria un període de quatre anys**, sobre la base de la seva metodologia d'anàlisi de la sostenibilitat del deute. Aquesta senda d'ajustament de referència ha de garantir que el deute dels Estats membres amb reptes importants o mitjans en matèria de deute se situï en una trajectòria descendent versemblant, i que el dèficit es mantingui de forma creïble per sota del valor de referència del 3 % del PIB establert en el Tractat.
- Els Estats membres podrien proposar un període d'ajustament més llarg, **ampliant la senda d'ajustament pressupostari fins a tres anys** quan la senda se sustenti en un conjunt de compromisos de reforma i inversió que recolzin la sostenibilitat del deute i responguin a les prioritats i objectius comuns de la Unió Europea.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 08/03/2023

- La Comissió va facilitar en aquesta data unes **orientacions als Estats membres sobre la política pressupostària per a 2024**. Aquestes orientacions coincideixen en el temps amb els debats sobre el futur marc de governança econòmica. En general, les polítiques fiscals el 2024 han de garantir la sostenibilitat del deute a mitjà termini i fomentar un creixement sostenible i inclusiu en tots els Estats membres.
- **La clàusula general de salvaguarda del Pacte d'Estabilitat i Creixement es desactivarà a finals de 2023**. El final del període durant el qual va estar en vigor la clàusula general de salvaguarda suposarà la represa de recomanacions específiques per país quantificades i diferenciades en matèria de política fiscal.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 08/03/2023

Fins que entri en funcionament un nou marc de governança econòmica i tenint en compte la nova realitat postpandèmica, no és procedent tornar a aplicar únicament les normes del Pacte d'Estabilitat i Creixement en vigor abans de l'activació de la clàusula general de salvaguarda el 2020. Ja que encara no s'ha establert un nou marc jurídic basat en les conclusions de la revisió en curs de la governança econòmica, el marc jurídic actual continua sent d'aplicació. **Alhora, per facilitar una transició eficaç cap a les futures normes fiscals de la Unió Europea i tenir en compte els reptes actuals, alguns elements de les orientacions de reforma de la Comissió que s'ajusten a la legislació vigent podrien incorporar-se al cicle de supervisió fiscal.**

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 26/04/2023

- La Comissió va presentar en aquesta data unes **propostes legislatives per aplicar la reforma de les normes de governança econòmica de la Unió Europea**. Es considera que és la reforma més completa des del període que va seguir a la crisi econòmica i financera. L'objectiu central d'aquestes propostes és reforçar la sostenibilitat del deute públic i fomentar un creixement sostenible i inclúsiu en tots els Estats membres mitjançant reformes i inversions.
- Els **plans nacionals de política fiscal de caràcter estructural a mitjà termini** són l'element central de les propostes de la Comissió. Els Estats membres formularan i presentaran plans que estableixin els seus objectius de política fiscal, mesures per solucionar els desequilibris macroeconòmics i reformes i inversions prioritàries durant **un període mínim de quatre anys**.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Comunicació de la Comissió Europea de 26/04/2023

- Els plans dels Estats membres establiran les seves sendes d'ajustament fiscal, que es formularan en termes **d'objectius de despesa pluriennals com a únic indicador operatiu per a la supervisió fiscal**, de manera que se simplificaran les normes en matèria fiscal.
- Els valors de referència del 3 % i del 60 % del PIB per al dèficit i el deute es mantindran sense canvis. La proporció entre el deute públic i el PIB haurà de ser menor al final del període cobert pel pla que a l'inici de l'esmentat període, i haurà de dur-se a terme un ajustament fiscal mínim del 0,5 % del PIB anual com a valor de referència sempre que el dèficit es mantingui per sobre del 3 % del PIB. A més, els Estats membres que s'acullin a un període d'ajustament fiscal ampliat hauran de vetllar perquè l'esforç fiscal no s'ajorni als últims anys del programa.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Consell d'assumptes econòmics i financers (ECOFIN). Ordre del dia de la reunió de 17/10/2023

- El Consell va tractar d'avançar cap a la consecució d'una orientació general sobre la reforma proposada del marc de governança econòmica. La reforma consta de tres propostes:
 - Un Reglament relatiu a la coordinació eficaç de les polítiques econòmiques i a la supervisió pressupostària multilateral,
 - Un Reglament relatiu a l'acceleració i clarificació del procediment de dèficit excessiu,
 - Una Directiva sobre els requisits aplicables als marcs pressupostaris dels Estats membres.

10.1 Nou marc de governança econòmica de la Unió Europea

Consell d'assumpptes econòmics i financers (ECOFIN) de 20/12/2023. El Consell acorda la reforma de les normes fiscals

- Plans estructurals nacionals de política fiscal a mitjà termini, per un període de quatre anys. Aquest termini es pot ampliar en tres anys (fins a set anys en total) si els Estats membres adopten compromisos de reforma i inversió que recolzin la sostenibilitat del deute i responguin a les prioritats i objectius comuns de la Unió Europea.
- Es realitzaran recomanacions als Estats membres relatives a la trajectòria de la despesa neta (és a dir, la despesa controlada per les Administracions Públiques), com a únic indicador operatiu.
- S'estableixen unes salvaguardes en matèria de dèficit i de deute i altres controls en matèria de despesa neta:
 - Dèficit
 - Dèficit $> 3\%$ PIB; Reducció anual del $0,5\%$ PIB
 - $1,5\% \text{ PIB} < \text{Dèficit} < 3\% \text{ PIB}$; Reducció anual del $0,4\%$ PIB (alternativament el $0,25\%$ PIB en els plans fiscals a set anys)
 - Deute
 - Deute $> 90\%$ PIB; Reducció anual de l' 1% PIB
 - $60\% \text{ PIB} < \text{Deute} < 90\% \text{ PIB}$; Reducció anual del $0,5\%$ PIB
 - Despesa neta
 - Inici del procediment de dèficit excessiu si desviació $> 0,3\%$ PIB en un any o desviació $> 0,6\%$ PIB acumulat en el pla fiscal

10.2 Objectius d'estabilitat pressupostària i de deute públic per al conjunt de les administracions públiques i de cadascun dels subsectors per al període 2024-2026 que van ser aprovats pel Ple del Congrés i rebutjats pel Ple del Senat (acords dels consells de ministres de 12 de desembre de 2023 i de 13 de febrer de 2024)

OBJECTIU D'ESTABILITAT PRESSUPOSTÀRIA PER AL PERÍODE 2024-2026 (Capacitat (+) Necessitat (-) de finançament, SEC-2010) (percentatge del PIB)

	2024	2025	2026
Administració central	-2,7	-2,6	-2,5
Comunitats autònomes	-0,1	0,0	0,0
Entitats locals	0,0	0,0	0,0
Seguretat social	-0,2	-0,1	0,0
Total administracions públiques	-3,0	-2,7	-2,5

10.2 Objectius d'estabilitat pressupostària i de deute públic per al conjunt de les administracions públiques i de cadascun dels subsectors per al període 2024-2026 que van ser aprovats pel Ple del Congrés i rebutjats pel Ple del Senat (acords dels consells de ministres de 12 de desembre de 2023 i de 13 de febrer de 2024)

OBJECTIUS DE DEUTE PÚBLIC PER AL PERÍODE 2024-2026
(Deute PDE en percentatge del PIB)

	2024	2025	2026
Administració central i seguretat social	83,2	83,0	82,8
Comunitats autònomes (*)	21,7	21,0	20,3
Entitats locals (**)	1,4	1,3	1,3
Total administracions públiques	106,3	105,4	104,4

(*) Amb les especificacions previstes a l'annex II de l'acord del consell de ministres de 12 de desembre de 2023 publicat al Butlletí Oficial de les Corts Generals.

() En el cas de les corporacions locals, aquest objectiu es defineix únicament en termes sectorials, per al conjunt de tots els ens locals, i no en termes individuals.**

10.2 Objectius d'estabilitat pressupostària i de deute públic per al conjunt de les administracions públiques i de cadascun dels subsectors per al període 2024-2026 que van ser aprovats pel Ple del Congrés i rebutjats pel Ple del Senat (acords dels consells de ministres de 12 de desembre de 2023 i de 13 de febrer de 2024)

REGLA DE LA DESPESA PER AL PERÍODE 2024-2026
Taxa de referència nominal (percentatge de variació anual)

2024	2025	2026
2,6	2,7	2,8

10.3 Programa d'estabilitat espanyol 2023 – 2026 (28/04/2023). Capacitat/necessitat de finançament (% del PIB)

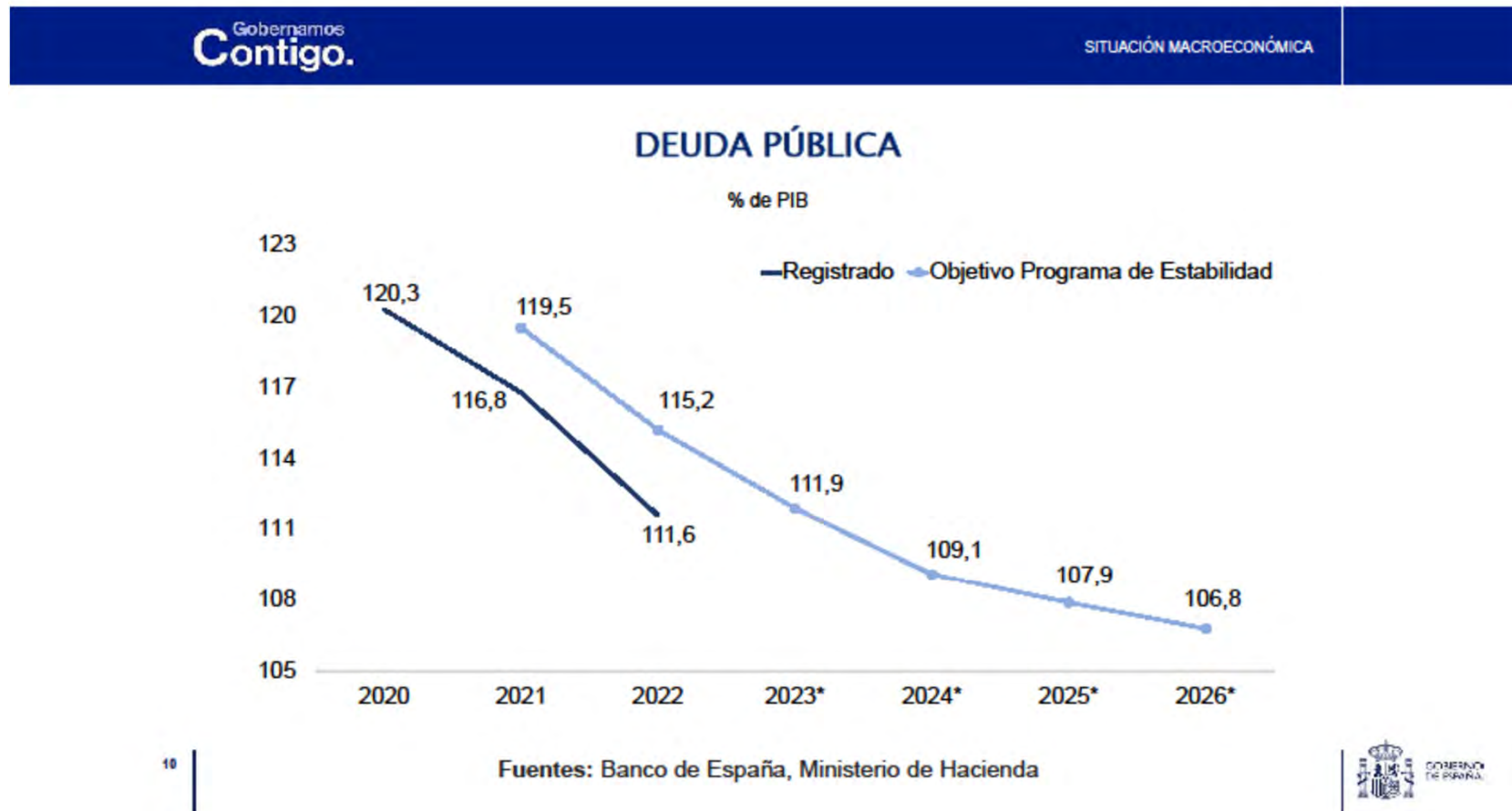


Programa de Estabilidad 2023-2026

Compromiso con la estabilidad presupuestaria

PREVISIONES POR SUBSECTORES							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Administración Central	-7,7	-6,1	-3,1	-3,1	-3,0	-2,8	-2,8
Comunidades Autónomas	-0,2	-0,1	-1,1	-0,3	0,0	0,1	0,1
Corporaciones Locales	0,2	0,3	-0,1	0,0	0,2	0,1	0,2
Seguridad Social	-2,5	-1,0	-0,5	-0,5	-0,2	-0,1	0,0
ADMINISTRACIONES PÚBLICAS	-10,1	-6,9	-4,8	-3,9	-3,0	-2,7	-2,5

10.3 Programa d'estabilitat espanyol 2023 – 2026 (28/04/2023). Ràtio deute/PIB



10.4 Execució pressupostària de les administracions públiques el 2023. Capacitat/necessitat de finançament

Ejecución presupuestaria de las Administraciones Públicas en 2023



GOBIERNO
DE ESPAÑA

VICEPRESIDENCIA
PRIMERA DEL GOBIERNO
MINISTERIO
DE HACIENDA

Saldo por subsectores de las AAPP

La Administración Central es el subsector que más ha reducido su déficit

Capacidad o necesidad de financiación 2022-2023*

Subsectores	2022	2023	2022 en % del PIB	2023 en % del PIB	Variación 2022/2023 (pp)	Variación 2022/2023 (millones)
Administración Central	-41.176	-30.828	-3,06	-2,11	-0,95	-10.348
Comunidades Autónomas	-15.119	-13.254	-1,12	-0,91	-0,21	-1.865
Corporaciones Locales	-1.545	-1.263	-0,11	-0,09	-0,02	-282
Fondos de Seguridad Social	-5.896	-8.211	-0,44	-0,56	0,12	2.315
Administraciones Públicas	-63.736	-53.556	-4,73	-3,66	-1,07	-10.180

*Con ayuda financiera

10.4 Administracions públiques. Deute segons el Protocol de Dèficit Excessiu (PDE). Percentatges del PIB pm. Butlletí estadístic del Banc d'Espanya

Deute segons el Protocol de Dèficit Excessiu (PDE). Tancament comptable de l'exercici 2022

Subsector	Percentatges del PIB pm
Administració Central	100,9
Comunitats Autònomes	23,6
Corporacions Locals	1,7
Seguretat Social	7,9
Consolidació entre subsectors	-22,5
Total	111,6

10.4 Administracions públiques. Deute segons el Protocol de Dèficit Excessiu (PDE). Percentatges del PIB pm. Butlletí estadístic del Banc d'Espanya

Deute segons el Protocol de Dèficit Excessiu (PDE). Tancament comptable de l'exercici 2023

Subsector	Percentatges del PIB pm
Administració Central	98,1
Comunitats Autònomes	22,2
Corporacions Locals	1,6
Seguretat Social	7,9
Consolidació entre subsectors	-22,2
Total	107,7

10. Restabliment de les regles fiscals previstes a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera (objectiu d'estabilitat pressupostària i regla de la despesa), per a l'exercici de 2024

10.5 Mesures a adoptar en l'exercici de 2024

La constatació del compliment de les regles fiscals es produirà fonamentalment en la liquidació del pressupost de 2024, en termes consolidats del grup integrat per l'ens local i els ens dependents classificats en el sector de les administracions públiques. No obstant això, en el cas que s'apreciï un risc d'incompliment en les fases anteriors a la liquidació, com en el cas de les execucions pressupostàries trimestrals, s'han d'adoptar les mesures de gestió pressupostària necessàries per evitar l'incompliment.

No cal avaluar, en canvi, el compliment de les regles fiscals en la liquidació del pressupost de 2023, atès que per a aquest exercici es va prorrogar la suspensió de les regles fiscals.

10. Restabliment de les regles fiscals previstes a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera (objectiu d'estabilitat pressupostària i regla de la despesa), per a l'exercici de 2024

10.6 Mesures a adoptar en l'exercici de 2025

En cas d'incompliment de les regles fiscals en la liquidació consolidada del pressupost de 2024, caldrà que per acord plenari de 2025 l'ens local aprovi un pla econòmic i financer per als exercicis de 2025 i de 2026, en els termes previstos a l'article 21 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, i a l'article 10 de l'Ordre ECF/138/2007.

El pla econòmic i financer està previst en la normativa esmentada per acreditar el caràcter puntual de situacions de necessitat de finançament o inestabilitat pressupostària (incompliment de l'objectiu d'estabilitat pressupostària o de la regla de la despesa).

No s'ha d'aprovar un pla econòmic i financer per raó del nivell de deute, atès que l'objectiu de deute públic de les corporacions locals es defineix a la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, únicament en termes sectorials, per al conjunt de tots els ens locals, i no en termes individuals, com ja s'ha dit en l'apartat 10.2.

En el pla econòmic i financer s'ha de preveure el compliment de les regles fiscals en l'exercici en curs i el següent (2025 i 2026). Atès que les previsions del pla fan referència a previsions de liquidacions, les previsions de despesa es poden efectuar amb un ajust pel grau d'execució de la despesa, estimat en funció de l'experiència d'anys anteriors relativa a les diferències entre les previsions pressupostàries i l'execució real.

11. Saldos de cobrament dubtós

L'article 191.2 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i l'article 103 del Reial decret 500/1990, de 20 d'abril, estableixen que el romanent de tresoreria s'ha de minorar per l'import dels drets pendents de cobrament que es consideren de difícil o impossible recaptació. Un càlcul adequat d'aquest concepte permet que el saldo del romanent de tresoreria reflecteixi els recursos líquids realment disponibles de l'ens local.

A l'article 103 del Reial decret 500/1990, de 20 d'abril, s'estableix que la determinació de la quantia dels drets que es consideren de difícil o impossible recaptació s'ha de realitzar bé de forma individualitzada, bé mitjançant la fixació d'un percentatge a tant alçat. Per determinar els drets de difícil o impossible recaptació s'han de tenir en compte l'antiguitat dels deutes, l'import dels deutes, la naturalesa dels recursos que es tracti, els percentatges de recaptació tant en període voluntari com en via executiva i altres criteris de valoració que de forma ponderada estableixi l'ens local. En qualsevol cas, la consideració d'un dret com de recaptació difícil o impossible no implica la seva anul·lació ni produeix la seva baixa en comptes.

D'acord amb la regla 8 c) de la Instrucció del model normal de comptabilitat local, correspon al ple de la corporació determinar, a proposta de la intervenció o l'òrgan de l'entitat local que tingui atribuïda la funció de comptabilitat, els criteris per calcular l'import dels drets de cobrament de recaptació dubtosa o impossible. A l'apartat 24.6.7 de la memòria dels comptes anuals del pla general de comptabilitat pública adaptat a l'administració local, s'estableix que, per determinar l'import dels saldos de cobrament dubtós, s'ha de tenir en compte l'antiguitat i import dels deutes, la naturalesa dels recursos, els percentatges de recaptació tant en període voluntari com en via executiva i altres criteris de valoració establerts per l'ens local.

En un àmbit diferent al que estableixen aquests criteris comptables, l'article 193 bis del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, relatiu als drets de difícil o impossible recaptació, preveu uns altres criteris als efectes exclusivament d'elaborar un informe que s'ha de trametre al Ministeri d'Hisenda i del qual s'ha d'informar al ple de l'ens local. Els criteris que figuren en aquest article s'han de tenir en compte per elaborar aquest informe però a efectes comptables s'han d'utilitzar els criteris de l'article 103 del Reial decret 500/1990, de 20 d'abril, i de les instruccions de comptabilitat local. En la taula adjunta es detallen els percentatges a aplicar als drets pendents de cobrament per elaborar l'informe del Ministeri i els percentatges a aplicar a efectes comptables, recomanats per aquesta Direcció General en absència d'un estudi elaborat per l'ens local, establerts en funció de l'antiguitat dels drets pendents de cobrament originats en el procediment de recaptació tributària (capítols 1 a 3, llevat de les multes de circulació en què es recomana un percentatge mínim del 50% l'exercici n i n-1 [1]). Aquesta recomanació té en compte els percentatges mínims que figuren als informes 20/2014 i 21/2014 de la Sindicatura de Comptes de Catalunya.

11. Saldos de cobrament dubtós

Exercicis (n = exercici de la liquidació)	Percentatge mínim per a l'informe del MINHAC (Drets pendents de cobrament liquidats)	Percentatge mínim a efectes comptables recomanat per la DGPFAT (Drets pendents de cobrament dels capítols 1 a 3 liquidats, llevat de les multes de circulació [1])
n	0%	10%
n-1	25%	30%
n-2	25%	60%
n-3	50%	90%
n-4	75%	100%
n-5	75%	100%
n-6 i anteriors	100%	100%

Cal recordar que, d'acord amb el pla general de comptabilitat pública adaptat a l'administració local, el reconeixement de drets de transferències i subvencions s'ha de fer en el moment que la transferència sigui vençuda, líquida i exigible. És a dir, el reconeixement del dret s'ha de fer en el moment que l'ens que ha atorgat la subvenció o transferència hagi reconegut l'obligació i que aquest reconeixement es pugui acreditar de forma fefaent. En defecte del que s'acaba d'exposar, el criteri a aplicar és el de caixa. És recomanable tenir en compte, en el pla de tresoreria previst a l'article 13.6 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, l'import dels drets pendents de cobrament que, malgrat que no es considerin saldos de cobrament dubtós, no constitueixen recursos líquids.

12. Principi de prudència financera

D'acord amb l'article 48 bis del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, totes les operacions financeres que subscriuguin els ens locals estan subjectes al principi de prudència financera. S'entén per prudència financera el conjunt de condicions que han de complir les operacions financeres per minimitzar el risc i el cost. Són operacions financeres les que tenen per objecte els instruments següents:

- a) Actius financers.
- b) Passius financers.
- c) La concessió d'aval, reaval o altra classe de garanties públiques o mesures de suport extrapressupostari.

Les condicions que han de complir les operacions financeres previstes a la lletra b) s'estableixen a la Resolució de la Secretaria General del Tresor i Política Financera del Ministeri d'Economia, Indústria i Competitivitat de 4 de juliol de 2017, modificada parcialment per la Resolució de la Secretaria General del Tresor i Finançament Internacional del Ministeri d'Assumptes Econòmics i Transformació Digital de 22 de desembre de 2022, i les de les lletres a) i c) a la Resolució de la Secretaria General de Coordinació Autònoma i Local del Ministeri d'Hisenda i Administracions Públiques de 9 de setembre de 2015.

13. Criteris generals d'utilització del romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu i destí dels ingressos de l'exercici 2024 superiors als previstos

13.1 Criteris generals d'utilització del romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu

En primer terme, el romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu s'ha de destinar a les finalitats següents, en funció dels recursos líquids disponibles:

13.1.1 Sanejament de les obligacions o devolucions d'ingressos pendents d'aplicar al pressupost

En el cas que existeixin obligacions o devolucions d'ingressos pendents d'aplicar al pressupost, els recursos disponibles s'han de destinar amb caràcter prioritari a l'absorció d'aquest dèficit, en el marc de les mesures de sanejament esmentades en l'apartat 8 d'aquesta nota informativa.

13.1.2 Compliment dels compromisos de despesa assumits per l'existència de romanents de crèdit incorporables

Cal garantir el compliment dels compromisos de despesa assumits que constitueixen una part del romanent que està compromesa per l'existència de romanents de crèdit incorporables.

13.1.3 Compliment del termini legal de pagament a proveïdors

Els recursos addicionals disponibles s'han de destinar al compliment del termini legal de pagament a proveïdors, d'acord amb les previsions del pla de tresoreria que l'ens local ha d'elaborar en virtut de l'article 13.6 de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera. La utilització d'aquests recursos ha de permetre reduir l'apel·lació a nou endeutament a curt termini.

Una vegada fet ús del romanent de tresoreria per a despeses generals per a les finalitats anteriors, aquesta Direcció General recomana, en funció dels recursos líquids restants disponibles i de les previsions del pla de tresoreria, que es destini a reduir l'endeutament en termes nets, amb la consegüent reducció de l'endeutament previst a 31 de desembre de l'exercici en curs i dels costos financers.

13. Criteris generals d'utilització del romanent de tresoreria per a despeses generals de signe positiu i destí dels ingressos de l'exercici 2024 superiors als previstos

13.2 Destí dels ingressos de l'exercici 2024 superiors als previstos

Els ingressos de l'exercici 2024 superiors als previstos s'han de determinar en el moment de confeccionar la liquidació del pressupost. La seva aplicació s'ha d'efectuar en el 2025 en el marc i amb els criteris per a l'aplicació del superàvit de l'exercici 2024.

14. Obligacions de tramesa periòdica d'informació

14.1 Comunicació de l'estat del deute a final d'exercici

La informació sobre l'estat del deute a final d'exercici que, en virtut de l'article 12 de l'Ordre ECF/138/2007, s'ha de trametre al Departament d'Economia i Hisenda durant el primer semestre de cada exercici, comprèn les operacions de crèdit formalitzades o avalades que constitueixen passius financers no comercials, en els termes previstos a l'article 2 i a l'annex 1 de l'Ordre ECF/138/2007, a excepció de les quantitats a reintegrar com a conseqüència de les liquidacions definitives de la participació en els tributs de l'Estat. Els ens locals i els ens dependents subjectes a tutela financera han de trametre separatament aquesta informació (formulari 15). Aquest formulari s'ha de trametre igualment encara que no hi hagi endeutament vigent.

D'acord amb el Decret 80/2023, de 18 d'abril, pel qual es regula l'Inventari de control del compliment de les obligacions de tramesa de la documentació econòmicofinancera en l'àmbit local i el procediment de suspensió de pagament de subvencions i de transferències davant l'incompliment, als ens locals que hagin incomplert el deure de tramesa de la documentació obligatòria en el termini regulat per la normativa, entre la qual hi ha la comunicació de l'estat del deute a final d'exercici, se'ls apliquen les mesures destinades a suspendre el lliurament de subvencions o de transferències a les quals tinguin dret amb càrrec als pressupostos de la Generalitat de Catalunya, sempre que no provenguin d'altres administracions. El procediment de suspensió que inicia d'ofici la persona titular de la direcció competent en matèria de cooperació amb l'Administració local una vegada conclòs el procediment administratiu descrit en l'esmentat Decret, s'ha de mantenir fins que el subjecte obligat no trameti la documentació econòmicofinancera pendent a l'organisme corresponent o fins que prescrigui el pagament.

14. Obligacions de tramesa periòdica d'informació

14.2 Seguiment de les previsions d'ingressos i despeses

La informació relativa al seguiment dels plans aprovats és la que es detalla a continuació:

- a) **Plans de sanejament financer** previstos a l'article 53 del text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals i a l'article 9 de l'Ordre ECF/138/2007 per regularitzar situacions temporals d'insolvència. A efectes del seguiment del pla, cal trametre al Departament d'Economia i Hisenda, durant el primer semestre de cada exercici, les dades corresponents al tancament comptable de l'exercici anterior en els termes previstos a l'article 11 de l'Ordre ECF/138/2007 (formulari 12).
- b) **Plans d'ajust** previstos a la disposició addicional primera de la Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat financera, per acreditar el compliment de les mesures de condicionalitat fiscal previstes en els mecanismes extraordinaris de liquiditat establerts en aquesta norma i altres normes de desplegament. A efectes del seguiment del pla, cal trametre al Ministeri d'Hisenda la informació prevista a l'article 10 de l'Ordre HAP/2105/2012, d'1 d'octubre.

4^a

sessió

17/05/24

Noves orientacions sobre el control de la gestió economicofinancera i les repercussions en les organitzacions del sector públic local.

El control i les seves repercussions en l'àmbit del sector local: l'enfocament avaluator de les polítiques públiques en l'auditoria operativa.

María Dolores Genaro Moya, presidenta de la Secció de Fiscalització i consellera del Tribunal de Comptes.

Aproximació a les anomenades "organitzacions defensives" en el sector públic. Una visió des de l'àmbit local. Noves orientacions en matèria de control intern.

Juan Ignacio Soto Valle, secretari d'Administració Local. President Honorari de l'Union des Dirigeants Territoriaux de l'Europe (UDITE).

EL CONTROL Y SUS REPERCUSIONES EN EL ÁMBITO DEL SECTOR LOCAL: EL ENFOQUE EVALUADOR DE LAS POLÍTICAS PÚBLICAS EN LA AUDITORÍA OPERATIVA

M^a Dolores Genaro Moya
Presidenta de la Sección de Fiscalización
TRIBUNAL DE CUENTAS DE ESPAÑA

BARCELONA, 17 de mayo de 2024

PREMIOS NOBEL DE ECONOMÍA 2019



Abhijit Banerjee



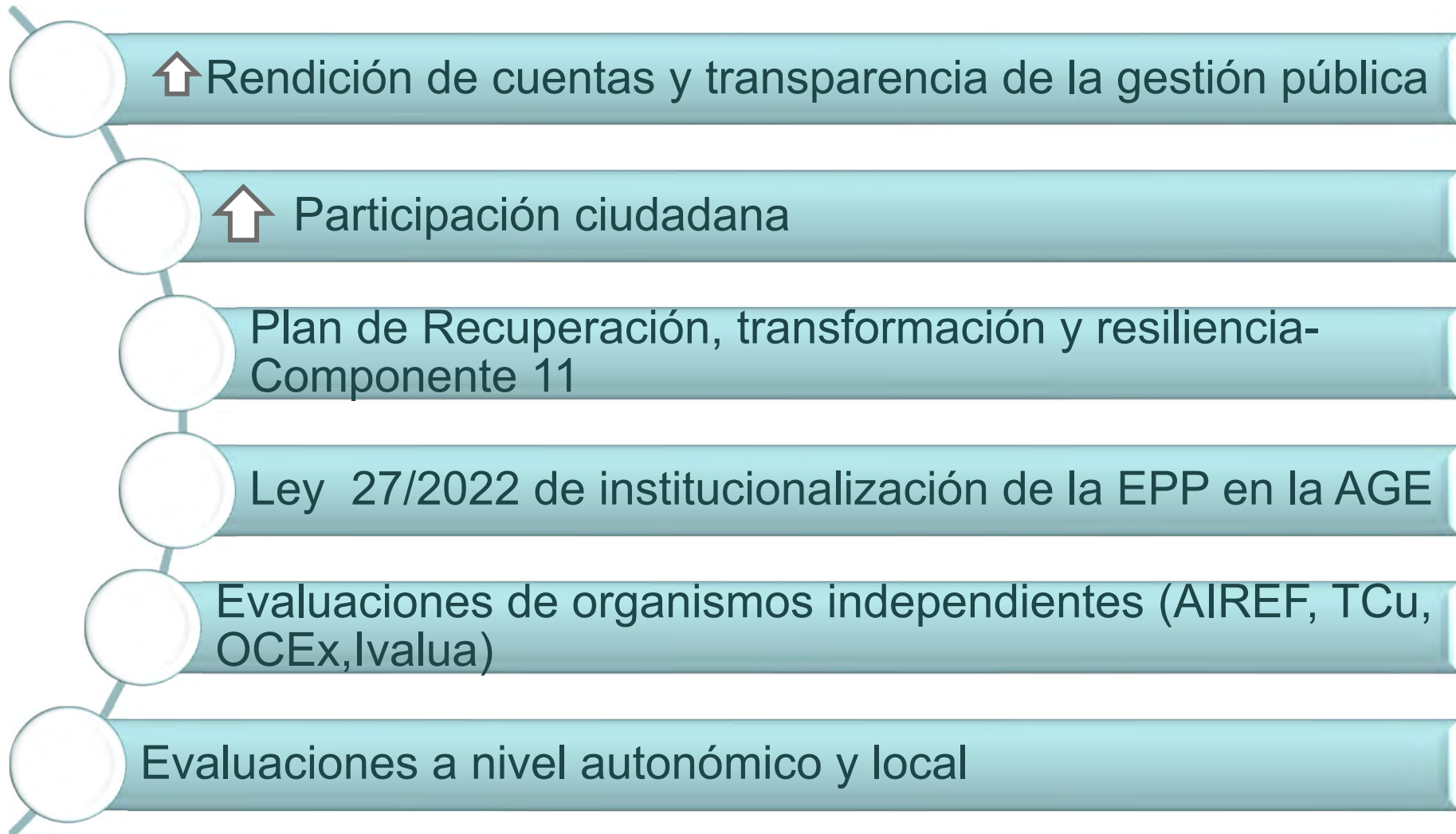
Esther Duflo



Michael Kremer

“...por su aproximación experimental al alivio de la pobreza global...mejorando considerablemente nuestra capacidad para luchar contra la pobreza mundial. En solo dos décadas, su nuevo enfoque basado en la experimentación ha transformado la economía del desarrollo”

RESURGIR DE LA EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS EN LA ADMINISTRACIÓN



INDICE



Evaluación de políticas públicas
y Auditoría operativa



La evaluación de políticas
públicas en el ámbito local



Casos de evaluación de políticas
públicas en el ámbito local

INDICE



Evaluación de políticas públicas
y Auditoría operativa



La evaluación de políticas
públicas en el ámbito local



Casos de evaluación de políticas
públicas en el ámbito local

DEFINICIONES DE EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS:

AEVAL: Proceso sistemático y razonado de generación de conocimiento, a partir de la recopilación, análisis e interpretación de información, **encaminado a la comprensión integral de una intervención pública** –sea ésta una política, plan, programa o norma– **para alcanzar un juicio valorativo**, basado en evidencias, **respecto de su diseño, puesta en práctica y efectos** (resultados e impactos)

INTOSAI GUID 9020: El examen que se realiza para determinar la utilidad de dicha política. Una evaluación analiza, de la manera más sistemática posible, los objetivos, la ejecución, los productos, los resultados y el impacto socioeconómico de una política y mide su rendimiento con el fin de evaluar finalmente su pertinencia o adecuación.

CARACTERÍSTICAS DE LA EVALUACIÓN DE PROGRAMAS Y POLÍTICAS PÚBLICAS (1/3)

- ✓ Es un examen independiente acerca de si los fines pretendidos por la política o el programa, responden a las necesidades existentes y alcanzan los **impactos** adecuados en la población objeto de la acción y en la sociedad.
- ✓ Además de la economía, eficacia y eficiencia, pretende ofrecer juicios de valor en base a **evidencias** en torno a **la utilidad, la pertinencia de la acción, el grado de coherencia interna** entre los objetivos y las acciones, así como la **coherencia externa** en relación con otras acciones o políticas públicas.
- ✓ Busca establecer **relaciones causales** y evidencias entre las actividades desplegadas y los resultados obtenidos, usando a menudo conceptos como “**contrafactual**” y el uso de **grupos de control**.

CARACTERÍSTICAS DE LA EVALUACIÓN DE PROGRAMAS Y POLÍTICAS PÚBLICAS (2/3)

- ✓ Frecuentemente se interroga sobre la lógica del programa efectuado, sus objetivos y acciones.
- ✓ Identifica efectos e impactos tanto previstos como imprevistos.
- ✓ Se vincula a las distintas fases del ciclo de políticas y programas públicos, configurando distintas tipologías de evaluaciones, ex-ante, ex-post, intermedias....

CARACTERÍSTICAS DE LA EVALUACIÓN DE PROGRAMAS Y POLÍTICAS PÚBLICAS (3/3)

- ✓ A partir de las evidencias y los resultados, se pueden efectuar comentarios críticos y ofrecer acciones y programas alternativos, basados en “buenas prácticas”, así como considerar riesgos.
- ✓ Pueden desempeñarse en un marco operativo de programas o de políticas con una vocación a referencias tanto institucionales como estratégicas y de buen gobierno.
- ✓ Ha desarrollado una gran capacidad y diversidad metodológica y el uso de técnicas cuantitativas y cualitativas provenientes de todo el ámbito de las ciencias sociales.
- ✓ Precisa de la participación activa de las Entidades Públicas que sustentan los programas y de los agentes sociales y económicos a los que afecta para propiciar su utilidad.

ELEMENTOS RELEVANTES DE LA EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS



Preguntas de evaluación



Implicación de terceros interesados (*stakeholders*)



Metodología y fuentes



Difusión

DEFINICIÓN DE AUDITORÍA OPERATIVA

NORMAS DE FISCALIZACIÓN DEL TRIBUNAL DE CUENTAS

Fiscalización operativa o de gestión: Su finalidad es proporcionar una valoración, total o parcial, de las operaciones y de los sistemas y procedimientos de gestión de la entidad, programa o actividad fiscalizada en cuanto a su racionalidad económico-financiera y su sometimiento a los **principios de buena gestión**. La valoración puede referirse a la adecuación de los sistemas y procedimientos de gestión con respecto a los objetivos que deben cumplir (fiscalización de sistemas y procedimientos) o al grado de cumplimiento de los principios de **economía, eficacia y eficiencia** (fiscalización de economía, eficacia y eficiencia).

ANALOGÍAS Y DIFERENCIAS ENTRE EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS Y LA AUDITORÍA OPERATIVA:

ANALOGÍAS

- Examen de una política o programa público
- Comparten aspectos troncales: análisis, diagnóstico, criterios y metodología
- Utilización de técnicas similares para la recopilación y análisis de los datos
- Formación específica (conocimientos, habilidades y experiencia)
- En ambas se analiza el cumplimiento de los principios de eficacia, eficiencia y economía.

DIFERENCIAS

- Momento: La EPP puede efectuarse ex -ante
- La EPP prioriza el análisis de la pertinencia, impacto, utilidad, coherencia y sostenibilidad
- En EPP se utilizan métodos cuantitativos y cualitativos de análisis. En AO predominan los métodos cualitativos
- La AO se sustenta en normas técnicas de auditoría (ISSAI 300): mayor rigor y exigencia de evidencia adecuada y suficiente
- Importancia de involucrar a terceros interesados (stakeholders) en la EPP

CONDICIONES PARA LA INCORPORACIÓN DE CRITERIOS Y MÉTODOS DE EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS

Cambio cultural

Flexibilidad y tolerancia hacia el cambio

Formación y capacitación en habilidades y técnicas de evaluación

Equipos multidisciplinarios

Aumento de la difusión para incrementar la demanda y el interés por el enfoque evaluador en la opinión pública

Cambio en
la
metodología

Introducción de métodos y lenguaje propio
de la evaluación

Recurso a opiniones, investigaciones,
evaluaciones, grupos de expertos,
stakeholders

Definición clara de las preguntas de
evaluación

Mayor valor a los datos y al uso de
tecnología



INDICE



Evaluación de políticas públicas
y Auditoría operativa



La evaluación de políticas
públicas en el ámbito local



Casos de evaluación de políticas
públicas en el ámbito local

¿QUÉ PUEDE APORTAR LA EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS A LA GESTIÓN LOCAL?

Diseño: Adaptación de la política pública a la realidad local

Planificación: políticas evaluables

Toma de decisiones: Mejora del proceso con evidencias

Participación ciudadana en el proceso

Transparencia y rendición de cuentas

¿A QUÉ DESAFÍOS SE ENFRENTA LA EVALUACIÓN DE POLÍTICAS PÚBLICAS EN EL ÁMBITO LOCAL?

Evaluabilidad de la política pública

Respaldo institucional

Suficiencia de recursos financieros y/o humanos

Cultura evaluadora en las instituciones

Participación/implicación ciudadana

Utilización de la Inteligencia Artificial

INDICE



Evaluación de políticas públicas
y Auditoría operativa



La evaluación de políticas
públicas en el ámbito local



Casos de evaluación de políticas
públicas en el ámbito local

Ayuntamiento de Madrid

- Compromiso institucional. Desde 2003
- Calidad y Evaluación de los Servicios
- Acuerdo de Pleno en 2018
- Unidad dedicada a ello: **OBSERVATORIO DE LA CIUDAD**



Acuerdo
de Pleno
27/6/2018

Que el Ayuntamiento de Madrid promueva la realización de evaluaciones de políticas públicas, la **cultura de la evaluación** y provea a sus funcionarios con **formación** para la realización y aprovechamiento de las evaluaciones

Que del análisis de la memoria anual del sistema de sugerencias y reclamaciones y a propuesta y elección de los grupos, la Comisión de Sugerencias y Reclamaciones eleve una propuesta al Pleno del Ayuntamiento de Madrid para realizar una evaluación de un programa de actuación municipal

Que en 2018 se dé inició al programa con la evaluación de forma independiente de la **política de ayudas sociales al IBI**

Evalua ciones

De calidad

Medioambientales

Integrales de planes, programas y servicios

Económico-presupuestarias

Normativas

De la gestión municipal: mejora,
transparencia y rendición de cuentas

10 PREGUNTAS ANTES DE PONER EN MARCHA UN PROCESO DE EVALUACIÓN

► UNA GUÍA PARA FAVORECER
LA REFLEXIÓN



Área Delegada de Coordinación Territorial, Transparencia y Participación Ciudadana
Coordinación General de Distritos, Transparencia y Participación Ciudadana
Dirección General de Transparencia

Informe de evaluación de las Ayudas Sociales al
IBI
en el marco del Acuerdo del Pleno
del 27 de junio de 2018
para promover la realización de evaluaciones
de políticas públicas en el Ayuntamiento de Madrid



Septiembre de 2015



Noviembre 2023

EJERCICIO FINAL DE APRENDIZAJE

Lecciones acerca del
III Plan de Gobierno
Abierto de la ciudad
de Madrid



Ayuntamiento de Sant Boi de Llobregat

Departamento de Asistencia a la Planificación y la Evaluación



AVALUACIÓ DEL PLA LOCAL DE JOVENTUT 2016-2020

AJUNTAMENT DE
SANT BOI DE LLOBREGAT



INFORME EXECUTIU AVALUACIÓ DE L'OFICINA D'ATENCIÓ A L'EMPRESA

¡MUCHAS GRACIAS!

M^a Dolores Genaro Moya
Presidenta de la Sección de Fiscalización
TRIBUNAL DE CUENTAS DE ESPAÑA

BARCELONA, 17 de mayo de 2024

APROXIMACIÓN A LA LLAMADA BUROCRACIA DEFENSIVA EN EL SECTOR PÚBLICO.
LAS NUEVAS ORIENTACIONES EN MATERIA DE CONTROL INTERNO.
UNA VISIÓN DESDE EL ÁMBITO LOCAL

Juan Ignacio Soto Valle

Licenciado en Derecho, Universidad de Deusto

Secretario de Administración Local

Presidente honorario de l'Union des Dirigeants Territoriaux de l'Europe (UDITE)

Barcelona, 17 de mayo de 2024

(El presente documento recoge la versión del texto de apoyo a la intervención realizada en el SDL de la FMC de 17 de noviembre de 2023 así como las consideraciones que se incorporan al mismo sobre las nuevas orientaciones en materia de control interno)

*A mi amigo y colega Gabriele Orsini, pisano, que fue
Segretario Comunal de la Provincia de Livorno.*

*"El derecho es una lucha constante en la que todos hemos de participar".
(Cesàreo Rodríguez Aguilera en "La realidad y el derecho". Bosch, casa
editorial, Barcelona, 1974)*

*"la ineficiencia y el descrédito de una administración incompetente pueden desbaratar las
políticas más racionales y mejor diseñadas, y esta bajo la sospecha de servir intereses
partidistas que cambiarán, cuando ganen "los otros" que solo para algunos serán "los
nuestros". Internamente lo que acaba prevaleciendo es la desolación. Quien cumple y no
medra siente muchas veces que ha trabajado en vano. Quien se empeña en hacer lo que
debe y sabe y le gusta está destinado a la tranquilidad de conciencia y a la
melancolía. Debajo de todo este teatro, son ellos y sus semejantes en otros sectores
fundamentales e invisibles los que hacen que el país, increíblemente, no se derrumbe".
(Antonio Muñoz Molina. "La corrupción tranquila", El País, 10 noviembre 2023)*

I.- ALGUNAS CLAVES PARA LA IDENTIFICACIÓN DE UNA "ORGANIZACIÓN DEFENSIVA".

El examen de una organización que nos permita identificarla como defensiva es una tarea compleja, incluso si sus rasgos se manifiestan con nitidez. Nada que ver con el estereotipo de administración lenta, cansina, descrita por *Mariano José de Larra*, que ridiculiza al empleado sin ir más allá en las causas del *"vuelva usted mañana"*. El calificativo *"defensive"* acuñado en los Estados Unidos se utiliza para aquellas organizaciones públicas y privadas con unas determinadas propiedades que impiden o limitan la generación de resultados adecuados a los fines para los cuales fueron creadas o cuya obtención resulta harto ineficaz e ineficiente.

Aunque su origen no es estrictamente público y los expertos lo sitúan en el ámbito de la organización médica norteamericana por influencia de las mastodónticas compañías de seguros, lo cierto es que sus señas de identidad son visibles en un número cada vez más relevante de organizaciones públicas, incluidas las locales. No es un fenómeno que se dé solo en nuestro país; de hecho preocupa y ocupa ya a la doctrina en otros países de la Unión Europea, aunque aquellos con una larga tradición de servicio público como Francia se resisten a reconocer su sistema como afectado.

Que no estamos solo ante una sensación lo revela la llamada *"paura della firma"* o miedo a la firma en Italia, donde la *Procura Generale della Corte dei Conti* ha tenido ocasión recientemente de referirse a la *"burocrazia difensiva"* como un problema emergente hasta el punto de que el Tribunal Constitucional italiano reconoce que estamos ante un problema nuevo en el que *"los funcionarios públicos se abstienen de tomar decisiones que considerarían útiles para la satisfacción del interés público, prefiriendo tomar otras menos arriesgadas mientras descansan sobre prácticas consolidadas e inmutables, más frecuentemente, permanecen inactivos por temor a exponerse a posibles procesos penales"*.

Para contextualizar el problema descrito por el alto tribunal italiano hemos de decir –esto lo omite el informe de la *Procura Generale*– que en el ámbito local Italia ha

permanecido sin seleccionar secretarios municipales de carrera durante más una década. Volveremos sobre ello.

Dicho esto, las causas que han propiciado la irrupción de este fenómeno, aunque compartan patrones propios en el ámbito público y privado y en diferentes espacios territoriales en los cuales la organización despliega su actividad, presentan una serie de rasgos comunes sobre los cuales no nos detendremos con la extensión que merecen por la exigible brevedad de la intervención. No obstante vamos a aproximarnos a algunos de los elementos que ayudan a identificar una organización como “defensiva”.

Respetando el origen médico de la cuestión ¿Qué síntomas presentan?. Pues son múltiples, desde luego, pero nos interesan aquí aquellos que consideramos clave y que aparecen con perfiles principales en el “*circulo integrado de la dirección*” del que nos hablaba el profesor canadiense *Henry Mintzberg*.

Veamos. El primero de ellos es el miedo a la decisión. La organización o parte de ella rehuye esta responsabilidad en la toma de decisiones o no la afronta con claridad o, en fin, aparece desdibujada ante los integrantes de la misma. El segundo, provocado o influido por el primero, es que las iniciativas de cambio o de innovación desaparecen. Nadie se atreve a proponer cambios y si alguien lo hace sus posibles riesgos van a erigirse en un auténtico valladar porque nadie estará dispuesto a asumirlos. Tomar iniciativas no está bien visto en una organización defensiva; mejor no aventurarse. Así, se desencadena la salida a escena de un tercer síntoma que alimenta los dos primeros y es que lo que en términos deportivos conocemos como el “*espíritu de equipo*” languidece en el banquillo o simplemente no existe.

No vamos a insistir más en ello pues el *Pr. Antonio Bueno Armijo* -con quien tengo el gusto de participar en este Seminario de Derecho Local- trata con mayor rigor analítico y profundidad los aspectos más relevantes de las organizaciones defensivas en un excelente artículo expuesto en la Universidad de Lleida que cito en la Bibliografía y que ha recibido el premio “*Franck Moderne*”, de la *Cátedra Rafael del Riego de Bueno Gobierno 2023*, de la Universidad de Oviedo. Les recomiendo su lectura que les entretendrá se lo aseguro.

Sí que nos corresponde destacar de buen principio el interés que nos suscita en esta intervención el aspecto organizativo de la cuestión y no la individualización del problema centrado en el análisis de la actitud del empleado o funcionario público individualmente considerado. Para eso ya está *Larra*.

Nos interesa aquí -insistimos- tratar sobre los elementos cruciales de las políticas públicas que influyen en este fenómeno; son éstas las que deben tener preferencia en el análisis que nos atañe hoy y aquí para no banalizar la cuestión o desviar la atención sobre la misma como entendemos que hace el *Tribunal de Cuentas italiano* al achacar parte del problema de la *amnistia difensiva* a la falta de una formación adecuada de los funcionarios, orillando el problema de la corrupción que es uno de los desencadenantes -no el único- de este “*miedo a la firma*”, característico de las organizaciones defensivas.

Así las cosas, la ausencia de un proyecto claro que permita avanzar a la organización junto a los vaivenes organizativos y los cambios continuos de rumbo -o, simplemente, debido a que no hay rumbo- provocan junto a otros factores de los

que trataremos a continuación que el miedo se apodere de la organización y la paralice.

II. LA "SITUATION ROOM" DE LAS ORGANIZACIONES DEFENSIVAS EN NUESTRO SECTOR PÚBLICO LOCAL.

Veamos a continuación que hay de esto en nuestras organizaciones públicas locales y si este fenómeno afecta o no al funcionamiento de las mismas en el presente. Ahora que esta de moda la expresión, se trata de entrar, observar y analizar cual es la "situation room".

Hagamos memoria. En las décadas de los años ochenta y noventa las tesis *weberianas* de la Administración –resumiendo: poder político por un lado y poder administrativo por otro– entran en crisis. Irrumpen con fuerza los *gurus* de la *modernización* y el *management*. La gente leía a *Tom Peters* y su best seller "*En busca de la excelencia*". Y quedaba encantada. ¿Quién no busca la excelencia?. Claro que parte de las empresas que *Tom Peters* eligió como guías de este maravilloso recorrido hacia el éxito acabaron cerrando. Después vino eso de "*Reinventando la Excelencia*" del mismo autor pero sus tesis ya no vendieron tanto.

Eso del Estado no sonaba bien. En los años ochenta acabábamos de llegar e intentábamos construir una administración y unos servicios públicos en clave pública y democrática cuando *Margaret Thatcher* decía eso de "*el mejor estado es el menor estado*" o si prefieren otra brillante frase de la *premier británica*: "*hagamos retroceder las fronteras del Estado*".

El Estado -insistimos- no sonaba bien. Mucho menos la administración pública. Y si se trataba de funcionarios pues... a correr. En nuestro sector público moderno –entonces en construcción– había que hablar de empresas. Eso: "*¡que la administración funcione como una empresa!*" y que los ciudadanos sean clientes –"*¡clientes!*"-. A esto se apuntaron los más vanguardistas y los más *snoobs*. A esto... y a *ESADE* para formar una nueva clase dirigente en la administración pública que nos guiara en las mejores claves empresariales y en el *management* para gestionar nuestro sector público como nunca. Clientes en vez de ciudadanos. Y empresa. ¡Que bonito!

Emergía así y en este contexto la idea de una nueva función directiva profesional. Una especie de gestores de altísimo nivel como formados en *West-Point* pero sin pasar por *West Point* -para que se me entienda-; nada de inútiles y costosas oposiciones ni de *École Nationale d'Administration* (ENA), ni de altos cuerpos de funcionarios, ni cosa parecida. Que sabrán los franceses de administración, decían algunos; nosotros a *Cincinnati* que allí tienen gerentes!

Mientras se golpeaba el *modelo weberiano* sin una herramienta alternativa en construcción, la mayor operación de externalización de servicios públicos locales de la historia de España se llevaba a cabo. Nacieron empresas públicas, consorcios y fundaciones por doquier. La prioridad es la gestión, no el derecho. La prioridad es la política, no la administración.

La modernización y la innovación se abrían camino. ¿Quién no quiere innovar?. ¿Quién no quiere modernizar? Claro. La cuestión está en identificar en que consiste

la innovación y la modernización para que permita progresar de forma realmente eficaz y eficiente a nuestras organizaciones públicas, preservando los valores institucionales que las identifican.

Ante este reto permanente las apariencias despistan solo al principio y acaban desgastando al final. ¿De verdad que la mejora en nuestras políticas públicas de participación está en *startups* que nos ayuden a mejorar la participación ciudadana en la vida local como hemos oído en el *XIII Congreso de Innovación y servicios públicos*? Luego volvemos sobre ello.

En esas estábamos cuando en los inicios de la primera década de los dos mil la locura inmobiliaria hizo excesivo casi todo. España acogía a casi medio millón de personas por año y era protagonista de la mayor operación inmobiliaria jamás vista -más construcción que Alemania, Reino Unido e Italia a la vez- El sector público local -empresas principalmente- inflaciona y la corrupción enseña sus formas...y sus redes. Teníamos ya un gran lío.

Se dan respuestas apresuradas a los escándalos. Ahí está como ejemplo la reforma del artículo 75 de la vigente Ley de Bases del Régimen Local (LBRL) promovida por el entonces ministro de Administraciones Públicas *Jordi Sevilla* y llevada *in extremis* al Senado para encajarse de cualquier manera en la disposición adicional novena de la Ley 8/2007, de 28 de mayo, de Suelo. La regulación de las retribuciones de los cargos electos locales en una ley urbanística. Todo un ejemplo de desacierto.

Años más tarde la Ley de Racionalización y Sostenibilidad de la Administración Local (LRSAL) del ministro *Cristóbal Montoro* manda a parar en el lío de las empresas públicas, los consorcios y las fundaciones. Lo cierto es que puestos a parar la LRSAL lo para casi todo.

¿Cuál es la reacción?: Códigos éticos. Eso, códigos éticos también por doquier. Aquí llegabamos tarde como le ocurrió a *Jhon Major*, primer ministro británico cuando estaba hasta el cuello de causas judiciales por corrupción y los electores le enviaron a casa; eso sí, con sus códigos éticos. Con esta lección no aprendida y alguna que otra reprimenda del Consejo de Europa, encarábamos al fin las leyes de transparencia. Pero ya era tarde. Era el tiempo de los jueces por no haber parado antes las cosas.

Sí, sí, nos habían tocado los jueces, pero no los pertenecientes a la jurisdicción contencioso-administrativa, algo propio de la Administración, ligado en términos ordinarios al control judicial sobre su actividad; la que tocaba era la jurisdicción penal. De manera que el control judicial emergente más visible y más impactante para la ciudadanía sobre la administración pública se asume por el orden jurisdiccional penal. Comienzan los sustos y la actitud defensiva.

El efecto de esta variable en el papel del derecho penal con respecto a la actividad de las administraciones, especialmente las locales, aparece en los análisis de la propia judicatura italiana y su impacto en el comportamiento de los miembros de nuestras organizaciones parece tener algo que ver con las actitudes defensivas.

Debe pues estudiarse esta cuestión y a ella dedicaremos algunos comentarios. Antes, no obstante, vamos a tratar de apuntar algunos elementos que han deconstruido el

status quo de la administración pública sin construir una alternativa nueva y mejor o – si lo prefieren– sin diseñar una nueva estrategia fiable y sólida para esta alternativa.

III. POLITICAS PÚBLICAS QUE HAN PROPICIADO LAS ORGANIZACIONES DEFENSIVAS.

Nos vamos a referir a alguna de las políticas públicas –o no tan públicas, como prefieran– que han contribuido sobremanera a configurar este escenario al que nos intentamos aproximar para reconocerlo como tal y para modificarlo si es posible. La primera atañe a la función pública y a la creciente desprofesionalización que ha sufrido al tiempo que sonaban los cantos de sirena sobre la captación de talento y las academias. Nos referimos a esa desprofesionalización de la función pública donde parafraseando a *Rafael Jiménez Asensio* los “*los parientes, conocidos y del partido*” nos recuerdan pasajes de *El Esperpento* de *Valle Inclán*, a *Pérez Galdós* en sus *Episodios Nacionales* o a *Guridi* en *El Caserio*.

Una desprofesionalización de la función pública que nos aleja de otros modelos no contaminados por esta “*amministrazione difensiva*” de la que tratamos y a la que alimentan determinadas políticas que se han ido sucediendo a lo largo de las últimas décadas con gobiernos de diferente signo y condición. Porque no crean que esto de la “*estabilización*” del empleo público –de la que supongo habrán oído hablar algo últimamente– es nuevo. Es nuevo el eufemismo “*estabilización*” pero no la operación de acceso al empleo público arrinconando el principio de igualdad de oportunidades y precipitando elementos de desconfianza difíciles de eliminar en las organizaciones públicas. Se ha hecho siempre, aunque la más famosa por grosera y cuantiosa fue y es conocida como el “*Martinvillazo*” con sus dos famosos decretos del año 1977.

Las estadísticas nos enseñan que en la fecha en que se escriben estas líneas las cifras de personal interino en el conjunto de nuestras organizaciones públicas vuelven a ser alarmantes, casi tanto como en la fecha en que fue aprobada la Ley 20/2021, de 28 de diciembre de medidas urgentes para la reducción de la temporalidad del empleo público. La falta de planificación aboca a este fracaso. Y quien diga que, mientras esto ocurra, en nuestra administración pública no existe el botín no dice la verdad.

Tenemos una administración contracturada. Y ello a pesar de que hayamos avanzado en recursos tecnológicos, en innovación, en progreso como sociedad en general. Esto nadie lo pone en duda. Pero algo falla en nuestra administración pública cuando no responde a las expectativas creadas de transparencia y buen gobierno –fiable, vaya– por mucha propaganda que se haga en esto.

España fue los últimos países de la OCDE en legislar sobre transparencia y ha sido ahora también de los dos últimos países en ratificar el *Convenio para el acceso a documentos oficiales del Consejo de Europa -Convenio de Trömsö*, aprobado hace ya más de 15 años. Un convenio que otorga derechos a los ciudadanos para que el acceso a la información se eleve en el rango político y jurídico que le corresponde en un sistema democrático de gobernanza. Así que aquellos que presumen de esfuerzo en transparencia que bajen el tono hasta que los resultados acompañen.

Intentamos llamar la atención sobre lo que está pasando y de lo que la gente habla; son demasiadas voces en voz baja pero el *run run* cada vez alcanza mayor volumen.

No nos toca hoy y aquí tratar de las buenas prácticas, que las hay, claro está y de las numerosas experiencias de avance y progreso en nuestras administraciones; son ellas las que animan a continuar y hemos de decir en este punto que una perspectiva de la administración local europea nos permite observar que no estamos en el vagón de cola de las más de noventa mil unidades de gobierno local que tiene la UE. Ni mucho menos.

Pero la última década ha sido regresiva y hoy toca hablar de algo que es más que una sensación, que constituye un problema a resolver y que hay que reconocerlo como tal. Sucede como con las encuestas sobre percepción de la corrupción, sus datos no suelen ser solo una sensación, obedecen a una realidad que aflora con sensaciones. Hay que actuar.

La *burocracia defensiva* es el resultado de una idea equivocada de la Administración pública y de unas políticas que han ido degradando la situación. Se trata de recuperar la confianza en nuestras organizaciones públicas porque -siguiendo el símil deportivo- con administraciones defensivas no hay equipo capaz de meter goles.

Pero volvamos a la función pública. La carrera profesional, como motor individual y colectivo del factor humano en la administración, no ha tenido *fair play*. No hay más que ver los resultados y las excusas para no encararla como prometió el EBEP o como han comprometido otras leyes de función pública autonómicas que en recientes textos renuevan, una vez más, este compromiso y lo posponen una y otra vez.

Si nuestra mirada se dirige a la llamada "*dirección pública profesional*" a la que algunos -cada vez menos- fian la mejor de las auroras boreales se ha convertido en palabras del Pr. *Rafael Jimenez Asensio* "*un juego de máscaras carnalescas de la vieja política*". Lo hemos dicho en otras ocasiones, se desecha lo viejo -a *Max Weber*- por lo nuevo, sin enseñar en que consiste lo nuevo.

Y si hemos de referirnos a la apuesta del EBEP por la introducción de valores éticos en el empleo público, su contraste con los procedimientos de acceso a la función pública que deben basarse, en términos constitucionales, en un principal respeto a la igualdad de oportunidades, se nos ofrece un agri dulce resultado ante la imagen de las pesadas bolsas de interinos, más fáciles de llenar sin duda y de consolidar. Es éste un recurso impropio para la defensa de esos valores y del derecho a la igualdad de oportunidades en el acceso a la función pública. Las cosas como son.

La administración central del Estado ha ido minimizando en las últimas décadas la importancia de la planificación estratégica en materia de recursos humanos, algo que ha acabado por afectar aspectos organizativos que creíamos sólidos, seguros. Pero si esto es así, en el ámbito de la administración autonómica y local esta planificación se ha soslayado con mayor determinación y alcance, y esto tiene consecuencias.

El panorama de las jubilaciones masivas al que se enfrentan el conjunto de las administraciones públicas solo se explica por esta falta de planificación estratégica y las elevadas cifras de empleo temporal que ahora mismo tenemos quizás nos lleven a un enquistamiento del problema a corto y medio plazo, salvo esfuerzos gigantescos poco probables de acometer por los medios que requieren.

En el complejo universo de nuestras administraciones locales y en la materia en que centramos nuestra atención hemos de sumar a lo dicho hasta ahora, un instrumento que se concibió y configuró como principal para gestionar los recursos humanos de los entes locales: las relaciones de puestos de trabajo (RPT). Hoy no podemos afirmar que las RPT hayan sido el instrumento de gestión que se concibió; lo han sido todo, menos una herramienta de gestión de recursos humanos.

La gran reforma de la función pública de la democracia: *El Estatuto Básico de la Función Pública* (EBEP) y sus grandes estandartes -así se presentaron la evaluación del desempeño, la doblemente calificada como dirección "*pública y profesional*", la promoción profesional de los empleados públicos o, en fin, los nuevos valores públicos para reforzar la integridad del sistema institucional- ha quedado en la cuneta.

Podemos afirmar así, desechando aquí por irrelevantes los matices, que el fracaso del EBEP ha contribuido a una desorientación en el camino a seguir; una confusión agravada por la orfandad de ideas y de modelos sobre los que avanzar con pasos firmes que nos permitan ganar prestigio al servicio público y a los servidores públicos ante los ciudadanos, cuyas demandas de buen gobierno van a crecer y crecer en el futuro.

La bochornosa exageración del uso de la "*cita previa*", el abuso indisimulado y desacomplejado del empleo temporal para acceder con mayor facilidad a la administración o la falta de una regulación coordinada del trabajo telemático son ejemplos -hay más- de cuestiones a abordar desde una perspectiva diferente si queremos cambiar las cosas.

No todo es culpa del EBEP -está claro- pero no ha sido el "*new deal* " que se esperaba. Sólo los equipos y las iniciativas aisladas -como hemos dicho- han servido de faro y, a veces efímero, para las reformas que nuestro sector público local necesita.

Todo ello, insistimos, tiene que ver con el fenómeno del que tratamos. No estamos ante un problema de funcionarios -que también- estamos ante un problema de organizaciones; y si la agenda política impide a éstas disponer de una configuración y de una planificación estratégica fiable que aleje a sus integrantes de lo inmediato, de lo coyuntural, y le permita proyectarse en el futuro con las claves que necesitan -la mayor parte de ellas fijadas ya por la Unión Europea- pues se estará abonando el terreno para que el problema del cual tratamos se extienda y se cronifique más de lo que ya lo está.

La inmediatez o lo excesivo del "*vendrán los nuestros...o los vuestros*" impide esta visión estratégica. Así es difícil generar confianza y evitar este vaivén que nos marea e impide avanzar como quisiéramos. Se pongan como se pongan la reforma de la función pública y de la administración -con la excepción de la etapa en que surgió el malogrado EBEP -nunca ha estado en la agenda política. Ahora tampoco por mucho que los debates recurrentes sobre ello nos traten de distraer de vez en cuando.

Las generaciones de jóvenes que accederán al empleo público y a la Administración en los próximos diez años tiene derecho a concebirla como algo atractivo, que desarrollará sus mejores capacidades en clave de igualdad de oportunidades y que

les permitirá ser protagonistas de esa gran reforma que todo el sector público europeo necesita.

Hasta ahora hemos apuntado algunas de las causas.¿Que hacer para cambiar las cosas?. Intentaremos aproximarnos también a alguno de los elementos que consideramos clave girar la situación. Advertimos de nuevo que nos interesa focalizar la cuestión en los aspectos más institucionales de la organización;es decir,los que refuerzan su configuración pública y su capacidad como tal para prestar unos servicios públicos de calidad con una metodología que preserve la integridad institucional.

En este sentido, si la *"administración defensiva"* se asienta en la desconfianza y en la inseguridad resulta obvio que de lo que se trata es de generar confianza y seguridad.Se trata de hacer las cosas bien y a tiempo. Sencillo y complicado a la vez ¿No?.

Ciertamente, generar un ámbito propicio a las relaciones transparentes,donde el líder asume la responsabilidad de la decisión, comparte su génesis hasta donde es razonable y explica su conveniencia con los gestores,permite crear un clima de confianza;pero no es suficiente.

Un entorno de integridad es el marco institucional es clave para que la confianza y la seguridad circule internamente por la organización y la proyecte hacia afuera.Insistimos en que esto es indispensable para reforzar la capacidad de las administraciones públicas y también para nuestra democracia institucional. Sin embargo,no disponemos hoy en día este entorno de integridad institucional en nuestro sector público a pesar de las iniciativas que se están llevando a cabo y de las reformas normativas que la Unión Europea promueve para llenar las agendas públicas con este objetivo.Sin duda la UE es consciente de la necesidad de reducir las distancias entre eso que el constitucionalista *Karl Loëwestein* llamaba *"estado-aparato"* y el *"estado ciudadano"*.Las democracias europeas necesitan recuperar esta confianza.

Hemos de trabajar para construir este entorno y la transparencia es un elemento indispensable para la fortaleza de los sistemas de integridad institucional.Pero ¿que ocurre con la Ley estatal de transparencia y con las diferentes leyes de transparència de las CC.AA? Pues que no acaban de funcionar.Los datos del propio *Consejo de Transparencia y Buen Gobierno* -organismo, cuya misión es garantizar el acceso a la información pública de los ciudadanos, arrojan cifras de demora en sus respuestas a las reclamaciones que recibe; éstas llegan a sobrepasar los siete meses, incumpliendo la propia ley.

Tal y como se afirma en el Preámbulo de la Ley de Transparencia, *"una sociedad que es crítica,exigente y que demanda participación"* obliga a mejorar la capacidad de respuesta de la administración a los ciudadanos.Si ello no se consigue y esta falta de capacidad se enquistas en otros órganos u organismos de control creados,precisamente,para ello,podemos entender las lógicas de respuesta ciudadana.

Nos preguntamos en este sentido sobre la capacidad real que tiene el *Tribunal de Cuentas*,el *Defensor del Pueblo*, las diferentes *Oficinas de garantía del derecho al acceso a la información* -creadas a bombo y platillo-o,en fin,las *Oficinas Antifraude*

de ámbito autonómico, para ejercer sus tareas de control con los medios de que disponen.

No es de extrañar que las encuestas de percepción de la corrupción elaboradas por el *Instituto de Calidad del Gobierno de la Universidad de Gotemburgo* decepcionen cualquier atisbo de visión optimista de su aplicación al cumplirse una década desde su entrada en vigor. Cataluña ocupaba el último lugar en el *Informe 2021* emitido por este prestigioso organismo que mide la calidad de gobierno en las diferentes regiones de la UE y su percepción por parte de los ciudadanos.

Insistimos pues en que es necesario reforzar las políticas públicas dirigidas a incrementar la transparencia y el ejercicio efectivo del derecho a la información por parte de los ciudadanos. Sin esto garantizado, las cuestiones relativas al control de las que más adelante trataremos difícilmente pueden desarrollarse con una cierta normalidad.

Afianzar y hacer valer ante las instancias judiciales el derecho a la buena administración o avanzar en un compromiso efectivo de los poderes públicos para una mayor calidad en la regulación –“*better regulation*”- constituyen a nuestro juicio -en clave de buen gobierno y de integridad institucional- el mejor antídoto contra los peligros de las organizaciones defensivas.

Instrumentalmente, la profesionalización de la función pública y las políticas de selección, provisión y promoción basadas en la igualdad de oportunidades, el mérito y la capacidad, forman parte del tratamiento a seguir para fortalecer nuestro sistema de organizaciones públicas y de servicios públicos, siempre expuesto a amenazas.

Si somos capaces de hacer girar esas políticas públicas hacia este rumbo de integridad y buen gobierno que nuestra administración pública necesita ganaremos en confianza y seguridad en el seno de las organizaciones locales y ello se proyectará en los servicios públicos y en los ciudadanos, resituando los estadios de conflicto que alimentan las *organizaciones defensivas* en las instancias de control ordinario propias de la administración y de la jurisdicción contencioso-administrativa. La confianza siempre minimiza los conflictos y anima a las posiciones proactivas y no reactivas o defensivas.

Insistimos aquí en la “*profesionalidad y neutralidad*” de la función pública a la que se refiere la profesora *Laura Román-Masedo* como un elemento determinante – aunque no sea el único- de aquellos países que presentan mayores índices de calidad de gobierno y menor presencia de la corrupción y subrayamos nuestra conformidad cuando afirma “*la conveniencia de la separación de intereses entre políticos y funcionarios como un elemento imprescindible de la calidad de gobierno*”.

Hemos de subrayar esto porque la desprofesionalización de la función pública -o si lo prefieren la politización de la misma- es según todos los estudios empíricos que se han ocupado de esta cuestión uno de los factores determinantes del incremento de la corrupción. Que no sea el único no quiere decir que no deba afrontarse con prioridad. Por ello, se deben corregir las políticas de selección, provisión y promoción del empleo público. Conviene, pues, redirigir esas políticas para proteger un entorno de profesionalidad sin el cual es sencillamente imposible crear condiciones de integridad institucional -claves, como afirmamos- contra la extensión de la “*amministrazione difensiva*”.

El cambio de rumbo que reclamamos para recuperar, reforzar y proyectar la profesionalidad y, al tiempo, despolitizar la función pública no se cubre en modo alguno con apelaciones teatrales a la captación del talento que a veces lo que persiguen es soslayar la igualdad, el mérito y la capacidad sobre las que se sustenta una administración profesional y neutral. Captar talento pasa por respetar estos principios.

Bien, pues estos son los focos sobre los que a nuestro juicio se debe centrar la atención para minimizar la incursión de amenazas “defensivas” en las administraciones públicas. De lo contrario, mucho nos tememos que el protagonismo del derecho penal que nuestro ordenamiento jurídico reserva como *última ratio* de respuesta continuará ensanchándose y adquiriendo mayor protagonismo en el escenario público-institucional; un protagonismo que tiene que ver con la expansión de las actitudes defensivas en nuestras organizaciones públicas. Sobre esta cuestión trataremos a continuación.

IV. EL NUEVO DERECHO PENAL Y SU INFLUENCIA EN LAS ORGANIZACIONES DEFENSIVAS. LA DEBILIDAD DEL DERECHO ADMINISTRATIVO

Nos preguntamos ahora por la influencia de nuestro nuevo derecho penal en el ámbito institucional en el cual la administración pública desarrolla su actividad y sobre si se han dado cambios significativos en su papel protagónico, muy especialmente a partir las reformas operadas en nuestro Código Penal en la última década que han tenido por objeto los llamados delitos especiales cuyo bien jurídico protegible es la administración pública, incluyendo en ésta la función pública.

Parece más que evidente que la última década ha dado lugar a una creciente penalización de los conflictos políticos y que las consecuencias de las recientes reformas de nuestro Código Penal en la configuración de los delitos relativos a la administración pública ha coincidido con un incremento notable de las causas judiciales por corrupción- prevaricación, desobediencia, infidelidad en la custodia de documentos, revelación de secretos, cohecho, malversación, tráfico de influencias, fraudes, etc- desbordando el ordenamiento penal aquel ámbito que tradicionalmente aparecía como propio y ordinario para ejercer el control jurisdiccional sobre la administración, es decir la jurisdicción contencioso-administrativa.

Se ha producido un “*sorpasso*” de la justicia penal que aparece como más atractiva para dirimir determinadas situaciones de conflicto entre actividad y norma que tienen que ver con la administración y que han acabado por sobrepasar a la justicia administrativa. Esto, lógicamente, tiene efectos sobre las organizaciones. Para que se nos entienda, no impacta lo mismo en una corporación local la presentación de una querrela criminal o una investigación de la fiscalía anticorrupción como consecuencia de un acto o una actividad de sus miembros o de sus funcionarios que la interposición de un recurso contencioso-administrativo. El impacto en la organización no es el mismo. Y las actitudes que se desencadenan tampoco.

Si el desbordamiento al que nos referimos no es coyuntural y obedece a una cierta debilidad de nuestro derecho administrativo para ejercer sus tareas de control sobre la actividad de la administración, a una insuficiencia para mantenerla en los cauces

de la legalidad y garantizar que el ejercicio de la acción de gobierno se desarrolle de acuerdo con las reglas del estado de derecho, el derecho penal se estará posicionando donde antes no era necesario porque su *ratio* ya no ocupa el último lugar en la respuesta; o al menos ya no aparece como "*última respuesta*".

Advertimos aquí de una cierta hipertrofia por defecto del derecho administrativo y una cierta hipertrofia por exceso del derecho penal. ¿No les parece?

¿En qué se manifiesta este ensanchamiento del campo de juego de nuestro derecho penal? Pues siguiendo al catedrático de derecho penal de la UB *Fermín Morales Prats* en un "*sometimiento del derecho penal a la evolución de los procesos políticos y sociales*" por coyunturales y efímeros que estos sean, añadimos nosotros. La crisis del derecho administrativo deja espacio a "*una especie de integrismo punitivo aclamado por la gente*"; "*una especie de derecho penal popular que se orienta en función de las demandas sociales, a veces irracionales*" y, claro, aparecen los juicios paralelos de la prensa y los medios de comunicación, con un efecto devastador en la organización que se ve inmersa en la investigación, la instrucción penal y, en su caso, el juicio. Es difícil que la organización no resulte afectada y se vea influida por el "*miedo a la firma*" y las actitudes defensivas.

Un cierto abandono del derecho administrativo y de las instituciones de control de nuestras organizaciones públicas nos resulta llamativo. Si hablamos de las organizaciones locales, nos resulta difícil de comprender como el Tribunal de Cuentas no interviene para llamar la atención hasta el año 2014 cuando más del cuarenta por ciento de las plazas de intervención municipal estaban vacantes en ese momento en España. Esto ha pasado.

Un sistema de control interno de nuestros municipios sin dotar de personal cualificado para ejercer este control sobre los fondos públicos –desde pequeñas comunidades locales hasta grandes ciudades– y un porcentaje elevado de cuentas sin rendir han tenido como respuesta un clamoroso silencio durante años por parte del máximo órgano de fiscalización externa y de los órganos de fiscalización de cuentas autonómicos. Navarra que tiene cuerpo secretarial propio desde la *Ley Paccionada de 1841* ha estado durante más de diez años sin convocar pruebas selectivas de acceso a las plazas de secretaria municipal en aquella comunidad foral. Esto también ha pasado.

Parece lógico que si los mecanismos institucionales que de ordinario están para asegurar el correcto funcionamiento de las organizaciones fallan, y los controles internos sobre la administración de los fondos públicos no se ejercen con arreglo a la ley, tarde o temprano acabe apareciendo la jurisdicción penal. Así que cuidado con según que propuestas para modificar el "*modus operandi*" de estos controles. Aquí no radica el problema. El problema está en las insuficiencias de los medios de control interno –un ejemplo llamativo es la falta de cobertura de las intervenciones locales– y también la falta de medios de las instituciones encargadas del control externo. Atendamos esto en primer lugar.

Si esto ha ocurrido con esta categoría funcional indispensable para nuestros entes locales, nos encaja en el escenario que el *Consejo de Transparencia* carezca de los medios precisos para realizar su tarea y asegurar al ciudadano que obtendrá respuesta a su reclamación en el plazo marcado por la ley. Y se entenderá con facilidad que si ni siquiera esto se puede satisfacer es muy probable que el ciudadano

acuda a la jurisdicción penal para obtener la respuesta que el ámbito administrativo le niega o difiere.

Así las cosas, nos preguntamos de nuevo sobre el decrecimiento de nuestro derecho administrativo sancionador frente a fenómenos emergentes en la comunicación, en el consumo, en la energía o en la innovación tecnológica que afectan de lleno a la responsabilidad del poder público y a su capacidad efectiva de regulación y control; una capacidad sobre elementos cuya actividad desordenada -llamémosla así- puede provocar crisis de gobernanza como la que ha sufrido recientemente en Portugal con la llamada "*Operación Influencer*". Esto tiene un impacto indudable sobre las organizaciones públicas.

Nuestra intención aquí es interpelar sobre la solidez, la solvencia y la utilidad de los resortes que el ordenamiento jurídico otorga al derecho administrativo moderno para que sea eficaz frente a grandes desafíos como el uso de la inteligencia artificial (IA); desafíos que nuestro sector público debe convertir en grandes oportunidades para progresar en clave no solo económica, sino sobre todo social y democrática. Hoy, sin embargo, a duras penas puede hacer frente a las llamadas "*puertas giratorias*".

Lo cierto es que ante las limitaciones de las funciones preventivas y sancionadoras del derecho administrativo que debieran actuar como barrera y delimitación del campo de juego punitivo, propio del derecho penal, las insuficiencias a las que nos referimos han favorecido que los contornos precisos que éste requiere para reconocerlo como tal se hayan desdibujado más allá de lo razonable. Así que "*la inseguridad de frontera*" está servida y con ella los miedos que provoca -individual y colectivamente- en las organizaciones.

Entendemos que el derecho penal se debe ocupar de la sanción de los ataques más graves a la legalidad, de aquellas conductas que superan la mera contradicción con el derecho y constituyen un ataque consciente y grave a los intereses que, precisamente, las normas infringidas pretenden proteger. La "*inseguridad de frontera*" a la que nos referimos provoca confusión. No se puede identificar nulidad de pleno derecho y delito de prevaricación, porque este delito requiere que la actividad o el acto administrativo deborde la legalidad de un modo flagrante y clamoroso.

Rechazamos con rotundidad la sustitución de los roles de la justicia administrativa en esta tarea de control de la legalidad por la justicia penal y consideramos que ésta debe intervenir cuando la acción además de ilegal es injusta y arbitraria. No parece suficiente la mera ilegalidad, la mera contradicción con el derecho, pues ello supone empequeñecer la función de los tribunales del orden contencioso-administrativo. En definitiva, el derecho penal no debe perder su carácter de "*ultima ratio*" de respuesta frente al conflicto jurídico.

Siendo esta nuestra opinión, lo cierto es que la jurisdicción penal se ha llenado en los últimos años de demasiadas causas por corrupción que han provocado un incremento apreciable de entes locales afectados. No podemos concluir al día de hoy si este visible incremento de expedientes judiciales ofrece como resultado una acción eficaz y eficiente contra la corrupción pues no disponemos de los datos necesarios que nos permitan ofrecer una comparativa entre número de expedientes abiertos y número de condenas y evaluar adecuadamente sus resultados. Alguien se debiera ocupar de analizar estos datos.

Conviene este estudio estadístico exhaustivo y pormenorizado que nos permita realizar un análisis riguroso sobre lo que interesa en este punto; algo que reviste, a nuestro juicio, el mayor interés no sólo desde el punto de vista puramente estadístico sino sobre todo en términos de medición de la eficacia y eficiencia del poder judicial en estos ámbitos que otros poderes constitucionales y sobre todo la ciudadanía tiene derecho a conocer y a evaluar.

Dicho esto, responde a una sencilla observación la conclusión compartida por la doctrina italiana cuando interpreta que la actitud defensiva en las organizaciones y en un buen número de empleados públicos se produce o se intensifica cuando aquéllas o éstos se ven inmersos en un procedimiento penal. Eso sí, seguramente si se les pregunta sobre si a ambos les afecta lo negaran; pero esta afectación existe y, sin duda, se manifiesta en la organización.

El miedo a los tribunales paraliza y lleva a extremar las precauciones en la tarea de interpretación de la norma. La precaución es una virtud siempre que no nos impida avanzar. Es difícil señalar aquí la divisoria entre lo conveniente y lo inconveniente sin analizar el caso concreto. Tampoco disponemos –todavía– de estudios sobre un fenómeno que emerge ahora y al que nos acercamos con primeros pasos, pero no podemos dejar de ofrecer un dato –aquí sí que hay estadísticas– que ayudará a comprender lo que está pasando: en el ámbito urbanístico el periodo de tiempo medio utilizado para la aprobación de los planes generales de ordenación urbana es de más de 4 años en toda España y, aún así, el incremento de sentencias de nulidad de pleno derecho del planeamiento general de los municipios ha experimentado un crecimiento inaudito. Tengámoslo en cuenta.

Cuando nos referimos al “*miedo a los tribunales*” y al efecto que genera en la interpretación de la norma y en el ritmo que adquieren los procedimientos, hemos de observar si se ha producido un incremento de los mecanismos de autoprotección; según como se expresen éstos y se proyecten en la organización, nos ayudará a detectar si favorece o no la burocracia defensiva.

Volviendo al derecho penal, la escasa doctrina que se ha ocupado de este fenómeno en nuestro ámbito – de manera destacada el profesor *Manuel Rebollo Puig*– sugiere sin ambages que para reconducir la orientación dada a nuestro derecho penal en la última década se acometa una redefinición de algunos tipos penales “*para describir con más precisión las conductas merecedoras de reproche*”. También incluye entre algunas de sus propuestas incrementar los supuestos de exigencia de fianza al denunciante, según determina el artículo 280 de la vigente Ley de Enjuiciamiento Criminal (LECrim) o incluso la aplicación más rigurosa del delito de denuncia falsa del artículo 456 del vigente Código Penal. En fin, estamos ante una serie de propuestas dirigidas a evitar que un número importante de procedimientos que acaban por decaer y que éstos no tengan el efecto negativo en la propia administración que los padece.

Somos conscientes de la dificultad para que estas propuestas prosperen y seguramente nuestro escepticismo tiene que ver con la realidad en que se mueve el nuevo derecho penal. Una muestra de ello en el ámbito local, se da en el colectivo que tiene una responsabilidad cualificada por el ejercicio reservado de funciones públicas necesarias de secretaría, intervención y tesorías cuya descripción y delimitación

funcional está regulada en su estatuto profesional del año 2018, y cuyo colectivo resulta especialmente afectado por lo que aquí venimos tratando.

El profesor *Josep Riba Ciurana*, en su artículo *"La responsabilidad penal de los secretarios de administración Local. Los Nuevos parámetros de potencial imputación, a la luz del RD 128/2018, de 16 de marzo"* analiza esta problemática y concluye en la insuficiencia de su estatuto regulador para conferir a estas figuras un rol de *"compliance officer"* –que compartimos– pero que necesita de reformas legales de calado para asumirlo en su estatuto profesional.

Dicho esto, una interpretación de algunas instancias del poder judicial –a nuestro juicio exacerbadamente– de la función fedataria en el caso de los secretarios de la administración local ha permitido una atribución impropia de responsabilidad criminal en un buen número de instrucciones penales, al entender que la anotación y registro de todas y cada una de las resoluciones de la corporación comporta la verificación de la adecuación a la legalidad de las mismas, tenga o no, según su estatuto regulador, obligación legal de emitir informe jurídico preceptivo sobre su contenido.

Así también –y de una forma aún más sorprendente– que se atribuya a la función de secretaria de *"recibir los expedientes una vez conclusos"* y de *"examinarlos antes de someterlos al presidente"* –prevista en el artículo 177 del Reglamento de Organización, Funcionamiento y Régimen Jurídico de las entidades locales (ROF)– la responsabilidad con trascendencia penal de asegurar que todos y cada uno de ellos se ajustan a la legalidad, aunque –insistimos– de acuerdo con la ley no requieran preceptivamente la emisión de informe jurídico de la secretaría municipal.

Se niega así la capacidad para dimensionar la función que el propio estatuto legal regulador delimita con precisión y una determinada interpretación coyuntural, huérfana de soporte legal, la pretende en el orden penal como exigible recordando a la vieja –y suprimida– advertencia de ilegalidad de la dictadura. Estamos ante un ejemplo de lo que sucede en el seno de las organizaciones locales que consideramos singularmente revelador de la debilidad de nuestro ordenamiento administrativo –en este caso el *Reglamento por el que se regula el régimen jurídico de los funcionarios de Administración Local con habilitación de carácter nacional, aprobado por RD 128/2018, de 16 de marzo*– que regula y delimita el ejercicio de funciones públicas necesarias en las entidades locales frente a la interpretación –harto expansiva– que del mismo se hace en el ámbito penal.

Por las razones expuestas somos receptivos a las propuestas formuladas por el profesor *Rebollo Puig*, porque obedecen a un objetivo principal que compartimos dirigido a *"delimitar el campo de la acción de la jurisdicción penal y a revalidar el papel del derecho administrativo"*, aunque las dificultades para resituar las fronteras entre uno y otro y sobre todo las resistencias del actual *status quo* nos lleven a evitar transmitir una visión optimista sobre este cambio de *fair play* necesario entre el derecho penal y el derecho administrativo.

En fin, si queremos cambiar las cosas hay que mejorar las políticas sobre función pública para que refuerzen su profesionalización y eviten la politización; también necesitamos incrementar la transparencia en toda la actividad de la administración y dotarnos de herramientas efectivas para implantar un sistema de integridad institucional en el que nos podamos reconocer y desarrollar con cierta normalidad. Y así pasar de la defensiva a la ofensiva para que los derechos a una buena

administración y a una buena regulación sean de ordinario derechos reconocibles por los ciudadanos y exigibles ante los tribunales del orden contencioso-administrativo en toda Europa. Se trata de afianzar la capacidad prestadora de servicios públicos de nuestra administración. Ni más ni menos.

V. LAS NUEVAS ORIENTACIONES EN MATERIA DE CONTROL INTERNO Y SU ENCAJE EN EL ÁMBITO LOCAL.

Hasta aquí hemos expuesto nuestra visión sobre un fenómeno que se extiende en silencio y al que debemos prestar atención para intentar reconducirlo en términos de interés general, de servicio público y de competitividad. No será fácil; sobre todo cuando el control interno en nuestras organizaciones no pasa por su mejor momento y recibe mensajes a mi juicio tan poco inapropiados como el emitido por quien fuera Conseller d'Economia i Finances de la Generalitat de Catalunya *Andreu Mas Collell* en un reciente artículo publicado en el diario *Ara* (08/03/2024) titulado *"El combate contra la corrupción"* donde clama para minimizar los controles *ex ante* –por aquí ya *"hemos ido demasiado lejos"* afirma el ex Conseller- después de advertir que *"cada ola de detección de casos de corrupción ha introducido un nuevo nivel de control. Si continuamos así colapsaremos el sector público"* –y defender un fortalecimiento de las estructuras *ex post* de investigación y penalización de la corrupción. *"Es por aquí -insiste- donde tendremos la posibilidad de una administración ágil"*.

Les aseguro que no nos quedaremos hoy –y menos aquí, en este foro- solo con este mensaje.

Es cierto que nuestro sistema de control interno no pasa por un buen momento y que su incapacidad para prevenir la mala gestión y la corrupción se revela como un dato nítido a tener en cuenta. Pero sobre esta insuficiencia o sobre que esta sea la causa del colapso de nuestra administración podríamos hablar largo y tendido y no precisamente para defender el argumentario del artículo que les acabo de citar.

¿Que les parece a ustedes si hablamos de los medios raquíticos que tiene el Tribunal de Cuentas para hacer su tarea o las carecias de medios de las diferentes Oficinas Antifraude creadas en nuestro país o, si lo prefieren, sobre las causas reales de que en torno al cuarenta (40) por ciento de las plazas de interventores municipales hayan permanecido vacantes durante casi quince años?. De todo esto podríamos hablar. Es decir de la clamorosa desatención institucional a los medios de control interno y externo.

¿Saben? Al día de hoy solo el diecinueve (19) por ciento de los municipios disponen en términos organizativos propios suficientes de alertador de denuncias, después de la entrada en vigor de la Ley 2/2023, de 20 de febrero, que como saben adapta con retraso la Directiva *Whistleblower*. De todo esto podríamos hablar y les invito a que hablemos de ello.

Bien, una de las manifestaciones de esta crisis que el ex-conseller *Mas Collell* zanja con un borrón al control *ex ante* es la existencia de distintas maneras de entender el propio concepto de control interno. Algo que se omite en el artículo de opinión que les acabo de citar. Así que me voy a referir al conocido como *Marco Integrado de Control Interno* o *modelo COSO*, que tampoco se menciona en el referido artículo

pero sobre el que voy a centrar la atención en este último apartado de la intervención.

Antes debemos recordar que la Comisión Europea ya implantó un modelo de control interno integral a raíz de la publicación del "*Primer Informe sobre presuntos casos de fraude, mala gestión y nepotismo en la Comisión Europea*" emitido por expertos independientes en 1999 y cuyo contenido cuestionó profundamente los mecanismos de control interno de la Comisión, provocando la dimisión del presidente *Jaques Santer* y de toda la Comisión en bloque. Es a partir de esta crisis -¿la recuerdan?- cuando se inicia una reforma que comportó una descentralización de la función de control interno hasta entonces radicada en una dirección general y asignada al Interventor de la Comisión, responsabilizando a partir de esta crisis a las diferentes direcciones generales y a los servicios de la Comisión encargados de la gestión. Hoy son los ordenadores delegados de cada Dirección general y Servicio de la Comisión los responsables directos de establecer, en función de la previsión de riesgos, los sistemas y los procedimientos de gestión de control interno más adecuado. Es decir que se establece un diseño específico de control que separa las funciones y responsabilidades de los órganos de gestión y de los de control interno.

Dicho esto, y aunque parezca una obviedad, hemos de partir de la base de que España está situada en este marco y tiene un alto nivel de desarrollo económico y social. Todos los informes económicos de evaluación así lo indican y ello obedece en parte a que tiene un sector público competitivo, pues éste es sin duda un factor del diferencial de competitividad general de nuestra economía que le permite ocupar los puestos altos en los rankings internacionales.

Cuestión distinta es que en esos índices globales de competitividad el peso regulatorio -a veces es más el peso de una deficiente regulación- y el sobrepeso de la corrupción vayan lastrando en los últimos años las cifras y la imagen de nuestra gestión pública. No vamos a entrar hoy en demasiados datos, pero sí en algunos.

Como decíamos con anterioridad, en el ámbito regional, las conclusiones de los informes de los dos últimos años del *Instituto de Calidad de Gobierno de la Universidad de Gotemburgo* sobre percepción de la corrupción en las diferentes regiones europeas reflejan un panorama sobre el que hay que prestar mucha atención pero, sobre todo, ofrecer políticas eficaces de corrección. Decíamos antes que estos informes sitúan a Catalunya en las últimas posiciones, algo que tampoco menciona en su artículo el señor *Mas Collell*.

Así las cosas, podemos entender el protagonismo del control interno no porque aparezca como el foco de preocupación o como el causante de la parálisis que preocupa al autor que hemos citado al inicio, o porque se identifique sin más como uno de los protagonistas causantes de la burocracia defensiva. Siempre el pianista. Se trata aquí de centrarnos en un interrogante protagónico que siempre que salta a la luz algún caso de corrupción nos hacemos aquella pregunta de "¿fallan los controles?". Alguien aquí en esta sala quizás se pregunte "¿Qué controles?"...

Vamos a tratar de ello, pero no pretendemos realizar un excursus completo sobre el control interno: No es nuestra especialidad. Lo que nos interesa hoy es abrir algunas otras perspectivas sobre como desarrollar el control interno en el seno de la organización, sobre si su actual *status quo* tiene un impacto efectivo y sobre si hay diferentes visiones sobre como abordar su implementación en nuestras

organizaciones locales; también sobre si el control interno es cosa de unos cuantos –y de quienes- o de toda la organización. Iremos poco a poco y vamos a intentar arriesgarnos con alguna propuesta. Lo fácil es el borrón y vamos a huir de ello.

Si recordamos lo que dice la Ley General Presupuestaria(LGP) ésta se limita a describir en sus artículos 140.2 y 142.2 que el control interno lo ejerce la Intervención General del Estado (IGAE) mediante el ejercicio de la función interventora, el control financiero permanente y la auditoría pública. Esta es la aportación conceptual de la LGP sobre el control interno. Una simple descripción.

En el ámbito local, la vigente Ley Reguladora de las Haciendas Locales (LRHL) define el control interno del sector público local, con una técnica similar y nos viene a decir que se realiza mediante el ejercicio de la función interventora y del control financiero. Como saben, el contenido del control financiero se regula en el Reglamento de Control Interno de las Entidades Locales e incluye el control permanente y la auditoría pública.

Un análisis de las Normas de Auditoría del Sector Público (NASP), aprobadas por Resolución de la IGAE de 01/09/1998, nos lleva a concluir que éstas utilizan un concepto mucho más amplio de control en cuanto a los sujetos que la ejercen: *“los directivos públicos y todos aquellos que manejen fondos públicos son responsables de establecer y mantener un sistema de control interno eficaz, que asegure el logro de los objetivos previstos, la custodia de los recursos, el cumplimiento de las leyes y normas jurídicas y la obtención de información fiable”*(párrafo 2.1.2).

Si profundizamos y estudiamos la *Resolución de la IGAE de 25 de octubre de 2019*, mediante la cual se aprueba la adaptación de las *Normas Internacionales de Auditoría al Sector Público*, conocidas como *NIA-ES-SP* y aplicables al sector público estatal y también al local determinan que aunque no derogan las NASP si que desarrollan los procedimientos y los formatos de informes de la Auditoría Pública, pero también – y esto es importante – son aplicables como principios inspiradores del control financiero.

Las NIA-ES-SP están adaptadas a los estándares Internacionales de auditoría de la Asociación de Entidades Fiscalizadoras Superiores (INTOSAI) y a las normas Internacionales de las Entidades Fiscalizadoras Superiores (ISSAI) –órganos de control externo. Todas ellas inspiradas en COSO. Además incorporan un código de ética para la auditoría pública que actualiza las NASP. En este Código de Ética se contempla de forma expresa la independencia de las funciones de control interno de la IGAE y los deberes y facultades que ostenta de acuerdo con la Ley General Presupuestaria (LGP) y – lo que queremos subrayar – los hace extensivos a los órganos interventores de los entes locales refiriéndose expresamente al RD 424/2017 que regula el control interno de los entes locales – como ya viene haciendo en todas las Circulares y Normas Técnicas que emite-.

Nos interesa en este punto retener que en la Ley 40/2015 se diferencian y regulan con esta clave diferencial las funciones de control, responsabilidad de los órganos superiores y directivos de la AGE, separándolos de las de la IGAE, que a su vez regula hasta el último detalle con resoluciones, circulares e instrucciones las actuaciones de control interno que a partir del RD 424/2017 deben aplicar los interventores municipales en el control de la gestión económica financiera de los entes locales, pero sin que la normativa de régimen local regule – como sí lo hace la Ley 40/2015 para

la AGE – las obligaciones de control interno de los responsables operativos de la gestión de la entidad, sean responsables políticos o sean directivos y sin que – ya lo avanzamos – el entorno de control que influye en COSO y en la propia AGE – este hoy asumido por los gestores en nuestros ayuntamientos. Si les sirve como ejemplo, verán que algunos Ministerios ya aprueban planes de control interno con estas características, algo excepcional para el sector público local.

Así que en las NASP, el objeto del control interno es –claro está- la gestión económica financiera, pero la responsabilidad corresponde a quienes realizan dicha gestión. Además, los objetivos pasan a integrar el perfil definitorio: su contenido. Este contenido se detalla en la *Nota Técnica 3/2016 de la Oficina Nacional de Auditoría*, sobre planificación y evaluación del control interno en la auditoría de cuentas en cuyo contenido se describe el control interno como *“un conjunto de herramientas (profesionales, informáticas, organizativas operacionales, legales, etc.) empleadas en la entidad auditada para el cumplimiento de su objeto social en el empleo de los fondos públicos”*.

Queremos resaltar con ello las diferencias existentes entre la IGAE, es decir la Administración General del Estado (AGE) y la administración local, algo que puede parecer obvio para los expertos pero que nos da pautas sobre los cambios que necesita el sector público local.

Sigamos. Si observamos en el plano teórico las actuales reglas de nuestro sistema de control y focalizamos nuestra atención en estudiar de qué se ocupa el control interno parece que nada puede fallar. Así el control interno se concreta en un conjunto de funciones atribuidas a un órgano de la Administración, *“que actuará con plena autonomía respecto de las autoridades y demás entidades cuya gestión controle”* y que alcanza a *“la actividad económico-financiera que realicen todos los órganos y entidades del sector público estatal”*. Esto es lo que nos dice la vigente Ley General Presupuestaria (LGP). Además, nuestro legislador concreta también cuáles son sus objetivos: a) Verificar el cumplimiento de la normativa; b) verificar la adecuada contabilización de las operaciones; c) evaluar la aplicación de principios de buena gestión financiera; y, en fin, d) verificar el cumplimiento de los objetivos asignados a los centros gestores de gasto.

Sabemos que para el cumplimiento de estos objetivos se ponen a disposición del sistema tres técnicas de intervención: a) la función interventora, propiamente dicha; b) el control financiero permanente; y c) la auditoría pública; y todas ellas pueden utilizarse de forma combinada o concurrente, dependiendo, cómo es lógico, de los medios disponibles.

A mayor abundamiento, el artículo 125 de la vigente LGP atribuye además a la Intervención General del Estado (IGAE) -como centro directivo y como centro gestor la contabilidad pública- la inspección de las oficinas contables, el acceso a las bases de datos de la contabilidad, la formación de la Cuenta General del Estado, etc. Parece pues que el sistema es suficiente como para garantizar que las cosas se hagan bien y que el control interno cumpla su cometido. Pero todos sabemos que no es así. De ahí que surja la recurrente pregunta: ¿Que ha fallado?

La respuesta a esta pregunta requiere abordar las deficiencias más graves sin recurrir a las grandes -y tantas veces vacías- proclamas de innovación y modernización. Sin interventores municipales en sus puestos de trabajo resulta difícil abordar los

cambios que requiere en el ámbito local nuestro sistema de control. Pero más allá de lo elemental, la implantación en el seno de nuestras organizaciones locales de una nueva orientación en la cuestión que tratamos es un reto que no puede posponerse por más tiempo. Nuestra intervención hoy está dirigida a reforzar el compromiso en torno a este reto.

Algunas claves para reforzar la confianza y la fiabilidad de nuestras instituciones ya las hemos ofrecido cuando tratábamos de la burocracia defensiva. Estas claves apelan a nuevas orientaciones. También en el sistema de control interno. Por ello nos interesa ahora centrar la atención en si es posible interiorizar como una nueva palanca de cambio alguna orientación -sea emergente o implantada- en esta tarea vertebral para esa fiabilidad institucional a la que aludíamos como es el control interno. Una orientación en clave de organización que permita una mayor eficacia del sistema de control interno y que convenza a aquellos defensores del control *ex post* de que sus tesis son "*patadas a seguir*" que alejan el problema pero no lo atajan. Vamos a hablar del *Informe COSO* o más exactamente de los tres Informes COSO.

A partir de finales de la década de los noventa se desencadenan una serie de escándalos y se da inicio a una etapa de singular intensidad de la corrupción, con acontecimientos que afectaron al mundo económico-financiero y al de la auditoría como el caso *ENRON* en 2001 o los numerosos casos que afectaron después a la consultora *Price Waterhouse Coopers (PwC)* que reclamaron un cambio en los sistemas de control interno de las grandes empresas. La transparencia se abría paso a las prácticas opacas en el funcionamiento de las empresas, auditores y entidades financieras. Es así, en este contexto, como nace y se consolida en el tiempo "*El control interno, marco integrado-COSO-*".

COSO surgió para modificar la idea de control interno y la forma de abordarlo, abriendo paso a un nuevo marco conceptual y de desarrollo del mismo en las organizaciones. Se habla ya de *risk management* y de prevención del fraude. Recuerdo que la primera vez que oí hablar de *risk management* en las obras públicas fue en *Copenhage* en el año 2005 en la Conferencia "*Risks facing. Public Organizacions. Now and the future*" organizada por la UDITE y MARSH y donde importantes aportaciones de la *International City Manager Association (ICMA)* nos enseñaban otra manera de entender el control interno en las organizaciones locales.

Recordemos que en España la legislación penal -también la mercantil- aún con retraso acometen reformas importantes, entre ellas la introducida en el año 2015 en el Código Penal que articula la responsabilidad penal de las personas jurídicas, y en la que se exigen los programas de *Compliance* -prevención y cumplimiento- como elementos que permiten mitigar esta responsabilidad y cuyo origen está, precisamente, en COSO. La reforma penal, como la legislación sobre transparencia, llega tarde y con algunas deficiencias.

COSO nos dice que las organizaciones deben implementar un sistema de control interno eficiente que les permita enfrentarse a los rápidos cambios del mundo de hoy. Y también nos dice que: "*Es responsabilidad de la administración y de los directivos desarrollar un sistema que garantice el cumplimiento de los objetivos de la empresa y se convierta en una parte esencial de la cultura organizacional.*"

El control interno se define así no como un simple haz de competencias y atribuciones -esas que nos suelen llevar a la pregunta "*¿que ha fallado?*"- sino como un proceso

integrado y dinámico llevado a cabo por la administración, la dirección y demás personal de una entidad, diseñado con el propósito de proporcionar un grado de seguridad razonable en cuanto a la consecución de los objetivos relacionados con las operaciones, la información y el cumplimiento.

Estamos pues ante una función inherente a la administración –a toda la administración - integrada en todo el funcionamiento organizacional y en la dirección institucional. El control interno es pues mucho más que una función que se atribuye a un área sectorial o concreta de la empresa, de manera que el sistema de control interno debe orientarse a promover todas las condiciones necesarias para que la organización –toda la organización, insistimos– se oriente a lograr los resultados fijados de acuerdo con una planificación adecuada.

Sencillamente, COSO promueve el buen funcionamiento de la organización. Con esta orientación teleológica, el concepto de responsabilidad en COSO toma gran importancia y se convierte en un factor clave para el gobierno de las organizaciones.

Han sido muchos los países que, influenciados por COSO, han acometido reformas importantes. Otros países han limitado estas reformas. Aquí hasta ahora y a pesar del posicionamiento del *Instituto de Auditores Internos de España (IAIE)* en favor de las recomendaciones de COSO (III) no podemos decir que se hayan dado pasos significativos en la configuración de un sistema de control interno en clave de organización -de toda la organización- como defendemos.

En efecto, el control interno que promueve COSO trata de que irradie en toda la organización e influya con mayor o menor intensidad en todos sus objetivos. Ello exige trabajar con cinco grandes ejes de actuación:

1. Un entorno de control, constituido por el conjunto de normas internas, estructuras organizativas, procedimientos y valores que identifican una organización determinada.
2. La evaluación de riesgos en función de las características y de los objetivos de la organización.
3. Las actividades de control propiamente dichas dirigidas a evitar o minimizar los riesgos que previamente se han identificado.
4. La información y la comunicación dirigida a toda la organización sobre el nivel de cumplimiento de los objetivos o sobre los ajustes que estos requieran.
5. La supervisión de todos los elementos del control interno con el fin de comprobar si funcionan correctamente o si deben introducirse mejoras o modificaciones.

Estos cinco componentes del control interno requieren de una relación interdependiente y dinámica. Se necesitan entre sí. Se influyen y proyectan de forma multidireccional en toda la organización.

Pensemos en un ente local que identifica un riesgo de cumplimiento como consecuencia de la aprobación de una nueva Ley. Imagínense la *Directiva Wistleblowing* o de alertadores, a cuya entrada en vigor –como les decía hace un instante - han respondido sólo un pequeño porcentaje de entes locales, según los datos de la *Oficina Antifraude de Catalunya*. Pues bien, para mitigar o situar ese riesgo en términos de cumplimiento, la organización debiera diseñar nuevas actividades que tendrían que ser informadas convenientemente a todos los

afectados, integrándose en su agenda ordinaria y, si es necesario para ello, mediante actividades de formación o monitoreo que se consideren. Esto afecta también al cambio en los canales de información interno o en los procedimientos de toma decisiones que resultaran afectados.

A todas estas cuestiones debe atender el nuevo mapa de riesgos que la entrada en vigor de una Ley puede abrir en la organización. Sin embargo todos sabemos de las insuficiencias con que afrontamos esto en nuestras organizaciones. La Directiva *Bolkestein*, las Directivas de Contratación de 2014, la Directiva de Protección de Datos de 2016, etc. Pensemos en si nuestras organizaciones locales han puesto alguna vez en marcha estos cinco elementos interdependientes con el fin de prepararla adecuadamente o si su implantación no fue una lucha entre unidades según fuera su responsabilidad directa en la materia.

Siguiendo ahora con las propuestas, para COSO la implementación de un sistema de control interno eficiente debe proporcionar:

1. La consecución de objetivos de rentabilidad y rendimiento para prevenir la pérdida de recursos.
2. Una operativa eficaz y eficiente.
3. El desarrollo de tareas y actividades continuas, concebidas y programadas como un medio para llegar a un fin.
4. El control interno efectuado por las personas de la entidad y las acciones que estas aplican en cada nivel de la organización.
5. La elaboración de informes financieros fiables para la toma de decisiones.
6. Una seguridad razonable al consejo y la alta dirección de la organización.
7. Asegurar el cumplimiento de las leyes y las regulaciones aplicables.
8. La adaptación a la estructura de la entidad.
9. La atención hacia la promoción y evaluación de la calidad y mejora continua de todos los procesos y procedimientos.

Es claro que la efectividad del sistema no depende sólo de estos nueve elementos que les acabamos de citar, ni siquiera de las dosis transparencia, agilidad, y confianza existentes en la organización, sin las cuales difícilmente vamos a obtener resultados fiables en términos de confianza institucional. Pero ciertamente con este conjunto de elementos podemos tener una expectativa de que los resultados sean razonablemente buenos para la organización.

Consideramos indispensable que estos elementos y los principios en los que se asientan estén presentes de forma integrada en el funcionamiento de la organización. De toda la organización. Las limitaciones siempre formarán parte de nuestro escenario; se trata de minimizarlas y estas pautas nos ayudan a hacerlo.

Cuando COSO habla del "*entorno de control*" se refiere al "*conjunto de normas, procesos y estructuras que constituyen la base sobre la que llevar a cabo el control interno de la organización.* (COSO 2013, p. 35). En el caso de la Administración General del Estado, este entorno lo conforman las normas, instrucciones, directrices o manuales que desarrollan su organización, procedimientos y el régimen estatutario de sus empleados, pero también las prácticas administrativas establecidas o las políticas, formalizadas o no, que se siguen por las distintas unidades que la integran. Esas prácticas y la cultura organizativa que las alimenta son esenciales en la construcción permanente de un entorno de control.

Se trata de esto y no tanto de un dietario normativo exhaustivo; de poco sirve éste si no se articula organizativamente su cumplimiento y se detectan a tiempo las desviaciones para corregirlas sin daño a la organización.

Por ello consideramos imprescindible generar esa cultura organizativa capaz de promover y preservar el “*entorno de control*” como algo propio en la organización. Para COSO este entorno está identificado por un comportamiento general que se identifica dentro de la organización –de toda la organización–.

Este entorno de control requiere:

1. La integridad y los valores éticos de identifican a la organización y a las personas que la integran.
2. La competencia profesional y una delegación de responsabilidades adecuada.
3. El compromiso con la excelencia y la transparencia.
4. Un clima de confianza mutua en la organización y un estilo de dirección identificable de acuerdo con los valores éticos.
5. Una estructura y un plan organizacional dotado con reglamentos y manuales de procedimientos que aseguren una acción en términos de cumplimiento.
6. Unas políticas en materia de recursos humanos y personal transparentes.
7. Un comité u órgano de control.

Respecto del segundo eje al que aludíamos anteriormente - el relativo a la evaluación de riesgos- hemos de convenir de buen principio en que en nuestro sector público local las organizaciones que tienen una política de riesgos bien definida son una excepción.

No nos referimos aquí a las medidas de control sobre determinadas operaciones en que el propio legislador marca la actuación de control o cuando, en el ámbito de una actuación de control financiero permanente o de auditoría pública, el auditor señala una debilidad del sistema de control y propone medidas para resolverla. Nos estamos refiriendo a una auténtica evaluación de riesgos y a una planificación y programación específicamente dirigida a evitarlos o minimizarlos. Con carácter general, la evaluación de riesgos en estos términos no existe en nuestra administración local no existe o en el mejor de los casos es aún una experiencia incipiente.

En cuanto a las actividades de control, se definen como “*las acciones establecidas a través de políticas y procedimientos que contribuyen a garantizar que se lleven a cabo las instrucciones de la dirección para mitigar los riesgos que incidan en el cumplimiento de los objetivos (COSO, 2013, p.101).*”

En fin, este conjunto de actividades o acciones de control se realizan directamente por las personas que intervienen en el procedimiento, con mayor o menor relevancia en el proceso decisorio o de gestión o bien se pueden realizar de forma automatizada, emergiendo esta última como herramienta imprescindible. De lo que se trata es de que todo este conjunto de elementos o de acciones configuren mecanismos capaces de asegurar un sistema coherente de la actividad de control integrado en una política de la organización dirigida al “*cumplimiento de los objetivos*”. De aquí que la planificación y la programación sean vitales.

Respecto a los objetivos de información y comunicación, COSO los vincula a la información financiera y no financiera -interna y externa- y abarcan diferentes aspectos de oportunidad, transparencia, etc. determinados previamente por los organismos reguladores o por las políticas propias de la entidad.

La descripción que sobre estos objetivos contempla el artículo 120 de la LGP nos revela que a pesar de disponer -en el caso de la IGAE- de una regulación reforzada y diversificada en cuanto a la información, la regulación propuesta por COSO es bastante más completa; así, COSO incluye entre los informes financiero externo y los informes no financiero externo: las cuentas anuales; los estados financieros intermedios, la publicación de resultados; la distribución de utilidades; el Informe de Control Interno; la Memoria de sostenibilidad, el Plan Estratégico y la custodia de activos.

Ello no quiere decir que la adaptación de la IGAE a los parámetros de COSO no sea efectiva. Ni mucho menos. De hecho la IGAE ha sabido adaptarse a esas nuevas orientaciones en materia de control interno que COSO abrió hace décadas. Es la Administración Local la que necesita cambios que generalicen estas nuevas orientaciones.

Por último y en cuanto a las actividades de supervisión hemos de tener en cuenta que la organización debe tener un objetivo básico de cumplimiento. Es decir debe desarrollar su actividad de acuerdo con el cumplimiento de las leyes y, en general, de acuerdo con la regulación legal a la que esta sujeta la actividad de la organización.

Dicho esto, si la supervisión de un sistema de control interno tiene como finalidad esencial la comprobación de que sus elementos objetivos y subjetivos y las estructuras organizativas en las que se asienta y desarrolla funcionan adecuadamente, habremos de convenir en una necesidad constante de realizar tareas de evaluación y diagnóstico para detectar las insuficiencias o desajustes e implementar medidas que los corrijan. Algo que se nos presenta como elemental no lo es en la realidad de nuestras organizaciones locales.

La IGAE (AGE) dispone de un mayor margen operativo en este ámbito, pero en el ámbito local la realidad presenta deficiencias a pesar de las mejoras introducidas en el estatuto profesional de los interventores municipales a partir de 2018. En este punto conviene detenernos un instante en las limitaciones que pueden originarse en un sistema de control interno, aunque este diseñado para ser efectivo, es decir preparado para minimizar los riesgos. En efecto, estas limitaciones pueden presentarse por la concurrencia de uno o varios de estos factores:

1. La falta de adecuación de los objetivos establecidos como condición previa para el control interno; es decir una mala planificación.
2. El desacierto en los criterios profesionales sobre los que se asienta la decisión.
3. La capacidad de la dirección de anular o debilitar el control interno.
4. La capacidad del personal directivo o de otros miembros de la organización para impedir o eludir los controles.
5. La concurrencia de elementos externos que escapan al control de la organización.

Es por ello que el *Marco Integrado de Control Interno* (COSO) requiere de un criterio profesional en el diseño, implementación, y conducción del control interno y la evaluación de su efectividad. Insistimos en esta exigencia de criterio profesional.

En este punto conviene preguntarse sobre si nuestras organizaciones disponen de ese entorno de control, de esa visión global que requiere la efectividad del control; una visión que evita el agolpamiento atolondrado de más y más controles cuando el riesgo ya se ha convertido en daño y afecta la reputación de la organización.

¿Abre este *Marco Integrado de Control Interno* otras posibilidades a nuestro sistema de control interno en el ámbito local?. Entendemos que sí; rotundamente, sí; y debemos explorarlas.

En nuestra opinión la efectividad y la eficiencia del futuro control interno en nuestras organizaciones –al menos en las locales- pasa por alguna de las propuestas que COSO nos ofrece. Pero para que se nos entienda bien la principal pasa por que el control interno no sea sólo una "*cosa de la intervención*" sino algo que atañe a toda la organización, a todos sus cuadros gestores y directivos y a los responsables operativos ocupen o no responsabilidades políticas. Es esta la "*visión de organización*" a la que nos referíamos al principio. Pero COSO requiere un entorno de control, ligado al buen gobierno, a la buena administración. Y aquí nos queda mucho por recorrer.

Ese entorno de control del que tratamos comporta un cambio sustancial en la cultura de nuestras organizaciones. Debemos aprovechar el cambio tecnológico y las nuevas ventanas que nos abre la contabilidad para articular un sistema de control interno cuya responsabilidad en cuanto a la consecución de objetivos corresponda a toda la organización. No es ya -insistimos- sólo una "*cosa de la Intervención*". En el ámbito estatal – y a pesar de las distancias en el camino recorrido - tampoco debiera de ser sólo una cosa de la IGAE, sino de toda la AGE.

La necesidad de una reforma en la dirección que apuntamos ya ocupó hace años parte del Informe del Instituto de Auditores Internos de España (2016), centrado en la aplicación del *Marco Integrado de Control Interno* (COSO) porque afirmaba que daba respuestas a las carencias de nuestro sistema de control interno. Estas reformas aún esperan a pesar de los movimientos que se han producido en Francia y en la propia Unión Europea.

Parece pues evidente que la carencia de un entorno de control es una debilidad de nuestro sistema de control interno en la administración local que dificulta la implantación de marcos adecuados de integridad institucional y nos aleja de los objetivos de buen gobierno y buena administración.

Resulta fácil comprender así las dificultades que tiene especialmente nuestro sector público local para programar en clave presupuestaria plurianual con la visión de políticas fiscales, inversoras y de objetivos que por ejemplo influye en la *Ley Orgánica de Estabilidad Presupuestaria y Sostenibilidad Financiera* o las dificultades que todos conocemos para aprobar un plan normativo, un plan de contratación o incluso un plan estratégico de subvenciones que superen ese papel rituario e irrelevante típico de los recursos formales y se conviertan en elementos esenciales de la planificación estratégica, del buen gobierno y de la competitividad de nuestro sector público.

El entorno de cumplimiento requiere instrumentos que normalicen los procedimientos de control y de verificación sobre su grado de cumplimiento o necesidad de modificación o reforma. Las insuficiencias en esta materia nos ayudan a comprender también que el *compliance officer* debe ser algo más que un recurso estético en el sector público empresarial local y que quizás el *compliance* deba jugar un papel más importante en el futuro de los gobiernos locales.

En otro orden de cosas, entendemos que este terreno de cambio al que nos referimos debe aprovechar la oportunidad de los compromisos sobre innovación y la implantación de la administración electrónica para que los procedimientos de control interno se integren y asuman en toda la organización. La actuación aquí es una necesidad que reclama atención de la agenda política e inversión urgente.

Por cuanto al ámbito local se refiere, no podemos obviar – ya lo hemos apuntado en otras ocasiones – la falta de dotación de recursos técnicos y de personal cualificado. La persistente situación de vacantes en las plantillas de FHN de nuestros entes locales carece de justificación e impide mejorar el escenario que el Tribunal de Cuentas dibuja año tras año.

En el apartado final de nuestra intervención volvemos a insistir en la necesidad de implantar ese modelo de control interno integral del que el *Instituto de Auditores Internos de España* (IAIE) trata en el documento que citábamos con anterioridad: *Aplicación del marco integrado de control interno (COSO III) en el sector público español* (2016). Un control interno concebido –insistimos– como “un proceso integrado que comprende a todos los agentes de la corporación, comenzando por los máximos directivos” y a aquellos órganos a quienes corresponde la supervisión interna y externa.

Los procedimientos de control integral del *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia* están influidos por COSO. En el apartado 4.6 del Plan “Control y Auditoría” se determina que esos procedimientos se aplican los más altos estándares de control y auditoría y define de forma diferenciada unos niveles de control para los que asigna obligaciones y responsabilidades. Así en el nivel 1 se incluye el control interno del órgano ejecutor u órgano responsable de la gestión; en el nivel 2, el control interno de órgano independiente (IGAE, interventores de las CC.AA e interventores de las entidades locales); en el nivel 3, el régimen de auditoría y controles *ex post* nacionales (asignado a la IGAE); y finalmente, las auditorías sobre las solicitudes de pago enviadas a la Comisión y diversas auditorías sobre medidas para prevenir, detectar y corregir el fraude, la corrupción y los conflictos de interés.

En fin, la urgencia de las respuestas de nuestro sector público a las demandas de transparencia y buen gobierno por parte de los ciudadanos requieren cambios sólidos y efectivos, no patadas a seguir ni recurrentes proclamas a la modernización y a la innovación sin credibilidad; cambios en la función pública, cambios en la arquitectura institucional de la transparencia, y en el régimen jurídico del sector público que empujen a la reforma de nuestro sistema de administración económica y financiera en general y de los sistemas de control interno en particular.

Muchas gracias

REFERENCIAS NORMATIVAS Y BIBLIOGRAFIA

BUENO ARMIJO, Antonio, "Las organizaciones defensivas". Artículo expuesto en la Universidad de Lleida, 25 de noviembre de 2022. Premio Estudio "Franck Moderne", Cátedra Rafael del Riego de Bueno Gobierno 2023, Universidad de Oviedo.

CASTEJON GONZALEZ, J. "Aproximación a la evaluación del control interno de las Auditorías públicas sobre la Gestión contractual". Auditoria Pública. n. 7/2012

CIRCULAR 1/2016 sobre la responsabilidad penal de las personas jurídicas. Fiscalía General del Estado.

COMITÉ DE EXPERTOS INDEPENDIENTES.COMISION EUROPEA (1999/a y 1999/b) *Primer y segundo informe sobre presuntos casos de fraude, mala gestión y nepotismo en la Comisión Europea. Recuperado de <http://www.europarl.europa.eu/experts/>.*

CONTI FUSTER, Nicolau. "Secretarios, Interventores y tesoreros de la administración local (1812-2013) Especial referencia a las Illes Balears". Tesis doctoral, Editorial Lleonard Muntaner, Mallorca, 2022.

COSO (2013) *Marco Integrado de Control Interno*. Committee of Sponsoring Organizatins of the Treadway Commission. Traducción Instituto de Auditores Internos de España. 2013.

ESCUADERO DIAZ, Ana. *Análisis del marco teórico y legal de la evolución de la responsabilidad de las personas jurídicas y las obligaciones del compliance officer*. 2017

FERNANDEZ AJENJO, Jose Antonio (2011). *El control interno i el control externo en la lucha contra la corrupción: su nuevo papel en el entorno de la gobernanza y la accountability*. Cuenta con IGAE. Núm.25 (8-19)

FERNÁNDEZ RODRIGUEZ, T.M. (2019) "Reflexiones sobre la discrecionalidad, la arbitrariedad y el derecho a una buena administración". Seminari de Dret Local. Federació de Municipis de Catalunya.

FUEYO BROS M. Y OTROS. "El Reglamento de Control Interno Local". Ed. Aranzadi 2017.

GASPARI, Oscar y SEPE, Stefano. "I Segretari Comunali,.Una historia dell'Italia contemporanea". Collezione Autonomia, Donzelli Editori, Roma, 2007.

INSTITUTO DE AUDITORES INTERNOS DE ESPAÑA. *Aplicación del Marco Integrado de Control Interno (COSO) al Sector Público Español. Informe*. Instituto de Auditores Internos de España. 2016.

JIMENEZ ASENSIO, Rafael. "Como gobernar y dirigir un Ayuntamiento". Instituto Vasco de Administración Pública (IVAP), Oñati, 2005.

MORALES PRATS, Fermin, *"La utopía garantista del derecho penal en la nueva Edad Media"*. Discurso de ingreso en la Real Academia de Doctores, 5 de noviembre de 2015, impreso por la Real Academia, E.G. Rey, SL, Barcelona, 2015.

PONCE SOLÉ, Juli, *"La Lucha por el buen gobierno y el derecho a una buena administración mediante el estándar jurídico de diligencia debida"*. Cuadernos de la Cátedra de Democracia y Derechos Humanos, Núm. 15. Universidad de Alcalá y Defensor del Pueblo, 2019.

PONCE SOLÉ, Juli y CAPDEFERRO Oscar, *"Buen gobierno urbano, transparencia y participación ciudadana: la prevención de la corrupción en el urbanismo"* práctica urbanística, Revista mensual de urbanismo, núm. 146, 2017.

REAL DECRETO 424/2017, de 28 de abril, por el que se regula el régimen jurídico del control interno en las entidades del sector público local.

REBOLLO PUIG, Manuel. *"El control de la Administración por la jurisdicción penal"*, Revista Vasca de Administración Pública (IVAP) Núm. 115, 2019.

RODRIGUEZ AGUILERA, Cesáreo. *"La realidad y el Derecho"*, Bosch, Casa Editorial SA, Barcelona, 1974.

RIBA CIURANA, Josep. *La responsabilidad penal de los secretarios de administración Local. Los Nuevos parámetros de potencial imputación, a la luz del RD 128/2018, de 16 de marzo"*. El Consultor de los Ayuntamientos Num. II, Sección punto de vista, Madrid, abril, 2019.

ROMAN MASEDO, Laura. *"Burocracia, Política y Corrupción en España"* Universidad de La Coruña. Revista de Estado, Gobierno y Gestión Pública, Num. 27, 2016.

ROSE-ACKERMAN, Susan y J. ALIFKA, Bonnie. *"Corrupción y Gobierno. Causas, consecuencias y reformas"*, 2a edic. Editorial Marcial Pons, Barcelona, 2019.

SAIZ ANTÓN, Maria Petra. *"El control intern de les administracions públiques. El seu paper en la prevenció i la lluita contra la corrupció dels poders públics"*. Revista Catalana de Dret Públic Núm. 60/2020, pàgs 87-101.

SOTO VALLE, Juan Ignacio. *"Els secretaris d'administració local, entre la gestió i el control. Un rol en evolució"* Revista Cuadernos de Derecho Local. Fundación Democracia y Gobierno Local, núm. 55. Madrid, 2021.

VILLORIA MENDIETA, Manuel y JIMÉNEZ F. *"La corrupción en España (2004-2010) datos, percepción y efectos"*. Revista Española de Investigaciones Sociológicas, Núm. 138, abril-junio de 2012.